

Tartalomjegyzék

17/2010. (III. 4.) FVM rendelet	A családi gazdálkodók által igénybe vehető átmeneti állami támogatásról	9739
18/2010. (III. 4.) FVM rendelet	A tejtermelők által igénybe vehető átmeneti állami támogatásról	9741
4/2010. (III. 4.) HM–KvVM együttes rendelet	Az állami repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki követelményeiről szóló 43/2002. (VIII. 12.) HM–KvVM együttes rendelet módosításáról	9744
11/2010. (III. 4.) KHEM rendelet	A radioaktív anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének rendjéről, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatásról	9744
12/2010. (III. 4.) KHEM rendelet	A hites bányamérőről	9759
13/2010. (III. 4.) KHEM rendelet	Az Általános Robbantási Biztonsági Szabályzatról	9762
14/2010. (III. 4.) KHEM rendelet	A légi járművel végzett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység engedélyezésének rendjéről szóló 10/2002. (II. 6.) KöViM rendelet módosításáról	9830
23/2010. (III. 4.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	9832
24/2010. (III. 4.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	9861
25/2010. (III. 4.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	9863
26/2010. (III. 4.) AB végzés	Az Alkotmánybíróság végzése	9866
18/2010. (III. 4.) ME határozat	Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága tagja megbízásáról	9868
8/2010. (III. 4.) KüM határozat	A Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló, 2003. május 22-én Kijevben készült Keretegyezményhez kapcsolódó, a biológiai és táji sokféleség megőrzéséről és fenntartható használatáról szóló jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 281/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet 2–3. §-ainak hatálybalépéséről	9868
9/2010. (III. 4.) KüM határozat	A Magyar Köztársaság Kormánya, Románia Kormánya és Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa között a Magyar Köztársaság, Románia és Szerbia és Montenegró államhatárainak találkozási pontjáról, az azt jelölő hármashatár-jelről és annak karbantartásáról szóló, Újvidéken, 2006. április 19-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről szóló 2007. évi VII. törvény 2. és 3. §-ának hatálybalépéséről	9869

Tartalomjegyzék

10/2010. (III. 4.) KüM határozat	A Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság között Bukarestben, 1973. november 28-án aláírt konzuli egyezmény módosításáról szóló megállapodás kihirdetéséről, valamint a konzuli kapcsolatokról Bécsben, 1963. április 24-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1987. évi 13. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 2009. évi XXXIII. törvény 2. és 3. §-ának hatálybalépéséről	9869
11/2010. (III. 4.) KüM határozat	A Magyar Köztársaság Kormánya és a Vietnámi Szocialista Köztársaság Kormánya közötti pénzügyi együttműködési keretprogram kialakításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 306/2009. (XII. 28.) kormányrendelet 2–3. §-ainak hatálybalépéséről	9870
141/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9870
142/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9871
143/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9872
144/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9873
145/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9873
146/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9875
147/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9876
148/2010. (III. 4.) OVB határozat	Az Országos Választási Bizottság határozata	9876

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 17/2010. (III. 4.) FVM rendelete a családi gazdálkodók által igénybe vehető átmeneti állami támogatásról

A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 81. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a következőket rendelem el:

1. Értelmező rendelkezések

1. § E rendelet alkalmazásában:

1. *családi gazdálkodó*: a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Tv.) szerint regisztrált őstermelő vagy egyéni vállalkozó, akinek a családi gazdálkodók és más mezőgazdasági kis- és középüzemek kedvezményes hitelezéséhez kapcsolódó kamattámogatásról és állami kezességvállalásról szóló 317/2001. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 317/2001. (XII. 29.) Korm. rendelet) 2. § (1) bekezdés c) pontja alapján fennálló hitele piaci alapon került meghosszabbításra;
2. *hitel*: a családi gazdálkodó által a 317/2001. (XII. 29.) Korm. rendelet alapján a gazdálkodásához igénybe vett rulírozó jellegű forgóeszköz hitel lejáratkor a fennálló hitelének tőkeösszege alapján a Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság által kihelyezett, és az eredeti véglejárat futamidejének meghosszabbítását követő naptól meghatározott háromhavi BUBOR+3,1–7% közötti mértékű, piaci kamatozású, éven túli lejáratú forgóeszköz hitel;
3. *nehéz helyzetben lévő vállalkozás*: az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 85/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet 8. számú melléklete szerinti vállalkozás.

2. A támogatás célja, jellege és mértéke

2. §
- (1) E rendelet alapján a családi gazdálkodó az 1. § 2. pontja szerinti hitelhez kapcsolódóan támogatást vehet igénybe.
 - (2) Az e rendelet alapján nyújtott támogatás az R. 1. § 4. pontja szerinti átmeneti állami támogatásnak minősül.
 - (3) A támogatás mértéke az 1. § 2. pontja szerinti hitelre vonatkozó szerződésben rögzített hitelösszeg legfeljebb 10%-a, amely a pénzügyi- és gazdasági válság kapcsán mezőgazdasági termelő vállalkozások részére a központi költségvetésből nyújtandó átmeneti állami támogatás igénybevételének eljárási szabályairól szóló 2/2010. (I. 14.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel nem haladhatja meg a 15 000 eurónak megfelelő forintösszegnek a 2008. január 1-je és e rendelet szerinti támogatási kérelem benyújtása közötti időszakban igényelt, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági termelőágazatban nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2007. december 20-i 1535/2007/EK bizottsági rendelet (a továbbiakban: mezőgazdasági célú „de minimis” rendelet) alapján nyújtott támogatások összegével csökkentett összegét.
 - (4) Az átmeneti állami támogatás nyújtása során a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (a továbbiakban: MVH) az R. 4. § (2)–(4) bekezdésében foglaltak szerint jár el.

3. A támogatás igénylésének feltételei

3. §
- A 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelmet az a családi gazdálkodó nyújthatja be, aki:
- a) nyilatkozik a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtását megelőzően igényelt, az R. hatálya alá tartozó átmeneti állami támogatások összegéről,

- b) nyilatkozik a 2008. január 1-je és a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtása közötti időszakban igényelt valamennyi, a mezőgazdasági célú „de minimis” rendelet hatálya alá tartozó támogatások összegéről,
- c) nyilatkozik arról, hogy:
 - ca) a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtásának időpontjában vele szemben gazdasági tevékenységből eredő tartozás megfizetése vagy gazdasági tevékenységével összefüggő kötelezettség kikényszerítése miatt végrehajtási eljárás nincs folyamatban, vagy a korábban ellene vezetett végrehajtás eredményes volt,
 - cb) a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtásának időpontjában az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozása nem áll fenn, kivéve azokat, amelyek tekintetében az adóhatóság fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyezett,
 - cc) 2008. július 1-jén nem minősült nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak.

4. Támogatási kérelem

- 4. §**
- (1) A családi gazdálkodó az e rendelet szerinti támogatásra vonatkozó kérelmét 2010. szeptember 1. és szeptember 20. között nyújthatja be az MVH-hoz az 1. melléklet szerinti adattartalmú, az MVH központi szerve által rendszeresített, és az MVH honlapján közzétett formanyomtatványon. A támogatási kérelemhez csatolni kell az 1. § 2. pontja szerinti hitelre vonatkozó szerződés egy másolati példányát.
 - (2) Az MVH a támogatási jogosultságot, valamint a támogatás összegét a 2. § (3) bekezdése és a 3. §-ban meghatározott feltételek figyelembevételével állapítja meg.

5. Kifizetési kérelem

- 5. §**
- (1) A családi gazdálkodó a kifizetési kérelmét 2010, 2011. és 2012. évben, évenként egy alkalommal, november 1. és november 20. között nyújthatja be az MVH-hoz. Alkalmanként legfeljebb a 4. § (2) bekezdése szerinti támogatási határozatban szereplő összeg egyharmada igényelhető.
 - (2) A kifizetési kérelmet a 2. melléklet szerinti adattartalmú, az MVH központi szerve által rendszeresített, és az MVH honlapján közzétett formanyomtatványon kell benyújtani az MVH-hoz. A támogatás kifizetésének feltétele a kifizetési kérelem benyújtásáig esedékes kamatok folyamatos megfizetése, amelynek igazolására a kifizetési kérelemhez csatolni kell a Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság által kiállított, az adott évben esedékes kamatok megfizetéséről szóló igazolások eredeti példányát.
 - (3) Amennyiben a kifizetési kérelemben igényelt támogatás összegével az igénylő túllépné a 2. § (3) bekezdésben meghatározott maximális mértéket, úgy a kifizetési kérelemben feltüntetett igénynek a támogatási keretet meghaladó részét az MVH elutasítja.
 - (4) Az MVH a forrás rendelkezésre állását követően intézkedik a támogatási összeg kifizetéséről.

- 6. §**
- A támogatási összeg – az MVH R. 4. § (6) bekezdésében meghatározott nyilvántartásához – euróra történő átszámításakor a támogatási kérelem benyújtási hónapjának első napján érvényes, az Európai Központi Bank által közzétett euró átváltási árfolyamot kell alkalmazni.

6. Záró rendelkezés

- 7. §**
- Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba, és 2013. március 31-én hatályát veszti.

Gráf József s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

1. melléklet a 17/2010. (III. 4.) FVM rendelethez**A támogatási kérelem adattartalma**

1. A családi gazdálkodó azonosító adatai.
2. A családi gazdálkodónak a 3. § a)–c) pontjában meghatározott nyilatkozatai.
3. A támogatási kérelem alapjául szolgáló, az 1. § 2. pontja szerinti hitelösszeg 10%-ának összege (forintban).
4. Az igényelhető támogatás összege (figyelembe véve a 3. pont szerinti összeget és a 15 000 euróból rendelkezésre álló szabad keretet, euróban megadva).
5. Keltezés, családi gazdálkodó (cégszerű) aláírása.
6. Melléklet
- 6.1. Az 1. § 2. pontja szerinti hitelre vonatkozó szerződés másolati példánya.

2. melléklet a 17/2010. (III. 4.) FVM rendelethez**A kifizetési kérelem adattartalma**

1. A családi gazdálkodó azonosító adatai.
2. A családi gazdálkodó nyilatkozata arról, hogy
- 2.1. a kifizetési kérelem benyújtásának időpontjában vele szemben gazdasági tevékenységből eredő tartozás megfizetése vagy gazdasági tevékenységével összefüggő kötelezettség kikényszerítése miatt végrehajtási eljárás nincs folyamatban, vagy a korábban ellene vezetett végrehajtás eredményes volt,
- 2.2. a kifizetési kérelem benyújtásának időpontjában az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozása nem áll fenn, kivéve azokat, amelyek tekintetében az adóhatóság fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyezett.
3. A kifizetési kérelem benyújtásának évében igényelt támogatás összege.
4. Keltezés, családi gazdálkodó (cégszerű) aláírása.
5. Melléklet
- 5.1. A Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság adott évben esedékes kamatok megfizetéséről szóló igazolásainak eredeti példánya.

**A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 18/2010. (III. 4.) FVM rendelete
a tejtermelők által igénybe vehető átmeneti állami támogatásról**

A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 81. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján – a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a következőket rendelem el:

1. Értelmező rendelkezések**1. §** E rendelet alkalmazásában:

1. *tejtermelő*: a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Tv.) szerint regisztrált természetes személy, jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, akinek, vagy amelynek van a Magyar Köztársaság területén található olyan termelőegysége, amelyben az Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszerben szereplő állatállománnyal tejet termel és azt, vagy az abból előállított más tejterméket értékesít;
2. *hitel*: a termelés anyag- és eszközszükségletének fedezetére és egyéb kötelezettségeinek megfizetésére használható éven túli lejáratú forgóeszköz hitel, amely e rendelet hatálybalépését követően kerül felvételre;

3. *nehéz helyzetben lévő vállalkozás*: az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 85/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet 8. számú melléklete szerinti vállalkozás.

2. A támogatás célja, jellege és mértéke

2. § (1) E rendelet alapján a tejtermelő az 1. § 2. pontja szerinti hitelhez kapcsolódóan támogatást vehet igénybe.
(2) Az e rendelet alapján nyújtott támogatás az R. 1. § 4. pontja szerinti átmeneti állami támogatásnak minősül.
(3) A támogatás mértéke az 1. § 2. pontja szerinti hitelre vonatkozó szerződésben rögzített hitelösszeg legfeljebb 10%-a, amely a pénzügyi- és gazdasági válság kapcsán mezőgazdasági termelő vállalkozások részére a központi költségvetésből nyújtandó átmeneti állami támogatás igénybevételének eljárási szabályairól szóló 2/2010. (I. 14.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel nem haladhatja meg a 15 000 eurónak megfelelő forintösszegnek a 2008. január 1-je és e rendelet szerinti támogatási kérelem benyújtása közötti időszakban igényelt, az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági termelőágazatban nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2007. december 20-i 1535/2007/EK bizottsági rendelet (a továbbiakban: mezőgazdasági célú „de minimis” rendelet) alapján nyújtott támogatások összegével csökkentett összegét.
(4) Az átmeneti állami támogatás nyújtása során a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (a továbbiakban: MVH) az R. 4. § (2)–(4) bekezdésében foglaltak szerint jár el.

3. A támogatás igénylésének feltételei

3. § A 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelmet az a tejtermelő nyújthatja be, aki:
a) nyilatkozik a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtását megelőzően igényelt, az R. hatálya alá tartozó átmeneti állami támogatások összegéről,
b) nyilatkozik a 2008. január 1-je és a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtása közötti időszakban igényelt valamennyi, a mezőgazdasági célú „de minimis” rendelet hatálya alá tartozó támogatások összegéről,
c) nyilatkozik arról, hogy:
ca) a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtásának időpontjában nem áll csőd-, felszámolási, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás alatt, vagy vele szemben gazdasági tevékenységből eredő tartozás megfizetése vagy gazdasági tevékenységével összefüggő kötelezettség kikényszerítése miatt végrehajtási eljárás nincs folyamatban, vagy a korábban ellene vezetett végrehajtás eredményes volt,
cb) a 4. § (1) bekezdése szerinti támogatási kérelem benyújtásának időpontjában az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozása nem áll fenn, kivéve azokat, amelyek tekintetében az adóhatóság fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyezett,
cc) 2008. július 1-jén nem minősült nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak.

4. Támogatási kérelem

4. § (1) A tejtermelő az e rendelet szerinti támogatásra vonatkozó kérelmét 2010. szeptember 1. és szeptember 20. között nyújthatja be az MVH-hoz az 1. melléklet szerinti adattartalmú, az MVH központi szerve által rendszeresített, és az MVH honlapján közzétett formanyomtatványon. A támogatási kérelemhez csatolni kell az 1. § 2. pontja szerinti hitelre vonatkozó szerződés egy másolati példányát.
(2) Az MVH a támogatási jogosultságot, valamint a támogatás összegét a 2. § (3) bekezdése és a 3. §-ban meghatározott feltételek figyelembevételével állapítja meg.

5. Kifizetési kérelem

5. § (1) A tejtermelő a kifizetési kérelmét 2010, 2011. és 2012. évben, évenként egy alkalommal november 1. és november 20. között nyújthatja be az MVH-hoz. Alkalmanként legfeljebb az 4. § (2) bekezdése szerinti támogatási határozatban szereplő összeg egyharmada igényelhető.
(2) A kifizetési kérelmet a 2. melléklet szerinti adattartalmú, az MVH központi szerve által rendszeresített, és az MVH honlapján közzétett formanyomtatványon kell benyújtani az MVH-hoz. A támogatás kifizetésének feltétele a kifizetési

kérelem benyújtásáig esedékes kamatok folyamatos megfizetése, amelynek igazolására a kifizetési kérelemhez csatolni kell a finanszírozó pénzügyi intézmény által kiállított, az adott évben esedékes kamatok megfizetéséről szóló igazolások eredeti példányát.

- (3) Amennyiben a kifizetési kérelemben igényelt támogatás összegével az igénylő túllépné a 2. § (3) bekezdésben meghatározott maximális mértéket, úgy a kifizetési kérelemben feltüntetett igénynek a támogatási keretet meghaladó részét az MVH elutasítja.
- (4) Az MVH a forrás rendelkezésre állását követően intézkedik a támogatási összeg kifizetéséről.

6. § A támogatási összeg – az MVH az R. 4. § (6) bekezdésében meghatározott nyilvántartásához – euróra történő átszámításakor a támogatási kérelem benyújtási hónapjának első napján érvényes, az Európai Központi Bank által közzétett euró átváltási árfolyamot kell alkalmazni.

6. Záró rendelkezés

7. § Ez a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép hatályba, és 2013. március 31-én hatályát veszti.

Gráf József s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

1. melléklet a 18/2010. (III. 4.) FVM rendelethez

A támogatási kérelem adattartalma

1. A tejtermelő azonosító adatai.
2. A tejtermelőnek a 3. § a)–c) pontjában meghatározott nyilatkozatai.
3. A támogatási kérelem alapjául szolgáló, az 1. § 2. pontja szerinti hitelösszeg 10%-ának összege (forintban).
4. Az igényelhető támogatás összege (figyelembe véve a 3. pont szerinti összeget és a 15 000 euróból rendelkezésre álló szabad keretet, euróban megadva).
5. Keltezés, tejtermelő (cégszerű) aláírása.
6. Melléklet
- 6.1. A 1. § 2. pontja szerinti hitelre vonatkozó szerződés másolati példánya.

2. melléklet a 18/2010. (III. 4.) FVM rendelethez

A kifizetési kérelem adattartalma

1. A tejtermelő azonosító adatai.
2. A tejtermelő nyilatkozata arról, hogy:
 - 2.1. a kifizetési kérelem benyújtásának időpontjában nem áll csőd-, felszámolási, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás alatt, vagy vele szemben gazdasági tevékenységből eredő tartozás megfizetése vagy gazdasági tevékenységével összefüggő kötelezettség kikényszerítése miatt végrehajtási eljárás nincs folyamatban, vagy a korábban ellene vezetett végrehajtás eredményes volt,
 - 2.2. a kifizetési kérelem benyújtásának időpontjában az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozása nem áll fenn, kivéve azokat, amelyek tekintetében az adóhatóság fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyezett.
3. A kifizetési kérelem benyújtásának évében igényelt támogatás összege.
4. Keltezés, tejtermelő (cégszerű) aláírása.
5. Melléklet
- 5.1. A finanszírozó pénzügyi intézmény adott évben esedékes kamatok megfizetéséről szóló igazolásainak eredeti példánya.

A honvédelmi miniszter és a környezetvédelmi és vízügyi miniszter 4/2010. (III. 4.) HM–KvVM együttes rendelete az állami repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki követelményeiről szóló 43/2002. (VIII. 12.) HM–KvVM együttes rendelet módosításáról

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 74. § (2) bekezdés g) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 71/2006. (IV. 3.) Korm. rendelet 32/A. § (1) bekezdésében, valamint a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörünkben eljárva – a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 133/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 1. §-a (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feladatkörében eljáró közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszterrel egyetértésben – a következőket rendeljük el:

- 1. §** (1) Az állami repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki követelményeiről szóló 43/2002. (VIII. 12.) HM–KvVM együttes rendelet 10. § (2) bekezdés utolsó mondatában az „igénybevételéhez az erdészeti hatóság állásfoglalása is szükséges” szövegrész helyébe az „igénybevétele esetén az erdészeti hatóságot szakértőként be kell vonni az eljárásba” szöveg lép.
- (2) Hatályát veszti az állami repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki követelményeiről szóló 43/2002. (VIII. 12.) HM–KvVM együttes rendelet 3. § (2) bekezdés utolsó mondata, valamint 12. § (4) bekezdés első mondatában a „határozatban” szövegrész.
- 2. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, az e rendelettel megállapított vagy módosított rendelkezéseket a hatálybalépésüket követően indult vagy megismételt eljárásokban kell alkalmazni, az e rendelettel hatályon kívül helyezett rendelkezéseket a hatálybalépésüket követően indult vagy megismételt eljárásokban nem lehet alkalmazni.
- (2) Ez a rendelet a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Dr. Szekeres Imre s. k.,
honvédelmi miniszter

Szabó Imre s. k.,
környezetvédelmi és vízügyi miniszter

A közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter 11/2010. (III. 4.) KHEM rendelete a radioaktív anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének rendjéről, valamint a kapcsolódó adatszolgáltatásról

Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény 68. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján – az egészségügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 161/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörében eljáró egészségügyi miniszterrel, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában, valamint 3. § (2) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljáró környezetvédelmi és vízügyi miniszterrel, az igazságügyi és rendészeti miniszter feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § n) pontjában meghatározott feladatkörében eljáró igazságügyi és rendészeti miniszterrel, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító tárca nélküli miniszter feladat- és hatásköréről szóló 177/2007. (VII. 1.) Korm. rendelet 1. § a) pontjában meghatározott feladatkörében eljáró polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító tárca nélküli miniszterrel egyetértésben – a kormányhivatalokat felügyelő miniszterek kijelöléséről szóló 8/2006. (XII. 23.) ME rendelet 1. § e) pontjában foglaltakra figyelemmel a következőket rendelem el:

I. FEJEZET ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A rendelet hatálya

1. § (1) E rendelet hatálya kiterjed – a (2) bekezdés szerinti kivételekkel – minden radioaktív anyagra, ideértve
- a) a sugárforrások előállítói és feldolgozói által a sugárforrások gyártásához használt alapanyagokat (a továbbiakban: alapanyagok);
 - b) a természetben előforduló radioaktív anyagokat és a technológiai folyamatokban koncentrálódott, természetben előforduló radioaktív anyagokat, amelyeket nem szándékoznak feldolgozni a radionuklidok felhasználása céljából, amennyiben az anyag aktivitás koncentrációja nagyobb, mint a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról szóló 38/2009. (VIII. 7.) KHEM rendeletben (a továbbiakban: ADR rendelet) meghatározott mentességi aktivitás koncentráció tízszerese (a továbbiakban: NORM $\times$ 10);
 - c) a radioaktív hulladékokat.
- (2) E rendelet hatálya nem terjed ki
- a) az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény hatálya alá nem tartozó radioaktív anyagok, valamint ionizáló sugárzást létrehozó berendezések köréről szóló 124/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) hatálya alá tartozó radioaktív anyagokra;
 - b) az ADR rendeletben meghatározott mentességi aktivitás koncentráció vagy mentességi aktivitás szintje alatti radioaktív anyagokra;
 - c) a nukleáris üzemanyagra és a kiégett nukleáris üzemanyagra;
 - d) a szegényített uránból készült árnyékolásra, csomagolásra, ballasztra és ellensúlyra;
 - e) radioaktív anyaggal történt szennyeződés, illetve felaktiválódás révén radioaktívvá vált anyagra, amennyiben az nem tartozik a radioaktív hulladékok vagy alapanyagok körébe.
- (3) A nukleáris anyagok nyilvántartásának és ellenőrzésének szabályairól szóló 7/2007. (III. 6.) IRM rendelet (a továbbiakban: IRM rendelet) hatálya alá tartozó anyagokra az IRM rendelet, valamint e rendelet rendelkezéseit egyidejűleg alkalmazni kell.

2. Értelmező rendelkezések

2. § (1) E rendelet alkalmazásában
- a) *birtokos*: aki radioaktív anyagot tartósan vagy átmeneti jelleggel tárol, használ vagy feldolgoz, beleértve a sugárforrás gyártóját, forgalmazóját és felhasználóját, kivéve a hosszú távú tárolására, ártalmatlanítására vagy ideiglenes tárolására hatósági engedéllyel rendelkezőket;
 - b) *gyártó*: aki a sugárforrást előállítja;
 - c) *kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék*: az a radioaktív hulladék, amelyben a hőfejlődés elhanyagolható; ezen belül:
 - ca) *rövid élettartamú radioaktív hulladék*: az a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék, amelyben a radionuklidok felezési ideje 30 év, vagy annál kisebb, és csak korlátozott koncentrációban tartalmaz hosszú élettartamú alfa-sugárzó radionuklidokat (ez a koncentráció 4000 Bq/g egy gyűjtőcsomagolás esetében, és 400 Bq/g a teljes hulladék mennyiségre átlagolva),
 - cb) *hosszú élettartamú radioaktív hulladék*: az a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék, amelyben a radionuklidok felezési ideje és/vagy az alfa-sugárzó radionuklidok koncentrációja meghaladja a rövid élettartamú radioaktív hulladék határértékeit,
 - cc) *kis aktivitású radioaktív hulladék*: az a radioaktív hulladék, amelyben az egyes radionuklidok aktivitás-koncentráció értékei és mentességi aktivitás-koncentráció értékei hányadosainak összege nagyobb, mint 1, de kisebb vagy egyenlő, mint 1000,
 - cd) *közepes aktivitású radioaktív hulladék*: az a radioaktív hulladék, amelyben az egyes radionuklidok aktivitás-koncentráció értékei és mentességi aktivitás-koncentráció értékei hányadosainak összege nagyobb, mint 1000;
 - d) *nagy aktivitású radioaktív hulladék*: az a radioaktív hulladék, amelynek hőtermelését a tárolás és elhelyezés tervezése és üzemeltetés során figyelembe kell venni;

- e) *nem mentes használati cikk*: a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a)–d) pontjában felsorolt, de az ott meghatározott dóziskorlát túllépése miatt mentességet nem élvező, vagy a nem rendeltetésszerűen használt és ezáltal az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: Atv.) hatálya alá tartozó radioaktív anyagot tartalmazó használati cikk;
 - f) *nagy aktivitású zárt sugárforrás*: olyan radioaktív anyagot tartalmazó zárt sugárforrás, amelynek – a 10 napnál rövidebb felezési idejű származék nuklidok aktivitását is magában foglaló – aktivitása előállítása idején, vagy ha az nem ismert, első alkalommal való forgalomba hozatala idején a Cf-252 esetében nem kisebb, mint 0,5 GBq, egyéb nuklidok esetében nem kisebb, mint az ADR rendeletben megadott megfelelő A_1 érték századrésze, és amely adott esetben a sugárforrás szerves részeként tartalmazza a radioaktív anyagot magában foglaló tokot is;
 - g) *D aktivitás*: a sugárforrások veszélyességének meghatározásához használt, izotóponként eltérő értékű normalizáló tényező;
 - h) *sugárforrástartó*: zárt sugárforrás tartója, amely nem szerves része a sugárforrásnak, hanem szállításra, kezelésre stb. használják;
 - i) *forgalmazó*: az, aki sugárforrást – ingyenesen vagy ellenérték fejében – más rendelkezésére bocsát, ide nem értve a gyártót az általa előállított sugárforrások tekintetében.
- (2) E rendelet szerinti jogok és kötelezettségek a Magyar Honvédség bármely szervezeti egységének tulajdonában lévő radioaktív anyag tekintetében a Magyar Honvédséget illetik meg, illetve terhelik.
- (3) Az (1) bekezdésben nem szabályozott fogalmakat az Atv. 2. §-a, az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet 1. számú mellékletének II. fejezete, valamint a radioaktív hulladékok és a kiegészítő fűtőelemek országhatáron át történő szállításának engedélyezéséről szóló 34/2009. (II. 20.) Korm. rendelet 2. § 1. és 4. pontja szerint kell értelmezni.

II. FEJEZET

A RADIOAKTÍV ANYAGOK NYILVÁNTARTÁSA

3. A radioaktív anyagok nyilvántartásához és ellenőrzéséhez szükséges egyedi azonosítás szabályai

- 3. §** Nagy aktivitású zárt sugárforrás esetében a gyártó vagy a forgalmazó köteles gondoskodni a következőkről:
- a) a sugárforrás rendelkezzen a gyártó által a sugárforráshoz és a sugárforrástartóhoz rendelt egyedi azonosító sorszámmal (a továbbiakban: gyártási szám);
 - b) a gyártási szám a sugárforrásra és a sugárforrástartóra legyen vésve vagy bélyegezve, amennyiben a gyártási szám vésése vagy bélyegzése nem lehetséges, vagy többször használatos szállítótartály kerül alkalmazásra sugárforrástartóként, a sugárforrástartó legalább a sugárforrás jellegéről adjon tájékoztatást;
 - c) a sugárforrástartó és – amennyiben megvalósítható – a sugárforrás a sugárveszélyre figyelmeztető megfelelő jelzéssel legyen ellátva, amennyiben nem lehet a sugárforrást megfelelő jelzéssel ellátni, írásbeli tájékoztatást kell adni ennek indokáról;
 - d) fénykép készüljön a sugárforrás inaktív mintájáról és a sugárforrás tipikus sugárforrástartójáról.
- 4. §**
- (1) A forgalmazó, vagy kereskedelmi forgalomba nem kerülő radioaktív anyag esetében a gyártó – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – valamennyi radioaktív anyagot magyar nyelvű műbizonylattal lát el.
 - (2) A központi nyilvántartásban nem azonosítható talált, vagy lefoglalt radioaktív anyagok műbizonylattal való ellátásáról külön jogszabály rendelkezik.
 - (3) A műbizonylat zárt sugárforrások esetében a következő adatokat tartalmazza:
 - a) műbizonylat száma;
 - b) gyártó neve és címe;
 - c) forgalmazó neve és címe;
 - d) radionuklid (elem és tömegszám);
 - e) aktivitás, aktivitás dátuma;
 - f) rendeltetés;
 - g) a gyártó által a sugárforráshoz rendelt gyártási szám;
 - h) termékazonosító (amennyiben ismert);
 - i) felhasználási idő (amennyiben ismert);
 - j) aktív hossz, aktív átmérő, teljes hossz, teljes átmérő (amennyiben ismert);

- k) a tok típusa (amennyiben ismert);
 - l) különleges formájú radioaktív anyag esetében engedélykiratának száma;
 - m) fizikai, kémiai forma (amennyiben ismert);
 - n) mennyiség, mennyiség egysége;
 - o) műbizonylat kiállításának dátuma;
 - p) a műbizonylat elkészítőjének cégszerű aláírása.
- (4) A műbizonylat nyitott sugárforrások esetében a következő adatokat tartalmazza:
- a) műbizonylat száma;
 - b) gyártó neve és címe;
 - c) forgalmazó neve és címe;
 - d) radionuklid (elem és tömegszám);
 - e) aktivitás, aktivitás dátuma;
 - f) rendeltetés (amennyiben ismert);
 - g) fizikai, kémiai forma (amennyiben ismert);
 - h) mennyiség, mennyiség egysége;
 - i) műbizonylat kiállításának dátuma;
 - j) a műbizonylat elkészítőjének cégszerű aláírása.
- (5) A gyártáshoz használt alapanyagok esetében a műbizonylat a következő adatokat tartalmazza:
- a) a műbizonylat száma;
 - b) gyártó neve és címe;
 - c) radionuklid (elem és tömegszám);
 - d) aktivitás, aktivitás dátuma;
 - e) rendeltetés (amennyiben ismert);
 - f) fizikai, kémiai forma (amennyiben ismert);
 - g) mennyiség, mennyiség egysége;
 - h) a gyártási dokumentum kiállításának dátuma;
 - i) a gyártási dokumentum elkészítőjének neve és cégszerű aláírása.
- (6) NORM×10 esetében a műbizonylat a következő adatokat tartalmazza:
- a) a műbizonylat száma;
 - b) radionuklid (elem és tömegszám);
 - c) aktivitás koncentráció, aktivitás koncentráció dátuma;
 - d) rendeltetés (amennyiben ismert);
 - e) fizikai, kémiai forma (amennyiben ismert);
 - f) mennyiség, mennyiség egysége;
 - g) a dokumentum kiállításának dátuma;
 - h) a dokumentum elkészítőjének neve és cégszerű aláírása.

- 5. §** (1) Az Országos Atomenergia Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) hatósági bizonyítványt állít ki a zárt sugárforrás első forgalomba helyezésekor, a tulajdonos kérelmére, és – a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat kivéve – a zárt sugárforrás tulajdonosának megváltozása esetében a 11. § (3) bekezdés szerinti átvévő kérelmére. A kérelmet a tulajdonos az első forgalomba helyezést megelőzően legalább 22 munkanappal, az átvévő a tulajdonos-változást követő 30 napon belül köteles benyújtani.
- (2) A hatósági bizonyítvány a zárt sugárforrások egyedi azonosítására és a tulajdonos igazolására szolgál. A hatósági bizonyítvány – a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvényben foglalt tartalmi elemeken kívül – a következő adatokat tartalmazza:
- a) hatósági azonosító;
 - b) eredeti műbizonylat száma;
 - c) tulajdonos neve és címe;
 - d) radionuklid (elem és tömegszám);
 - e) eredeti aktivitás, aktivitás dátuma;
 - f) rendeltetés;

- g) gyártási szám;
 - h) felhasználási idő (amennyiben ismert);
 - i) fizikai, kémiai forma (amennyiben ismert);
 - j) nagyaktivitású zárt sugárforrás esetében a sugárforrás gyártója vagy forgalmazója által a sugárforrás típusáról és a sugárforrástartó típusáról készített fénykép.
- (3) A hatósági bizonyítvány kiállításáig a zárt sugárforrások azonosítása az eredeti műbizonylattal történik.

4. Központi nyilvántartás

- 6. §**
- (1) A radioaktív anyagokról országosan összesített számítógépes központi nyilvántartást kell vezetni. A központi nyilvántartás rendszerének kialakítása, működtetése és a helyi nyilvántartások ellenőrzése a nukleáris és radioaktív anyagokra vonatkozó hatósági jogkörében eljáró Hivatal feladata.
- (2) A központi nyilvántartás működésének költségeit a Hivatal éves költségvetésében tervezett módon biztosítja.
- (3) A radioaktív anyagok nyilvántartásával kapcsolatos hatósági ellenőrzés műszaki feltételeinek megteremtésében (adatszolgáltatás fogadása, értékelése, gépi adatfeldolgozás) a Magyar Tudományos Akadémia Izotópkutató Intézet támogatást nyújt a Hivatal részére.
- (4) A központi nyilvántartásnak tartalmaznia kell
- a) a radioaktív anyag tulajdonosának és birtokosának nevét és címét, a nyilvántartás vezetésére kötelezett természetes személy nevét és címét, vagy a nyilvántartás vezetésére kötelezett jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság vezetőjének nevét és címét, valamint a radioaktív anyag feltalálási helyét;
 - b) zárt sugárforrások esetében – ideértve a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat is – tulajdonosonként és birtokosonként és radionuklidonként a radioaktív anyagok engedélyezett maximális készletét, aktuális készletét, fajtáját, aktivitását és rendeltetését (a felhasználás, és az alkalmazás engedélyezett formáját);
 - c) nyitott sugárforrások esetében – ide nem értve a radioaktív hulladékokat – a 10. § (1) bekezdésében meghatározott leltárfelvételi periódusra vonatkoztatva tulajdonosonként és birtokosonként, valamint radionuklidonként a radioaktív anyagok mennyiségét, készletváltozását, felhasználását, fajtáját, eredeti aktivitását és rendeltetését;
 - d) radioaktív hulladékok esetében – ide nem értve a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat – a 10. § (1) bekezdésében meghatározott leltárfelvételi periódusra vonatkoztatva a radioaktív hulladékok mennyiségét, készletváltozását és fajtáját tulajdonosonként és birtokosonként, radioaktív hulladék osztályonként, valamint amennyiben ismert, radionuklidonként.

5. Helyi nyilvántartás

- 7. §**
- (1) A tulajdonosoknak a tulajdonukban és a birtokosoknak a birtokukban lévő radioaktív anyagokról helyi nyilvántartást kell vezetniük. A helyi nyilvántartásnak tartalmaznia kell a tulajdonos vagy a birtokos birtokában lévő radioaktív anyag
- a) engedélyezett maximális készletét;
 - b) aktuális készletét;
 - c) fajtáját;
 - d) aktivitását;
 - e) rendeltetését;
 - f) tárolási helyét;
 - g) alkalmazása (felhasználása) módját.
- (2) Elkülönített nyilvántartást kell vezetni
- a) a zárt sugárforrásokról, ideértve a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat is;
 - b) a nyitott sugárforrásokról a radioaktív hulladékok kivételével, a nem mentes használati cikkekről, a NORM×10-ről és az alpanyagokról;
 - c) a radioaktív hulladékokról, kivéve a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat.
- (3) A helyi nyilvántartás létrehozásakor annak adattartalmáról a nyilvántartás felelőse a leltározás szabályainak megfelelően adatot szolgáltat a Hivatalnak a központi nyilvántartás által támogatott elektronikus formában.

- (4) A helyi nyilvántartásba haladéktalanul be kell vezetni a radioaktív anyag
- a) minden készletváltozást;
 - b) minden felhasználását és alkalmazását, valamint az alkalmazás szüneteltetését;
 - c) mentességi szint alá történő lebomlását;
 - d) teljes felhasználását;
 - e) hatósági felügyelet alól való felszabadítását;
 - f) hulladékká minősítését.
- (5) Zárt sugárforrások esetében, a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrásokat kivéve, a helyi nyilvántartásnak tartalmaznia kell
- a) alkalmazás célját;
 - b) alkalmazás időpontját;
 - c) alkalmazás helyét;
 - d) a nyilvántartás vezetésére kötelezett természetes személy nevét, vagy a nyilvántartásra kötelezett jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság vezetőjének a nevét;
 - e) a sugárvédelmi megbízott nevét is.
- (6) A (2) bekezdés b) pontja szerinti sugárforrások esetében a helyi nyilvántartásnak az (1) bekezdésben foglaltakon kívül tartalmaznia kell a felhasznált radioaktív anyag mennyiségét (aktivitását és tömegét vagy térfogatát).
- (7) Radioaktív hulladékok esetében a helyi nyilvántartásnak a következő adatokat kell tartalmaznia:
- a) a tulajdonos vagy birtokos neve és címe;
 - b) radioaktív hulladék osztálya;
 - c) az osztályba sorolás alapja;
 - d) tárolás jellege;
 - e) hulladékforma;
 - f) csomagolás;
 - g) mennyiség, mennyiség egysége;
 - h) radionuklid elemét és tömegszámát (amennyiben ismert);
 - i) aktivitás, aktivitás dátuma (amennyiben ismert);
 - j) aktivitás meghatározásának módja;
 - k) hulladékká minősítés dátuma, minősítési jegyzőkönyv számát, minősítést végző neve és címe.
- (8) A kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékokat a benne lévő radionuklidok felezési ideje, aktivitás-koncentrációja és mentességi aktivitás-koncentrációja alapján a rövid élettartamú, vagy hosszú élettartamú, továbbá kis aktivitású, vagy közepes aktivitású radioaktív hulladék osztályokba kell sorolni.
- (9) A helyi nyilvántartás részét képezik az annak vezetéséhez felhasznált
- a) műbizonylatok,
 - b) hatósági bizonyítványok,
 - c) tulajdonos vagy birtokos változást igazoló okiratok,
 - d) lezárt izotóp-nyilvántartó könyvek,
- amelyek a nyilvántartás alapiratainak minősülnek.
- (10) A nyilvántartás (9) bekezdés szerinti alapiratait az Atv. 16. § (2) bekezdése szerinti határidőig meg kell őrizni, azt követően pedig a Hivatalnak kell átadni. Ezen iratokat a Hivatal az Atv. 16. § (6) bekezdése szerint kezeli és az adatkezelési idő lejártát követően az archív adatbázisba helyezi. A Hivatal az adatok átadásáról, valamint archív adatbázisba helyezéséről az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat területileg illetékes sugár-egészségügyi feladatokat ellátó regionális intézetét (a továbbiakban: Sugáregészségügyi Decentrum) értesíti.
- (11) A tevékenység megszűnése esetében a helyi nyilvántartást – a (12) bekezdésben foglalt kivételekkel – a 10. § (1) bekezdés c) pontja szerinti záró leltárral kell lezárni.
- (12) A helyi nyilvántartást a jogosultnak történő átadás-átvételéről készült jegyzőkönyvvel (szerződéssel) kell lezárni, ha a tevékenység megszűnését követően
- a) a fel nem használt maradék radioaktív anyag további felhasználásra, vagy
 - b) a radioaktív hulladék, vagy a végleges elhelyezésre kerülő radioaktív anyag az arra jogosultnak átadásra kerül.

- 8. §** A nyilvántartást – a 9. § szerinti kivétellel – elektronikusan, a Hivatal által a tulajdonosok és birtokosok részére térítésmentesen biztosított nyilvántartó programmal kell vezetni.
- 9. §** A Hivatal a tulajdonos vagy birtokos kérelmére a 8. §-ban előírtól eltérő módon vezetett helyi nyilvántartás alkalmazását engedélyezheti. Az engedélykérelemben be kell mutatni, hogy az eltérő módon vezetett nyilvántartás a 7. § (1)–(6) bekezdésében foglalt adatok kezelésére alkalmas és a 10–13. §-ban meghatározott leltározási és adatszolgáltatási kötelezettségeket teljes körűen támogatja. Az engedélykérelem részeként a helyi nyilvántartás szabályait e rendelet előírásainak megfelelően rögzítő, a tulajdonos vagy birtokos működését szabályozó belső dokumentumot is be kell nyújtani.

III. FEJEZET

ADATSZOLGÁLTATÁS ÉS ELLENŐRZÉS

- 10. §** (1) A tulajdonos és birtokos a birtokában lévő radioaktív anyagokat leltározza
- minden naptári évben egyszer úgy, hogy a két leltárfelvétel között eltelt idő ne haladja meg a 12 hónapot;
 - a Hivatal, vagy a Sugáregészségügyi Decentrum felszólítására;
 - a tevékenység megszűnésekor a 7. § (11)–(12) bekezdése szerint.
- (2) A tulajdonos és a birtokos – a nyilvántartás felelőse útján – a leltározás eredményéről a felvételét követő 15 napon belül adatot szolgáltat a Hivatalnak, a központi nyilvántartás által támogatott elektronikus formában.
- 11. §** (1) A 7. § (2) bekezdés a) pontja szerinti sugárforrások esetében a leltározásról szóló adatszolgáltatásnak tartalmaznia kell:
- zárt sugárforrás hatósági azonosítóját;
 - műbizonylat számát;
 - műbizonylat kiállításának dátumát;
 - radionuklidot (elem és tömegszám) és eredeti aktivitását;
 - eredeti aktivitásának dátumát;
 - rendeltetését;
 - gyártási számát;
 - felhasználási idejét;
 - fizikai, kémiai formáját (amennyiben ismert);
 - különleges formájú radioaktív anyag engedélyokiratának számát (amennyiben ismert);
 - leltárba vétel idejét;
 - a tulajdonos és birtokos adott radioaktív anyagra vonatkozó engedélyének számát;
 - engedély érvényességi időtartamát;
 - engedély kibocsátóját.
- (2) A tulajdonos és a birtokos a 7. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, általa nyilvántartott sugárforrások készletében beálló minden változásról köteles a Hivatalnak 15 napon belül adatot szolgáltatni, a központi nyilvántartás által támogatott elektronikus formában.
- (3) A 7. § (2) bekezdés a) pontja szerinti sugárforrások tulajdonosának személyében bekövetkező változás (a továbbiakban: a sugárforrás átadása) esetében a sugárforrás átvevőjének kérelmére a Hivatal új hatósági bizonyítványt állít ki. A sugárforrás átadását okirattal kell igazolni. Az igazoló okirat másolatát az átadó köteles a Hivatal részére megküldeni. A tulajdonos személyében bekövetkező változás esetén, amennyiben az átadott zárt sugárforrás már rendelkezik hatósági bizonyítvánnyal, úgy a tulajdonos változást igazoló okirathoz mellékelni kell a hatósági bizonyítványt is. A tulajdonos személyében bekövetkező változás esetében a zárt sugárforrás átvételének igazolását követően, a radioaktív hulladékká minősített zárt sugárforrások átvételét kivéve, a Hivatal az átvevő részére az új tulajdonos adatait tartalmazó új hatósági bizonyítványt állít ki.
- (4) A 7. § (2) bekezdés a) pontja szerinti sugárforrás átadását rögzítő okiratnak a következőket kell tartalmaznia:
- zárt sugárforrás hatósági azonosítója (amennyiben ismert);
 - műbizonylatszám;
 - gyártási száma, vagy ennek hiányában a sugárforrás jelzése;
 - radionuklid (elem és tömegszám);
 - eredeti aktivitása, az aktivitás dátuma;
 - átadás helye és dátuma;

- g) átdó címe és engedélyének száma;
 - h) átdó képviselőjének neve, aláírása;
 - i) átdvő megnevezése, címe és engedélyének száma;
 - j) átdvő képviselőjének neve, aláírása.
- (5) A D aktivitás tízszerese feletti aktivitású zárt forrás tervezett exportja, és importja esetében a tulajdonos vagy a birtokos legalább 30 nappal a tervezett szállítás előtt, előzetes értesítést küld a Hivatalnak, amely értesítés a következő adatokat tartalmazza:
- a) gyártó vagy forgalmazó neve és elérhetősége;
 - b) radionuklid (elem és tömegszám);
 - c) aktivitás, aktivitás dátuma;
 - d) rendeltetés;
 - e) a tervezett szállítás időpontját magában foglaló időintervallum.
- (6) Az egyedi radionuklidra vonatkozó D aktivitásokat e rendelet melléklete tartalmazza.
- (7) Az értesítés nem helyettesíti a rendeletben előírt további adatszolgáltatási kötelezettségeket.

12. § A 7. § (2) bekezdés b) pontja szerinti sugárforrások esetében a leltározás eredményéről szóló adatszolgáltatásnak tartalmaznia kell a radioaktív anyagok aktuális készlete mellett a leltározás periódusára vonatkozó összesített készletváltozási adatokat is radionuklidonként (és fajtánként) a következők szerint:

- a) átvett összes mennyiségét (eredeti aktivitás és tömeg vagy térfogat);
- b) átdott összes mennyiségét (eredeti aktivitás és tömeg vagy térfogat);
- c) felhasznált mennyiségét (eredeti aktivitás és tömeg vagy térfogat);
- d) aktuális készletét (aktivitás és tömeg vagy térfogat);
- e) rendeltetését;
- f) fizikai, kémiai formáját (amennyiben ismert);
- g) a tulajdonos és a birtokos átdott radioaktív anyagra vonatkozó engedélyének számát;
- h) engedély érvényességi időtartamát;
- i) engedély kibocsátóját.

13. § A 7. § (2) bekezdés c) pontja szerinti radioaktív hulladékok esetében a leltározás eredményéről szóló adatszolgáltatásnak tartalmaznia kell a radioaktív hulladékok aktuális készlete mellett a leltározás periódusára vonatkozó összesített készletváltozási adatokat is radioaktív hulladék osztályonként a következők szerint:

- a) átvett összes mennyiségét (hulladékforma, csomagolás);
- b) keletkezett összes mennyiségét (hulladékforma, csomagolás);
- c) átdott összes mennyiségét (hulladékforma, csomagolás);
- d) lebomlott összes mennyiségét (hulladékforma, csomagolás);
- e) felszabadított összes mennyiségét (hulladékforma, csomagolás);
- f) a tulajdonos és a birtokos tevékenységi engedélyének, valamint radioaktív hulladéktárolók engedélyese esetében a tároló üzemeltetési engedélyének számát;
- g) engedély érvényességi időtartamát;
- h) engedély kibocsátóját.

14. § (1) A tulajdonos és a birtokos a változást követő 15 napon belül adatot köteles szolgáltatni a Hivatal részére nevének, címének, valamint a nyilvántartásra kötelezett személyének megváltozásáról.

(2) Azon tulajdonos vagy birtokos, aki zárt sugárforrást exportált és kötelezettséget vállalt arra, hogy azt visszaveszi, ennek tényéről, továbbá a visszavétel megtörténtéről a Hivatal részére köteles az exportot és a visszavételt követő 15 napon belül adatot szolgáltatni.

(3) A tulajdonos és a birtokos haladéktalanul adatot köteles szolgáltatni a Hivatal részére a radioaktív anyagok leltározásakor mutatózó bármely hiány vagy többlet esetén. Az adatszolgáltatásról a Hivatal a Sugáregészségügyi Decentrumot értesíti.

- 15. §** (1) A Hivatal a Sugáregészségügyi Decentrummal történt egyeztetést követően, a leltározás eredményeként mutatkozó hiány vagy többlet esetében haladéktalanul értesíti az Országos Rendőr-főkapitányságot (a továbbiakban: ORFK), a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat és az Országos Sugáregészségügyi Készenléti Szolgálatot. Az e bekezdésben felsorolt szervek a bejelentés ügyében hozott – a Hivatal vagy a Sugáregészségügyi Decentrum hatáskörét érintő – intézkedéseikről tájékoztatják a Hivatalt, valamint a Sugáregészségügyi Decentrumot.
- (2) Amennyiben a Hivatal a tulajdonosnál vagy a birtokosnál végzett helyszíni ellenőrzés során az engedélyekben foglaltak vagy a radioaktív anyagok nyilvántartásával kapcsolatos előírások megsértését észleli, erről haladéktalanul tájékoztatja az illetékes Sugáregészségügyi Decentrumot és az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatalát (a továbbiakban: OTH). A Hivatal Sugáregészségügyi Decentrum számára javaslatot tehet az engedély visszavonására.
- (3) A Sugáregészségügyi Decentrum kérésére, az inaktívvá nyilvánítást megelőzően a Hivatal a központi nyilvántartásban szereplő adatok alapján a központi nyilvántartásban szereplő bármely adatról rendszeres és rendkívüli adatszolgáltatást teljesít.
- 16. §** (1) A Sugáregészségügyi Decentrum és az OTH az engedélyek kibocsátásáról, módosításáról és visszavonásáról szóló jogerős vagy fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható határozatukat annak közlésével egyidejűleg a Hivatalnak megküldik.
- (2) Amennyiben a Sugáregészségügyi Decentrum, az OTH, az ORFK, a nemzetbiztonsági szolgálatok vagy az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság e rendelet 7. és 10–13. §-ában meghatározott előírásoknak a megsértését észleli, erről haladéktalanul tájékoztatja a Hivatalt.

IV. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- 17. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba.
- (2) A Hivatal a nagy aktivitású zárt radioaktív sugárforrások és a gazdátlan sugárforrások ellenőrzéséről szóló, 2003. december 22-i 2003/122/Euratom tanácsi irányelv végrehajtásának tapasztalatairól 2010. december 31-ig jelentést tesz az Európai Bizottságnak. A jelentés elkészítésében a Sugáregészségügyi Decentrum és az OTH közreműködnek.
- (3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a radioaktív anyagok központi és helyi nyilvántartásának rendjéről szóló 33/2004. (VI. 28.) BM rendelet.
- (4) Ez a rendelet a nagy aktivitású zárt radioaktív sugárforrások és a gazdátlan sugárforrások ellenőrzéséről szóló, 2003. december 22-i 2003/122/Euratom tanácsi irányelv 2. cikk b), g), h), l), m) és n) pontjának, 4. cikkének, 5. cikk (1)–(4) bekezdésének, 6. cikk b) és d) pontjának, 7. cikk (1)–(2) bekezdésének, 13. cikk (1) bekezdésének, 14. cikkének, valamint 16. cikk (1) bekezdésének való megfelelést szolgálja.

Hónig Péter s. k.,

közeledési, hírközlési és energiaügyi miniszter

Melléklet a 11/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

Radionuklidok veszélyességi skálájának D aktivitásai

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
H-3	2×10^3
Be-7	1×10^0
Be-10	3×10^1
C-11	6×10^{-2}
C-14	5×10^1
N-13	6×10^{-2}
F-18	6×10^{-2}
Na-22	3×10^{-2}
Na-24	2×10^{-2}

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
Mg-28	2×10^{-2}
Al-26	3×10^{-2}
Si-31	1×10^1
Si-32	7×10^0
P-32	1×10^1
P-33	2×10^2
S-35	6×10^1
Cl-36	2×10^1
Cl-38	5×10^{-2}
Ar-37	∞
Ar-39	3×10^2
Ar-41	5×10^{-2}
K-40	∞
K-42	2×10^{-1}
K-43	7×10^{-2}
Ca-41	∞
Ca-45	1×10^2
Ca-47	6×10^{-2}
Sc-44	3×10^{-2}
Sc-46	3×10^{-2}
Sc-47	7×10^{-1}
Sc-48	2×10^{-2}
Ti-44	3×10^{-2}
V-48	2×10^{-2}
V-49	2×10^3
Cr-51	2×10^0
Mn-52	2×10^{-2}
Mn-53	∞
Mn-54	8×10^{-2}
Mn-56	4×10^{-2}
Fe-52	2×10^{-2}
Fe-55	8×10^2
Fe-59	6×10^{-2}
Fe-60	6×10^{-2}
Co-55	3×10^{-2}
Co-56	2×10^{-2}
Co-57	7×10^{-1}
Co-58	7×10^{-2}
Co-58m	7×10^{-2}
Co-60	3×10^{-2}
Ni-59	1×10^3
Ni-63	6×10^1
Ni-65	1×10^{-1}
Cu-64	3×10^{-1}
Cu-67	7×10^{-1}
Zn-65	1×10^{-1}
Zn-69	3×10^1
Zn-69m	2×10^{-1}
Ga-67	5×10^{-1}
Ga-68	7×10^{-2}
Ga-72	3×10^{-2}
Ge-68	7×10^{-2}
Ge-71	1×10^3
Ge-77	6×10^{-2}
As-72	4×10^{-2}
As-73	4×10^1
As-74	9×10^{-2}
As-76	2×10^{-1}

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
As-77	8×10^0
Se-75	2×10^{-1}
Se-79	2×10^2
Br-76	3×10^{-2}
Br-77	2×10^{-1}
Br-82	3×10^{-2}
Kr-81	3×10^1
Kr-85	3×10^1
Kr-85m	5×10^{-1}
Kr-87	9×10^{-2}
Rb-81	1×10^{-1}
Rb-83	1×10^{-1}
Rb-84	7×10^{-2}
Rb-86	7×10^{-1}
Rb-87	∞
Sr-82	6×10^{-2}
Sr-85	1×10^{-1}
Sr-85m	1×10^{-1}
Sr-87m	2×10^{-1}
Sr-89	2×10^1
Sr-90	1×10^0
Sr-91	6×10^{-2}
Sr-92	4×10^{-2}
Y-87	9×10^{-2}
Y-88	3×10^{-2}
Y-90	5×10^0
Y-91	8×10^0
Y-91m	1×10^{-1}
Y-92	2×10^{-1}
Y-93	6×10^{-1}
Zr-88	2×10^{-2}
Zr-93	∞
Zr-95	4×10^{-2}
Zr-97	4×10^{-2}
Nb-93m	3×10^2
Nb-94	4×10^{-2}
Nb-95	9×10^{-2}
Nb-97	1×10^{-1}
Mo-93	3×10^2
Mo-99	3×10^{-1}
Tc-95m	2×10^{-1}
Tc-96	3×10^{-2}
Tc-96m	3×10^{-2}
Tc-97	∞
Tc-97m	4×10^1
Tc-98	5×10^{-2}
Tc-99	3×10^1
Tc-99m	7×10^{-1}
Ru-97	3×10^{-1}
Ru-103	1×10^{-1}
Ru-105	8×10^{-2}
Ru-106	3×10^{-1}
Rh-99	1×10^{-1}
Rh-101	3×10^{-1}
Rh-102	3×10^{-2}
Rh-102m	1×10^{-1}
Rh-103m	9×10^2
Rh-105	9×10^{-1}

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
Pd-103	9×10^1
Pd-107	∞
Pd-109	2×10^1
Ag-105	1×10^{-1}
Ag-108m	4×10^{-2}
Ag-110m	2×10^{-2}
Ag-111	2×10^0
Cd-109	2×10^1
Cd-113m	4×10^1
Cd-115	2×10^{-1}
Cd-115m	3×10^0
In-111	2×10^{-1}
In-113m	3×10^{-1}
In-114m	8×10^{-1}
In-115m	4×10^{-1}
Sn-113	3×10^{-1}
Sn-117m	5×10^{-1}
Sn-119m	7×10^1
Sn-121m	7×10^1
Sn-123	7×10^0
Sn-125	1×10^{-1}
Sn-126	3×10^{-2}
Sb-122	1×10^{-1}
Sb-124	4×10^{-2}
Sb-125	2×10^{-1}
Sb-126	2×10^{-2}
Te-121	1×10^{-1}
Te-121m	1×10^{-1}
Te-123m	6×10^{-1}
Te-125m	1×10^1
Te-127	1×10^1
Te-127m	3×10^0
Te-129	1×10^0
Te-129m	1×10^0
Te-131m	4×10^{-2}
Te-132	3×10^{-2}
I-123	5×10^{-1}
I-124	6×10^{-2}
I-125	2×10^{-1}
I-126	1×10^{-1}
I-129	∞
I-131	2×10^{-1}
I-132	3×10^{-2}
I-133	1×10^{-1}
I-134	3×10^{-2}
I-135	4×10^{-2}
Xe-122	6×10^{-2}
Xe-123	9×10^{-2}
Xe-127	3×10^{-1}
Xe-131m	1×10^1
Xe-133	3×10^0
Xe-135	3×10^{-1}
Cs-129	3×10^{-1}
Cs-131	2×10^1
Cs-132	1×10^{-1}
Cs-134	4×10^{-2}
Cs-134m	4×10^{-2}
Cs-135	∞

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
Cs-136	3×10^{-2}
Cs-137	1×10^{-1}
Ba-131	2×10^{-1}
Ba-133	2×10^{-1}
Ba-133m	3×10^{-1}
Ba-140	3×10^{-2}
La-137	2×10^1
La-140	3×10^{-2}
Ce-139	6×10^{-1}
Ce-141	1×10^0
Ce-143	3×10^{-1}
Ce-144	9×10^{-1}
Pr-142	1×10^0
Pr-143	3×10^1
Nd-147	6×10^{-1}
Nd-149	2×10^{-1}
Pm-143	2×10^{-1}
Pm-144	4×10^{-2}
Pm-145	1×10^1
Pm-147	4×10^1
Pm-148m	3×10^{-2}
Pm-149	6×10^0
Pm-151	2×10^{-1}
Sm-145	4×10^0
Sm-147	∞
Sm-151	5×10^2
Sm-153	2×10^0
Eu-147	2×10^{-1}
Eu-148	3×10^{-2}
Eu-149	2×10^0
Eu-150b	2×10^0
Eu-150a	5×10^{-2}
Eu-152	6×10^{-2}
Eu-152m	2×10^{-1}
Eu-154	6×10^{-2}
Eu-155	2×10^0
Eu-156	5×10^{-2}
Gd-146	3×10^{-2}
Gd-148	4×10^{-1}
Gd-153	1×10^0
Gd-159	2×10^0
Tb-157	1×10^2
Tb-158	9×10^{-2}
Tb-160	6×10^{-2}
Dy-159	6×10^0
Dy-165	3×10^0
Dy-166	1×10^0
Ho-166	2×10^0
Ho-166m	4×10^{-2}
Er-169	2×10^2
Er-171	2×10^{-1}
Tm-167	6×10^{-1}
Tm-170	2×10^1
Tm-171	3×10^2
Yb-169	3×10^{-1}
Yb-175	2×10^0
Lu-172	4×10^{-2}
Lu-173	9×10^{-1}

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
Lu-174	8×10^{-1}
Lu-174m	6×10^{-1}
Lu-177	2×10^0
Hf-172	4×10^{-2}
Hf-175	2×10^{-1}
Hf-181	1×10^{-1}
Hf-182	5×10^{-2}
Ta-178a	7×10^{-2}
Ta-179	6×10^0
Ta-182	6×10^{-2}
W-178	9×10^{-1}
W-181	5×10^0
W-185	1×10^2
W-187	1×10^{-1}
W-188	1×10^0
Re-184	8×10^{-2}
Re-184m	7×10^{-2}
Re-186	4×10^0
Re-187	∞
Re-188	1×10^0
Re-189	1×10^0
Os-185	1×10^{-1}
Os-191	2×10^0
Os-191m	1×10^0
Os-193	1×10^0
Os-194	7×10^{-1}
Ir-189	1×10^0
Ir-190	5×10^{-2}
Ir-192	8×10^{-2}
Ir-194	7×10^{-1}
Pt-188	4×10^{-2}
Pt-191	3×10^{-1}
Pt-193	3×10^3
Pt-193m	1×10^1
Pt-195m	2×10^0
Pt-197	4×10^0
Pt-197m	9×10^{-1}
Au-193	6×10^{-1}
Au-194	7×10^{-2}
Au-195	2×10^0
Au-198	2×10^{-1}
Au-199	9×10^{-1}
Hg-194	7×10^{-2}
Hg-195m	2×10^{-1}
Hg-197	2×10^0
Hg-197m	7×10^{-1}
Hg-203	3×10^{-1}
Tl-200	5×10^{-2}
Tl-201	1×10^0
Tl-202	2×10^{-1}
Tl-204	2×10^1
Pb-201	9×10^{-2}
Pb-202	2×10^{-1}
Pb-203	2×10^{-1}
Pb-205	∞
Pb-210	3×10^{-1}
Pb-212	5×10^{-2}
Bi-205	4×10^{-2}

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
Bi-206	2×10^{-2}
Bi-207	5×10^{-2}
Bi-210	8×10^0
Bi-210m	3×10^{-1}
Bi-212	5×10^{-2}
Po-210	6×10^{-2}
At-211	5×10^{-1}
Rn-222	4×10^{-2}
Ra-223	1×10^{-1}
Ra-224	5×10^{-2}
Ra-225	1×10^{-1}
Ra-226	4×10^{-2}
Ra-228	3×10^{-2}
Ac-225	9×10^{-2}
Ac-227	4×10^{-2}
Ac-228	3×10^{-2}
Th-227	8×10^{-2}
Th-228	4×10^{-2}
Th-229	1×10^{-2}
Th-230	7×10^{-2}
Th-231	1×10^1
Th-232	∞
Th-234	2×10^0
Pa-230	1×10^{-1}
Pa-231	6×10^{-2}
Pa-233	4×10^{-1}
U-230	4×10^{-2}
U-232	6×10^{-2}
U-233	7×10^{-2}
U-234	1×10^{-1}
U-235	1×10^{-4}
U-236	2×10^{-1}
U-238	∞
U természetes	∞
U szegényített	∞
U dúsított 10-20%	8×10^{-4}
U dúsított >20%	1×10^{-4}
Np-235	1×10^2
Np-236b	7×10^{-3}
Np-236a	8×10^{-1}
Np-237	7×10^{-2}
Np-239	5×10^{-1}
Pu-236	1×10^{-1}
Pu-237	2×10^0
Pu-238	6×10^{-2}
Pu-239	6×10^{-2}
Pu-240	6×10^{-2}
Pu-241	3×10^0
Pu-242	7×10^{-2}
Pu-244	3×10^{-4}
Am-241	6×10^{-2}
Am-242m	3×10^{-1}
Am-243	2×10^{-1}
Am-244	9×10^{-2}
Cm-240	3×10^{-1}
Cm-241	1×10^{-1}
Cm-242	4×10^{-2}
Cm-243	2×10^{-1}

Radionuklid	D aktivitás (TBq)
Cm-244	5×10^{-2}
Cm-245	9×10^{-2}
Cm-246	2×10^{-1}
Cm-247	1×10^{-3}
Cm-248	5×10^{-3}
Bk-247	8×10^{-2}
Bk-249	1×10^1
Cf-248	1×10^{-1}
Cf-249	1×10^{-1}
Cf-250	1×10^{-1}
Cf-251	1×10^{-1}
Cf-252	2×10^{-2}
Cf-253	4×10^{-1}
Cf-254	3×10^{-4}
Pu-239/Be-9	6×10^{-2}
Am-241/Be-9	6×10^{-2}

Magyarázatok:

- ∞ Az adott radioaktív anyag aktivitásának D-ben kifejezett értéke (az A/D érték) a radioaktív anyag mennyiségétől függetlenül nulla.
- Amennyiben a radioaktív anyag egynél több radionuklidot tartalmaz, minden egyes radionuklid aktivitása és a hozzá tartozó D aktivitás hányadosaiból képzett összeg adja meg az adott anyag aktivitásának D-ben kifejezett értékét.
- Pu-239/Be-9 és Am-241/Be-9 neutronforrások esetében az aktivitás alatt a Pu-239, illetve Am-241 alfa aktivitása értendő.

A közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter 12/2010. (III. 4.) KHEM rendelete a hites bányamérőről

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 50/A. § (2) bekezdés c) és l) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 133/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** (1) Hites bányamérő az a személy lehet,
- a) aki az e rendeletben meghatározott szakirányú felsőfokú szakképzettséggel és szakmai gyakorlattal, továbbá sikeres szakmai minősítő vizsgával rendelkezik,
 - b) aki nem áll a bányamérői tevékenység folytatásától történő eltiltás hatálya alatt, és
 - c) akit a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (a továbbiakban: MBFH) a „Hites bányamérők nyilvántartás”-ába (a továbbiakban: nyilvántartás) felvett.
- (2) A hites bányamérőnek esküt kell tennie. Az eskü szövege a következő:
- „Én esküszöm, hogy hites bányamérői tevékenységemet a Magyar Köztársaság Alkotmánya, a hatályos jogszabályok előírásai és a szakmai és etikai normák szerint lelkiismeretesen, legjobb tudásom szerint végzem, az e tevékenység során tudomásomra jutott államtitkot, szolgálati titkot, illetve üzleti titkot megőrzöm (az eskütevő meggyőződése szerint). Isten engem úgy segítjen!”
- (3) Eskütétel hiányában a hites bányamérő nem vehető nyilvántartásba.
- 2. §** (1) E rendelet alkalmazásában
- a) szakirányú felsőfokú szakképzettséggel az rendelkezik, aki
 - aa) alapképzési szakon szerzett földtudományi, földmérő és földrendező mérnöki, bánya- és geotechnikai mérnöki, erdőmérnöki vagy építőmérnöki,
 - ab) mesterképzési szakon szerzett okleveles bánya- és geotechnikai mérnöki, okleveles földmérő- és térinformatikai mérnöki,

- ac) egyetemi szintű alapképzési szakon szerzett bányá- és geotechnikai, erdőmérnöki vagy építőmérnöki szakképzettséggel rendelkezik,
 - b) szakmai gyakorlattal az rendelkezik, aki a szakképzettség megszerzését követően bányüzemnél vagy bányamérési tevékenységet végző egyéb gazdálkodó szervezetnél legalább négy év bányamérési gyakorlatot szerzett, és ezen belül legalább két évig bányamérési feladatokat önállóan irányított.
- (2) Aki az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott szakirányú felsőfokú iskolai végzettsége mellett ingatlanrendező földmérői minősítéssel is rendelkezik, az (1) bekezdés b) pontjától eltérően csak két év bányamérési gyakorlatot kell igazolnia.
- (3) Mélyműveléses bányában hites bányamérői tevékenységet az végezhet, aki az (1) bekezdés b) pont szerinti szakmai gyakorlatot mélyműveléses bányában szerezte.
- (4) Szakmai gyakorlati időként a szakmai képesítések megszerzését követően, az adott bányászati szakterületen eltöltött idő vehető figyelembe. A különböző munkavégzések során megszerzett gyakorlati időt együttesen kell figyelembe venni.
- (5) A szakmai gyakorlati időt közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal kell igazolni.
- (6) Az (5) bekezdés szerinti igazolásnak tartalmaznia kell:
- a) az igazolást kérő személy
 - aa) természetes személyazonosító adatait,
 - ab) lakcímét,
 - ac) által betöltött munkakör és a végzett tevékenység megnevezését,
 - b) a munkakörben töltött idő naptári időtartamát,
 - c) a munkáltató vagy foglalkoztató megnevezését, címét és cégszerű aláírását.
- (7) Amennyiben a gyakorlati idő megszerzése nem munkaviszonyban történt, akkor az (5) bekezdés szerinti igazolásként a 2. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt tevékenységek végzésére vonatkozó megállapodást kell benyújtani.
- (8) Ha a munkáltató vagy foglalkoztató jogutód nélkül szűnt meg, a szakmai gyakorlati idő igazolására a munkáltatóval vagy foglalkoztatóval kötött olyan megállapodás is alkalmas, amely hitelt érdemlően tanúsítja az adott bányászati szakterületen szerzett gyakorlati időt, és amely tartalmazza a (6) bekezdés a) pont aa) alpontjában meghatározott természetes személyazonosító adatokat.

- 3. §**
- (1) Engedély iránti kérelmet külszíni, vagy külszíni és mélyműveléses bányászati tevékenység szakterületre (a továbbiakban: szakterület) az MBFH-hoz kell benyújtani.
- (2) A kérelemnek tartalmaznia kell:
- a) a kérelmező természetes személyazonosító adatait, és
 - b) a szakterület megnevezését.
- (3) A kérelemhez mellékelni kell:
- a) a felsőfokú iskolai végzettséget igazoló oklevél másolatát,
 - b) szakmai önéletrajzot,
 - c) a szakmai gyakorlati időt igazoló okiratot, és
 - d) a hatósági igazgatási szolgáltatási díj befizetését igazoló bizonylatot.

- 4. §**
- (1) A kérelmezőnek szakmai minősítő vizsga keretében kell számot adni az 1. mellékletben szereplő jogszabályok ismeretéből. Az 1. melléklet szerinti követelményeket az MBFH a honlapján is közzéteszi.
- (2) A szakmai minősítő vizsgáztatást az MBFH végzi. A vizsgát elnökből és két tagból álló vizsgabizottság minősíti. A vizsgabizottság tagjait az MBFH elnöke jelöli ki.
- (3) A minősítő vizsga írásbeli (vizsgateszt) és szóbeli részből áll.
- (4) Az írásbeli vizsga sikeres, ha a vizsgateszten elérhető pontok számának legalább 60%-át a vizsgázó teljesíti.
- (5) A szóbeli vizsga sikeres, ha azt a vizsgabizottságból legalább két fő sikeresnek minősíti. Szóbeli vizsgán csak az vehet részt, aki az írásbeli vizsgán megfelelt.
- (6) A sikertelen vizsga ismételhető.

- 5. §**
- (1) Ha a kérelmező az előírt feltételeknek megfelel, az MBFH a 2. melléklet szerinti engedélyt részére kiadja és hites bányamérőként nyilvántartásba veszi.
 - (2) A nyilvántartásból törölni kell a hites bányamérőt, ha
 - a) a hites bányamérői tevékenység folytatásától a bíróság jogerősen eltiltotta,
 - b) az engedély kiadása és a nyilvántartásba vétel valótlán adatokon alapult,
 - c) cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó gondnokság alá helyezték,
 - d) meghalt,
 - e) azt kérelmezi.
 - (3) A hites bányamérőt az MBFH írásban figyelmezteti, ha a bányatérképekre és feladata ellátására vonatkozó külön jogszabályokban meghatározott követelményeket megsértette.
 - (4) Az MBFH törli a nyilvántartásból azt a hites bányamérőt,
 - a) aki a (3) bekezdésben foglalt előírásokat úgy sértette meg, hogy ezzel a bányafelügyelet hatáskörébe tartozó tevékenység során bekövetkezett súlyos üzemzavar és súlyos munkabaleset bejelentésének és vizsgálatának rendjéről szóló biztonsági szabályzat közzétételéről szóló külön jogszabályban meghatározott súlyos üzemzavart, súlyos balesetet vagy harmadik személynek kárt okozott, vagy
 - b) aki a (3) bekezdés szerinti jogkövetkezmény alkalmazását követő két éven belül a (3) bekezdésben meghatározott követelményeket ismételten megszegte.
 - (5) Az ismételt nyilvántartásba vétel iránti kérelmet a (4) bekezdés a) pontja alapján történő törlést követő három év, a (4) bekezdés b) pontja szerinti törlést követő egy év elteltével lehet benyújtani. A kérelemhez a 3. § (3) bekezdés b)–c) pontjában meghatározott dokumentumokat kell mellékelni. A kérelmezőnek az ismételt nyilvántartásba vételhez szakmai minősítő vizsgát kell tennie.
- 6. §**
- (1) A hites bányamérő eredeti aláírásával és engedélyének sorszámaival ellátott bányatérkép tartalmát a bányászati szakigazgatásban mindaddig valósnak kell tekinteni, míg annak ellenkezőjét méréssel vagy helyszíni ellenőrzéssel nem bizonyítják.
 - (2) A hites bányamérő az általa felügyelt bányák vagy bányavállalkozói jogosultság nélküli, korábbi bányaműveletek bányatérképét vagy részletét, a bányatérképekből levezetett vagy önállóan készített térképet (vázlatot, rajzot), valamint bányamérésből származó adatot is hitelesíthet.
- 7. §**
- (1) A hites bányamérők nyilvántartásának tartalmaznia kell:
 - a) az engedély iránti kérelem iktatási számát,
 - b) a hites bányamérő részére kiadott engedély sorszámaát,
 - c) a szakterület megnevezését,
 - d) a nyilvántartásból törlés időpontját és iktatószámát.
 - (2) A hites bányamérők jegyzékét a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Hivatalos Értesítőben és az MBFH honlapján évenként közzé kell tenni.
 - (3) A hites bányamérő köteles a nyilvántartási adatokban bekövetkezett változásokat az MBFH-nak 22 munkanapon belül, írásban bejelenteni.
- 8. §**
- (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.
 - (2) E rendelet hatálybalépésével a hites bányamérőről szóló 70/1995. (XII. 26.) IKM rendelet hatályát veszti.
 - (3) E rendelet nem érinti a hatálybalépése előtt kiadott hites bányamérő minősítések hatályát.

Hónig Péter s. k.,

közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter

1. melléklet a 12/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A hites bányamérő szakmai minősítő vizsga elméleti követelményei

1993. évi XLVIII. törvény	a bányászatról
203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet	a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról
16/1997. (III. 5.) FM rendelet	a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény végrehajtásáról
10/2010. (II. 26.) KHEM rendelet	a bányatérképek méretarányára és tartalmára vonatkozó Bányabiztonsági Szabályzatról
12/2003. (III. 14.) GKM rendelet	a védő- és határpillérek méretezéséről szóló Bányabiztonsági Szabályzat kiadásáról
13.692/2002. FVM–FTH (F.2. szabályzat)	az állami földmérési alaptérképek felhasználásával készülő egyes sajátos célú földmérési munkák végzéséről és az ezekkel kapcsolatos hatósági eljárások lefolytatásáról, valamint a földügyi szakigazgatásban működő adatszolgáltatás intézményi hátteréről és rendjéről

2. melléklet a 12/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A hites bányamérő engedély adattartalma:

- az engedélyt kiadó szerv megnevezése, székhelye,
- az engedély iktatószáma,
- az engedély kiadására jogosító jogszabályra történő hivatkozás,
- a hites bányamérő természetes személyazonosító adatai,
- a szakterület megnevezése,
- konkrét rendelkezés a nyilvántartásba vételre,
- dátum, aláírás, pecsét.

A közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelete az Általános Robbantási Biztonsági Szabályzatról

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 50/A. § (2) bekezdés f) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 133/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A rendelet hatálya

- 1. §**
- (1) A rendelet hatálya a polgári robbantási tevékenységre terjed ki.
 - (2) A rendelet hatálya nem terjed ki
 - a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szerv, továbbá a Magyar Köztársaság területén állomásozó fegyveres szerv birtokában lévő robbanóanyag és lőszer,
 - a polgári felhasználású pirotechnikai termék, és
 - a polgári felhasználású lőszer
 gyártására, tárolására, felhasználására és megsemmisítésére.

Értelmező rendelkezések**2. §** E rendelet alkalmazásában

1. *bányabeli raktár*: robbanóanyag tárolására szolgáló egymással összefüggő földalatti térségekből álló és valamely bejáratával bányatérseghoz csatlakozó létesítmény;
2. *biztonsági távolság*:
 - a) a veszélyességi fokozatba sorolt gyártó, tároló építmény és a környezetében levő védendő építmény vagy létesítmény között – azok irányában – megtartandó olyan legkisebb távolság, amelynek határainál az építményben esetlegesen bekövetkező robbanás üthullámának nyomásmaximuma legfeljebb megengedett értéket ér el,
 - b) a robbantás helyétől mért távolság, amelyen túl a robbantásnak a környezetre, személyekre gyakorolt hatása veszélytelen;
3. *brizáns robbanóanyag*: olyan robbanóanyag, amelynek indítása csak megfelelő erősségű lökeshullámmal idézhető elő;
4. *érvényességi kör*: a robbantásvezetői vagy a robbantómesteri engedélyben megjelölt szakterület;
5. *felügyeleti személy*: termelést, munkát irányító, ellenőrző személy;
6. *földalatti raktár*: robbanóanyag tárolására szolgáló, egymással összefüggő, közvetlenül a külszínre nyíló földalatti térségekből álló létesítmény, amelynek külszíni nyílásait kerítéssel határolják körül;
7. *gyártóműi raktár és tárolóhely*:
 - a) *bázisraktár*: a létesítmény területén, a robbanóanyag-gyártó vagy feldolgozó (szerelő) üzemek körzetén kívül telepített, állandó használatra épített raktár, amely lehet
 - aa) alapanyag-raktár, amely a vásárolt vagy előállított – továbbfeldolgozásra alapanyagként szolgáló – robbanóanyag tárolására szolgál, annak felhasználásáig,
 - ab) készáruraktár, amely a gyártott robbanóanyag késztermék tárolására szolgál, annak értékesítéséig,
 - b) *átmeneti raktár*: a robbanóanyag-gyártó vagy feldolgozó (szerelő) üzem körzetén kívül telepített, vagy az üzemhez, kutatóhoz, laboratóriumhoz rendelt, attól biztonsági távolságra telepített, állandó használatú raktár, amely
 - ba) a gyártási sorozat összeállítására váró, vizsgálat alatt álló vagy értékesítés előtti átcsomagolásra váró befejezetlen késztermék,
 - bb) további feldolgozásra (szerelésre) váró robbanóanyag, gyártmány,
 - bc) megsemmisítésre váró robbanóanyag, vagy
 - bd) kutatórészleg által előállított kísérleti robbanóanyag tárolására szolgál,
 - c) *kéziraktár*: a robbanóanyag-gyártó vagy feldolgozó (szerelő) üzem, kutató- vagy ellenőrző laboratórium közvetlen használatára létesített, biztonsági távolságra telepített raktár, amely a folyamatos termeléshez, kutatáshoz vagy vizsgálathoz szükséges robbanóanyag, félkész- vagy késztermék, képződő selejt – felhasználásáig vagy megsemmisítéséig tartó – tárolására szolgál,
 - d) *tárolóhely*: rendszerint a robbanóanyag-gyártó vagy feldolgozó (szerelő) üzem, kutatólaboratórium közvetlen közelében létesített vagy kijelölt, a környezetet nem veszélyeztető módon védett helyiség, fülke vagy páncélszekrény, amely a robbanóanyag gyártásközi műveletek közötti tárolására szolgál,
 - e) *átrakodóhely*: rendszerint a robbanóanyag-raktárak közelében, azok védett oldalán kiépített vagy kijelölt terület, amely a robbanóanyag közúti járműre vagy vasúti kocsira történő átrakodására szolgál, és ahol a robbanóanyag csak az átrakodás időtartamáig lehet jelen az egyidejűleg elszállításra kerülő mennyiségben;
8. *gyutacs*: robbanóanyag, valamint robbanóanyaggal töltött tárgy indítására szolgáló, szerelt termék;
9. *hordláda*: robbanóanyag szállítására kiképzett, e rendelet szerinti követelményeknek megfelelő eszköz;
10. *indítás*: a robbanóanyag robbanási folyamatának elindításához szükséges impulzus közlése elektromos, nem elektromos, gyújtó- vagy robbanószinóros, elektronikus gyújtóhálózaton keresztül;
11. *indítótöltény*: gyutaccsal vagy robbanószinórral szerelt robbanóanyag-töltény;
12. *jégrobbantó töltet, jéglyukasztó irányított töltet*: robbanóanyagot tartalmazó, gyutaccsal összeszerelhető, kizárólag jég robbantására használható szerkezet;
13. *kifúvási irány*: az a jellemző irány, amerre a robbanás üthulláma, a gáznemű égéstermékek, a repeszek és a törmelékek túlnyomó része halad;

14. *kifúvófal, kifúvófödém*: a veszélyességi fokozatba sorolt helyiség olyan határoló fala, födéme, amely az esetlegesen bekövetkező robbanásnak vagy heves égésnek már a kezdeti nyomására felszakad és kifúvódik, ezáltal az építmény más szerkezetei mentesülnek a súlyos romboló hatástól;
15. *kifúvófelület*: a veszélyességi fokozatba sorolt helyiség határoló felületeinek azon szerkezeti egysége, amely a helyiségben esetlegesen bekövetkező robbanásnak vagy heves égésnek már a kezdeti nyomására felszakad és kifúvódik, 3 kN/m^2 -nél kisebb robbanási túlnyomás hatására megnyílik, és kiviteli formája a kifúvófal és a kifúvófödém;
16. *külszíni raktár*: robbanóanyag tárolására szolgáló, egy vagy több épületből álló, kerítéssel körülhatárolt létesítmény;
17. *megállt töltet*: olyan töltet, amelynek indítását megkísérelték, de nem vagy csak részben robbant fel;
18. *mértékadó töltet (Qf)*: gyutacs használata esetén a 100 ms-on belül együtt indított töltetek közül az azonos késleltetési fokozatban együttrobbanó töltetek mennyisége közül a legnagyobb; gyújtózsínór használata esetén a legnagyobb töltet kétszerese; kábeltöltet esetén a 20 méter hosszú töltet tömege;
19. *munkatér*: az a helyiség, amelyben a robbanóanyaggal munkaműveletet (pl. csomagolást, töltést, ellenőrzést, mérlegelést) végeznek;
20. *műtárgy*: épületnek nem minősülő építmény;
21. *nyílt rendszerű technológiai berendezés*: az a berendezés, amelynek üzemszerű működése során állandóan vagy időszakosan veszélyes mértékű vegyi anyag, robbanóanyag, robbanásveszélyes gőz, gáz vagy por juthat a levegőbe;
22. *nyújtott töltet*: olyan töltet, amelynek legnagyobb és legkisebb méretének hányadosa nagyobb ötnél és felrobbanása után a feszültség hullám közelítőleg ellipszoid-felületen terjed;
23. *osztott töltet*: egyazon töltési térben több egymástól elkülönített szakaszból álló töltet;
24. *primer robbanóanyag*: olyan robbanóanyag, amelyben a lökeshullámon kívül egyéb energiaforrás (szűrőláng, súrlódás, ütés, felmelegedés) is kiválthatja a detonációt;
25. *raktárkezelő*: a robbanóanyag bevételezésével, kiadásával és elhelyezésével megbízott robbantásvezető vagy robbantómester;
26. *rátett töltet*: a robbantandó tárgyon szabadon (előtét nélkül) elhelyezett robbantótöltet;
27. *robbanás*: nagy sebességű, energia-felszabadulással járó kémiai folyamat;
28. *robbanóanyag*: szilárd vagy folyékony halmazállapotú anyag vagy ezek keveréke, amely kémiai reakció révén képes arra, hogy olyan sebességgel fejlesszen gázt, ami elegendő hőmérsékletű és akkora nyomáshullámot hoz létre, hogy a környezetben károsodást idéz elő;
29. *robbanóanyaggal kapcsolatos munka*: a polgári felhasználású robbanóanyag gyártás, megszerzés, tárolás, felhasználás, megsemmisítés, valamint a tárolással járó robbanóanyag forgalmazás gyakorlati végrehajtása;
30. *robbanóanyaggal kapcsolatos munka kiegészítő feladatai*: azok a feladatok, amelyek nincsenek kizárólag robbantómesteri feladatok közé sorolva;
31. *robbanóanyag gyártó létesítmény, -építmény, -épület, -műtárgy, -tűzszakasz, -helyiség, -szabadtér*: olyan létesítmény, építmény, épület, műtárgy, tűzszakasz, helyiség, szabadtér, amelyben a végzett tevékenység robbanóanyag gyártására vagy a gyártásával összefüggő kutatásra, vizsgálatra, tárolásra, szállításra, megsemmisítésre irányul;
32. *robbanóanyagot tartalmazó tárgy*: olyan tárgy, amely egy vagy több robbanóanyagot vagy pirotechnikai anyagot tartalmaz, továbbá ezek gyártás közbeni selejtes darabjai, hulladékai, önmagában is robbanóanyagnak tekintendő félkész termékei (a perforátor, a robbanózsínór, hajtótöltet, az ipari torpedó és a gyújtózsínór);
33. *robbanóképes anyag*: az az anyag, amelyben mechanikai, hő- vagy más iniciáló hatásra robbanás játszódik le;
34. *robbantás*: meghatározott célra megtervezett és szándékosan előidézett robbanás;
35. *robbantás kezdete*: az az időpont, amikor a gyutacsvezetéseket egymáshoz vagy a robbantóvezetékhez csatlakoztatják, a gyújtózsínórt meggyújtják, vagy villamosérzéketlen gyutacs alkalmazása esetén a gyutacsot a robbantó fővezetékhez csatlakoztatják;
36. *robbantási munka*: a robbantás érdekében a robbantótöltet elkészítésének megkezdésétől a robbantás befejezéséig végzett tevékenység;
37. *robbantás befejezése*: az az időpont, amikor a robbantómester a robbantótöltet felrobbantásáról meggyőződött, vagy a megállt töltetet hatástalanította;
38. *robbantóhálózat*: a gyutacsvezetékek, és a robbantóvezeték összekapcsolásával kialakított vezetékrendszer;
39. *robbantóhálózat ellenállása*: a gyutacsok vezeték hosszától függő össz-ellenállása és a robbanóvezeték ellenállása figyelembevételével meghatározott összes ellenállás ohmban kifejezett értéke;
40. *robbantótöltet elkészítésének megkezdése*: az az időpont, amikor a robbantás helyén a robbanóanyagot felhasználás céljából a hordládából vagy a gyári csomagolásból kiveszik;

41. *sújtólégbiztos robbantás*: sújtólégbiztos robbanóanyaggal és robbantógéppel, valamint a sújtólégbiztosság követelményét kielégítő technológiával végrehajtott robbantás;
42. *sújtólégbiztos robbanóanyag*: az olyan robbanóanyag, amely kielégíti a sújtólégbiztossági feltételeket;
43. *szállítási norma*: az a tömegegységben vagy darabszámban meghatározott legnagyobb robbanóanyag-mennyiség, amely – aállítás módjától és a használt göngyöleg fajtájától függően – anyagmozgató, vagy szállítóeszközzel egyszerre szállítható;
44. *támfal*: a védősánc belső vagy külső részén, annak lábazati biztosítására szolgáló, korlátozott magasságú építmény;
45. *tárolási norma*: az a tömegegységben vagy darabszámban meghatározott, egy vagy többféle robbanóanyag legnagyobb mennyisége, amely a raktárban vagy tárolóhelyen egyidejűleg jelen lehet;
46. *tároló*: robbanóanyag elhelyezésére szolgáló épület;
47. *tárolókamra*: kizárólag robbanóanyag tárolására szolgáló földalatti térség;
48. *tárolótér*: legfeljebb 500 kg robbanóanyag tárolására szolgáló raktárban a tárolóhelyiség, vagy a tárolókamra helyett létesített, elkülönített térség;
49. *technológiai jellegű robbanás*: a robbanóanyagok érzékenységből adódó olyan, gyártási munka közben – védelem mögött – bekövetkezett robbanás, amely nem okoz személyi sérülést vagy tüzet;
50. *technológiai tér*: a robbanóanyag gyártás folyamatában, a robbanóanyag szárítása, szitálása, préselése, melegítése (megolvasztása) céljára szolgáló, bevédett tér, amelyben a művelet alatt ember nem tartózkodik;
51. *terelőfal, terelőfödém*: veszélyességi fokozatba sorolt építményben – az épülettel szerkezetiileg összefüggő – nem éghető anyagból készült térelhatároló szerkezet, amely a helyiségben esetlegesen bekövetkező robbanás, vagy heves égés hatásának (nyomásának és repeszhatásának) ellenáll;
52. *terhelési norma*: az a tömegegységben vagy darabszámban meghatározott, egy vagy többféle robbanóanyag mennyiség, amely a gyártási tevékenység végzése közben a munkahelyen egyidejűleg jelen lehet;
53. *terhelési tényező*: a veszélyességi fokozatba sorolt helyiségben esetlegesen felrobbanó robbanóanyag TNT-egyenértékben kifejezett mennyiségének és a helyiség szabad térfogatának hányadosa kg/m³-ben kifejezve;
54. *tnt-egyenérték*: az a szám, amely megmutatja, hogy valamely robbanóanyag robbanáshője hányszorosa a TNT (2,4,6-trinitro-toluol) robbanáshőjének;
55. *töltet*: a robbantásra előkészített, de még nem élesített robbanóanyag;
56. *várakozási idő*: az az időtartam, amely alatt
 - a) a töltet felrobbanása esetén a robbanás után tilos a robbantás helyére visszamenni,
 - b) megállt töltet esetén védett helyen kell tartózkodni;
57. *védett külszíni raktár*: olyan raktár, amelynek minden tárolója védett, vagy természetes védettsége a mesterséges védettséggel legalább azonos értékű;
58. *védett tároló*: a védősáncal körülvett, vagy ezzel a védettséggel legalább azonos értékű természetes védettségű (domb, hegy) tároló;
59. *védőfal*: a veszélyességi fokozatba sorolt építménytől szerkezetiileg független – vasbetonból vagy más, nem éghető szilárd anyagból épített – fal, amely a védősáncéval azonos szerepet tölt be;
60. *védősánc*: veszélyességi fokozatba sorolt építmény köré, előírt távolságra épített, meghatározott méretű, gyepesített földtöltés, amely az építményben esetlegesen bekövetkező robbanás által okozott lökéshullámtól és repesztől védi a környezetet;
61. *veszélyességi fokozat (RV besorolás)*: a robbanóanyag gyártására, tárolására szolgáló helyiség, szabadtér, építmény, létesítmény veszélyességi besorolására használt megjelölés („RV-1”–„RV-4”);
62. *veszélyeztetett terület*: a veszélyességi fokozatba sorolt építmény biztonsági távolságának határain belül eső terület;
63. *villamosérzéketlen gyutacs*: az a villamos gyutacs, amely 5 percig tartó 450 mA erősségű egyenáram hatására nem robban fel;
64. *zárt rendszerű technológia*: az a technológiai berendezés, amelynek üzemszerű működése során egyáltalán nem, vagy csak veszélytelen mértékben juthat vegyi anyag, robbanóanyag, robbanásveszélyes gáz, gőz vagy por a légterbe.

Személyi feltételek

- 3. §**
- (1) Polgári robbantási tevékenység, robbanóanyag forgalmazás irányításával, felügyeletével az a személy bízható meg, aki
 - a) betöltötte a 21. életévét,
 - b) rendelkezik a tevékenység végzéséhez szükséges, e rendelet szerinti képzettséggel és szakmai gyakorlattal, és
 - c) a munkakör ellátásához egészségügyileg alkalmas.
 - (2) Robbanóanyag gyártásért felelős személyként az bízható meg, aki felső- vagy középfokú vegyipari végzettséggel és legalább 3 éves vegyipari gyártási gyakorlattal rendelkezik. Keveréssel előállítható robbanóanyag esetén gyártásért felelős személyként legalább 3 éves robbantásvezetői gyakorlattal rendelkező személy is megbízható.
 - (3) Robbanóanyag megszerzésének, tárolásának irányításával, ellenőrzésével robbantásvezetői képzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és robbantómesteri képzettséggel rendelkező személy bízható meg.
 - (4) Robbantási munka tervezésével, irányításával, ellenőrzésével robbantásvezetői képzettséggel rendelkező személy bízható meg.
 - (5) Építményrobbantás tervének elkészítésével és kivitelezésével felsőfokú műszaki végzettségű, e területen szerzett legalább 3 éves robbantásvezetői gyakorlattal rendelkező személy bízható meg.
- 4. §**
- (1) Robbanóanyag gyártási munkával az a személy bízható meg, aki megfelelő végzettséggel rendelkezik. Keveréssel előállítható robbanóanyag gyártásával robbantómesteri végzettséggel rendelkező személy is megbízható.
 - (2) Robbanóanyaggal kapcsolatos munka végrehajtásával robbantómesteri képzettséggel rendelkező személy bízható meg. Robbantásvezetői képzettséggel rendelkező személy a robbantásvezetői engedélye szerinti érvényességi körben robbantómesteri munkát is elláthat.
 - (3) Robbanóanyaggal kapcsolatos munkák egyes kiegészítő feladatainak elvégzésével arra alkalmas, kioktatott személyt (a továbbiakban: robbantási segéderőt) is meg lehet bízni. Robbantási segéderő az lehet, akit az adott feladat elvégzésére kioktattak és annak megfelelő elsajátításáról visszakérdezéssel meggyőződtek.
- 5. §**
- (1) Robbantásvezetői engedélyt az kaphat, aki
 - a) 21. életévét betöltötte,
 - b) felső- vagy középfokú műszaki végzettségű, és legalább 3 éves robbantási üzemi gyakorlatot szerzett,
 - c) az 1. melléklet szerinti, legalább 40 órás robbantásvezetői tanfolyamot végzett vagy robbantástechnikai szakmérnök, és
 - d) a robbanóanyaggal kapcsolatos munka végzésére egészségügyileg alkalmas.
 - (2) Robbantómesteri engedélyt az kaphat, aki
 - a) 21. életévét betöltötte,
 - b) felsőfokú műszaki végzettségű, középfokú műszaki végzettségű vagy ipari (műszaki) szakmunkás, és legalább egy éves robbantási üzemi gyakorlatot szerzett, továbbá
 - c) az 1. melléklet szerinti, legalább 120 órás robbantómesteri tanfolyamot végzett vagy robbantástechnikai szakmérnök, és
 - d) a robbanóanyaggal kapcsolatos munka végzésére egészségügyileg alkalmas.
 - (3) Robbantásvezetői vagy robbantómesteri engedélyt kérelemre, a bányafelügyelet vizsgabizottsága előtt tett sikeres vizsgát követően 5 évre, a (4) bekezdés szerinti érvényességi körre a bányafelügyelet adja meg. Az engedély kérelemre, az 1. melléklet szerinti – robbantásvezető esetén 32, robbantómester esetén 16 órás – továbbképző tanfolyam elvégzése és a bányafelügyelet vizsgabizottsága előtt tett sikeres vizsga esetén meghosszabbítható további 5 évre.
 - (4) Robbantásvezetői, illetve robbantómesteri engedély
 - a) külszíni
 - aa) bányászati robbantási munka,
 - ab) egyéb (szeizmikus, kohászati, víz alatti és jég-) robbantási munka;
 - b) épület-, építményrobbantási munka;
 - c) mélyfúrási robbantási munka;
 - d) földalatti robbantási munkaérvényességi körre adható.

- (5) A bányafelügyelet a robbantásvezető vagy a robbantómester engedélyét egy éves időtartamra felfüggeszti, ha halmozottan vagy egy éven belül ismétlődően megszegi a vonatkozó biztonsági szabályokat, vagy szabályszegésével súlyos balesetet vagy súlyos üzemzavart okoz.
- (6) A felfüggesztés időtartamát követően a robbantásvezető vagy a robbantómester az engedélye szerinti tevékenységet csak akkor folytathatja, ha a (3) bekezdés szerinti tanfolyamon részt vett és sikeres vizsgát tett.
- (7) A (3) bekezdés szerinti engedélyt a bányafelügyelet véglegesen visszavonja attól, aki feladatai ellátására egészségügyileg (orvosi szakvélemény alapján) véglegesen alkalmatlanná vált.

A robbanóanyag kezelés általános követelményei

- 6. §**
- (1) A robbanóanyag gyártás, forgalmazás, szállítás és a robbantási tevékenység során biztosítani kell, hogy a robbanóanyag ne vesszen el, és ne kerüljön illetéktelen személyhez.
 - (2) A robbanóanyagot óvatosan és kíméletesen kell kezelni és szállítani. A robbanóanyagot ideiglenesen sem szabad elhelyezni ott, ahol tárgy vagy anyag rádőlhet, vagy ahonnan leeshet.
 - (3) A robbanóanyagot a gyártó által meghatározottak szerint kell tárolni és felhasználni, nem szabad olyan környezeti hatásoknak kiténni, amelyek következtében
 - a) akaratlanul felrobbanhat vagy minőségi jellemzői megváltozhatnak,
 - b) villamos áram, villamos töltés, láng vagy szikra hatása alá kerülhet,
 - c) eltulajdoníthatják vagy gondatlanságból kárt tehetnek benne,
 - d) idegen tárgy rádőlhet vagy ráeshet,
 - e) az időjárási viszonyok kárt tehetnek benne,
 - f) idegen tárggyal ütközhet vagy súrlódhat,
 - g) a környezetet szennyezheti.
 - (4) Tilos
 - a) olyan anyagban robbantani vagy olyan anyagot robbantani, amely a robbantás hatására akaratlanul meggyulladhat vagy felrobbanhat,
 - b) a robbanóanyag összetételét megváltoztatni, gyárilag szerelt robbanóanyaggal töltött tárgyat megbontani, szétszerelni, gyújtózsínrel indítható gyutacsba bármilyen eszközzel benyúlni,
 - c) a robbanóanyag 15 m-es körzetén belül dohányozni, nyílt lángot használni vagy nyílt lánggal járó tevékenységet végezni,
 - d) a robbanóanyag környezetében előre nem látható gyújtást eredményező villamos feszültségforrás elhelyezése és fenntartása,
 - e) a robbanóanyagot tartalmazó csomagolási egységeket dobálni, rázni, ütni, ejteni.
 - (5) Aki robbantási munkával kapcsolatban robbanóanyag elvesztéséről, eltulajdonításáról, engedély nélküli felhasználásáról, őrizet nélkül hagyott robbanóanyagról tudomást szerez, robbanóanyagot talál, köteles erről a robbantómesternek vagy a felügyeleti személynek haladéktalanul jelentést tenni. A jelentést intézkedés céljából továbbítani kell a robbantás-vezetőnek.
 - (6) A robbanóanyag elvesztéséről, eltulajdonításáról – függetlenül az elkövető személyének megállapításától – a rendőrségnek, valamint a bányafelügyeletnek azonnal jelentést kell tenni.

II. FEJEZET

ROBBANÓANYAG GYÁRTÁS

Általános rendelkezések

- 7. §**
- (1) E fejezet alkalmazásában robbanóanyagon a robbanóanyagot tartalmazó tárgyat is érteni kell. A robbanóanyagot tartalmazó tárgy tömege a robbanóanyag tárolására vonatkozó rendelkezések alkalmazása szempontjából a bele töltött robbanóanyag tömegével egyenlő.
 - (2) A gyártási tevékenység a robbanóanyaggal végzett
 - a) kutatási, kísérleti munka,
 - b) előállítás, feldolgozás,
 - c) átdolgozás, tovább feldolgozás,
 - d) szerelés, szétszerelés, visszaszerelés,

- e) válogatás, csomagolás, töltés, préselés,
- f) vizsgálat, ellenőrzés,
- g) nem közúti anyagmozgatás, szállítás.

A veszélyességi fokozatba történő besorolás

- 8. §**
- (1) A gyártónak a gyártás építményeinek robbanóanyagot tartalmazó helyiségeit, szabadtereit – az alkalmazott technológia figyelembevételével – az építésre, az épületgépészeti és a villamos berendezésekre vonatkozó követelmények megállapítása céljából a (2)–(5) bekezdés szerinti veszélyességi fokozatokba kell besorolni.
 - (2) „RV-1” veszélyességi fokozatba tartozik az a robbanóanyagot tartalmazó helyiség vagy szabadter, amelynek légterében robbanóanyag gőzének, porának, kondenzátumának, és A vagy B tűzveszélyességi osztályú gáznak, gőznek vagy pornak
 - a) veszélyes mértékű, állandó vagy időszakos jelenlétével, lerakódásával vagy
 - b) üzemszerűen nem veszélyes mennyiségű és módú, de üzemzavar vagy előrelátható meghibásodás esetén veszélyes mértékű vagy módú előfordulásával kell számolni.
 - (3) „RV-2” veszélyességi fokozatba tartozik az a robbanóanyagot tartalmazó helyiség vagy szabadter, amelynek légterében robbanóanyag gőzének, porának vagy kondenzátumának veszélyes mértékű, állandó vagy időszakos jelenlétével, lerakódásával kell számolni, de A vagy B tűzveszélyességi osztályú anyag nem fordul elő még üzemzavar vagy előrelátható meghibásodás esetén sem.
 - (4) „RV-3” veszélyességi fokozatba tartozik az a robbanóanyagot tartalmazó helyiség vagy szabadter, amelynek légterébe a robbanóanyag gőze, pora, kondenzátuma és A vagy B tűzveszélyességi osztályú gáz, gőz vagy por csak üzemzavar vagy előrelátható meghibásodás esetén csak rövid ideig kerülhet, és veszélyes mértékben legfeljebb a hibahely közvetlen környezetében fordulhat elő.
 - (5) „RV-4” veszélyességi fokozatba tartozik az a robbanóanyagot tartalmazó helyiség vagy szabadter, amelynek légterében a robbanóanyag, A vagy B tűzveszélyességi osztályú anyag üzemzavar vagy előrelátható meghibásodás esetén is legfeljebb veszélytelen módon van jelen.
 - (6) A gyártó építmény robbanóanyagot nem tartalmazó veszélyességi övezeteit, helyiségeit, szabadtereit és tűzszakaszait be kell sorolni.
 - (7) A gyártónak a gyártó építményt abba a veszélyességi fokozatba kell besorolni, amelyikbe a hozzátartozó legveszélyesebb veszélyességi fokozatú gyártó helyiség, szabadter tartozik.
 - (8) A gyártó létesítményt abba a veszélyességi fokozatba kell besorolni, amelyikbe a hozzátartozó legveszélyesebb veszélyességi fokozatú gyártó építmény tartozik.
 - (9) A robbanóanyagok vizsgálatára szolgáló laboratóriumok helyiségeit – ha azokban a vizsgálatra kerülő robbanóanyag minták egyidejűleg felrobbanható mennyiségének robbanási hatása a helyiségekre korlátozódik – a tűzvédelmi előírások szerinti osztályba kell besorolni.

Telepítési előírások

- 9. §**
- (1) A gyártó létesítmény és a környezetében levő más, védendő létesítmény, valamint a gyártó létesítményen belül az egyes létesítmények között legalább a 2. melléklet szerint számított biztonsági távolságot kell megtartani.
 - (2) Az (1) bekezdés szerinti biztonsági távolságokat 50%-kal meg kell növelni, ha a gyártó létesítményt belterület mellé vagy külterületi lakott terület, országos közút, közforgalmú vasút, honvédelmi létesítmény, repülőtér vagy különleges védelmet igénylő más létesítmény közelébe tervezik telepíteni.
 - (3) Az „RV-besorolású” építmények között a nagyobb biztonsági távolságot igénylő építmény biztonsági távolságát kell a telepítésnél megtartani.
 - (4) Ha a gyártási technológia feltétlenül megköveteli, akkor kettő vagy több gyártó építmény is egymás közelébe vagy egymás mellé telepíthető és egyetlen építménynek tekinthető. Ebben az esetben az épületrészek egymás közötti védelmének kialakításáról gondoskodni kell.
 - (5) A gyártó létesítmény kerítését az „RV-besorolású” építménytől a biztonsági távolságnak megfelelő távolságra, legalább 5 m-re kell telepíteni.
 - (6) Az „RV-besorolású” építmény által veszélyeztetett területre új építmény csak akkor telepíthető, ha az új építménnyel egyidejűleg olyan külső védelem is létesül, amelynek figyelembevételével megállapított új biztonsági távolság megfelel a telepítési követelményeknek.

- (7) A gyártónak a gyártó tevékenység vagy a technológia megváltoztatása esetén a biztonsági távolságokat és a védőműveket – az új helyzetnek megfelelően – felül kell vizsgálni.

Az építmények belső védelmi rendszerének kialakítása

- 10. §** (1) Az „RV-besorolású” építményt egyszintesre kell alakítani, több szintet igénylő gyártási folyamatnál csak a technológiához szükséges épületrész alakítható ki többszintesre.
- (2) Az iniciáló robbanóanyaggal, a brizáns robbanóanyaggal vagy az azokat tartalmazó termékekkel kapcsolatos tevékenység végzésére szolgáló gyártó építmény „RV-besorolású” helyiségeit minden más helyiségtől terelőfalakkal kell elválasztani.
- (3) Azon gyártó helyiség terelőfalait, amely helyiségben a robbanás gyakori bekövetkezésével kell számolni, többszöri robbanással szemben is ellenállónak kell kialakítani. A terelőfalak ténylegesen szükséges szerkezetét és falvastagságát a helyiségben végzett technológiai folyamat, a berendezések, a jelenlevő anyagok minősége, mennyisége, a helyiség terhelési tényezője és minden egyéb környezeti tényező figyelembevételével kell meghatározni.
- (4) Azon gyártó helyiség terelőfalainak, amely helyiségben a tevékenység nagy biztonsággal kezelhető robbanóanyaggal vagy robbanóanyagot tartalmazó tárggyal függ össze, meg kell felelniük a 14. §-ban foglalt követelményeknek.
- (5) A (3) vagy a (4) bekezdés szerinti terelőfalakkal a 0,15 kg/m³-nél nagyobb terhelési tényező miatt be nem védhető gyártó helyiséget – ha más helyiségekkel való szoros kapcsolatát a technológia nem követeli meg – önálló épületként is lehet létesíteni. Az ilyen épület határoló falait – az üvegezésük és a tartószerkezetük kivételével – kifúvófalként is ki lehet alakítani.
- (6) A terelőfalakkal elválasztott és az (5) bekezdés szerint létesített „RV-besorolású” helyiséget vagy épületet önálló tűzszakaszként kell értelmezni úgy, hogy azokra a tűzszakasz fogalmát nem kell alkalmazni. Az ilyen helyiség, épület alapterületét a technológia és a tevékenység helyigénye alapján kell megválasztani.
- (7) A lőporral vagy az azt tartalmazó termékkel kapcsolatos tevékenységek végzésére szolgáló „RV-besorolású” építményeket tűzszakaszokra kell osztani.
- (8) A tűzszakaszokat A1 REI-M60 teherhordó és A1 EI 60 térelhatároló tűzgátló szerkezetekkel (tűzfal, tűzgátló fal, tűzgátló födém) kell egymástól elválasztani.
- (9) Az olyan gyártó helyiség esetén, amelyben robbanóanyagot tartalmazó termék robbanása esetében repeszhatással is számolni kell, terelőfödémeket kell kialakítani. A terelőfödémeket a terelőfalakkal kell összeépíteni.
- (10) Az esetleges robbanás vagy heves égés okozta túlnyomás levezetésére az építmények „RV-besorolású” helyiségeit kifúvó felülettel kell ellátni a (11)–(13) bekezdés szerint.
- (11) Minden „RV-besorolású” helyiség legalább egyik oldalát kifúvófallal kell ellátni, amelynek 3 kN/m²-nél kisebb robbanási túlnyomás hatására fel kell szakadnia. A kifúvófalat a helyiség azon szabadba néző oldalán kell kialakítani, amelyik a várható robbanás centrumához közelebb esik. A kifúvás irányát úgy kell megválasztani, hogy a robbanás a környezetben levő védendő építményeket ne veszélyeztesse.
- (12) Az „RV-besorolású” helyiségnél – a tartószerkezetek fokozottabb védelme céljából – a robbanási túlnyomás levezetésére kifúvófödém építhető, ha a helyiségben levő robbanóanyag robbanása esetében annak repeszhatásával nem kell számolni.
- (13) A (11) bekezdésben előírtaktól el lehet térni abban az esetben, ha olyan technológiát alkalmaznak és olyan kis mennyiségűek az egyszerre felrobbanni képes robbanóanyag mennyiségek, hogy az semmiféle veszéllyel nem jár.
- (14) A különösen veszélyes munkahelyeken (különösen iniciáló robbanóanyag szárításánál, szitálásánál, száraz keverésénél, préselésénél, brizáns robbanóanyag sajtolásánál) a munkavállalókat a technológiai tértől vasbeton fallal és zsilibrendszerű mozgatható acéllappal el kell választani. A vasbeton fal és az acéllap kialakításának olyannak kell lenni, hogy a technológiai térben esetleg felrobbanó összes robbanóanyag a munkavállalók testi épségét ne veszélyeztesse.
- (15) A robbanóanyagokkal közvetlenül kézzel vagy szerszámmal végzett műveleteknél (szerelés, vizsgálat, ellenőrzés) munkahelyi bevédekkel kell felszerelni. A munkahelyi bevédek védőképességét modell-kísérletekkel kell ellenőrizni. Az ellenőrzést a tervezett terhelési norma 1,5-szeresének megfelelő mennyiségű robbanóanyag robbantásával vagy meggyújtásával kell elvégezni.

Az építmények külső védelmi rendszerének kialakítása

- 11. §**
- (1) „RV-besorolású” építmény létesítésénél – belső védelme kialakításán túl – szükség esetén gondoskodni kell a környező építmények és az azokban foglalkoztatott személyek külső védelméről is.
 - (2) Annál az építménynél, amelynek „RV besorolású” helyiségében csak olyan kis mennyiségű robbanóanyag egyidejű robbanásának vagy heves égésének lehetőségével kell számolni, hogy annak hatása csak a helyiségre korlátozódik, a környező építményekkel kapcsolatos kölcsönös védelem céljából legalább a tűztávolságot biztosítani kell.
 - (3) Annál az építménynél, amelynek „RV-besorolású” helyiségében olyan nagy mennyiségű iniciáló vagy brizáns robbanóanyag egyidejű robbanásának lehetőségével kell számolni, hogy annak hatása túlterjed a helyiség szerkezetein, ezáltal a környezetet is veszélyeztetheti, a környező építmények védelme érdekében
 - a) a robbanás üthullámának nyomásával szembeni védelem céljából
 - aa) az „RV-besorolású” építmény terelőfalakkal határolt irányában legalább a biztonsági távolságot vagy a tűztávolságot meg kell tartani,
 - ab) az „RV-besorolású” építmény kifúvási irányában védősáncot vagy védőfalat kell kiépíteni, valamint a védősánc és a védőfal csillapítási tényezőinek figyelembevételével kiszámított biztonsági távolságot vagy a tűztávolságot kell megtartani;
 - b) ha a robbanástól tömeges repesz- vagy törmelékszóródás is várható, akkor az „RV-besorolású” építmény mellé – a védendő építmény irányába eső oldalán – védősáncot vagy védőfalat kell építeni és a védőhatás figyelembevételével kiszámított biztonsági távolságot vagy a tűztávolságot kell megtartani;
 - c) szükség esetén a védendő építmény mellé is külön védősáncot vagy védőfalat kell kiépíteni.
 - (4) A védősánc kialakításának követelményei a következők:
 - a) a védősánc álljon ellen a 14. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott hatásoknak, az időjárási viszontagságoknak és robbanás esetén ne okozzon káros visszaverődéseket,
 - b) a védősánc magassága legalább 1 m-rel haladja meg az épület párkánymagasságát, felső koronaszélessége legalább 60 cm legyen, felületét fűvesítsék,
 - c) a védősánc tetején repeszfogó akadály építhető, amely nem készülhet olyan anyagból, amely repesz képzésére alkalmas,
 - d) a védősáncnak az épülettel ellentétes oldalán a földrézsű támfallal helyettesíthető,
 - e) a védősánc és a védett épület között legalább 1,2 m hasznos szélességű gyalogút legyen építhető; a védősánc és a védett épület közötti legnagyobb távolság gyalogos forgalom esetén 3 m, járműforgalom esetén 5 m lehet,
 - f) közlekedési út védősáncra való átvezetésére alagutat kell építeni, amelynek hasznos belmagassága legalább 2,2 m, hasznos szélessége legalább 1,2 m,
 - g) a védősáncra egyenesen átvezető alagút kijáratával szemben – attól legfeljebb 4 m-re – védősáncot vagy védőfalat kell építeni, amelynek teteje és az alagút kijáratának teteje minimum 10°-os szöget zár be; a védősáncnak minden irányban legalább 1 m-rel túl kell nyúlnia a kijáraton, és szélének legalább 10°-os szöget kell bezárnia a kijárat oldalával; az útvonal iránytöréseinél tükröket kell alkalmazni,
 - h) ha a kijáratral szemben védősánc vagy védőfal nem építhető, akkor a kijáratok tengelyeit egymáshoz képest el kell tolni úgy, hogy az eltolt tengelyek közötti távolság nem lehet kisebb, mint az alagút szélessége +1 m, az átmeneti pont iránytörése legalább 60° legyen, valamint az alagút ki- és bejáratánál tiltó- vagy jelzőlámpát kell elhelyezni,
 - i) a közművezetékek számára a védősáncba csak olyan méretű és elhelyezésű közműalagutat szabad építeni, amely a védősánc hatását jelentős mértékben nem csökkenti,
 - j) az alagutat szabadon kell hagyni, abban kaput, sorompót vagy egyéb repeszt képező anyagot elhelyezni tilos.
 - (5) A védőfallal szemben támasztott követelmények a következők:
 - a) védőfalat lehet építeni védősánc helyett, ha helyhiány miatt védősánc nem építhető,
 - b) a védőfal álljon ellen a 14. § (3) bekezdésének a) pontjában meghatározott hatásoknak és ne okozzon káros visszaverődéseket,
 - c) a védőfal anyaga helyszínen öntött monolit vasbeton, amely legalább 0,6 m-rel legyen magasabb, mint az épület párkánymagassága, a betonozást csak a terv szerinti munkahézagoknál szabad megszakítani,
 - d) a védőfal és a védett épület közötti távolság 3 m-nél kisebb és 6 m-nél nagyobb ne legyen,

- e) a védőfalon átvezető út kijáratával szemben – attól legfeljebb 5 m-re – egy további védőfalat kell építeni úgy, hogy a további védőfal teteje és az alagút kijáratának teteje minimum 10°-os szöget zárjon be, és minden irányban legalább 1 m-rel takarja a kijáratot, valamint legalább 10°-os szöget zárjon be a védősánc széle a kijárat oldalával,
 - f) a szolgáltató vezetékek számára a védőfalba csak olyan áttöréseket szabad készíteni, amelyek a védőfal hatását jelentős mértékben nem csökkentik.
- (6) Annál az építménynél, amelynek „RV-besorolású” helyiségeiben olyan nagy mennyiségű lőpor heves égésének lehetőségével kell számolni, hogy a tűz hatása túlterjedhet a helyiség szerkezetein, a környező építmények védelme céljából – a tűztávolság megtartása mellett – az „RV-besorolású” helyiségek mellé, a védendő építmények irányába eső oldalaikon védősáncot vagy védőfalat kell kiépíteni a lángok veszélytelen irányba történő terelésére és a hőszugárzás veszélyének elhárítására.

- 12. §**
- (1) A robbanóanyag kísérleti vagy vizsgálati robbantására szolgáló építményt a robbanás hatásának ellenálló falakkal kell építeni, repeszhatású termékek esetében a tetőszerkezetüket is ellenállónak kell kialakítani, szükség esetén külön védőberendezést is alkalmazni kell.
 - (2) A kísérleti vagy vizsgálati robbantásra szolgáló szabadteret robbanásnak ellenálló külső védelemmel kell körülhatárolni vagy olyan távolságra kell kijelölni, hogy a védendő építményeket és az azokban lévő személyeket a robbanás káros hatásai ne veszélyeztessék.

- 13. §**
- (1) A robbanóanyag-hulladék vagy robbanóanyag robbantással történő megsemmisítésére szolgáló építményt vagy szabadteret a 9. § (5) és (6) bekezdésében foglalt szempontok szerint kell kialakítani.
 - (2) A szétrepülésre hajlamos alkatrészekből álló, robbanóanyaggal töltött termékek (pl. csappantyúk, vadásztöltények) égetéssel történő megsemmisítéséhez szétrepülésüket megakadályozó szerkezeti felépítésű égető-berendezéseket kell készíteni.
 - (3) A robbanóanyag égetéssel történő megsemmisítése után visszamaradó, nehézfém-vegyületeket tartalmazó – veszélyes hulladéknak minősülő – salakok átmeneti tárolására, ártalmatlanítására (lerakására) átmeneti tárolóhelyet vagy lerakóhelyet kell létesíteni a hatályos előírások szerint.
 - (4) A vizsgálati vagy a megsemmisítő robbantás biztonságos elvégzéséhez a robbanás káros hatásai ellen védelmet nyújtó fedezéket kell kiépíteni vagy – meglevő építményben – kijelölni a robbantást végző személy részére.

Az építmények szerkezeti kialakítása

- 14. §**
- (1) Az „RV-besorolású” építményt és annak belső és külső védelmi rendszerét az építményben rendeltetésszerűen jelen lévő robbanóanyag veszélyes tulajdonságainak és az alkalmazott technológia jellegének figyelembevételével kell kiépíteni. Az építéshez használt anyagoknak és szerkezeteknek meg kell felelniük a (2)–(11) bekezdésben foglalt követelményeknek.
 - (2) A tűzszakaszok elválasztására szolgáló tűzfalakat, tűzgátló falakat és tűzgátló födémeket úgy kell kialakítani, hogy a tűzfal legalább 50 cm-rel nyúljon a tetősík fölé. A terelőfal tűzfalnak is tekinthető.
 - (3) Az „RV-besorolású” helyiségek elválasztására szolgáló terelőfalat a következők szerint kell kialakítani:
 - a) az esetleges robbanás során keletkező léglökés nyomó és szívóhatásának, a szeizmikus hatásnak, az épületszerkezetek és berendezések szétrepülő darabjainak, termék szétrepülő részeinek, a gyújtóhatásnak ellen kell állnia,
 - b) a terelőfal anyaga helyszínen öntött monolit vasbeton, amelynek a betonozását csak a terv szerinti munkahézagoknál szabad megszakítani,
 - c) a terelőfal teteje legalább 50 cm-rel legyen a tetősík felett, kifúvófalak mellett legalább 50 cm-rel nyúljon a homlokzat síkja elé,
 - d) terelőfalakba csak fém, az esetleges robbanás hatásának ellenálló nyílászáró szerkezeteket szabad beépíteni,
 - e) vezetékek áttörési helyein peremes védőcsövet kell a terelőfalba építeni úgy, hogy a védőcső és a vezetékek közötti rést rugalmas, nem éghető anyaggal kell kitölteni.
 - (4) A kifúvófal létesítésének követelményei a következők:
 - a) kifúvófalat nem szabad használni födém alátámasztására vagy bármilyen egyéb teherhordó célra,
 - b) a kifúvófalat úgy kell elhelyezni, hogy működésekor a robbanási túlnyomás ne veszélyeztesse a környezetet,

- c) a kifúvófaltra semmiféle technológiai, épületgépészeti, villamos szerelvényt, csővezeték nem szabad felerősíteni,
 - d) a kifúvófal – az üvegfelületek kivételével – nem tartalmazhat 1000 kg/m³-nél nagyobb sűrűségű, robbanás esetén kiszakadó elemet,
 - e) a kifúvófal legfeljebb közepesen éghető lehet.
- (5) A terelőfödém létesítésének követelményei a következők:
- a) terelőfödémeket kell alkalmazni azokban az „RV-besorolású” helyiségekben, ahol terelőfal alkalmazása kötelező, és a robbanás következtében repeszhatással kell számolni,
 - b) a terelőfödém feleljen meg a terelőfallal szemben támasztott követelményeknek,
 - c) a terelőfödém anyaga helyszínen öntött monolit vasbeton,
 - d) a terelőfödémeket össze kell építeni a terelőfalakkal, a szomszédos helyiségek födemeiből adódó többtámaszúságot nem szabad figyelembe venni.
- (6) A kifúvófödém létesítésének követelményei a következők:
- a) kifúvófödém alkalmazható az „RV-besorolású” helyiségeknél abban az esetben, ha a robbanásnál repeszhatással nem kell számolni,
 - b) a kifúvófödém fajlagos tömege legfeljebb 120 kg/m² lehet,
 - c) a kifúvófödémeket csak a meteorológiai terhekre szabad méretezni,
 - d) világítótesteket vagy egyéb szerelvényeket csak a kifúvófödém gerendáira szabad szerelni,
 - e) a kifúvófödém legfeljebb közepesen éghető lehet.
- (7) Az „RV-besorolású” helyiség ajtajának létesítési követelményei a következők:
- a) az ajtónak tűzállósági szempontból A1-A2 tűzvédelmi osztályúnak kell lennie (kivétel a kifúvófalban lévő ajtó, amely lehet D tűzvédelmi osztályú is), „RV-1” és „RV-2” besorolású helyiségnél EI 30, „RV-3” és „RV-4” besorolású helyiségnél EI 15 tűzállósági határértékűnek kell lennie,
 - b) terelőfalba ajtó beépítését kerülni kell, ha mégis szükséges, a robbanás hatásának ellenálló ajtót kell rendszeresíteni,
 - c) az ajtó nyitása külső falban a szabadba, terelőfalban a veszélyt okozó helyiség felé, tűzfalban a veszélyt nem okozó helyiség felé, egyéb helyen a menekülés irányába történjen úgy, hogy az ajtón a nyitás irányát jól látható módon jelölni kell,
 - d) az ajtó anyaga és kialakítása olyan legyen, hogy a mechanikus szikraképződés és a sztatikus feltöltődés veszélye ne álljon fenn, valamint az ajtólap felülete síma, könnyen tisztítható legyen, a porlerakódást elősegítő vízszintes felületeket kerülni kell,
 - e) a belső ajtónál kulcszárat alkalmazni nem szabad, a külső ajtó pedig csak kívülről lehet kulccsal nyitható,
 - f) csapóajtót nem lehet alkalmazni,
 - g) az ajtóba – a külső bejárati ajtó kivételével – küszöböt nem lehet beépíteni,
 - h) a menekülési lehetőség biztosítása érdekében a helyiség bármely pontja és a szabadba vezető ajtó között a távolság nem lehet nagyobb
 - ha) „RV-1”, „RV-2” veszélyességi fokozat esetén 15 m-nél,
 - hb) „RV-3”, „RV-4” veszélyességi fokozat esetén 30 m-nél,
 - i) a szabadba nyíló ajtó szélességét 0,8 m és 2,4 m közöttire kell kialakítani.
- (8) Az „RV-besorolású” helyiség ablakának létesítési követelményei a következők:
- a) az ablak anyaga és kialakítása olyan legyen, hogy a mechanikus szikraképződés és az elektrosztatikus feltöltődés veszélye ne álljon fenn, valamint az ablak nyitószervezete a padlósíkról kezelhető legyen,
 - b) a robbanóanyagipari építmény ablakán legfeljebb 2 mm vastag síküveget szabad alkalmazni,
 - c) ha az „RV-besorolású” helyiségben fény- vagy hőérzékeny robbanóanyag van, akkor az ablak előtt külső árnyékoló szerkezetet kell rendszeresíteni (úgy, hogy az ablak kifúvófelületként való működőképességét ne befolyásolja), vagy át nem látszó és fényt visszaverő üveget kell alkalmazni,
 - d) kifúvófalba D tűzvédelmi osztályú ablakszerkezetet lehet alkalmazni,
 - e) egyéb falban „RV-1”, „RV-3” besorolású helyiségben A1-A2 tűzvédelmi osztályú (tűzállósági határérték: EI 15), „RV-2”, „RV-4” besorolású helyiségben D tűzvédelmi osztályú (tűzállósági határérték: EI 15) ablakszerkezetet lehet alkalmazni.

- (9) A terelőfalba – ha a technológia megköveteli – átadónyílást lehet kiképezni. A nyílás méretét a lehető legkisebbre kell korlátozni. Az átadónyílás a terelőfalat nem gyengítheti oly mértékben, hogy az a 14. § (2) bekezdésében meghatározott követelményeknek ne feleljen meg. Az átadónyílást záró lemez anyaga és kialakítása olyan legyen, hogy a szikraképződés veszélye ne álljon fenn, és viselje el a technológiai robbanás hatását.
- (10) Az átadónyílást reteszelni kell (szakaszos technológiánál egyoldali, folyamatos technológiánál kétoldali acéllemezzel kell az átadónyílást lezárni) úgy, hogy a nyílás nyitott állapotában a művelet leálljon, és (folyamatosnál) egyidejűleg csak az egyik oldali lemez legyen nyitható.
- (11) Az „RV-besorolású” létesítmény fedélhéjazatának kialakítási követelményei a következők:
- lapostető esetén fedélhéjazatként megengedhető $B_{roof}(t_1)$ anyag alkalmazása is,
 - meredek hajlású tető fedélhéjazatát A1-A2 tűzvédelmi osztályú anyagból kell készíteni,
 - a fedélhéjazatot a tetősíkon túlnyúló tűzfalakkal tűzszakaszokra kell bontani,
 - nem A1-A2 tűzvédelmi osztályú fedélhéjazatnál a túlnyúló falak fedő bádогоzása és a csatlakozó hajlatbádогоzás együttes vízszintes vetületi szélessége legalább 50 cm.
- (12) A belső felület, burkolat kialakításának követelményei a következők:
- a belső felület, burkolat legyen könnyen tisztítható, sima, továbbá a porfogó vízszintes tagozatot, repedést, kitüremlést kerülni kell,
 - a helyiség belső színezése legyen világos, a robbanásveszélyes anyag színével kontraszthatásban, és a festő vagy színező anyag a robbanóanyaggal ne lépjen kölcsönhatásba,
 - többrétegű burkolatban ne legyen légrés, álmennyezetet létesíteni nem lehet,
 - a helyiség padlóburkolata hézagmentes, vízzáró, legalább C_{fl} tűzvédelmi osztályú, valamint csúszásmentes legyen, valamint a széleken lábazati szegélyt kell alkalmazni,
 - veszélyes mértékű elektrosztatikus feltöltődésre hajlamos anyagot belső felületen alkalmazni nem szabad,
 - az „RV-1”, „RV-2” besorolású helyiség falai és mennyezetei mosható, padlóburkolata ne okozzon mechanikai szikrát (nem szükséges a szikramentesség, ha a padlónak savállóknak kell lennie, de a padlót rendszeresen nedvesen kell tartani),
 - az „RV-besorolású” helyiség padlója általában egyszintben legyen, ha ez nem lehetséges, az átjárást lépcső nélkül, 1,5%-nál nem nagyobb lejtővel kell biztosítani úgy, hogy helyiségenként a padló lejtése az 1,5%-ot nem haladhatja meg.

Közlekedési utak

- 15. §** (1) A gyártó létesítmény országos közúttal való összeköttetésére két nyomtávú bekötőutat kell kiépíteni.
- (2) A létesítményen belül egy- vagy kétirányú forgalom esetén a szükséges tengelyterhelésre méretezett utakat kell kiépíteni az építmények gépjárművel és tűzoltó járművel való megközelítése érdekében. A robbanóanyag szállítására kijelölt teherforgalmi út kellő teherbírású, sima felületű, pormentes legyen és minden időjárás mellett megfelelő érdességgel rendelkezzen.
- (3) A robbanóanyag szállítására szolgáló utat meg kell jelölni.
- (4) A robbanóanyag állandó jellegű kézi szállításához télen is csúszás-mentesíthető gyalogutat kell kiépíteni. A rendszeres, de csak időszakos kézi szállításhoz a gyalogút a közlekedési úttal párhuzamosan, a közlekedési út mellé is kiépíthető vagy azon kijelölhető.
- A betonból készített út burkolata kellő teherbírású, felpúposodás- és kátyúmentes, valamint sima és portalan legyen.
- (5) A létesítmény belső útjain a robbanóanyagok szállítása mellett megengedett más termék szállítása is, ebben az esetben a létesítmény bejáratánál az egész telephelyre érvényes figyelmeztető, a közlekedés biztonságát szolgáló táblát vagy feliratot kell elhelyezni.
- (6) Az „RV-besorolású” építmény kifúvási oldalán – biztonsági távolságon belül – nem lehet az átmenő forgalom számára utat, iparvágányt vagy keskeny nyomközű iparvágányt kiépíteni.
- (7) Az „RV-besorolású” építmény megközelítésére és az építményen belül
- a személyek közlekedésére legalább 0,8 m széles utat kell biztosítani, és
 - az építményben használatra engedélyezett szállítóeszköz közlekedésére, azok méreteitől és a rakodás térigényétől függően, de legalább 0,8 m széles utakat kell a helyiségek padozatára kijelölni, amelyek széleit 10 cm-es szélességben fehérre kell festeni és – indokolt esetben – korláttal kell határolni.

Növényzet

- 16. §** (1) A gyártó létesítmény be nem épített vagy burkolattal be nem fedett területeire – a (2)–(3) bekezdés szerint – növényzetet kell telepíteni.
- (2) A védősáncok rézsűit füvesíteni kell.
- (3) Az összefüggő nagyobb területeket füvesíteni és fásítani kell. Az „RV-besorolású” építmény közelébe nem szabad ültetni tűlevelű fát és olyan fát, amelynek virága, termése könnyen szálló (pehelyszerű) részekből áll.
- (4) Az „RV-besorolású” építménytől mért 5 m távolságon belül fát nem szabad ültetni; bokrot, cserjét 10 m távolságon belül nem szabad telepíteni.

Állatok elleni védelem

- 17. §** Az „RV-besorolású” építmény szellőzőnyílásait, nyitható ablakait és csatornakifolyóit – a madarak vagy a rágcsáló állatok behatolása ellen – 10×10 mm lyukméretű rácsokkal vagy huzalszövetekkel le kell zárni.

Kerítés

- 18. §** (1) A gyártó létesítményt illetéktelen személyek és erdei nagyvadak külső behatolásától védeni kell. E célból a létesítményt (vagy a hatékonyabb ellenőrzés érdekében az üzem területét külön is) kerítéssel kell körülhatárolni. A kerítések magassága legalább 1,8 m legyen.
- (2) A létesítmény külső kerítésén belül, annak teljes hosszában, legalább 3 m széles, növényzet mentes sávot kell kialakítani az őrizendő terület jó áttekinthetősége és az esetleges erdőtűz áttérjedésének megakadályozása érdekében.

Vízellátás és csatornázás

- 19. §** (1) A gyártó létesítménynél olyan vízellátási rendszert kell kiépíteni, hogy annak vízvezetési hálózataról az egyes építmények szociális, technológiai és oltóvíz igénye biztosítható legyen.
- (2) Az egyes építményekben keletkező ipari és szociális jellegű szennyvíz kezelésére elkülönített csatornahálózatot, ülepítő rendszert, szennyvízkezelő és -tisztító berendezést kell létesíteni.
- (3) Az „RV-besorolású” építmény víz- és csatornahálózat létesítésének többletkövetelményei a következők:
- a) „RV-1”, „RV-2” besorolású helyiség és szabadtér esetén vízelvezetés céljára csak nyitott csatornát szabad alkalmazni, amelyet a lerakódást elősegítő helyek nélkül, megfelelő lejtéssel, könnyen tisztíthatóan kell képezni,
 - b) „RV-3” besorolású helyiség és szabadtér esetén falikutat, kiöntőt, nyitott csatornát, valamint félig zárt, nyitható fedlapú csatornát szabad alkalmazni; a falikut csatornaelvezetésén kívül egyéb zárt csatornát nem szabad alkalmazni,
 - c) „RV-4” besorolású helyiség és szabadtér esetén
 - ca) zárt csatornát, csatornatönköt, szabadon vezetett csatornát, padlóban, falban, horonyban vezetett csatornát, félig zárt fedlapú és nyitott csatornát szabad alkalmazni,
 - cb) a csatornákat egyenes pontokból, hirtelen iránytörések nélkül kell kialakítani.

Fűtés, hűtés

- 20. §** (1) Az „RV-besorolású” építmény hőközpontját vagy hűtőközpontját általában külön épületben kell elhelyezni. A hőközpont vagy a hűtőközpont az „RV-besorolású” épület külső bejáratú helyiségében is elhelyezhető, ha az a technológiával szorosan összefügg, vagy ha nem kerül közvetlenül „RV-besorolású” helyiség mellé és a hőközpont vagy a hűtőközpont esetleges robbanástól védett.
- (2) Az „RV-besorolású” építmény fűtő- vagy hűtőberendezéseinek létesítési követelményei a következők:
- a) „RV-besorolású” helyiség fűtésére gőzfűtést nem szabad alkalmazni,
 - b) a fűtési rendszer hőfejlesztő, hőcserélő, keringető, stb. berendezését tilos „RV-besorolású” helyiségben elhelyezni, helyiségen belül csak a csővezetéseket és hőleadókat szabad elhelyezni,
 - c) a fűtési vezetéknek olyan módon és helyen kell a gerincvezetékre vagy a hőközpontra csatlakoztatni, hogy rendkívüli esemény esetén is biztonságosan lehessen elzárni vagy szakaszolni,

- d) a fűtési vezeték az épületbe vagy helyiségbe való csatlakoztatás előtt az érintésvédelmi hálózattal egyenpotenciálra kell hozni,
 - e) a fűtőtestet a faltól legalább 10 cm, a padlótól legalább 20 cm távolságra kell elhelyezni,
 - f) a fűtőtest felülete és alátámasztása könnyen tisztítható legyen.
- (3) Az „RV-besorolású” építmény fűtő- vagy hűtőberendezése létesítésének többletkövetelményei a következők:
- a) „RV-1”, „RV-2” besorolású helyiség és szabad tér esetén
 - aa) a helyiségeket csak nyitott táglási tartályú, a jelenlévő anyagok által meghatározott, legfeljebb 70 °C hőmérsékletű melegvíz-fűtéssel szabad fűteni,
 - ab) gőzfűtésű vezeték vagy szerelvényt helyiségben vagy szabad téren elhelyezni, vagy azon átvezetni tilos,
 - ac) csak sima csőfűtőtestet (csőregisztert) szabad alkalmazni,
 - ad) a fűtőtestet olyan színűre kell festeni, amely elűt a fűtőtestre rakódható veszélyes anyag színétől,
 - ae) tilos fűtési vezeték padlócsatornában vagy nehezen hozzáférhető helyen vezetni,
 - af) szabályozó vagy elzáró szerelvényt, légtelenítőt vagy más fűtési szerelvényt a helyiségben tilos elhelyezni,
 - ag) hőmérséklet-érzékelőt el szabad helyezni a helyiségben, ha kielégíti a technológia veszélyessége szerinti biztonsági követelményeket;
 - b) „RV-3” besorolású helyiség és szabad tér esetén
 - ba) csőfűtőtestet, lemezzradiátort és egysoros kivitelű, hőleadó borda nélküli lapradiátort szabad alkalmazni,
 - bb) táglási tartályt, légtelenítő szelepet és légtelenítő edényt a helyiségben nem szabad alkalmazni,
 - bc) szabályozó és elzáró szelep, nyomásmérő, hőmérő alkalmazása megengedett;
 - c) „RV-4” besorolású helyiség és szabad tér esetén
 - ca) a fűtőtesten és a hozzá tartozó csővezetékén kívül a helyiségben szabályozó és elzáró szerelvényeket, táglási tartályt, légtelenítő szelepet, légtelenítő edényt, nyomásmérő és szabályozó szerelvényt, hőmérsékletmérő és szabályozó szerelvényt szabad elhelyezni,
 - cb) a bordás fűtőtest kivételével mindenfajta fűtőtestet szabad alkalmazni.

Légtechnika

- 21. §**
- (1) Az „RV-1”-„RV-4” besorolású helyiségben olyan hatékonyságú szellőzést kell kialakítani, hogy üzemszerű körülmények között a helyiség légterében a robbanóanyag gőzének, porának vagy kondenzátumának és az A-B tűzveszélyességi osztályú gáz, gőz vagy por – egyedi vagy együttes – koncentrációja ne haladja meg az alsó robbanási határérték 20%-át.
 - (2) Az „RV-1”-„RV-3” besorolású helyiség olyan munkahelyénél, amelynél a légszennyező anyag koncentrációja üzemszerűen túllépheti az (1) bekezdésben meghatározott mértéket, helyi elszívást kell biztosítani.
 - (3) Az olyan „RV-1”-„RV-3” besorolású helyiségben, amelyben a technológiai berendezésben keletkező üzemszerű zavar vagy előrelátható meghibásodás esetén az általános üzemi szellőzés nem elegendő az előírt levegőtisztasági követelmények megtartására, vész-szellőzést kell biztosítani.
 - (4) Az „RV-1”-„RV-3” besorolású helyiségből származó, légszennyező anyagot tartalmazó levegőt – szükség esetén – olyan tisztítási műveletnek kell alávetni, hogy a szabadba kibocsátott levegő tisztasága megfelelő legyen.
 - (5) Minden olyan légtechnikai csővezetékben, amely robbanóanyag gőzével, porával vagy robbanásveszélyes gázzal, gőzzel vagy porral szennyezett levegőt szállít, és azok egyedi vagy együttes koncentrációja elérheti az alsó robbanási határkoncentráció 40%-át, robbanás továbbterjedése elleni védelmet kell kialakítani, valamint tűzszakasz határonként tűzvédelmi csappantyúkat is be kell építeni.
 - (6) Azon az „RV-besorolású” építményben, amelynek helyiségében az „R-veszélyes” robbanóanyag minősége vagy a művelet biztonsága meghatározott paraméterű légállapotot követel meg, klimatizáló berendezést kell létesíteni.
 - (7) Az „RV-besorolású” helyiség szellőző- és klimatizáló berendezésének létesítési követelményei a következők:
 - a) a szellőztető berendezést úgy kell létesíteni, hogy a rendszer csak egy technológiához vagy egy tűzszakaszba tartozó helyiségeket lásson el,
 - b) madarak és rágcsálók behatolásának megakadályozására az épületek külső felületén elhelyezett kifúvó- és beszívó-nyílásokat 10×10 mm-nél nem nagyobb osztású korrózió ellen védett huzalhálózattal kell lefedni,
 - c) légtechnikai berendezést, szerelvényt vagy légcsatornát kifúvó felületen vagy kifúvó felület előtt tilos elhelyezni,
 - d) a légcsatornákat hirtelen iránytörések és egyéb lerakódást elősegítő helyek, szerkezetek nélkül kell kialakítani úgy, hogy a légcsatorna külső és belső felülete könnyen tisztítható legyen,

- e) elszívó-rendszerben alkalmazott nedves porleválasztók vizét gyűjtőaknába (medencébe, tartályba) kell vezetni, és megfelelő tisztításáról, semlegesítéséről kell gondoskodni,
 - f) a befúvó- és elszívó-szerkezetet úgy kell elhelyezni és kialakítani, hogy a szerkezet porzás-veszélyt ne okozzon,
 - g) visszakeringető szellőztető- és klímaberendezést nem szabad létesíteni,
 - h) „RV-4” besorolású helyiség kivételével ventilátort a helyiségben vagy azzal egy légtérben elhelyezni tilos.
- (8) Az „RV-1”, „RV-2” besorolású helyiségre és szabadterre vonatkozó többletkövetelmények a következők:
- a) a helyiségen belül a szellőztető berendezésnek csak az elszívó vagy a befúvó oldali rácsait és a hozzájuk tartozó légcsatornákat szabad elhelyezni,
 - b) hőmérséklet-, füst-, nyomásérzékelőket, az egyéb érzékelőket el szabad helyezni a helyiségben, ha kielégítik a biztonsági követelményeket,
 - c) a légcsatornákat szabadon kell szerelni, nem lehet aknában, padlócsatornában vagy egyéb zárt helyen légcsatornát vezetni,
 - d) falon történő átvezetésnél csak kör keresztmetszetű légcsatornát szabad használni, amelyet nem éghető anyaggal tömített csőhüvelyben kell vezetni,
 - e) elszívó-rendszerbe csak olyan szerelvényeket és mozgó alkatrészeket szabad építeni, amelyek szikrát nem okozhatnak,
 - f) vészszellőztető berendezést automatikus vezérléssel kell ellátni úgy, hogy az indítható legyen a helyiségen kívülről kézi működtetéssel is,
 - g) a vészszellőztető berendezést úgy kell kialakítani, hogy működése ne hozzon létre vészhelyzetet,
 - h) a vészszellőztetés működését kiváltó mértékű légszennyeződésre figyelmeztető hang- és fényjelzésről kell gondoskodni a helyiségen belül, valamint a helyiségen kívül a bejárat közelében,
 - i) a vészszellőztető berendezést az üzemi erőátviteli hálózattól független energiaellátó áramkörrel kell működtetni.
- (9) Az „RV-3” besorolású helyiségre és szabadterre vonatkozó többletkövetelmények a következők:
- a) a befúvó és elszívó oldali rácsokat és a hozzájuk tartozó légcsatornákat, a kézi állítású légmennyiség szabályozót, a hőmérsékletmérőt és -szabályozót, a légnyomás-érzékelőt és szabályozót, a koncentrációérzékelőt szabad a helyiségben elhelyezni,
 - b) tilos elhelyezni a helyiségben porleválasztót, légszűrőt és mosóberendezést, hűtési és fűtési hőcserélőt, nyomáslevezető szerelvényt, kompresszort, vákuumszivattyút.

Villamos berendezések létesítési előírásai

- 22. §**
- (1) Az „RV-besorolású” építményben csak kis- és törpefeszültségű, erős- vagy gyengeáramú villamos berendezés létesíthető.
 - (2) Az „RV-besorolású” helyiségbe, szabadterre telepített villamos berendezés megfelelőségéről az üzembehelyezés előtti felülvizsgálat során kell meggyőződni.
 - (3) A gyártási technológia megváltozása esetén a villamos berendezést az általa okozható veszély szempontjából felül kell vizsgálni még abban az esetben is, ha a technológiai berendezések változatlanok maradnak.
- 23. §**
- (1) Az „RV-1” besorolású helyiségben olyan villamos gyártmányt kell alkalmazni amely a technológiától függően 0, 1 vagy 2 zónába tartozik és megfelelőségét tanúsították.
 - (2) Az „RV-besorolású” helyiségben és szabadterén a rendeltetésszerű használatához feltétlenül szükséges villamos berendezést, készüléket és ezek vezetékeit úgy kell elhelyezni, hogy mechanikai, kémiai vagy egyéb károsító hatásnak ne legyenek kitéve, vagy – ha ez elkerülhetetlen – a káros hatásnak ellenálló gyártmányokat vagy járulékos védelmet kell alkalmazni.
 - (3) Az „RV-2” és „RV-3” besorolású helyiségben olyan villamos gyártmányt kell alkalmazni, amely az ott alkalmazott technológiától függően 20, 21 vagy 22-es zónába tartozik és megfelelőségét tanúsították.
 - (4) Az „RV-besorolású” helyiségben és szabadterén, ha szigorúbb követelmény nincs előírva, olyan villamos gyártmányt kell alkalmazni, amely helyhez kötött szerelés esetén legalább IP 40, hordozható berendezés esetén legalább IP 43 védelességi fokozatú. Ha a villamos gyártmány védelességi fokozata nem elégíti ki az előbbi követelményeket, ez megoldható különálló (nem a gyártmány részét képező) burkolattal is, ha az megfelel legalább az IP 3X védelességi fokozatnak vagy – ha a gyártmány könnyen érinthető vagy rá lehet állni – az IP 4X védelességi fokozatnak.
 - (5) Kifúvófal, kifúvódómérobbanás hatásának csak kis mértékben ellenálló szerkezeti elemeire villamos berendezést szerelni tilos.

- (6) Ahol por lerakódása várható, a villamos berendezéseket, készülékeket, szerelvényeket porlerakódástól védetten kell elhelyezni, és gondoskodni kell a tisztíthatóságukról.
- (7) Az „RV-besorolású” helyiségben vagy szabadtéren ideiglenes villamos berendezés csak a végleges berendezésekkel azonos módon létesíthető.
- (8) Az „RV-1” besorolású helyiség villamos berendezését évente, az „RV-2” és „RV-3” besorolású helyiség villamos berendezését 2 évente, az „RV-4” besorolású helyiség villamos berendezését 4 évente ellenőrizni kell.

- 24. §**
- (1) Az „RV-besorolású” építmény villamos berendezésén érintésvédelmet kell alkalmazni, és évente érintésvédelmi felülvizsgálatot végezni.
 - (2) Nullázás esetén a nullavezető nem használható fel védővezetőként. A nullavezetőt a csoportos leválasztó (feszültség mentesítő) kapcsoló előtti vezetékszakaszokról kell az erre a célra kialakított szerelvényen keresztül leágasztatni és a védőhálózattal összekötni.
 - (3) Az „RV-1”–„RV-4” besorolású és az „RV-besorolású” üzemen belüli A és B tűzvesélyességi osztályú helyiségben egyenpotenciálra hozó (EPH) hálózatot kell kialakítani, és ebbe be kell vonni minden üzemszerűen feszültség alatt nem álló, villamosan vezető anyagú technológiai, épületgépészeti berendezést és épületszerkezetet.

- 25. §**
- (1) Minden gyártó építményt villámvédelemmel kell ellátni.
Az épületen villámvédelmi felülvizsgálatot kell elvégezni. A felülvizsgálat
 - a) „RV-1” besorolású helyiség esetén 3 évenként,
 - b) „RV-2” és „RV-3” besorolású helyiség esetén 4 évenként,
 - c) „RV-4” besorolású helyiség esetén 6 évenkénttörténik.
 - (2) Annál az „RV-besorolású” építménynél, amelyeknek helyiségében az esetlegesen bekövetkező robbanás vagy tűz hatása túlléphet a helyiségek határoló falain, a villámvédelmi berendezést az építmény szerkezetétől független formában kell kiépíteni.

- 26. §**
- (1) Az „RV besorolású” épület biztonsági távolságain belül és az „RV besorolású” épülettől 200 m-en belül rádió adó-vevő antennát telepíteni nem lehet.
 - (2) Rádió adó-vevő készüléket az „RV besorolású” épülettől számított 100 m-en belül működtetni nem szabad.

- 27. §**
- (1) Minden „RV-besorolású” helyiségben és szabadtéren elhelyezett, helyhez kötött villamos fogyasztó hálózatról való leválasztására olyan, a terhelés megszakítására alkalmas kapcsolót vagy kapcsolókészüléket kell alkalmazni, amely a fogyasztót a hálózat minden sarkáról leválasztja. Négyvezetékes, közvetlenül földelt rendszerben a közvetlenül földelt nullavezető megbontása a leválasztáshoz nem szükséges, a négyvezetékes rendszerről leágasztott két- vagy három vezető esetén minden vezetékcsatlakozást le kell választani. A kapcsolót vagy kapcsolókészüléket úgy kell elhelyezni, hogy leválasztás esetén a teljes fogyasztókészülék – beleértve a csatlakozó kapcsokat is – le legyen választva a hálózatról.
 - (2) A rendeltetészerűen csak együtt működtethető villamos fogyasztócsoport (például világító-, szellőző berendezések, gépcsoport) részére közös leválasztó kapcsoló is alkalmazható, ha az (1) bekezdés szerinti feltételek minden, így leválasztott fogyasztóra teljesülnek.
 - (3) Minden tűzszakasz részére külön tűzvédelmi leválasztó kapcsolót kell felszerelni a tűzszakasz bejárata (megközelítési helye) közelében.
 - (4) Az „RV-besorolású”, azonos funkciójú helyiségcsoport vagy építmény részére a veszélyességi övezeten kívül tűzvédelmi leválasztó kapcsolót kell alkalmazni, amelynek olyan feszültségmentesítő kapcsolónak kell lennie, amely a leválasztott hálózatot az esetleges töltések levezetése céljából minden leválasztott sarkon leföldeli.
 - (5) Minden védősáncsal vagy védőfallal ellátott építményen a védősáncban, védőfalon kívül elhelyezett, a (4) bekezdésnek megfelelő feszültségmentesítő kapcsolót kell alkalmazni.
 - (6) A (3) és (4) bekezdés szerinti kapcsolónak a vészhelyzet elhárításával kapcsolatos berendezéseken kívül minden villamos berendezést le kell választania. A vészhelyzet elhárításával kapcsolatos berendezések részére külön leválasztó kapcsolókat kell a (3) és (4) bekezdés szerinti kapcsolók mellett elhelyezni, amelyek rendeltetését egyértelmű és tartós felirattal kell megjelölni.
 - (7) Különválasztott villamos hálózati rendszereknél hálózatonként alkalmazható leválasztó kapcsoló, de ezeket egymás mellett kell elhelyezni, és a rendeltetésüket egyértelmű és tartós felirattal kell megjelölni.

- (8) Leválasztó kapcsoló céljára távműködtetésű kapcsoló is alkalmazható, ebben az esetben a működtető szervre alkalmazandók az elhelyezésre vonatkozó előírások. A távműködtetett főáramkörü kapcsolóra a leválasztó kapcsoló kialakítására vonatkozó előírásokat kell alkalmazni. A távműködtetett főáramkörü kapcsolót úgy kell bekötni, hogy a kapcsoló a leválasztott hálózat elosztó berendezésének betáplálási pontjait is leválassza és – feszültségmentesítő kapcsoló esetén – földelje.
- (9) A leválasztó kapcsolót, a feszültség-mentesítő kapcsolót a beépítés helyén felirattal kell megjelölni. Ezeket a kapcsolókat üzemszerű (rendszeres) kapcsolások céljára nem szabad használni.
- (10) A leválasztó (feszültségmentesítő) kapcsolónak vagy a távműködtető szervnek csak egyértelműen megjelölt „ki” és „be” állása lehet, a „ki” állás lakatolható vagy zárható kivitelű legyen. A leválasztó kapcsoló „be” állásban nem lehet lakatolható vagy zárható. Kulcsos kivitel esetén a kulcs csak „ki” helyzetben lehet levehető.

28. § Csak olyan villamos berendezést szabad létesíteni és csak olyan villamos gyártmányt szabad alkalmazni, amely megfelel a környezet jellegének.

- 29. §** (1) Az „RV-1” és „RV-2” besorolású helyiségben és szabadtéren csak a technológiai jellemzők figyelembevételével megfelelőnek véleményezett villamos gyártmány, szerelési mód és elhelyezés használható.
- (2) Az „RV-3” besorolású helyiségben és szabadtéren, ahol robbanóanyag pora nem kerülhet a légtérbe, bármilyen robbanásbiztos vagy nem robbanásbiztos, de legalább IP 54 (száraz helyen IP 50) védettségű villamos gyártmányok alkalmazhatók. A megengedhető határhőmérsékletet a veszélyes anyagok függvényében kell meghatározni.

- 30. §** (1) Minden villamos berendezést minden fázisban (nem földelt pólusban) túláram elleni védelemmel kell ellátni, és úgy kell méretezni, hogy a védelem a zárlati vagy túlterhelést okozó áramot oly módon szakítsa meg vagy korlátozza, hogy a villamos berendezésnek a környezeti légtérrel érintkező felületi hőmérséklete sehol se lépje túl a megengedhető határhőmérsékletet.
- (2) Minden villamos berendezést – ahol ez szükséges és nincs tiltva – el kell látni túlfeszültség elleni, feszültségáthatalás elleni és feszültségcsökkenés elleni védelemmel.

- 31. §** (1) A berendezés bármely részének hőmérséklete, amely robbanóanyaggal érintkezhet, legfeljebb 70 °C lehet.
- (2) A villamos gyártmányok elhelyezésénél gondoskodni kell az akadálytalan hőelvezetésről.
- (3) A berendezés bármely részének az A vagy B tűzveszélyességi osztályú gázzal vagy gőzzel érintkező felületének legnagyobb üzemi hőmérséklete nem érheti el a gáz vagy a gőz gyulladási hőmérsékletének 80%-át.
- (4) A világítótestek, a villamos berendezések és burkolatai felületi hőmérséklete – ha egyéb előírás nincs – a 120 °C-ot nem haladhatja meg.

32. § A villamos berendezés minden részének ellen kell állnia a fellépő és a berendezésre káros vegyi hatásoknak. A védelem megfelelő tartós védőburkolattal is kialakítható.

Villamos gyártmányok alkalmazhatósága és létesítési követelményei

- 33. §** (1) Az „RV-1”–„RV-3” besorolású helyiségben és szabadtéren kommutátoros vagy csúszógyűrűs villamos motort alkalmazni tilos.
- (2) A villamos motor terhelhetőségét úgy kell meghatározni, hogy a megengedett terheléssel tartósan üzemeltetve a környezeti légtérrel érintkező felületi hőmérséklet sehol se lépje túl a megengedett 70 °C határhőmérsékletet.
- (3) Ha a villamos motor felületi hőmérséklete a terheléssel tartósan üzemeltetve túllépi a megengedett értéket, a túlterhelés ellen védő készüléknél a legnagyobb megengedett áramot kiegészítő adattáblán kell feltüntetni.
- (4) Az „RV-1”–„RV-3” besorolású helyiségben és szabadtéren csak zárlatbiztos transzformátor létesíthető. Éghető folyadék-hűtésű transzformátort nem lehet alkalmazni.
- (5) A transzformátor megengedett terhelhetőségét úgy kell meghatározni, hogy a környező légtérrel érintkező felülete a megengedett terheléssel tartósan terhelve se lépje túl a megengedett határhőmérsékletet.
- (6) A transzformátor hálózat felőli (betáplálási) oldalán olyan túláram-védelem alkalmazható, amely a megengedett terheléshez tartozó áram túllépésekor azt megszakítja, vagy úgy korlátozza, hogy a határhőmérséklet még tartós rövidzárlat esetén se emelkedjék a megengedett érték fölé.

- (7) Az „RV-1”-„RV-3” besorolású helyiségben és szabadtéren nem lehet alkalmazni helyhez-kötött kondenzátort, kondenzátor-telepet, akkumulátort, akkumulátor-telepet.
- (8) Az „RV-besorolású” helyiségben és szabadtéren nem lehet alkalmazni éghető folyadékot tartalmazó villamos hőfejlesztő berendezést, készüléket. Csak olyan villamos fűtésű berendezés, készülék alkalmazható, amely megfelelően védett, és méretezése vagy a hozzá tartozó önműködő hőmérsékletszabályozója biztonságosan kizárja, hogy a környezeti légtérrel érintkező bármely felületrész a megengedett határhőmérséklet fölé emelkedjék.

34. §

- (1) Minden helyiség, építmény és szabadtér biztonságos megközelítéséhez és a rendeltetés szerinti tevékenység biztonságos végzéséhez mesterséges, helyhez-kötött üzemi és tartalék világítási berendezést kell létesíteni. Kivételt képeznek a kielégítő természetes világítással rendelkező és üzemszerűen csak természetes világítás mellett megközelített, alárendelt helyek. Veszélyes anyagot tartalmazó technológiai berendezés és környezete nem tekinthető alárendelt helynek.
- (2) A technológiailag összefüggő területek és a hozzájuk tartozó közlekedési, megközelítési útvonalak világítási berendezésének működtetését egy helyről kezelhető vagy közös működtető készülékkel kell megoldani. Az egyszerre működtetett világítási berendezés területe nem terjedhet túl az egyszerre leválasztott hálózaton.
- (3) Azon „RV-besorolású” helyiségben, építményben, amely nem rendelkezik az (1) bekezdés szerinti helyhez-kötött világítási berendezéssel, rendkívüli megközelítés és tevékenység esetére olyan hordozható világító berendezést kell üzemkész állapotban készenlétben tartani, amely biztonságosan üzemeltethető és kielégítő megvilágítást szolgáltat a megközelítéshez, a tevékenység időtartamára és a terület biztonságos elhagyásához.
- (4) Minden helyhez-kötött mesterséges világítási berendezéssel ellátott „RV-1”-„RV-3” besorolású helyiségben, ezek megközelítési, menekülési útvonalain gondoskodni kell helyhez-kötött tartalékvilágításról. A tartalékvilágítási berendezés által szolgáltatott megvilágítás legkisebb értékei a következők:
 - a) az üzemi világítás által szolgáltatott megvilágítás 20%-a, legalább 30 lux az olyan technológiai területeken, ahol a tevékenység, a technológiai folyamat az üzemi világítás kimaradásakor nem állítható le 30 percen belül, vagy a tevékenységet tovább kell folytatni,
 - b) az üzemi világítás által szolgáltatott megvilágítás 15%-a, legalább 20 lux az olyan technológiai területeken, ahol a tevékenység, a technológiai folyamat leállítása, veszélytelenítése (különösen nyomás alatti berendezések lefűtatása, veszélyes anyagok biztonságba helyezése) és a terület kiürítése az üzemi világítás kimaradása után hosszabb időt, legfeljebb 30 percet vesz igénybe,
 - c) az üzemi világítás által szolgáltatott megvilágítás 10%-a, legalább 10 lux az a) és a b) pont alá nem tartozó technológiai területeken, munkahelyeken, ahol az üzemi világítás kimaradása után a tevékenység azonnal abbahagyható és a terület kiüríthető,
 - d) az üzemi világítás által szolgáltatott megvilágítás 5%-a, legalább 5 lux az olyan közlekedési, menekülési, kiürítési útvonalakon, ahol lépcsők, küszöbök, iránytörések, kikerülendő akadályok vannak.
- (5) A (4) bekezdés szerinti megvilágítási értékeket a (4) bekezdés a) és b) pontja szerinti esetben a biztonságtechnikailag jellemző felületre, a (4) bekezdés c) és d) pontja szerinti esetben a padlószinten, a menekülési-kiürítési útvonal középvezetési vonalára kell vonatkoztatni. A (4) bekezdés c) és d) pontja szerinti esetben a megvilágítás egyenletessége ($E_{min}:E_{max}$) legalább 1:40 legyen az útvonal középvezetési vonalán.
- (6) A (4) bekezdés a) és b) pontok szerinti helyeken biztonsági világítást is kell létesíteni a (4) bekezdés c) és d) pontja szerint.
- (7) A tartalékvilágítás és az üzemi világítás között olyan kényszerkapcsolat szükséges, hogy az üzemi világítás ne legyen működtethető csak ha a tartalékvilágítás már működik, vagy együtt kapcsolódnak be. A tartalékvilágítás az üzemi világítástól függetlenül is működtethető legyen.
- (8) A tartalékvilágítás által szolgáltatott megvilágítás figyelembe vehető az üzemi világítás részeként, ha a tartalékvilágítás mindig teljes fényárammal világít, és megengedett az üzemi világítás működésekor kisebb fényáram-kibocsátású (tartalékkapcsolású) megoldás is. A tartalékvilágítás fényforrásainak fényárama ennél a megoldásnál az üzemi világítás működésekor annyira csökkenthető, hogy a bekapcsolt állapot rátekintéssel még jól észlelhető legyen.
- (9) A tartalékvilágítás az üzemi világítástól elkülönített vezetékhálózattal alakítandó ki. A leválasztó (feszültség mentesítő) kapcsoló után nem lehetnek galvanikus kapcsolatban.
- (10) A (4) bekezdés c) és d) pontja szerinti világítás részére olyan központi tartalék áramforrásról kell gondoskodni, amely ezt az üzemi világítás kimaradása után legalább egy órán keresztül képes üzemben tartani úgy, hogy a feszültség nem csökken a névleges érték 75%-a alá.

- (11) A tartalékvilágításokat ellátó áramforrásoknak és kapcsoló berendezéseknek olyanoknak kell lenniük, hogy az üzemi világítás kimaradása után legkésőbb fél percen belül a tartalékvilágítások teljes fénnel üzemeljenek.
- (12) A (4) bekezdés a) és b) pontja szerinti világítás részére olyan áramforrásról kell gondoskodni, amely ezt az üzemi világítás kimaradása után mindaddig üzemben képes tartani, míg az adott tevékenységet folytatják.
- (13) Azon a helyen, ahol személyek csak alkalmilag tartózkodhatnak és ahol csak ellenőrzést végeznek, a beépített tartalékvilágítás helyett, az adott helyen veszélyt nem okozó egyéb világítóeszköz is megengedett, ha kellő számban (üzemzavarral, meghibásodással is számolva) tartanak ilyen üzemkész állapotban, és utasítás teszi kötelezővé a sötétedés utáni használatot.
- (14) A veszélyes anyagot tartalmazó építményben minden kijárat, vészkijáratot megközelítő útvonal, kiürítési, menekülési útvonal megjelölésére irányfényként megfelelő jelekkel ellátott, a menekülési útvonalat egyértelműen jelölő világító táblákat kell alkalmazni. Az utánvilágító táblák üzemszerű, kellő szintű megvilágításáról gondoskodni kell.

- 35. §**
- (1) Az „RV-besorolású” helyiségben, szabadtéren éghető folyadékot tartalmazó kapcsolókat nem lehet alkalmazni.
 - (2) Az „RV-1”–„RV-3” besorolású helyiségben és szabadtéren nem lehet alkalmazni dugós csatlakozókat, biztosítókat, elosztótáblákat, elosztó-berendezéseket.
 - (3) Műszer, irányítástechnikai, hírközlési és hasonló berendezés a technológia által megkövetelt biztonságot nyújtó kivitelben alkalmazható.

- 36. §**
- (1) Csak építményhez (kivéve kifúvófal, kifúvó födém) rögzítetten szerelt, vagy padlóban, földben elhelyezett kábel és kábelszerű vezeték, vagy védőcsőbe húzott vezeték alkalmazható. Átfeszítést, légkábelt nem lehet alkalmazni.
 - (2) Az „RV-1”–„RV-3” besorolású helyiségben és szabadtéren 16 mm² vezeték keresztmetszetig, egyéb helyeken 4 mm² vezeték keresztmetszetig csak vörösrézű vezeték és kábel alkalmazható.
 - (3) Az „RV-1”–„RV-3” besorolású helyiségben belül átmenő vezeték nem létesíthető.
 - (4) Falon kívüli védőcsőként az „RV-1”–„RV-3” besorolási osztályú helyiségben és szabadtéren csak tömített szerelésű acél-védőcső (gázcső) alkalmazható. Az „RV-1”–„RV-3” besorolású helyiségben kábelcsatorna és kábelalagút nem alkalmazható.
 - (5) Ahol por lerakódása várható, kerülni kell a falon kívüli vezeték alkalmazását. Ha ez elkerülhetetlen, a vezetéket portól védetten és tisztíthatóan kell elhelyezni.
 - (6) Csupasz vezeték kizárólag egyenpotenciálra hozás és érintésvédelem céljára – várható mechanikai igénybevételnek ellenálló tömör keresztmetszettel – alkalmazható.
 - (7) A kábeleket és a vezetékeket úgy kell méretezni, hogy a hálózaton sem tartós terhelés, sem túlterhelés vagy zárlat következtében ne keletkezessen a 31. §-ban megengedettnél nagyobb felületi hőmérséklet.
 - (8) Vezetékek, védőcsövek tűzszakasz határon történő átvezetésénél az épületszerkezetek tűzállósági követelményének megfelelő tűzállósági határértékű védelemről gondoskodni kell.

Technológiai berendezések létesítési előírásai

- 37. §**
- (1) A technológiai berendezés csővezetékait, csőszerelvényeit az általános vegyipari biztonságtechnikai követelmények alapján kell megválasztani és szerelni. A csővezeték „RV-besorolású” helyiségek elválasztó falain történő átvezetéséhez fali csőhüvelyeket kell alkalmazni, és azok réseit nem éghető tulajdonságú, rugalmas anyaggal kell tömíteni.
 - (2) A csővezeték úgy kell szerelni és elhelyezni, hogy annak felülete könnyen hozzáférhető és tisztítható legyen.
 - (3) Csővezeték vagy szerelvényt csatornában, aknában vagy egyéb, nehezen hozzáférhető helyen vezetni vagy elhelyezni nem lehet.
 - (4) Csővezeték vagy szerelvényt kifúvófelületen elhelyezni nem lehet.
- 38. §**
- (1) Robbanóanyag előállításának olyan technológiai folyamatánál, amelynél hőtermelő kémiai reakció játszódik le, állandó keverést és hűtést kell alkalmazni. Ennek érdekében
 - a) a keverő és a hűtőfolyadék keringtetését végző szivattyú meghajtásához kettős energiabetáplálást kell biztosítani úgy, hogy a hálózati villamos energia kimaradása esetében a tartalék áramforrás automatikusan lépjen működésbe,
 - b) a tartalék energiaforrást és a hűtőfolyadék tartalékolandó mennyiségét úgy kell megválasztani, hogy a folyamatban levő művelet biztonságosan befejezhető legyen.

- (2) A technológiai berendezéshez a keverőt és a keverést úgy kell megválasztani, megvalósítani, hogy annak indítása, folyamatos működése, leállása vagy leállítása robbanásveszélyt ne okozzon.
- (3) A keverést, fűtést, hűtést vagy ezek kombinációit igénylő folyamatoknál olyan hőmérséklet-szabályozást kell alkalmazni, amely a berendezésben az anyag hőmérsékletét az előírt hőmérséklet-tartományban, a biztonságtechnikai szempontból megengedett határértékek között tartja üzemzavar vagy meghibásodás esetén is, vagy a folyamatot veszélymentesen leállítja.
- (4) A technológiai berendezés indításához vagy leállításához az automatikus vezérlés mellett a nem üzemszerű kézi kapcsolás lehetőségét is biztosítani kell. A hőmérséklet-szabályozásnál az automatika kiiktatási lehetősége és kézi szabályozással történő helyettesítése csak indokolt esetben alkalmazható.
- (5) A fűtött, illetve hűtött technológiai berendezésben az anyag hőmérsékletének mérésére és ellenőrzésére legalább két – egymástól független – hőmérőt (hőérzékelőt) kell elhelyezni, amelyek közül az egyik a helyszínen, a másik a műszerfalon leolvasható, és amelyek jelzést és – indokolt esetben – regisztrálást is lehetővé tesznek.
- (6) Az olyan technológiai berendezésnél, amelyben a hő hatására a főreakció veszélyes melléktermékek képződésének irányába tolódhat el, vagy termikus bomlás jöhet létre, a tűz vagy robbanás megelőzésére elárasztó berendezést kell létesíteni. A technológiai berendezéshez olyan érzékelő-beavatkozó biztonsági berendezést kell létesíteni, amely a beállított hőmérsékleti határérték érzékelésekor az adagolást leállítja, és riasztó (hang- vagy fény-) jelzést ad, majd az elárasztó berendezést is működésbe hozza.

- 39. §**
- (1) A veszélyes mennyiségű mérgező hatású vagy tűz- és robbanásveszélyes gáz, gőz képződésével járó technológiát zárt rendszerűre kell kialakítani, és belső légterének folyamatos szellőztetéséhez technológiai szellőző-berendezést kell létesíteni. A porzással járó műveletnél helyi elszívást biztosító szellőző-berendezést kell alkalmazni.
 - (2) A technológiai mellékműveleti berendezéseket ugyanolyan műszaki biztonságúra kell kialakítani, mint a technológiai főberendezéseket.
 - (3) A szakaszos üzemű technológiai berendezést – a kölcsönös veszélyeztetés csökkentése érdekében – műveletenként vagy művelet csoportonként egymástól külön kell választani. Az elkülönítést a veszély mértékétől függő távolság tartásával, fallal vagy más szerkezet kialakításával kell megvalósítani. A különösen veszélyes műveletek berendezéseit egymástól és a dolgozóktól terelőfalakkal kell elválasztani vagy külön építményekben kell elhelyezni.
 - (4) A különösen veszélyes szakaszos üzemű technológiai berendezés működését helyiségének ajtajával vagy kezelőnyílásának ajtajával kényszerkapcsolatba kell hozni (reteszelni kell), hogy az ajtó becsukása nélkül ne legyen indítható.
 - (5) Azon a munkahelyen, ahol a robbanóanyag gőze vagy pora, illetve az A és B tűzveszélyességi osztályú gáz, gőz vagy por veszélyes mértékben jelenhet meg, a technológiai berendezést a szellőző berendezéssel kényszerkapcsolatba kell hozni. Technológiai művelet csak a szellőzés működése mellett végezhető.
 - (6) A vizsgáló és a megsemmisítő berendezést a robbanás és a tűz károsító hatásának ellenálló védelemmel kell létesíteni. A robbantás jelzésére hang- vagy fényjelző berendezést kell biztosítani. A lőtereket – a meglevő nagy távolságok miatt – kétféle, egymástól függetlenül működő jelzőberendezéssel kell ellátni.

Tűzvédelmi berendezésre vonatkozó előírások

- 40. §** A gyártó létesítményen belül tűzjelző berendezést kell létesíteni, figyelembe véve az esetleges robbanás káros hatásai elleni védelmet.
- 41. §**
- (1) A gyártó létesítménynél a környezeti tűz oltásához a mértékadó tűzszakasz területe alapján oltóvizet kell biztosítani.
 - (2) Az „RV-besorolású” építménynél a tűzoltáshoz vízszervezési helyeket kell kialakítani. A vízvezetéki hálózathoz legalább 400 kPa kifolyási nyomású oltóvizet kell biztosítani
 - a) az iniciáló, a brizáns robbanóanyaggal vagy azokat tartalmazó termékekkel kapcsolatos „RV-besorolású” építménynél legalább egy órán keresztül,
 - b) a tolóhatású robbanóanyaggal vagy azokat tartalmazó termékekkel kapcsolatos „RV-besorolású” építménynél 400 MJ/m² tűzterhelésig legalább egy órán, a 401–500 MJ/m² közötti tűzterhelés esetében legalább másfél órán keresztül.
 - (3) Abban az „RV-besorolású” helyiségben vagy szabadtéren, ahol a jelenlevő robbanóanyag hosszú ideig tartó égése várható, a személyi védelem céljára legalább egy-egy vészzuhanyt kell létesíteni. A vészzuhanyt a kijárat közelében, elfagyás veszélyétől mentes helyen kell felszerelni.

- 42. §** (1) Az „RV-besorolású” építményhez biztosítandó tűzoltó berendezést, készüléket, eszközt, felszerelést és anyagot – a jelenlevő robbanóanyag tulajdonságaitól és az alkalmazott technológiától függően – kell létesíteni.
- (2) Abban az „RV-besorolású” helyiségben, amelyben a technológiából adódóan nagy tömegű robbanóanyag égése következhet be, és az ott dolgozó személyek veszélyes zónában végzik tevékenységüket, a vonatkozó műszaki követelmény szerinti beépített vízzel oltóberendezést kell létesíteni. A vízzel heves kémiai reakcióba lépő alkotórészeket tartalmazó „R-veszélyes” anyag tűzésének oltásához megfelelő oltóanyagú tűzoltó készüléket vagy berendezést kell elhelyezni.

A gyártómű üzemeltetés általános biztonsági szabályai

- 43. §** (1) A gyártó létesítményt vagy annak építményeit csak az építésügyi hatóság használatbavételi engedélyének birtokában szabad használatba venni.
- (2) A gyártó építmény és a termelő berendezés csak munkavédelmi üzembe helyezési eljárás lefolytatása után helyezhető üzembe.
- (3) A gyártó építmény bővítése vagy átalakítása, a termelő berendezés átalakítása, áttelepítése, egy évi üzemszünet utáni újra indítása, új technológiai eljárás bevezetése esetében az (1) és (2) bekezdés szerint kell eljárni.
- (4) A gyártó tevékenységhez korábban már használt gépet, berendezést, segédberendezést a tervezett átalakítás vagy áttelepítés megkezdése előtt gondosan meg kell vizsgálni, hogy nem szennyezett-e robbanóanyaggal. A vizsgálat eredményét jegyzőkönyvben kell rögzíteni. Csak teljesen robbanóanyag-mentesített gépet, berendezést szabad átalakítani vagy új üzemeltetési helyére telepíteni.
- (5) A veszélyes létesítmény, munkahely, munkaeszköz csak az üzembe helyezési engedélyben meghatározott feltételek mellett üzemeltethető.
- (6) A gyártó építmények „RV-besorolású” helyiségét a besorolásának megfelelő jelölést tartalmazó táblával kell megjelölni, a táblát a helyiség bejáratí ajtója fölé (kívül) tartósan kell rögzíteni.
- (7) Az „RV-besorolású” építményben esetlegesen bekövetkező, épületszerkezetet is károsító – személyi sérülést vagy tüzet nem okozó – technológiai jellegű robbanásokat, saját hatáskörben ki kell vizsgálni, és azok zárójelentésének 1 példányát a munkavédelmi hatóság részére meg kell küldeni.
- 44. §** (1) A robbanóanyaggal kapcsolatos kutatási, fejlesztési munkára kísérleti gyártási technológiai utasítást kell készíteni, amelyben az anyagi, tárgyi és személyi feltételeken túlmenően – az előzetes ismeretek alapján – a munkavédelmi követelményeket is meg kell határozni. A kísérleti gyártási technológiai utasítást a gazdálkodó szervezet vezetője hagyja jóvá.
- (2) A kísérleti gyártás irányítására – kellő szakmai és munkavédelmi ismeretekkel rendelkező – személyt kell megbízni. A megbízást írásban kell kiadni.
- (3) A kísérleti gyártással összefüggésben
- a) kísérleti robbantási tervet kell készíteni, és azt jóvá kell hagyatni annak a gazdálkodó szervezetnek a vezetőjével, amely szervezet területén a robbantás végrehajtásra kerül,
 - b) robbantásvezetőt kell megbízni a kísérleti robbantások végrehajtásának irányítására,
 - c) a kísérleti robbantási munka végrehajtásánál meg kell tartani az adott területre vonatkozó biztonsági követelményeket.
- (4) A kísérleti gyártásról részletes munkanaplót kell vezetni, amelyben a kísérleti gyártással kapcsolatos minden jelentős eseményt és adatot rögzíteni kell.
- (5) A kifejlesztésre kerülő robbanóanyag, vagy az új gyártási eljárás biztonságtechnikai, munkaegészségügyi és környezetvédelmi vonatkozású hatásait még a kísérleti munkák időszakában kell megállapítani, hogy az üzemi gyártás bevezetéséhez a szükséges intézkedések meghatározhatók legyenek.
- 45. §** (1) A robbanóanyag gyártásához újonnan létesített (kifejlesztett vagy beszerzett) vagy más területről áttelepített gépet, berendezést – üzemi körülmények között – próbaüzemeltetésnek kell alávetni. A berendezés próbaüzemeltetését – a tömörségi próbák után – indokolt esetben először veszélytelen modell-anyaggal, majd a technológia szerinti anyag felhasználásával kell elvégezni.
- (2) A próbaüzemeltetés végrehajtására próbaüzemi gyártási technológiai utasítást kell készíteni, amelyet a gazdálkodó szervezet vezetője hagy jóvá.

- (3) A próbaüzemi gyártási technológiai utasításban rögzíteni kell mindazokat a műszaki adatokat, technológiai paramétereket, anyag- és létszám normákat, műveleti tennivalókat és biztonsági követelményeket, amelyek az egyes különálló vagy technológiai rendszerbe kapcsolt gépek, berendezések és biztonsági berendezések működésének kipróbálásával, szabályozásával, ellenőrzésével, valamint a technológiai folyamatban résztvevő és keletkező anyagok minőségének ellenőrzésével függnek össze.
- (4) A próbaüzemeltetés megszervezésére, irányítására és ellenőrzésére egyszemélyi felelőst kell megbízni. A megbízást írásban kell kiadni vagy a munkaköri leírásban kell rögzíteni.
- (5) A próbaüzemeltetést csak akkor szabad elkezdni, ha a munkahely megfelel a munkabiztonsági követelményeknek, a szükséges biztonsági berendezések üzemképesek és a mentési eszközök rendelkezésre állnak.
- (6) A próbaüzemeltetést a gép, berendezés tervezett gyártási kapacitásának eléréséig kell folytatni (ha a garanciális feltételek más kikötést nem tartalmaznak). A próbaüzemeltetés időtartama a 180 próbaüzemi napot nem haladhatja meg.
- (7) A próbaüzemeltetésről részletes munkanaplót (műszaknapló) kell vezetni, amelybe a próbaüzemeltetéssel kapcsolatos minden lényeges adatot, eseményt és tapasztalatot be kell jegyezni, hogy azok a későbbiekben visszakereshetők, az üzemszerű gyártás technológiai dokumentációjának elkészítéséhez felhasználhatók legyenek.

- 46. §**
- (1) A robbanóanyag üzemszerű gyártásának szabályozására (beleértve a képződő melléktermékekkel, hulladékkal és szennyvízzel kapcsolatos tevékenységet is) technológiai, műveleti, kezelési és karbantartási utasításokat kell készíteni a gép használati utasításának figyelembevételével.
 - (2) A technológiai folyamatok önálló műveleteinek (beleértve a képződő melléktermékekkel, hulladékokkal és szennyvizekkel kapcsolatos tevékenységeket is) szabályozására – a műveleteket végzőkre vonatkozólag – műveleti utasításokat kell elkészíteni. A műveleti utasításokban – a technológiai utasítások előírásai alapján – rögzíteni kell mindazokat a tennivalókat, amelyeket a műveletek megkezdése előtt, közben és befejezésekor el kell végezni, továbbá, hogy hogyan kell elvégezni annak érdekében, hogy a műveletek biztonságosan legyenek végrehajthatók, megfelelő minőségű termék keletkezzen.
 - (3) A technológiai gépek, berendezések kezelésének szabályozására – a kezelőkre vonatkozólag – gépenként külön-külön, vagy gépcsoportonként közös kezelési utasításokat kell elkészíteni. A kezelési utasításokban rögzíteni kell a gép, berendezés rendeltetésszerű üzemeltetésével kapcsolatos tennivalókat (ellenőrzés, anyagbeadagolás, indítás, művelet, leállítás, vészleállítás, újra indítás, ürítés, tisztítás), a baleseti veszélyforrásokat, azok elhárításának az előrelátható vagy ismertté vált üzemzavarok biztonságos elhárításának módját, valamint meghibásodás esetén a magatartási szabályokat.
 - (4) A technológiai gép, berendezés karbantartásának (megbízhatóságuk fenntartásának, helyreállításának) szabályozására – a karbantartókra vonatkozólag – gépenként külön-külön, vagy gépcsoportonként közös karbantartási utasításokat kell elkészíteni, amelyekben rögzíteni kell a karbantartás megkezdésének előfeltételeit, a végrehajtás módját, gyakoriságát, rendszerességét, személyi, tárgyi és biztonsági feltételeit.
 - (5) Az (1)–(4) bekezdésben foglalt utasításokat írásba kell foglalni, azokról az érintett személyeket ki kell oktatni, részükre az utasításokat aláírás ellenében ki kell adni.
 - (6) A robbanóanyagokat az (1)–(5) bekezdésben foglalt utasítások alapján kell gyártani.

- 47. §**
- (1) A szakaszos üzemű, valamint a folyamatos üzemű, de szakaszos ütemű munkahelyre terhelési normákat kell megállapítani. A terhelési normákat a folyamatos munkavégzéshez feltétlenül szükséges robbanóanyag mennyiség és a munkahelyi bevédés védőképességének figyelembevételével kell meghatározni. A tömegegységben (kg-ban) vagy darabszámban kifejezett terhelési normák adatait a munkahelyen jól látható módon ki kell függeszteni.
 - (2) A gyártásról részletes műszaknaplót kell vezetni, amelybe be kell jegyezni minden olyan adatot és eseményt, amely a termeléssel és a gyártás biztonságával összefügg.

- 48. §**
- (1) A gyártó tevékenység végzésére szolgáló munkahelyet állandóan rendben és tisztán kell tartani.
 - (2) A létesítmény területén történő anyagmozgatás, rakodás vagy tárolás közben az esetleg megsérült göngyölegben levő robbanóanyagot át kell csomagolni, az átcsomagolás befejezéséig a többi robbanóanyagtól elkülönítve kell tartani. Az új göngyölegre az eredetinek megfelelő feliratot kell ragasztani.
 - (3) A létesítmény területén kívül végzett szállítás vagy rakodás közben esetleg megsérült göngyölegből a robbanóanyagot ki kell rakni, a javítható sérült göngyöleget meg kell javítani, a javítás után a robbanóanyagot vissza kell csomagolni és a göngyöleget feltűnő módon meg kell jelölni. Ha a sérült göngyöleg nem javítható, akkor

a robbanóanyagot ép állapotú, más göngyölegbe kell átcsomagolni és az új göngyölegre az eredeti címke kézi másolatát kell rögzíteni. Az átcsomagolt robbanóanyagot jegyzőkönyvvel együtt kell a felhasználó részére átadni.

- (4) A kiszóródott robbanóanyagot érzékenységeinek megfelelően – szükség esetén érzéketlenítés után – azonnal fel kell szedni vagy fel kell törölni. A feltörés, felszedés után a robbanóanyagot vagy az azzal szennyezett anyagot zárható edénybe kell helyezni, és műszakonként át kell adni megsemmisítésre.
- (5) A kezelés közben esetleg szennyeződött robbanóanyagot a többi robbanóanyagtól elkülönítve kell elhelyezni, és intézkedni kell a robbanóanyag átdolgozására vagy megsemmisítésre történő elszállítására.

A robbanóanyag üzemi vizsgálata

- 49. §**
- (1) A robbanóanyaggal szemben támasztott minőségi követelmények teljesülését ellenőrizni kell.
 - (2) Robbanóanyagot vizsgálni vagy ellenőrizni csak az arra kijelölt vagy kialakított helyen, berendezésben és a vizsgált robbanóanyag károsító hatásainak ellenálló védőberendezés alkalmazásával lehet.
 - (3) A robbanóanyag robbantás-technikai vagy működőképességi vizsgálatának elvégzésére csak olyan személyek foglalkoztathatók, akik a vonatkozó rendelet szerinti képzésben részt vettek, annak tananyagából eredményes vizsgát tettek.
 - (4) A robbanóanyag fizikai és kémiai jellegű vizsgálatának elvégzésével csak olyan személyek bízhatók meg, akik szakirányú képesítéssel rendelkeznek.

Az építmény, valamint a technológiai, a villamos és az épületgépészeti berendezés üzemeltetése

- 50. §**
- (1) Az „RV-besorolású” építmény villamos és épületgépészeti berendezéseit csak a 43. § (2) bekezdése szerinti eljárás után szabad üzemszerűen feszültség és nyomás alá helyezni.
 - (2) Az építmény, valamint a technológiai, a villamos és az épületgépészeti berendezés rendeltetésszerű használatának, karbantartásának a feltételeit, az arra feljogosított személyeket, továbbá a rendkívüli eseménnyel kapcsolatos teendőket, intézkedéseket az üzemeltetési dokumentációkban, utasításokban kell rögzíteni.
 - (3) Csak hibátlan és üzemkész állapotban lévő berendezést szabad üzemeltetni.
 - (4) Gondoskodni kell az építmény és a berendezés állandó tisztántartásáról és állagmegóvásáról.
- 51. §**
- (1) A tűzvédelmi, a robbanás elleni védelmi, az érintésvédelmi, a túláramvédelmi és a baleset elleni védelmi automatikák működőképességét rendszeresen, legalább havonta kell működési próbákkal ellenőrizni.
 - (2) Az egyéb berendezéseket az üzemeltetőnek rendszeresen, de legalább évenként kell ellenőrizni. Az ellenőrzésnek ki kell terjednie
 - a) a berendezés épségére (szemrevételezéssel),
 - b) arra, hogy az előző ellenőrzés vagy felülvizsgálat óta történt-e változás (bontás, bővítés, csere) a berendezésben,
 - c) a berendezés és az automatika rendeltetésszerű működésére (kapcsolási, működtetési próbákkal),
 - d) a földelő- és védőhálózati rendszerek folytonosságára, szabványosságára.
 - (3) A rendszeres ellenőrzésekről naplót kell vezetni. Az ellenőrzés alapján az ellenőrzött berendezést „megfelelő”-nek vagy „nem megfelelő”-nek kell minősíteni, és a minősítést a naplóba be kell jegyezni. A minősítést az ellenőrzést végzőnek alá kell írnia, a minősítés tudomásulvételét a berendezések üzemeltetőjének is alá kell írnia. Az ellenőrzött berendezés csak akkor minősíthető „megfelelő”-nek, ha az ellenőrzéskor végrehajtott esetleges pótlás, kisebb javítás után mindenben megfelel a követelményeknek. Ennek hiányában a berendezés csak „nem megfelelő”-nek minősíthető.
 - (4) A „nem megfelelő”-nek minősített berendezés felelős vezetőjének haladéktalanul intézkednie kell a berendezés beindításának megtiltásáról, a hibák soron kívüli elhárításáról és újbóli ellenőrzéséről.
 - (5) Az ellenőrzést csak a berendezés szerelésének irányítására jogosult személy végezheti.
 - (6) Az (1) és (2) bekezdés szerinti ellenőrzések gyakoriságát az egyes berendezésekre (üzemekre) a veszélyességüktől, kialakításuktól függően, külön-külön kell meghatározni és a kezelési utasításban rögzíteni.
- 52. §**
- (1) A gyártó építmény technológiai, épületgépészeti, villamos, villámvédelmi és elektrosztatikus feltöltődés elleni védelmi berendezéseit
 - a) tűz- és robbanás elleni védelem,
 - b) érintésvédelem,

- c) elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem,
 - d) szabályos szerelés,
 - e) rendeltetésszerű működés,
 - f) szabályos használat,
 - g) baleset elleni védelem
- szempontjából az első üzembehelyezés előtt és időszakosan biztonsági felülvizsgálatnak kell alávetni.
- (2) A felülvizsgálatot el kell végezni
 - a) az „RV-1” és az „RV-2” veszélyességi fokozatba sorolt építménynél 2 évenként,
 - b) az „RV-3” besorolású építménynél 3 évenként,
 - c) az „RV-4” besorolású építménynél 6 évenként.
 - (3) A felülvizsgálat során
 - a) el kell végezni az építmény, a technológiai berendezés, a biztonsági berendezés és a villamos berendezés időszakos biztonsági felülvizsgálatát,
 - b) ellenőrizni kell, hogy a rendszeres ellenőrzéseket az előírt időszakokban megtartották-e.
 - (4) A felülvizsgálatról felülvizsgálati jelentést, a mérésekről mérési jegyzőkönyvet kell készíteni.
 - (5) Az időszakos biztonsági felülvizsgálatot csak a kijelölt intézet, a villamos felülvizsgálatokat csak olyan személyek végezhetik, akik az előírt szakképzettséggel rendelkeznek.
 - (6) A munkavédelmi hatóság a létesítmény nem kielégítő biztonsága esetén jogosult a létesítmény vagy annak egyes részei üzemeltetésének ideiglenes – a kielégítő biztonságú állapot megvalósításáig tartó – felfüggesztését elrendelni.

- 53. §**
- (1) A gyártó épület gépészeti, villamos, villámvédelmi, elektrosztatikus feltöltődés elleni védelmi berendezéseinek szerelési, átalakítási, karbantartási, bontási munkákat csak az érintett környezetnek a 64. § (2) bekezdésében leírt veszélytelenítése (robbanóanyag-mentesítése), a villamos berendezések feszültségmentesítése után, munkavégzési engedély birtokában szabad végezni. A munkavégzési engedélyben részletesen fel kell sorolni a munkavégzés esetleges egyéb feltételeit is. A munkavégzési engedélyt az érintett üzem vezetőjének kell kiadnia.
 - (2) A használaton vagy üzemben kívül helyezett, vagy leszerelt technológiai és gépészeti berendezéshez tartozó villamos berendezést le kell bontani.

Elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem

- 54. §**
- (1) Az „RV-besorolású” építményben, ahol az elektrosztatikus töltés felhalmozódása veszélyt jelenthet, gondoskodni kell az elektrosztatikus feltöltődés veszélyes szintre való emelkedésének megakadályozásáról. Az „RV-besorolású” építményben elektrosztatikusan vezető és elektrosztatikus kisülésgátló anyagot kell alkalmazni.
 - (2) Az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelmet gyártás során az alapanyag, a félkész anyag (precursorok) és a késztermék közül a legnagyobb szikraérzékenységgel rendelkezőt figyelembe véve kell megtervezni, a technológiai folyamatot és a berendezést úgy kell kialakítani, hogy az elektrosztatikus feltöltődésből adódó veszély minimálisra csökkenjen.
 - (3) Az elektrosztatikus feltöltődés elleni és a másodlagos villámcsapás elleni védőintézkedéseket a villamos berendezéseknél alkalmazott érintésvédelmi és egyéb védőintézkedésekkel összhangba kell hozni.
- 55. §**
- (1) Az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem létesítési előírásait az üzemeltetés során is alkalmazni kell.
 - (2) Minden robbanóanyagot és minden olyan szikraérzékeny anyagot, amellyel a robbanóanyag a gyártás vagy feldolgozás során érintkezésbe kerülhet – a minimális gyulladási energiája alapján – a következő szikraérzékenységi osztályok valamelyikébe be kell sorolni:
 - a) rendkívül nagy szikraérzékenység (a továbbiakban: RSZ), ahol a minimális gyulladási energia mértéke 0,1 mJ alatt van,
 - b) nagy szikraérzékenység (a továbbiakban: NSZ), ahol a minimális gyulladási energia mértéke 0,1 mJ és 4,0 mJ között van,
 - c) átlagos szikraérzékenység (a továbbiakban: ÁSZ), ahol a minimális gyulladási energia mértéke 4 mJ és 20 mJ között van,
 - d) kis szikraérzékenység (a továbbiakban: KSZ), ahol a minimális gyulladási energia mértéke 20 mJ felett van.
 - (3) A robbanóanyag minimális gyulladási energiáját meg kell határozni.

- 56. §** (1) A kis szikraérzékenyséű robbanóanyaggal végzett munka során
- biztosítani kell, hogy a vezetőtestek elektrosztatikailag földeltek legyenek, amelyek levezetési ellenállása sehol sem haladhatja meg a 10^6 ohm-ot,
 - könnyen feltöltődő alsó vagy felső ruhanemű használata tilos,
 - a munkavállaló keze és a föld közötti eredő szigetelési ellenállás 10^7 ohm-nál nem lehet nagyobb, adott esetben a munkavállaló kezén levő kesztyűt is figyelembe kell venni,
 - a 10^6 ohm-nál nagyobb felületi ellenállású szigetelőanyagok használatát kerülni kell, használatuk szükségessége esetében a felületük az 1 m^2 nagyságrendet nem haladhatja meg.
- (2) Az átlagos szikraérzékenyséű robbanóanyagokkal végzett munka során
- minden vezetőtestet 10^6 ohm-nál kisebb levezetési ellenállásmértékig földelni kell,
 - a helyiségben vezetőképes padlót, vagy a munkahely mozgáskörzetében – földelőhálózatba bekötött – vezetőképes gumiszőnyeget kell biztosítani,
 - a munkavállalók részére feltöltődésre nem hajlamos alsó és felső ruhaneműt, valamint vezetőképes talpú (vagy sarkú) lábbelit kell biztosítani,
 - a munkavállaló keze és a föld közötti eredő szigetelési ellenállás – még ha kesztyűben dolgozik is – nem lehet nagyobb 10^6 ohm-nál,
 - a szigetelőanyagok használatát kerülni kell, a 10^6 ohm-nál nagyobb felületi ellenállású szigetelőanyagokból legfeljebb 1 dm^2 nagyságrendű felületű darabok használhatók,
 - az előírt ruhanemű és lábbeli használatát, valamint az eredő szigetelési ellenállást rendszeresen – a műveleti utasításokban előírt gyakorisággal – kell ellenőrizni.
- 57. §** (1) Az olyan helyiségben, ahol nagy szikraérzékenyséű robbanóanyagot dolgoznak fel, ahol ilyen érzékenyséű anyag előfordulhat, vagy elektrosztatikus szikra kisülés hatásának közvetlenül vagy közvetve ki lehet téve – az 56. § (2) bekezdésében meghatározottakon túlmenően – a következő rendelkezéseket kell megtartani:
- a munkavállaló és a föld közötti eredő szigetelési ellenállást hetenként legalább egyszer – szűrőpróbaszerűen – műszerrel kell ellenőrizni és bizonylatolni,
 - a könnyen feltöltődő ruhanemű viselési tilalmának megtartását műszakváltásonként – szűrőpróbaszerűen – kell ellenőrizni,
 - a műveleti utasításokban kell meghatározni az elektrosztatikus feltöltődés elleni védekezés módozatát, a munkavállalókat ki kell oktatni a védekezési teendőkre.
- (2) Az (1) bekezdésben foglaltak vonatkoznak minden olyan helyiségre is, ahol $4,0 \text{ mJ}$ feletti minimális gyulladási energiájú robbanóanyag van, de egyidejűleg $4,0 \text{ mJ}$ alatti minimális gyulladási energiájú oldószergőz, gáz vagy por is jelen lehet.
- 58. §** A rendkívüli szikraérzékenyséű robbanóanyag gyártásánál és feldolgozásánál – az 56. §-ban meghatározottakon túlmenően – a következő feltételeket, intézkedéseket kell megtartani:
- 10^6 ohm-nál nagyobb felületi ellenállású szigetelőanyagot nem szabad használni,
 - a rendkívüli érzékeny anyagokkal csak olyan személyeket szabad foglalkoztatni, akiket az elektrosztatikus feltöltődésre való hajlam egyedi ellenőrzése alapján arra alkalmasnak találtak,
 - a munkavállaló keze és a föld közötti eredő szigetelési ellenállást naponként, a munka megkezdése előtt műszerrel kell ellenőrizni és bizonylatolni,
 - a padló, a berendezés tisztítására használható eszközöket, a tisztítás módját és időközét műveleti utasításban kell rögzíteni, továbbá elő kell írni az ellenőrzés módját és gyakoriságát is,
 - munkakezdés előtt – általában minden munkavállalóra kiterjedően – műszerrel ellenőrizni kell, hogy sztatikusan feltöltődő ruhaneműt nem viselnek-e; az egyedi ellenőrzés minden olyan munkahelyen kötelező, ahol a robbanóanyag viszonylag nagy mennyisége miatt hatékony munkahelyi bevédés nem biztosítható,
 - a munkát legkorábban 10 perccel az előírt munkaruhába való átöltözés után szabad megkezdni, amely időt 60% feletti relatív nedvességtartalmú légtérben kell eltölteni,
 - a munka megkezdése előtt a berendezéshez létesített, földelt fogantyút meg kell fogni az esetleges sztatikus feltöltődés leveztelésére,
 - a technológiai folyamatot, műveletet úgy kell végrehajtani, a berendezést úgy kell kialakítani, hogy a mozgó vezetőanyag (beleértve a dolgozót is) indukció útján való feltöltődéséből adódó veszély is a minimálisra csökkenjen,

- i) a feltöltődés lehetőségével járó részművelet után – a műveleti utasításban előírt – kötelező várakozási idő beiktatásával kell biztosítani az esetleg felhalmozódott töltés levezetését,
- j) a műveleti utasítást a robbanóanyag elektrosztatikus kisülésekkel szembeni érzékenységének szem előtt tartásával kell elkészíteni és a munkavállalókat ki kell oktatni a feltöltődés elleni tudatos védekezés elméleti ismereteire és gyakorlati teendőire.

- 59. §** (1) Az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelem (a továbbiakban: védelem) teljesül,
- a) ha a tervezést, létesítést, üzemeltetést és karbantartást az elektrosztatikus feltöltődés elkerülését biztosító módon végzik,
 - b) ha az elektrosztatikus feltöltődés elleni védelmet a felülvizsgálatot követően a felülvizsgáló megfelelőnek minősíti
 - c) ha az „RV-1”, „RV-2” és „RV-3” besorolású helyiségben tartózkodó személyeket a robbanásveszélyes környezetben használható egyéni védőeszközökkel (védőruházattal, védőfelszereléssel) látták el.
- (2) A védelmet szolgáló
- a) megoldások, eszközök,
 - b) elektrosztatikai földelések,
 - c) padlóburkolatok, falburkolatok
- megfelelőségét kell vizsgálni.
- (3) A felülvizsgálat célja a védelem hatásos működésének ellenőrzése.
- (4) Felülvizsgálatot kell végezni
- a) az üzembe helyezés előtt,
 - b) az átalakítás, bővítés után,
 - c) a technológia változása után,
 - d) a meglévő védelmen legalább 3 évente, ha a gyártó, a telepítő a műszaki leírásban, dokumentációban vagy a telepítési technológiai dokumentációban nem rendelkezik a felülvizsgálat idejéről.
- (5) A felülvizsgálatot csak
- a) a Magyar Mérnöki Kamarában bejegyzett villamosmérnök szakértő,
 - b) igazságügyi villamos szakértő,
 - c) akkreditált vizsgáló intézet vagy
 - d) az a) és b) pont szerinti szakértőket foglalkoztató szervezet
- végezheti.
- (6) A felülvizsgálatról minősítő iratot kell készíteni, és ebben fel kell tüntetni
- a) az ellenőrzés és a megelőző vizsgálat időpontját,
 - b) vizsgált létesítmény megnevezését a vizsgálat tárgyának egyértelmű meghatározásával,
 - c) a felhasznált szabványokat, tanúsítványokat, előírásokat,
 - d) a mérési körülményeket és a mérőeszközök adatait,
 - e) a mért eredményeket,
 - f) a mérési eredmények kiértékelését,
 - g) a minősítő véleményt – a szükséges esetekben indoklással – a vizsgálat tárgyának megfelelőségéről, a hiányosságok felsorolását,
 - h) az ellenőrzést végző személy nevét, székhelyét, aláírását, szakképzettségét, szakértői bizonyítvány számát, szervezet esetén az előbbieken túl a szervezet székhelyét és a cégszerű aláírást.

Technológiai gép, berendezés karbantartása, javítása és átalakítása

- 60. §** (1) Az „RV-besorolású” építménybe telepített technológiai gép, berendezés és annak mérő-, ellenőrző- és vezérlőműszereinek rendszeres karbantartására éves tervet kell készíteni, és a terv szerinti karbantartást egyeztetett időpontban, az egyes berendezésekre vonatkozó karbantartási utasítások alapján kell elvégezni.
- (2) A karbantartási munka megkezdése előtt
- a) a gépet, berendezést és közvetlen környezetét a robbanóanyagtól meg kell tisztítani,
 - b) a helyiséget vagy az egész épületet szükség szerint a robbanóanyag szennyeződéstől mentesíteni kell.
- (3) Nyílt láng használatával járó karbantartási munka végzése esetében a helyiségből és a karbantartási munkával veszélyeztetett más helyiségekből is az összes robbanóanyagot, valamint a robbanóanyaggal szennyezett

munkaeszközöket, mozgatható berendezéseket és tárolóedényeket el kell szállítani, ezután a helyiség padozatát, padlócsatornáját, falait és épületgépészeti berendezéseit meg kell tisztítani (szükség esetében vegyszeres lemosással), a gép, berendezés kapcsolatát a környező gépekkel, berendezésekkel meg kell szakítani.

- (4) Az „RV-besorolású” építménybe telepített technológiai gép, berendezés karbantartását csak munkavégzési engedély birtokában lehet megkezdeni.
- (5) A karbantartás elvégzéséről jegyzőkönyvet kell kiállítani, és a jegyzőkönyvet öt évig meg kell őrizni. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell
- a) a karbantartás, javítás időpontját,
 - b) az elvégzett munka felsorolását,
 - c) a karbantartást végzők nevét és
 - d) az elvégzett munka megfelelő minőségének tanúsítását.

61. § Az üzemeltetés közben váratlanul meghibásodott gép, berendezés javítását a 60. § (2)–(4) bekezdésében foglaltak szerint kell elvégezni. Ha a mentesítés az adott helyzetben csak részlegesen végezhető el, akkor a javítási munkát csak a munkáltató által megbízott felügyeleti személy irányítása mellett szabad elvégezni.

62. § A gyártó technológiai gépet, berendezést csak a 60. § (2)–(4) bekezdésében foglalt mentesítés és engedélyezés után szabad lebontani átalakítás vagy áttelepítés céljából.

Tűzvédelmi előírások

- 63. §**
- (1) A gyártó építmény és berendezés üzemeltetésének tűzvédelmi szabályait a Tűzvédelmi Szabályzatban kell rögzíteni.
 - (2) Az építmény, helyiség bejáratánál – jól látható helyen – a robbanásveszélyre, a tűzveszélyre, valamint a vonatkozó előírásokra figyelmeztető és tiltó rendelkezéseket tartalmazó táblákat vagy feliratokat kell elhelyezni.
 - (3) Abban a helyiségben, amelyben gyártási tevékenység folyik, tüzet gyújtani vagy nyílt láng használatával járó munkát végezni nem lehet. Az „RV-besorolású” építményen (helyiségen) belül nyílt láng használatával járó munka csak teljes robbanóanyag-mentesítés (veszélytelenítés) után, külön engedély birtokában, a Tűzvédelmi Szabályzatban szabályozott módon végezhető.
 - (4) Abba az építménybe (helyiségbe), amelyben gyártási tevékenység folyik, gyújtóeszközt bevinni vagy abba lőfegyverrel belépni nem lehet.
 - (5) Az „RV-besorolású” építmény legalább 15 m-es körzetében – beleértve a védősáncokat is – a fűvet rendszeresen le kell kaszálni, valamint az elszáradó növényzetet és minden olyan anyagot, amely csökkenti az építmény tűzbiztonságát, rendszeresen, legalább hetenként el kell távolítani.
 - (6) A védősáncsal be nem védett „RV-besorolású” építmény legalább 5 m-es körzetén belül ki kell vágni a fákat, továbbá 10 m-es körzetén belül a fákat a terepszinttől mért legalább 2 m magasságig le kell gallyazni, a cserjét, bozótot ki kell irtani.

A robbanóanyag-gyártás építményeinek és berendezéseinek mentesítése, átalakítása, bontása

- 64. §**
- (1) Gyártó építményben bármilyen átalakítási, bontási vagy átépítési munkát csak az építmény érintett épületszerkezeteinek és közvetlen környezetének, valamint a robbanóanyaggal szennyezett technológiai, épületgépészeti és villamos gépek, berendezések mentesítése után szabad végezni.
 - (2) Az építmény és környezetének mentesítése történhet
 - a) kémiai eljárással,
 - b) robbantással,
 - c) égetéssel,
 - d) az a)–c) pontban meghatározott módszerek kombinációjával.
 - (3) A robbanóanyaggal szennyezett technológiai, épületgépészeti és villamos gép, berendezés, valamint azok csőhálózatának, vezetékeinek és szerelvényeinek mentesítése történhet
 - a) száraz eljárással,
 - b) fizikai eljárással,
 - c) kémiai eljárással,

- d) kiégetéssel,
 - e) robbantással,
 - f) az a)–e) pontban meghatározott módszerek kombinációjával.
- (4) A gyártó építmény és gépei, berendezései mentesítését csak részletesen kidolgozott technológiai terv szerint szabad elvégezni. Ez alól kivételt képez, ha rendkívüli esemény bekövetkezése esetében – a további veszély elhárítása érdekében – robbantásos vagy égetéses mentesítés végrehajtása halaszthatatlanul szükségessé válik. Ebben az esetben a gazdálkodó szervezet vezetője engedélyezheti vagy elrendelheti – megfelelő képzettségű, felelős vezető közvetlen irányításával – a robbantással vagy égetéssel történő mentesítés azonnali végrehajtását.
- (5) A gyártó építményt és érintett környezetét, valamint berendezéseit minden átalakítás, bontás esetén, valamint a gyártási tevékenység végleges leállítása után mentesíteni kell. A véglegesen leállított üzem építményeinek és berendezéseinek mentesítését még akkor is el kell végezni, ha az építményeket és a hozzájuk tartozó berendezéseket más profilú célra nem tervezik felhasználni, és lebontásukat sem tervezik.

- 65. §**
- (1) A mentesítési munkát irányítására felelős műszaki vezetőt kell megbízni, a megbízást részére írásban kell kiadni. A felelős műszaki vezetőnek – a mentesítés végrehajtása után – nyilatkozatot kell kiadnia a mentesítés hatékonyságáról, a mentesített terület, térség és berendezések robbanóanyagtól való mentességéről.
- (2) Az építményben az átalakítást, bontást, átépítést csak a mentesítés végrehajtása után, a felelős műszaki vezető írásos engedélyének birtokában lehet elkezdeni.
- (3) Az átalakítást, bontást vagy átépítést a mentesítésről kiadott engedély feltételeinek figyelembevételével kell végrehajtani.
- (4) Az épület bontásánál a biztonsági előírásokat meg kell tartani.

- 66. §**
- (1) A gyártó építmény bontásánál az évszaktól és a hőmérséklettől függetlenül – a robbanóanyaggal szennyezett falat, nyílászáró szerkezetet, padozatot, altalajt szükség szerinti locsolással állandóan nedvesen kell tartani. A nedvesítésnek olyan mérvűnek kell lennie, hogy akár kézi, akár gépi bontásnál gyújtóképes mechanikai szikra ne keletkezhessen.
- (2) A robbanóanyaggal szennyezett épület falazatának és nyílászáró szerkezeteinek kibontásához, a gép, berendezés leszereléséhez csak szikrát nem okozó szerszám használható, illetve gumi vagy bőr alátéteket kell alkalmazni. A csavarral rögzített gép, berendezés kibontása előtt a csavart meglazítás előtt gépolajjal vagy csavarlazító vegyszerrel kell előkezeln.

- 67. §**
- (1) A gyártó építmény mentesítéséhez csak erre a feladatra önként vállalkozó és valamennyi személyi feltétellel rendelkező személy osztható be.
- (2) A mentesítés robbantással vagy égetéssel történő végrehajtásával csak a 49. § (3) bekezdése szerinti képesítésű személyek bízhatók meg. A kémiai módszerű mentesítéshez vegyipari szakmunkást, a gép, berendezés leszereléséhez lakatos és csőszerelő szakmunkást kell megbízni. A képesítéshez kötött gép, berendezés használatára megfelelő képesítésű személyt kell alkalmazni.
- (3) A mentesítési munka megkezdése előtt az építmény villamos berendezéseit le kell választani a hálózatról, ennek megtörténtét az azzal megbízott villanyszerelőnek írásban kell igazolnia.
- (4) A felelős műszaki vezető köteles a mentesítő munkálatban résztvevőket (robbantás és égetés esetén a biztonsági őrköt is) személyesen kioktatni. Az oktatás megtörténtét az azon résztvevők kötelesek – az erre a célra vezetett naplóban – aláírásukkal igazolni.
- (5) A nehezebb fizikai munkáknál a felelős műszaki vezetőnek váltásról vagy pihenők közbeiktatásáról kell gondoskodnia.
- (6) Egy-egy munkafázishoz egy munkahelyre legfeljebb 4 főt lehet beosztani. A munkacsoportok között a szabadban legalább 10 m távolságot kell tartani.
- (7) Az épületszerkezetekből, altalajból, berendezésekből vett minták vizsgálatával rendszeresen ellenőrizni kell a mentesítés hatékonyságát.
- (8) A munkaterületet a mentesítés befejezéséig le kell zárni, gondoskodni kell arról, hogy az oda be nem osztottak ne léphessenek be.
- (9) A munkaterületet – ha az nincs körülkerítve – az oda vezető utak mentén szín- és alakjelekkel kell jelölni.
- (10) A munka időtartamára segélyhelyet kell kijelölni, és gondoskodni kell arról, hogy megfelelő képzettségű elsősegélynyújtó és mentő gépkocsi állandóan rendelkezésre álljon.
- (11) A mentesítés naponkénti megkezdéséről és befejezéséről értesíteni kell az érdekelt szervezeti egységeket.

- 68. §** (1) A mentesítő munkálatokról naprakész munkanaplót kell vezetni, amelybe be kell jegyezni
- a) az elvégzett munkát,
 - b) a munkákban résztvevő nevét,
 - c) a felhasznált anyag fajtáját és mennyiségét,
 - d) a munkálat eseményeit, a szerzett tapasztalatot,
 - e) a vizsgálat, ellenőrzés eredményeit, a művelet folytathatóságának esetleges akadályait vagy módosítását,
 - f) mindazon adatot, amely a mentesítéssel szorosan összefügg.
- (2) A munkanapló nem selejtezhető.
- (3) Ha a munkavégzés során a jóváhagyott mentesítési technológiai terv módosítandó, azt a felelős műszaki vezető köteles a terv készítőjével egyeztetve a munkanaplóba bejegyezni. A módosítás a biztonságot nem csökkentheti.
- (4) Robbantásos mentesítésről értesíteni kell a robbantásos mentesítés helye szerint illetékes
- a) rendőr-főkapitányságot,
 - b) az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság területi szervét.
- (5) A mentesítő munkálatok során esetleg bekövetkező, azonnali bejelentésre kötelezett rendkívüli eseményről értesíteni kell az engedélyező hatóságot.
- (6) A mentesített gyártó építményből kibontott haszonanyag kiszerelt technológiai, épületgépészeti és villamos gép, berendezés, valamint azok vezetékeinek és szerelvényeinek robbanóanyagtól való mentességéről a mentesítési munkák felelős műszaki vezetőjének vizsgálatok útján kell meggyőződnie, és írásban kell nyilatkoznia azok további felhasználhatóságáról.

III. FEJEZET

ROBBANÓANYAGOK FELHASZNÁLÁSA

Robbantási munkák felügyelete, ellenőrzése

- 69. §** (1) A robbantási munka felügyeletét, ellenőrzését a robbantásvezető köteles ellátni.
- (2) Az egyszeri alkalomra érvényes engedély alapján végzett robbantást a helyszínen robbantás-vezetőnek kell irányítani.
- (3) A robbantási tevékenységet, a tevékenységhez kapcsolódó létesítményeket, az alkalmazott eszközöket és a felhasználandó robbanóanyagot a robbantás-vezetőnek rendszeresen ellenőrizni kell.
- (4) A robbantás-vezető, a felügyeleti személy haladéktalanul köteles intézkedni az észlelt vagy tudomására jutott biztonságellenes állapot megszüntetésére.
- (5) Ha a robbantás-vezető, a robbantomester vagy a felügyeleti személy a hatáskörét meghaladó intézkedés kiadását tartja szükségesnek, vagy a biztonságos munkavégzéshez nem áll rendelkezésére a szükséges technikai felszerelés vagy munkaerő, köteles a személyi biztonság érdekében haladéktalanul intézkedni, és felettesének késedelem nélkül jelentést tenni.

A robbantási munkák tervezése

- 70. §** (1) A robbantási munkát – a katasztrófavédelmi jellegű robbantási feladatok kivételével – írásban, dokumentáltan meg kell tervezni, és úgy kell végezni, hogy a robbantás személyeket és vagyontárgyakat ne veszélyeztessen.
- (2) Minden robbantásra tervet kell készíteni, és azt a robbantást végző robbantomesternek vagy a robbantás-vezetőnek aláírás ellenében át kell adni.
- (3) Az ismétlődő, a veszélyek és a robbantás-technikai jellemzők szempontjából azonosnak tekinthető, robbantásvezető helyszíni felügyeletét nem igénylő robbantásokra robbantási technológiai előírást (a továbbiakban: RTE) kell készíteni, és azt aláírás ellenében a robbantást végző robbantomesternek át kell adni. Ebben az esetben nem kell robbantási tervet készíteni.
- (4) Az RTE-t a 3. mellékletben foglaltak figyelembevételével kell összeállítani.
- (5) Az RTE-t módosítani kell, ha a robbantás körülményei megváltoznak vagy azt egyéb ok szükségessé teszi.
- (6) Gondoskodni kell arról, hogy a robbantás káros hatásai (különösen szeizmikus hatása, repeszhatása, a légnyomás) személyeket, védendő létesítményeket ne veszélyeztessen.
- (7) Ha a robbantás káros hatása az előzetesen megállapított biztonsági távolságon túl is észlelhető, a robbantási tevékenység nem folytatható és a robbantási engedély módosítását kell kezdeményezni.

- (8) A robbantás megkezdése előtt számítással meg kell határozni a szeizmikus biztonsági távolságot. A biztonsági távolságon belül lévő védendő létesítmények esetében a 4. melléklet A) pontja szerint meg kell állapítani a létesítmény statikai jellemzői figyelembevételével a várható rezgésterhelést. A számított rezgési sebesség nem haladhatja meg a 4. melléklet A) pont 1. táblázatában megengedett rezgési sebesség értéket.
A számításnál alkalmazott adatok megfelelőségét – a robbantások alkalmával – a robbantási engedélyben megadott rendszerességgel mérésekkel ellenőrizni kell.
- (9) A robbantás repeszhatása és a légnyomás nem veszélyeztetheti személyek, valamint védendő létesítmények biztonságát, épségét. A repeszhatás és a légnyomás elleni védelmet szolgáló biztonsági távolságot a 4. melléklet B) és C) pontja szerint kell előzetesen meghatározni, amelyet a robbantási tevékenység során szükség esetén ellenőrizni és haladéktalanul módosítani kell.

A robbantási munka

- 71. §**
- (1) A robbantási munkához rendelkezésre kell bocsátani a feladat biztonságos elvégzéséhez szükséges anyagokat és eszközöket.
- (2) A robbantási munkához annyi személyt kell beosztani, amennyi a robbantás helyének megközelítéséhez, a robbantás előkészítéséhez és a robbantás által veszélyeztetett terület lezárásához szükséges.
- (3) Az indítótöltény elkészítésének, a robbantószerkezet összeszerelésének vagy a megállt töltet hatástalanításának megkezdése előtt a robbantómester köteles az általa meghatározott körzetből a robbantáshoz be nem osztott személyeket eltávolítani.
- (4) Az indítótöltény, a robbantószerkezet elkészítését megkezdeni vagy folytatni nem lehet, ha a robbantás elvégzését akadályozó vagy tiltó körülmény áll fenn, vagy ilyenről számolni kell.
- (5) A robbantómester köteles – szükség esetén őrkkel – biztosítani, hogy a robbantás kezdetétől annak befejezéséig a személyek védelmére előírt biztonsági távolságon belül – a védett helyen levők és a robbantáshoz beosztottak kivételével –, valamint a robbantási gázok által veszélyeztetett körzetben személyek ne tartózkodjanak.
- (6) A robbantómester köteles az érintett személyekkel jelzés útján vagy egyéb módon közölni azt az időpontot, amikor a biztonsági távolságon túlra vagy védett helyre kell távozniuk, valamint a robbantás befejezését.
- (7) A védett helyet a robbantómester köteles kijelölni. Védett helyként csak olyan helyet lehet kijelölni, ahol a személyek védelme a robbantás káros hatása ellen biztosított.
- (8) A robbanóanyagot nem lehet felrobbantani, amíg a biztonsági távolságon belül – a védett helyen levők kivételével – személy tartózkodik. A robbantás helyét a robbantómester utolsóként köteles elhagyni.
- (9) A robbantás befejezése előtt a robbantómester engedélyével lehet a védett helyet elhagyni, vagy a biztonsági távolság által meghatározott területre belépni.
- (10) Az őrköt a jelzési rendre, valamint kötelességeikre ki kell oktatni, és pontosan közölni kell velük őrhelyüket. Arról, hogy az őrk feladataikat megértették-e, visszakérdezéssel meg kell győződni.
- (11) Robbantást – a gyújtózsínóros indítás kivételével – robbantóállomáson kell végrehajtani. A robbantóállomást a repeszhatás és a légnyomás elleni biztonsági távolságon túl vagy védett helyen kell kialakítani. A robbantóállomáson a robbantás tartama alatt csak a robbantómester engedélyével lehet tartózkodni.
- (12) A következő munkákat csak robbantómester végezheti:
- a) robbanóanyag átvétele,
 - b) robbanóanyag kézi szállításának irányítása, felügyelete,
 - c) robbanóanyag tárolási helyének kijelölése a munkahelyen,
 - d) indítótöltény elkészítése,
 - e) robbanózsínór előkészítése és összekötése,
 - f) gyújtózsínór vagy robbanózsínór gyutaccsal való felszerelése,
 - g) robbantószerkezet összeszerelése, szétszerelése,
 - h) túlnyomásos légtérben végzett robbantás, valamint meleg anyagok robbantása során a robbantótöltet elkészítése, elhelyezése és fojtása,
 - i) külszíni robbantásnál az indítótöltény elhelyezése,
 - j) robbantóhálózat kialakítása, ellenőrzése, robbantógépre kapcsolása,

- k) robbantógép működőképességének ellenőrzése,
 - l) a robbantógép működtetése,
 - m) megállt töltet hatástalanítása,
 - n) robbanóanyag megsemmisítése.
- (13) A robbantási munkával kapcsolatos, a (10) bekezdésben meg nem határozott tevékenységet – robbantómester jelenlétében – a feladatra kioktatott robbantási segéderő is végezheti. Arról, hogy a robbantási segéderő feladatát megértette-e visszakérdezéssel meg kell győződni.
- (14) A robbantási segéderő csak a következő robbantási műveletek végzésével bízható meg:
- a) a robbanóanyag kézi szállítása,
 - b) a robbantási jel leadása,
 - c) a robbanóanyag és a robbanótöltet elhelyezése, töltése, a robbanó töltet elkészítése és elhelyezése, a fekete lőpor töltet elkészítése kivételével,
 - d) a fojtás elkészítése,
 - e) a kötöző vezeték és gyújtó vezeték lefektetése, a robbantó vezetékek összekötése, a gyújtócsövek csatlakoztatása,
 - f) segítség a megállt töltet hatástalanításánál,
 - g) segítség a robbanóanyag és a gyutacs megsemmisítésénél.
- (15) Ha ugyanazon robbantásnál több robbantómester tevékenykedik az egyik robbantómestert a munka irányítójának kell kijelölni.

A robbanóanyag átvétele felhasználásra

- 72. §**
- (1) Robbanóanyagot csak a robbantásvezető által megbízott, átvételre jogosult robbantómesternek lehet kiadni vagy átadni.
 - (2) Átvételkor vagy az eredeti csomagolású robbanóanyag csomagolásának felbontásakor a robbantómester köteles a robbanóanyag mennyiségét ellenőrizni. A többletről vagy a hiányról a robbantásvezető számára haladéktalanul jelentést kell tenni.
 - (3) A robbanóanyag átvételére jogosult robbantómestereket a robbantásvezető által hitelesített, sorszámozott és oldalanként számozott Robbanóanyag-felhasználási könyvvel kell ellátni.
 - (4) A robbantómester köteles
 - a) a robbanóanyag átvételét az átadó személy által vezetett nyilvántartásban aláírásával igazolni,
 - b) Robbanóanyag-felhasználási könyvébe az átvett robbanóanyag megnevezését és mennyiségét bejegyezni, és azt az átadó személlyel igazoltatni,
 - c) a robbantás helyét és időpontját (év, hó, nap, óra, perc), valamint az egyidejűleg felhasználásra kerülő robbanóanyag mennyiségét a robbantás kezdete előtt a Robbanóanyag-felhasználási könyvbe bejegyezni.
 - (5) A nyilvántartást golyóstollal kell vezetni, a bejegyzést átirással megváltoztatni tilos. A téves bejegyzést egyszeri áthúzással kell törölni.
 - (6) A Robbanóanyag-felhasználási könyvet a használatból való kivonás után három hónapig meg kell őrizni.
 - (7) A robbantás helyszínén a felhasználásra kerülő robbanóanyagot szemrevételezéssel ellenőrizni kell. A nem megfelelő robbanóanyagot vissza kell adni a robbanóanyag-raktárba.

A robbantótöltet elkészítése és fojtása

- 73. §**
- (1) Az indítótöltényt elkészíteni, a robbantószerkezetet összeszerelni, gyújtózsínort vagy robbanózsínort gyutaccsal felszerelni csak a felhasználás helyén, közvetlenül elhelyezésük előtt szabad.
 - (2) A robbantótöltet elkészítéséhez és fojtásához mechanikai hatásra szikrát adó fémből készült eszközt nem lehet használni.
 - (3) Lőzsákba lyukat fúrni nem lehet. Töltés előtt a fúrólyukat a törmeléktől meg kell tisztítani.
 - (4) A fúrólyuk RTE szerinti telepítését, kiképzését, a robbanóanyag elhelyezésének akadálymentességét a robbantómester töltés előtt köteles ellenőrizni. A fúrólyukban megszorult indítótöltényt nem lehet továbbítani vagy kihúzni.
 - (5) Robbanóanyag csak a gyártó által megadott használati feltételek mellett alkalmazható.
 - (6) Emelkedő irányú fúrólyukban elhelyezett robbanóanyag visszacsúszását vagy kiesését meg kell akadályozni.

- (7) Leeresztés esetén az indítótöltényben, a robbantószerkezetben a gyutacsot kihúzóadás ellen rögzíteni kell. Az 1 kg-nál nagyobb tömegű indítótöltényt, robbantószerkezetet nem lehet a gyutacs vezetékenél, a gyújtózsínóránál vagy a robbanózsínóránál fogva leeresztetni.
- (8) A gyújtózsínórt, robbanózsínórt vagy gyutacsot vezetékenél fogva nem lehet az indítótöltényből kihúzni, kirántani.
- (9) A fojtásnak a robbantótöltettel érintkező részét döngölni nem lehet. Közvetlenül a töltetre darabos anyagot szórni nem lehet.

Robbantás gyújtózsínórral

- 74. §**
- (1) A gyújtózsínór felhasználásra kerülő végét az ép lőportöltetig kell levágni.
 - (2) A gyutacshüvely peremét erre a célra kialakított gyutacsfogóval kell a gyújtózsínóra szorítani.
 - (3) A gyújtózsínór hosszát az égésidő figyelembevételével kell megválasztani úgy, hogy a robbanásig elegendő idő maradjon a védett helyre való távozásra.
 - (4) Több gyújtózsínór egy sorozatban való gyújtása esetén hosszúságukat úgy kell megválasztani, a gyújtózsínórok meggyújtásához annyi személyt kell beosztani, hogy az első gyújtózsínór meggyújtása után elegendő idő maradjon a hátralevő valamennyi gyújtózsínór meggyújtására és a védett helyre való távozásra.
 - (5) 1 m-nél rövidebb vagy 4 m-nél hosszabb gyújtózsínórt nem lehet használni, kivéve a jégrobbantásnál alkalmazott dobótöltet esetét.
 - (6) Az indítótöltényt a fúrólyukba utolsóként kell elhelyezni.
 - (7) A gyújtózsínórt megtörni, toldani vagy az indítótöltény köré tekerni nem lehet.
 - (8) A fúrólyukból legalább 20 cm hosszú gyújtózsínór-darabnak ki kell állnia.
 - (9) A gyújtózsínórt úgy kell vezetni, hogy egyes pontjai egymáshoz vagy a szomszédos gyújtózsínórhoz 10 cm-nél közelebb ne kerüljenek.
 - (10) Lőportöltet esetén a gyújtózsínórt vagy a villamos izzógyújtót úgy kell a töltetben elhelyezni, hogy szúrólángja vagy gyúelegye a lőport közvetlenül érje.
 - (11) Gyújtózsínórt szúrólángot adó gyújtóeszközzel kell meggyújtani.
 - (12) Gyújtózsínóros indítás más indítási módszerrel együtt nem alkalmazható.

Robbantás robbanózsínórral

- 75. §**
- (1) Robbanózsínórt tengelyére merőlegesen, éles késsel, sima keményfa alátétlen lehet elvágni. A robbanózsínór töltetének kiszóródását meg kell akadályozni.
 - (2) Robbanózsínórt robbanóanyag-töltényhez vagy robbanózsínórhoz legalább 10 cm hosszú átfedéssel kell szerelni. Fémburkolatú robbanózsínórok toldásához összekötőhüvelyt kell használni.
 - (3) A robbanózsínórt törés nélkül, úgy kell vezetni, hogy egyes szakaszai egymás vagy szomszédos robbanózsínór biztonságos működését ne zavarja.
 - (4) A robbanózsínórt villamos vagy nem-elektromos rendszerű gyutaccsal kell indítani.
 - (5) A gyutacsnak teljes hosszában szorosan érintkeznie kell az indítandó robbanózsínórral. A gyutacsot elmozdulás ellen biztosítani kell, vagy tengelyirányú szerelés esetén összekötőhüvelyt kell használni.

Robbantás villamos gyutaccsal

- 76. §**
- (1) A robbantógép működőképességét használata előtt a kezelési utasításban előírt módszerrel ellenőrizni kell.
 - (2) Villamos gyutacs indításához csak olyan robbantógépet szabad használni, amelyen az évenkénti időszakos biztonsági felülvizsgálatot elvégezték, a megfelelőségét igazoló tanúsítvány rendelkezésre áll, kifogástalanul működik, valamint alkalmas az indításhoz szükséges energia kibocsátására.
- 77. §**
- (1) A robbantó hálózatot műszerrel kell ellenőrizni.
 - (2) Soros kapcsolás esetén
 - a) a robbantóhálózat összellenállását ki kell számítani, és ha az a robbantógép terhelhetőségének 80%-át eléri, tényleges ellenállását ellenőrző műszerrel meg kell mérni,
 - b) a robbantóhálózat összellenállását úgy kell kialakítani, hogy az ne legyen nagyobb, mint a robbantógép ohmban feltüntetett terhelhetősége.

- (3) Párhuzamos kapcsolás esetén csak olyan villamos gyutacsokat lehet használni, amelyeknek összellenállását előzetesen ellenőrizték.
- (4) Vegyes kapcsolás esetén a párhuzamos részáramkörök ellenállását ellenőrző műszerrel meg kell mérni, és az egyes részáramkörök ellenállását ki kell egyenlíteni.
- (5) Párhuzamos és vegyes kapcsolás esetén az RTE kidolgozása során
 - a) számítással ellenőrizni kell, hogy a gyutacsok indításához az előírt fajlagos energia biztosított-e,
 - b) az egyes gyutacsok vagy részáramkörök ellenállásaként a legnagyobb ellenállású gyutacs vagy részáramkör ellenállását kell figyelembe venni.
- (6) A robbantóhálózat vagy a részáramkörök ellenállásának mérését csak a robbantóállomáson szabad elvégezni.
- (7) Párhuzamos kapcsolás esetén csak olyan villamos gyutacsokat lehet használni, amelyek megfelelőségét előzetesen ellenállásméréssel ellenőrizték.
- (8) Vegyes kapcsolás esetén a párhuzamos részáramkörök ellenállásainak kiegyenlítéséről gondoskodni kell oly módon, hogy a részáramkörök ellenállásainak eltérése a számított párhuzamos részáramkör ellenállás értékének legfeljebb 10%-a lehet.
- (9) A gyutacsvezeték rövidre zárását megszüntetni, vagy a teljes hosszában szigetelt gyutacsvezeték végéről a szigetelést eltávolítani csak közvetlenül a gyutacsvezetékek összekapcsolása, meghosszabbítása vagy robbantóvezetékhez való csatlakoztatása előtt szabad.
- (10) A robbantási munka tartamára a robbantóhálózat 10 m-es körzetén belül található nem burkolt, szigeteletlen villamos vezetéket feszültségmentesíteni kell.
- (11) A gyutacsvezeték-tekerceset hurokképződés nélkül kell szétbontani. Szétbontás közben a gyutacsvezeték befogásának helyét húzó igénybevételnek kitenni nem lehet.
- (12) Ha több gyutacsot helyeznek egy robbantótöltetbe, az azonos színű gyutacsvezeték-párokat a szétbontás előtt megkülönböztethetően meg kell jelölni.
- (13) Egy töltési térben különböző időzítésű gyutacsot nem lehet használni.
- (14) Robbantóhálózat kialakításához csak azonos érzékenyséű (fajlagos energiaigényű) villamos gyutacsok alkalmazhatók.

- 78. §**
- (1) A gyutacsvezeték robbantóvezetékkel vagy egy darabból álló gyári gyutacsvezetékkel szabad meghosszabbítani úgy, hogy a vezetékek összekötése követhető és áttekinthető legyen.
 - (2) A gyutacsvezeték, a robbantóvezeték, valamint ezek közös kötési helyeit szigetelni kell, vagy úgy kell elrendezni, hogy egymással vagy vezetőképes anyaggal ne érintkezessenek.
 - (3) A robbantómester köteles a gyutacsok összekapcsolásának és a kötési helyek szigetelésének, elrendezésének megfelelőségét ellenőrizni.
 - (4) Robbantóvezetéknek sodrott, réz erű, a robbantógép csúcsfeszültségének megfelelő szigetelésű vezetéket lehet használni.
 - (5) A nem állandó beépítésű robbantóvezeték a robbantás kezdetéig és a robbantás befejezésétől kezdve dobra csévélve, végeit a robbantógépre vagy a csatlakozó robbantóvezetékre való kapcsolásig rövidre zártan kell tartani. A rövidre zárás kötelezettsége nem vonatkozik az alumíniumkohókban, valamint a rádióadó, televízióadó, radarállomás 2 km-es körzetében végzett robbantásra.
 - (6) Az állandó beépítésű csatlakozó robbantóvezeték a robbantás helyét legfeljebb 50 m távolságra közelítheti meg. Az ilyen vezetéket más célra nem lehet használni.
 - (7) A robbantóvezeték csak akkor lehet a robbantó hálózathoz csatlakoztatni, ha a gyutacsok összekapcsolása már megtörtént.
 - (8) A robbantóvezeték robbantómester felügyelete mellett, a töltetektől a robbantóállomás felé haladóan kell fektetni.
 - (9) A robbantóvezeték úgy kell fektetni, hogy feszültség alatt álló villamos berendezéssel ne érintkezessen.
 - (10) Robbantóvezeték hosszabbítása esetén a kötési helyeket megfelelően szigetelni kell.
 - (11) Fektetéskor szemrevételezéssel ellenőrizni kell a robbantóvezeték burkolatát, szigetelését. Sérült robbantóvezeték nem használható.

- 79. §**
- (1) A robbantógépet csak a robbantóállomáson – az indítás tartamára – lehet a robbantóvezetékhez kapcsolni.
 - (2) A robbantógépet csak robbantásvezető vagy robbantomester működtetheti.
 - (3) Villamos gyutaccsal való robbantás esetén, ha a robbantógép működtetésekor a robbanás nem következett be, a robbantásvezető vagy a robbantomester köteles a robbantóvezetéket a robbantógépről leválasztani és a robbanás elmaradásának okát megállapítani.

Robbantás nem elektromos gyutaccsal

- 80. §**
- (1) Egy fúrólyukban csak azonos fajtájú gyutacs használható, több gyutaccsal való indítás szükségessége esetén a fúrólyukban különböző késleltetés is alkalmazható az eltérő hosszúságú nem elektromos vezetékekből adódó késleltetések figyelembevételével.
 - (2) A gyutacs vezetéket a fúrólyukban toldani nem lehet.
 - (3) A nem elektromos vezetéket éles késsel, a tengelyére merőlegesen kell elvágni.
 - (4) A nem elektromos hálózat villamos gyutaccsal történő indítása esetén a villamos gyutacs teljes hosszában, szorosan, elmozdulás-mentesen kell érintkeznie az indítandó vezetékkel.
 - (5) A robbantási munka tartama alatt biztosítani kell, hogy a robbantóhálózatot csak a robbantomester tudja indítani.
 - (6) A gyutacsvezeték-tekereszt hurokképződés nélkül kell szétbontani. Szétbontás közben a gyutacsvezeték befogásának helyét húzó igénybevételnek kitenni nem lehet.

Várakozási idő és ellenőrzés robbantás után

- 81. §**
- (1) Robbantás után a várakozási idő elteltével lehet a robbantás helyére visszamenni.
 - (2) A várakozási idő meleg anyagban megállt töltet esetén legalább 60 perc, továbbá ha gyújtózsínóros robbantáskor az indított töltetek felrobbanása a robbanások száma alapján kétséget kizáróan nem volt megállapítható, a töltet elsodródott vagy megállt – a katasztrófavédelmi jellegű robbantási feladatok kivételével – legalább 30 perc. A várakozási idő alatt védett helyen kell tartózkodni.
 - (3) A várakozási időt a robbantást végző mérni köteles.
 - (4) A robbantást követően – közvetlenül a várakozási idő eltelte után – a robbantást végző vagy a töltetek telepítését és nagyságát ismerő robbantomester köteles a robbantás sikerességéről meggyőződni, az esetleges robbanóanyag maradványt összegyűjteni és nyilvántartásba venni.

Megállt töltet

- 82. §**
- (1) Megállt töltet esetén a robbantást végző robbantomesternek vagy a robbantásvezetőnek kell megállapítania a megállt töltet helyét és végeznie a hatástalanítást.
 - (2) A hatástalanítás után meg kell győződni annak sikerességéről.
 - (3) A megállt töltetek indítása kisebb sorozatokban vagy egyenként is megkísérelhető, ha a teljes sorozat felrobbantása ellenőrzött vagy másik robbantóvezetékkel és robbantógéppel sem sikerült.
 - (4) A biztonságosan hozzáférhető vagy hozzáférhetővé tehető (különösen töltet kimosatása, homokfojtás kifúvatása, jégrobbantó töltet visszahúzása) megállt töltet szabad kézzel eltávolítható vagy újabb indítótölténnel hatástalanítható.
 - (5) A fúrólyukban megállt töltetet 60 mm-nél kisebb átmérőjű vagy 5 m-nél rövidebb fúrólyukkal 30 cm-re, egyéb méretű fúrólyukkal 1 m-re szabad megközelíteni.
 - (6) A fojtást szerszámmal vagy fúrással eltávolítani nem lehet.
 - (7) Ha a megállt töltet hatástalanítása nem sikerült, a robbantomester köteles
 - a) gondoskodni a megállt töltet őrzéséről, intézkedni arról, hogy az általa meghatározott körzetben senki ne tartózkodjék, valamint jelentést tenni a robbantásvezetőnek,
 - b) a hatástalanítást a helyszínen irányítani.

Robbanóanyagok ellenőrző vizsgálata

- 83. §**
- (1) A nem megfelelő, a lejárt szavatossági idejű robbanóanyagot felhasználni nem lehet.
 - (2) A villamos gyutacs összellenállásának ellenőrzését a robbantásvezető által erre a célra kijelölt és berendezett helyen, valamint műszerrel kell végezni.
 - (3) Tárolóban, tárolókamrában, tárolótérben, raktárhelyiségben és ezek előterében gyutacsellenőrzést nem lehet végezni.
 - (4) Az ellenőrzés helyiségében (tériségében) a vizsgálat tartama alatt legfeljebb 1500 db gyutacsot lehet tartani, egyéb robbanóanyagot nem lehet elhelyezni.
 - (5) Az ellenőrző vizsgálat helyiségét úgy kell berendezni, valamint az ellenőrzést úgy kell végezni, hogy az ellenőrzött gyutacs esetleges felrobbanása személy sérülését ne okozhassa, és az ott tartott gyutacsok felrobbanása kizárt legyen.
 - (6) Ellenőrző vizsgálattal csak a robbantásvezető által kioktatott személyt lehet megbízni.
 - (7) Az ellenőrzést végző személyek részére szolgálati utasítást kell kiadni, amelynek tartalmaznia kell az ellenőrző vizsgálat módját és rendjét, a gyutacsok előírt összellenállását, az ellenőrzött gyutacsok tárolásának nyilvántartásának rendjét.

Robbantás földalatti térségben

- 84. §**
- (1) Robbanóanyag, valamint tűz- vagy robbanásveszélyes egyéb anyag tárolására használt raktártól számított 30 m távolságon belül nem lehet robbantani.
 - (2) Álló- vagy folyóvíz medre, víztároló vagy -tározó alatt végzett robbantás esetén a föld alatti térség (a továbbiakban: bányatér) feletti rétegek vastagságának és minőségének figyelembevételével kell a robbantást tervezni.
 - (3) Az indítótöltény elkészítését megkezdeni vagy folytatni nem lehet, ha a robbantás elvégzésének biztonságát befolyásoló körülményt észlelnek vagy ilyennel számolni kell.
 - (4) Az indítótöltényt közvetlenül a robbantólyukba történő betöltés előtt kell elkészíteni.
 - (5) Szellőztetési üzemzavar alatt – az üzemzavarral érintett bányatérben – nem lehet robbantani.
- 85. §**
- (1) Védett helyként nem jelölhető ki
 - a) a robbantás helyéhez csatlakozó egyenes vágat (akna) első 100 m-es szakasza, frontfejtésben a robbantás helyének 30 m-es körzete, egyéb esetben a robbantás helyének 50 m-es körzete,
 - b) olyan hely, ahol a levegő mérgezőgáz-tartalma a robbantás következtében a megengedett érték fölé emelkedhet.
 - (2) A robbantás helyéhez csatlakozó egyenes vágat 100 m-en túli szakasza védett helyként csak mesterséges védetség esetén jelölhető ki.
 - (3) A várakozási idő helyességét a robbantásvezető által meghatározott időközönként ellenőrizni kell. Az ellenőrzéskor – a megengedett legnagyobb robbanóanyag-mennyiség egyidejű robbantása mellett – a levegő mérgezőgáz-tartalmát méréssel kell meghatározni.
- 86. §**
- (1) A töltetet fojtani kell.
 - (2) Fojtásként nem lehet éghető anyagot használni.
 - (3) Egymáshoz 15 m-nél közelebb eső bányatérsek bármelyikében történő robbantás esetén a szomszédos bányatérben való tartózkodásra a robbantás helyére vonatkozó rendelkezéseket kell megtartani.
 - (4) Egymás felé haladó munkahelyeken (ellenvájvágatok) egyidejűleg nem lehet robbantani, ha azok egymást 15 m-re megközelítették.
 - (5) Meddőközvetben végzett robbantás esetén a robbantás helyéhez 80 m-nél közelebb eső, széntelepben hajtott gurítói munkahelyről a robbantás kezdetétől a robbantás befejezéséig a dolgozókat ki kell vonni.
 - (6) Gondoskodni kell arról, hogy a (3)–(5) bekezdés rendelkezéseinek megtartásához szükséges adatokról az érintett robbantomesterek kellő időben tájékoztatást kapjanak.
 - (7) Az egyidejűleg robbantott rátett töltetek együttes tömege legfeljebb 1 kg, ércből darabolása esetén 10 kg lehet.
 - (8) Biztosítószervezet kirablására irányuló robbantás esetén csak azonos időzítési fokozatú gyutacsokat lehet használni.
 - (9) Aknamélyítésnél csak olyan villamos gyutacsot lehet használni, amelynek megfelelőségét előzetesen ellenállásméréssel ellenőrizték.

Kiegészítő előírások sújtólégveszélyes bányákra

- 87. §** (1) Sújtólégveszélyes bányában
- ha a robbantás helyének 3 m-es körzetében vagy a robbantóállomáson a főte alatt 30 cm-ben a levegő metántartalma az 1 V/V%-ot meghaladja,
 - ha a robbanótöltet 3 m-es körzetében ellenőrizhetetlen levegőösszetételű üreg van vagy ilyenrel számolni kell,
 - fejtésben omlasztással egyidejűleg,
 - döntőgurítóban vagy bunkerben, ha abban szenet tárolnak, nem lehet robbantani.
- (2) Abban az I. osztályú sújtólégveszélyes bányában, ahol a sújtólégveszélyességi osztályba sorolás és a besorolás felülvizsgálata során a fajlagos metán-fejlődés eléri az $1,00 \text{ m}^3 \text{ CH}_4/\text{t-t}$, a bánya „b” fokozatú bányatérsegeiben, a II. és III. osztályú sújtólégveszélyes bányában, valamint a fokozottan szénporrobbanás-veszélyes bányában – a 83. § (3) bekezdésében foglalt kivétellel – csak sújtólégbiztos robbantást lehet végezni, csak sújtólégbiztos robbanóanyagot, robbantógépet, ellenőrző műszert lehet használni. A sújtólégbiztos robbantás alkalmazására az I. osztályú sújtólégveszélyes bányák esetén – a mérések alapján – a felelős műszaki vezető köteles intézkedni.
- (3) Nem kell sújtólégbiztos robbanóanyagot használni a II. és III. osztályú sújtólégveszélyes és a fokozottan szénporrobbanás-veszélyes bányák meddő kőzetben hajtott nem sújtólégveszélyes és nem szénporrobbanás-veszélyes bányatérsegeiben, ha arra a robbantásvezető írásban engedélyt adott.
- (4) A III. osztályú sújtólégveszélyes bányák szénomlasztásos fejtésében, valamint 30° -nál nagyobb dőlésszeggel felfelé szénben hajtott bányatérsegeiben csak kiürített légosztály mellett lehet robbantani.
- (5) A II. és III. osztályú sújtólégveszélyes bányákban gyutacsot és robbanóanyagot ugyanabban a hordládában együtt szállítani és tárolni nem lehet. A gyutacsot és robbanóanyagot tartalmazó hordládákat egymástól legalább 1 m távolságban kell tartani.
- (6) A robbantás helyén töltetet elhelyezni, azt elhagyni, továbbá a robbantóállomáson robbantóhálózatot az ellenőrző műszerrel vagy a robbantógéppel összekapcsolni csak akkor lehet, ha a robbantómester előzetesen ellenőrzése során a levegő metántartalma nem haladta meg az 1,00%V/V-ot.
- (7) Ahol csak sújtólégbiztos robbanóanyagot lehet használni, ott
- a fúrólukát úgy kell telepíteni, hogy a robbanótöltet és a legközelebbi szabad felület vagy fúróluk közötti távolság szénben legalább 50 cm, meddőben legalább 30 cm legyen,
 - a fúróluk átmérője legfeljebb 10 mm-rel haladhatja meg a használt robbanóanyag-töltény átmérőjét,
 - az indítótöltényt a fúróluk szájától számítva elsőként vagy másodikként kell elhelyezni úgy, hogy a gyutacs talpa a fúróluk talpa felé nézzen,
 - a töltényeket szorosan kell egymáshoz illeszteni,
 - kombinált (víz és agyag vagy víz és homok) fojtást kell használni, és a vízfojtást közvetlenül a töltetre kell helyezni,
 - a vízfojtás hosszának legalább 25 cm-nek, az agyag- vagy homokfojtás hosszának legalább 25 cm-nek kell lennie,
 - sűrített levegővel végzett homokfojtás esetén a homok nyirkos, kézi nyomásra összetapadó legyen,
 - több töltet egyidejű indítása esetén az elsőként és az utolsóként robbanó villamos gyutacs névleges időzítése között a különbség legfeljebb 120 ms lehet,
 - rátett töltetet alkalmazni nem lehet,
 - védett hely frontfejtésben nem jelölhető ki,
 - főteprovokálás esetén a robbantóállomást a behúzó vágatban, a fejtés homlokától legalább 150 m távolságban kell kijelölni, továbbá a robbantóállomás és a fejtés közötti vágatba robbanásfojtó zárat kell beépíteni.
- (8) A II. osztályú sújtólégveszélyes bányákban végzett főteprovokáláskor a fejtési légosztály kihúzó légáramában személyek nem tartózkodhatnak. A III. osztályú sújtólégveszélyes bányákban a főteprovokálást kiürített légosztály mellett kell végezni.

Kiegészítő előírások szénporrobbanás-veszélyes bányákra

- 88. §** (1) Nem lehet robbantani
- rátett töltettel,
 - döntőgurítóban, bunkerben, ha abban szenet tárolnak vagy leülepedett szénpor van.
- (2) Szénben kombinált fojtást kell alkalmazni. A ködzár alkalmazása csak kiegészítő védelem lehet. A kombinált fojtásra a 87. § (6) bekezdése az irányadó.

- (3) A III. osztályú sújtólég-, és szénporrobbanás-veszélyes bányá fejtésében csak előzetes szénfal-átmedvesítést követően szabad robbantani.

Kiegészítő előírás metángázkitörés-veszélyes bányára

- 89. §** A metángázkitörés-veszélyes bányára a III. osztályú sújtóléges bányára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Provokációs robbantás

- 90. §** (1) A robbantólukaknak a jövesztési fogásmélységnél legalább 0,5 m-rel hosszabbaknak kell lenniük. A robbantólukakat lehetőleg a vágatkontúron kell telepíteni úgy, hogy számuk a kitörési szelvényre vonatkoztatva meddőközetben m²-enként legalább 1 db legyen.
- (2) Szénben robbantólukakat csak forgatva működő fúrógéppel lehet fúrni.
- (3) A robbantáshoz sújtólégbiztos robbanóanyagot kell használni. Az elsőként és az utolsóként robbanó töltet robbanási ideje közti különbség legfeljebb 300 ms lehet. A felhasználásra kerülő gyutacs összellenállását előzetesen ellenőrizni kell.
- (4) A robbantáshoz fel nem használt fúrólyukakat a jövesztési fogásmélységnél legalább 0,5 m-rel hosszabban be kell tömni a robbantótöltetek elkészítése előtt.
- 91. §** (1) A provokációs robbantás által védett vágatszaksaszt a robbantólukak hosszúsága, a robbantó töltetek össz mennyisége és a közetviszonyok figyelembevételével a provokációs robbantás technológiai előírásában meg kell határozni. E rendelkezés szempontjából védett vágatpontnak azt a vágatszaksaszt kell tekinteni, amely további provokációs robbantás nélkül kihajtható.
- (2) Ha a provokációs robbantással egyidejűleg jövesztő robbantást is végeznek, a teljes szelvényt egyszerre kell robbantani, és valamennyi töltetet egyidejűleg kell indítani. Ebben az esetben a provokációs robbantás robbantólukainak töltetét indító gyutacsok a jövesztő robbantásnál használt utolsó fokozat gyutacsával azonos fokozatúak. Az elsőként és utolsóként robbanó villamos gyutacs névleges időzítése között a különbség 300 ms-nál nagyobb nem lehet. A provokációs robbantáskor valamennyi töltetet egyenes indítással (a lyuk szájától számított elsőként vagy másodikként elhelyezett indítótölténnel) kell indítani.
- 92. §** (1) A robbantást csak akkor lehet végrehajtani, ha a gázkitörésveszélyes bányatérsgben a robbantomester előzetes meggyőződése vagy a felügyeleti személytől kapott értesítés szerint
- a) senki sem tartózkodik,
- b) a légvezetési berendezések állapota az előírásoknak megfelel,
- c) a villamosberendezéseket – „i” gyújtószikramentes osztályú vagy túlnyomásos szellőzősű gép, készülék, valamint az aknaszállítás jelzőberendezése kivételével – feszültségmentesítették,
- d) nyílt tűz nincs (a robbantás helyének 150 m-es körzetében legátolt és el nem oltott tüzet e rendelkezés szempontjából nyílt tűznek kell tekinteni).
- (2) A robbantás tartamára a kiürített bányatérsegekhez vezető vágat bejáratához – a gázkitörésveszélyes bányatérsegen kívül – őrt kell állítani.
- (3) Ha ugyanabban a légosztályban több munkahelyen nem egyidejűleg kerül sor a provokációs robbantásra, akkor azokat a légáram irányával ellentétes irányban haladó sorrendben, az egyes robbantásokra előírt várakozási idő eltelte és az ellenőrzés elvégzése után lehet elvégezni.
- (4) A robbantás tartama alatt egy aknaszállító gépet üzemben kell tartani, és arra a szintre kell kapcsolni, ahol a provokációs robbantást végzik.
- (5) A provokációs robbantás helyét és időpontját a felügyeleti személyek előtt ismertetni kell.
- (6) A robbantóállomást a felelős műszaki vezető jelöli ki. A robbantóállomást gázkitörésveszélyes bányatérsegen kívül, a behúzó légáramban kell kijelölni. A robbantóállomáson légzőhelyet kell kialakítani. A légzőhelyen – veszély esetére – a levegőt sűrített levegős csőhálózat útján vagy palackokból kell biztosítani.
- (7) A robbantóállomáson csak a robbantomester és a műszakvezető vājár tartózkodhat. Más személynek a robbantóállomást 50 m-nél kisebb távolságra megközelíteni nem lehet.

- (8) A töltetek felrobbanása után a robbantómester a műszakvezető vájár jelenlétében a robbantási technológiai előírásban előírt várakozási idő elteltével köteles a munkahelyet ellenőrizni. A várakozási idő – ha gázkitörés nem következett be – 30 percnél rövidebb nem lehet. A várakozási időt növelni kell, ahol gázkitörés a várakozási időn túl bekövetkezett.

Robbantás gázkitörésveszélyes munkahelyen

- 93. §** Gázkitörésveszélyes munkahelyen – a provokációs robbantás kivételével – meg kell tartani a 92. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott szabályokat, továbbá a robbantóállomást a gázkitörésveszélyes bányatérsegen kívül, behúzó légáramban kell kijelölni.

Robbantás gázkitörés-veszélyes munkahely környezetében

- 94. §** Gázkitörés-veszélyes munkahely vājvégének 80 m-es környezetében robbantani csak abban az esetben lehet, ha a gázkitörés-veszélyes munkahelyet kiürítették, valamint a gázkitörés-veszélyes munkahely 150 m-es körzetében legátolt és el nem oltott tűz nincs. A gázkitörés-veszélyes munkahelyre visszamenni csak a robbantási munkahelyre előírt várakozási idő eltelte után lehet.

Robbantás túlnyomásos légtérben (keszonban)

- 95. §**
- (1) A munkahelyre a robbanóanyagot – csak annyit, amennyit egyidejűleg indítani fognak – csak közvetlenül a töltés megkezdése előtt lehet beszállítani.
 - (2) A robbantási munkához két robbantómestert kell beosztani, akik közül az egyiket meg kell bízni a robbantási munka irányításával.
 - (3) A robbantási munka megkezdése előtt
 - a) a robbantáshoz be nem osztott személyeket védett helyre kell küldeni,
 - b) a szívócsöveket (szifonokat) ki kell nyitni, és ellenőrizni kell eltömődés-mentes állapotukat.
 - (4) A robbantótöltetet csak villamos vagy nem elektromos rendszerű gyutaccsal lehet indítani.
 - (5) A szívócsöveket a várakozási idő alatt nyitva kell tartani.
 - (6) A védett helynek a robbantás helyétől legalább 100 m távolságra kell lennie, vagy védett helyként keszonon kívüli alagútpontot vagy az előkamrát kell kijelölni.
 - (7) Búvárharangban végzett robbantás esetén védett hely csak a külszínen, a búvárharang 20 m-es körzetén kívül jelölhető ki.

Robbantás külszínen

- 96. §**
- (1) A robbantás idejére a repeszhatás elleni biztonsági távolság határán a keresztező utakat útőrökkel kell lezárni. Járműközlekedésre szolgáló út esetén az őrt láthatósági mellénnyel, jelzőtárcsával, illetve piros fényű lámpával kell ellátni.
 - (2) Ha közforgalmú út forgalmának leállítása vagy a közlekedés időleges elterelése szükséges, a közlekedési hatóság vonatkozó előírása szerint kell eljárni.
 - (3) Ismétlődő robbantások esetén a repeszhatás elleni biztonsági távolság határát a keresztező utakon a robbantási veszélyre figyelmeztető táblákkal tartósan meg kell jelölni.
- 97. §**
- (1) A robbantással kapcsolatban a biztonsági távolságon belül jól hallhatóan, jelzésrend szerinti jelzéseket legalább kétszer kell leadni.
 - (2) Az első jelzést a robbantás tervezett időpontja előtt úgy kell leadni, hogy a robbantás előtt az örök elfoglalhassák kijelölt őrhelyeiket, és a robbantás biztonsági távolságán belül lévő személyek védett helyre távozhassanak.
 - (3) Az első jelzés elhangzásakor az őrség köteles – a robbantást végzők kivételével – mindenkit haladéktalanul a biztonsági távolságon túlra vagy védett helyre küldeni. Ha a biztonsági távolságon belül építmény van, abból a benttartózkodókat az őrség köteles távozásra felszólítani vagy – ha a létesítmény védett helynek minősül – a hely elhagyásának tilalmára figyelmeztetni.

- (4) Ha az érintett személyek a felszólításnak nem tesznek eleget, az őrség köteles a tényt azonnal a robbantómester tudomására hozni.
- (5) Jelzés útján kell a robbantás befejezését az érintettekkel tudatni.
- (6) Ha a kiküldendő őrség ellenére a robbantás által veszélyeztetett övezeten belül személyek észrevétlenül tartózkodhatnak, vagy oda jóhiszeműen bejuthatnak, a robbantás előtt legalább 3 nappal, ismétlődő robbantás esetén évenként a helyileg szokásos módon, közhírré tétellel fel kell hívni a lakosság figyelmét a repeszhatás elleni biztonsági távolság határának jelzésére, a robbantási jelzésrendre, valamint a követendő magatartásra. A felhívást minden helységben meg kell tenni, amelyek területét a robbantás káros hatása érintheti.

- 98. §**
- (1) Bányászati célú robbantáshoz a robbantásvezető köteles RTE-ről gondoskodni.
 - (2) Karsztvízes vagy vízvédelmi szempontból védett területen, ha a töltet részei a töltési téren kívülre vagy a kritikus átmérőnél kisebb méretű helyre kerülhetnek, ezt meg kell akadályozni.
 - (3) Lőpor csak olyan robbantólyukba tölthető, amelyben töltő vagy töltőszúly használata nélkül elhelyezhető. A töltet szabadon nem ejthető. A töltéshez elektrosztatikus feltöltődésre nem hajlamos anyagból készült, legalább 1 méter szárhosszúságú tölcscért vagy töltőcsövet kell használni.
 - (4) Folyékony anyagban elhelyezendő robbantó töltet esetén biztosítani kell, hogy a robbantásig az ne mozduljon el.
 - (5) Ha a robbantótöltet indításához két gyutacs használata kötelező, csak olyan villamos gyutacs használható, amelynek villamos összellenállását előzetesen műszerrel ellenőrizték.
 - (6) Villamos indítás esetén, ha zivatar előjele észlelhető és a robbantás haladéktalanul nem végezhető el, a zivatar elvonulásáig a robbantás előkészítését nem lehet folytatni. Az elhelyezett villamos gyutacsok vezetékeinek végeit, valamint a már kialakított robbantóhálózat vagy hálózatrész végeit külön-külön szigetelni kell. Ezzel egyidejűleg gondoskodni kell az első jelzés leadásáról.
 - (7) Az elektromágneses sugárzást kibocsátó adóállomások 2 km-es körzetében, alumínium kohóban, továbbá olyan helyeken végzendő robbantásoknál, ahol a kóboráram mért értéke a 60 mA-t eléri
 - a) gyújtószinóros indítási módot,
 - b) nem elektromos rendszert vagy
 - c) villamosérzéketlen gyutacsotkell használni.
 - (8) A villamos gyutacsokat, a robbantóhálózatot vagy annak valamely pontját a robbantógépre kapcsolásig rövidre zártan tartani tilos.
 - (9) Azon a helyen, ahol kóboráram veszélyével kell számolni, a robbantás előkészítésének megkezdése előtt a kóboráram erősségét meg kell mérni.

Kivető robbantás nagy átmérőjű robbantólyukak tölteteivel

- 99. §**
- (1) A nagy átmérőjű – 60 mm-nél nagyobb – robbantólyukak kialakításához a robbantás-vezetőnek telepítési tervet kell készíteni. A telepítési tervet a fúrást végzőnek a munka megkezdése előtt átvételi elismervény ellenében ki kell adni.
 - (2) A robbantásvezető vagy akadályoztatása esetén az általa írásban megbízott robbantásvezető képesítésű személy köteles a nyújtott töltetek elhelyezése előtt a töltési terek méreteit ellenőrizni, a tervtől való eltérés esetén a töltetszámítást felülvizsgálni, szükség esetén a töltetek tömegét módosítani.
 - (3) A 20 m-nél hosszabb, nagy átmérőjű robbantólyukakban elhelyezett egyetlen nyújtott töltetet két gyutaccsal vagy két robbanószinórral kell indítani. A robbanószinórnak a töltettel legalább kétharmad hosszban érintkeznie kell. Nem elektromos rendszer alkalmazása esetén egyetlen nyújtott töltetbe két különböző késleltetésű gyutacs is elhelyezhető. A fojtás alá kerülő indítótölténynek később kell robbanni, mint a töltet alsó részében kerülő indítónak. A késleltetés mértékének legalább 25 ms-nek kell lenni.
 - (4) A robbantásvezető vagy akadályoztatása esetén az általa megbízott robbantásvezető képesítésű személy köteles ellenőrizni a robbanóanyag és az indítótöltetek tervnek megfelelő elhelyezését, a robbantóhálózat ellenállását.
 - (5) Ha az egyidejűleg robbanó töltet tömege nagyobb a mértékadó töltet tömegénél, a robbantás helyét, időpontját, a töltetek tömegét, elhelyezésük és indításuk módját írásban rögzíteni kell. Az e célra szolgáló naplót a robbantástól számított legalább 1 évig meg kell őrizni.
 - (6) A robbantásvezetőnek a nagy átmérőjű robbantólyukak tölteteinek indításánál jelen kell lennie.

Robbantólyuk bővítése robbantással

- 100. §** (1) Kis és nagy átmérőjű robbantólyuk robbantásos bővítéséhez csak töltényezett robbanóanyag használható.
(2) Bővítő robbantás közben és után a töltés előtt a várakozási idő legalább 30 perc.
(3) A robbantásos bővítés befejezésekor a robbantólyuk hosszának növekedését meg kell határozni, a betölthető robbanóanyag tömegét ennek ismeretében kell megbecsülni. Megállt töltetnél a töltet elhelyezkedését a robbantólyuk hossz-növekedésének megfelelő térben kell feltételezni.
(4) Ha a robbantással bővített robbantólyukba elhelyezett töltet tömege 25 kg-nál nagyobb, két gyutaccsal vagy robbanószinórral kell indítani.

Hézagolás

- 101. §** Hézagokban, repedésekben elhelyezett töltetek csak pillanathatású vagy azonos késleltetésű gyutaccsal indíthatók.

Aprítás rátett töltetekkel

- 102. §** (1) Az aprítási célt szolgáló töltet a köztömb alá nem helyezhető el.
(2) A töltetek indításánál időzítés nem alkalmazható.

Fém tárgyak robbantása

- 103. §** (1) Fém tárgy rendszeres darabolását csak erre a célra készített, valamint az egyidejűleg indítani tervezett töltetek 1,5-szeresére méretezett és kipróbált zárt robbantókamrában lehet végezni. Az állandó beépítésű robbantóvezeték a robbantókamrárt 5 m távolságra megközelítheti.
(2) Fémszerkezetű létesítmény bontására, döntésére szolgáló töltetek indítására csak villamos gyutacsok vagy nem elektromos rendszer elemei használhatók.
(3) Fém tárgy robbantókamrán kívüli darabolása, fémszerkezetű építmény bontása esetén a repeszhatás csökkentéséről gondoskodni kell.
(4) Fojtásként olyan anyagot nem lehet használni, amely töltetmegállás esetén biztonságosan nem távolítható el.

Meleg anyagok robbantása

- 104. §** (1) Ha a robbantandó anyag vagy a benne kialakított töltési tér hőmérséklete meghaladja az alkalmazandó robbanóanyag használhatóságára előírt felső hőmérsékleti határértéket, a meleg anyagok robbantására vonatkozó szabályokat kell betartani.
(2) A robbantótöltet hőszigetelésének módját és mértékét a várható hőmérséklet függvényében, kísérleti úton előzetesen meg kell határozni. A hőszigetelés akkor megfelelő, ha biztosítja, hogy a töltet önrobbanása 5 percen belül nem következik be. A több töltényből álló töltetet közös hőszigeteléssel kell ellátni.
(3) Csak olyan villamos gyutacs használható, amelynek összellenállását előzetesen, műszeres méréssel ellenőrizték.
(4) A töltet hőszigetelését és elhelyezését csak robbantómester végezheti. A tölteteket a robbantásvezető által kijelölt szerelőhelyiségben kell elkészíteni, és azokat e célra készített – a hordládára előírt anyagú és kivitelű – ládában kell a robbantás helyére szállítani.
(5) A töltet elhelyezése előtt a töltési tér hőmérsékletét meg kell mérni, a mért értéket a Robbanóanyag felhasználási könyvben rögzíteni kell. A töltet hőszigetelését a mért hőmérsékletnek megfelelően kell elkészíteni.
(6) A tölteteket a legrövidebb időn belül kell elhelyezni, és a töltést végzőknek a töltés megkezdésétől számított 1 percen belül védett helyre kell indulniuk.
(7) A robbantóvezeték a töltés előtt is fektethető.

Robbantás alumínium-kohóban

- 105. §** (1) A töltetet a kohócsarnokon kívül kell elkészíteni és hordládában kell szállítani.
(2) Robbantóhálózatot szerelni, robbantóvezetékét fektetni csak szigetelő gumiszőnyegen lehet. A gyutacsvezeték robbantólyukba kerülő részét műanyag védőcsőbe kell húzni és a kötési helyeket szigeteléssel kell ellátni.

- (3) A robbantóhálózat egyetlen pontját sem lehet a robbantógépre való kapcsolásig rövidre zártan tartani.
- (4) Robbantóvezetéknek csak két-eres tömlővezeték vagy kábel használható.
- (5) Megállt töltet esetén a robbantóvezetéknek a robbantógépről lekapcsolt végeit rövidre zárás nélkül szigetelni kell.
- (6) Meleg anyag esetén a 104. §-ban meghatározottakat is be kell tartani.

Építmények bontása robbantással

- 106. §**
- (1) A töltési tér átmérőjének nagyobbnak kell lennie az alkalmazandó robbanóanyag töltény átmérőjénél. Kis átmérőjű nyújtott töltet átmérője nem lehet kisebb a robbanóanyag kritikus átmérőjénél. Az alkalmazandó robbanóanyag töltény és a töltési tér átmérője közötti különbség legfeljebb akkora lehet, hogy a csatorna-effektus kialakulása ne jöhessen létre.
 - (2) Csak olyan villamos gyutacsot lehet az indításhoz használni, amelynek ellenállását előzetesen műszeres méréssel ellenőrizték.
 - (3) Vegyes kötésű robbantóhálózat soros kötésű ágainak és a teljes robbantóhálózat eredő ellenállását műszeres méréssel meg kell határozni, és a mért értékeket össze kell vetni a számítottal.
 - (4) Robbantás befejezése után, ha az építmény részben vagy egészben nem omlott össze, a robbantás helyét a robbantásvezető és a bontási munka irányítására jogosult személy engedélyével, valamint az általuk meghatározott feltételek betartásával lehet megközelíteni.
 - (5) Ha egyidejűleg a mértékadó töltet tömegénél nagyobb kerül felrobbantásra, a robbantás helyét, időpontját, a töltetek tömegét, elhelyezésük és indításuk módját a robbantásvezetőnek írásban rögzíteni kell. Az e célra szolgáló naplót a felhasználási engedély jogosítottja a robbantástól számított legalább 1 évig köteles megőrizni.

Víz alatti és jégrobbantás

- 107. §**
- (1) Az egyidejűleg indítandó töltetek tömegének figyelembevételével biztosítani kell, hogy a robbantás ideje alatt a következő távolságokon belül személyek a vízben ne tartózkodjanak:
 - a) 1 kg tömegű töltetig 100 m,
 - b) 10 kg tömegű töltetig 500 m,
 - c) 50 kg tömegű töltetig 1000 m,
 - d) 50 kg tömegű töltet felett 2000 m.
 - (2) Éles folyókanyar esetén, ha a töltet tömege a 10 kg-ot meghaladja, a távolság a felére csökkenthető.
 - (3) Ha egyidejűleg a mértékadó töltet tömegénél nagyobb kerül felrobbantásra, a robbantás helyét, időpontját, a töltet tömegét, elhelyezésének és indításának módját írásban rögzíteni kell. Az e célra szolgáló naplót a robbantástól számított 1 évig meg kell őrizni.
 - (4) Víz alatti robbantás esetén a robbantótöltetet és a robbantóhálózatot vízbe merítés előtt kell elkészíteni.
 - (5) A víz alatti létesítmény elbontására szolgáló töltetet rögzíteni kell.
 - (6) Ha a töltetet csak búvár helyezheti el, akkor
 - a) a munka végzésével csak robbantómester képesítésű búvárt szabad megbízni,
 - b) a töltetet olyan fogantyúval kell ellátni, hogy az egy kézben szállítható legyen.
 - (7) Zajló jeget csak partról, védendő létesítményről vagy géphajóról, gyújtózsínórral szerelt gyutaccsal élesített, dobott töltettel lehet robbantani.
 - (8) Dobott töltet esetén a gyújtózsínór hossza legalább 0,25 m. A töltetet gyújtás után azonnal dobni kell. Egy személy csak egyetlen töltetet gyújthat és dobhat, ezt követően azonnal védett helyre kell távoznia.

Fúróluk perforálása, torpedózása robbantással

- 108. §**
- (1) A robbantószerkezettel (perforátorpuska, perforátorfűzér, torpedó) végzett robbantást az esetenkénti írásbeli rendelkezéseknek megfelelően és az RTE szerint kell végezni. Az esetenkénti írásbeli rendelkezésnek tartalmaznia kell a robbantás helyét (a fúróluk megnevezését), a használandó robbantószerkezet megválasztásához szükséges adatokat és az elhelyezési mélységét. Az esetenkénti írásbeli rendelkezést a robbantást követő 60 napig meg kell őrizni.
 - (2) A robbantószerkezettel végzett robbantási munka során fúrómesternek is jelen kell lennie, aki köteles a kitérés elleni védelem érdekében szükséges intézkedéseket megtenni.

- (3) Robbantószerkezetet gyutaccsal csak a felhasználás helyén lehet összeszerelni. A robbantószerkezeteket nem lehet egymásra rakni, azokat elmozdulás ellen egyenként biztosítani kell.
- (4) Robbantószerkezetet tölteni, szerelni csak a robbantás helyszínén vagy erre a célra berendezett külön helyiségben (töltőhelyiség) lehet.
- (5) A töltőhelyiségben töltőpadot, a töltésre kerülő robbanóanyag tartására asztalt, szükség esetén állványt kell elhelyezni. Töltőpadonként legalább 6 m² szabad alapterületet kell biztosítani. A töltött robbantószerkezet tárolására használt állvány 1,6 m-nél magasabb nem lehet.
- (6) A töltőhelyiségben
 - a) dohányozni és nyílt lángot használni,
 - b) a töltéshez szükséges anyagokon, berendezéseken és szerszámokon kívül mást tartani,
 - c) a töltést és az ellenőrzést végző személyeken kívül másnak tartózkodni,
 - d) 10-nél több robbantószerkezet töltéséhez szükséges robbanóanyagot vagy 10-nél több töltött robbantószerkezetet tartani,
 - e) töltött robbantószerkezeteket a töltési munka befejezése után tárolni nem lehet.
- (7) A robbantószerkezetet úgy kell kialakítani, hogy a robbanóanyagot a megengedettől eltérő környezeti hatás ne érje, továbbá a robbantószerkezetet olyan függesztő-szerkezettel kell ellátni, amellyel a fűrólyukba való leeresztése biztonságosan elvégezhető.
- (8) A robbantószerkezetet töltése előtt meg kell vizsgálni. Csak megfelelő, ép robbantószerkezetet lehet megtölteni.
- (9) A perforátorpuskát azonosításra alkalmas jelzéssel kell ellátni.
- (10) Robbantószerkezet töltését és szerelését csak robbantómester vagy – a gyutaccsal való szerelés és a szétszerelés kivételével – robbantómester jelenlétében a töltési utasításban előírtakra kioktatott személy végezheti.

- 109. §** (1) A robbantószerkezetek töltésére és szétszerelésére utasítást kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell
- a) a töltésre alkalmas robbantószerkezetek minőségi jellemzőit és a vizsgálat módját,
 - b) az egymás után végzendő munkák sorrendjét és módját,
 - c) a robbanóanyag kezelésére, a töltést vagy szétszerelést végző személyek magatartására és tevékenységére vonatkozó általános szabályokon túlmenő biztonsági előírásokat,
 - d) a töltéshez vagy szétszereléshez szükséges szerszámok és eszközök felsorolását.
- (2) Az utasítást ki kell adni a robbantómestereknek, a töltéssel megbízott személyeknek. Az utasítás egy példányát a töltőhelyiségben ki kell függeszteni.

- 110. §** (1) Robbantószerkezetet – a torpedó kivételével – csak töltőpadon lehet tölteni.
- (2) Töltött robbantószerkezetet a töltési munka befejezése után csak töltőhelyiségben vagy külön raktárhelyiségben, állványon lehet tárolni.
- (3) A töltőhelyiségben – a robbantószerkezetekbe töltött robbanóanyag mennyiségét is figyelembe véve – csak a robbantásvezető által meghatározott fajtájú és mennyiségű robbanóanyagot lehet tárolni úgy, hogy mennyisége
- a) perforátorból az 1000 db-ot,
 - b) robbanózinórból a 200 m-t,
 - c) villamos gyutacsból a 200 db-ot,
 - d) robbanóanyagból az 5 kg-ot
- nem haladhatja meg.
- (4) A töltőhelyiséget biztonsági zárral vagy lakattal zárható, tömör ajtóval kell ellátni.
- (5) A töltőhelyiségben a robbanóanyagokat tűzbiztos szekrényben, a különböző fajta robbanóanyagokat külön polcon (rekeszben), a villamos gyutacsokat külön szekrényben kell tárolni. A szekrény belső felületeit puha anyaggal kell bélelni.
- (6) A töltőhelyiségben legalább egy 12 kg-os porral oltó kézi tűzoltókészüléket kell elhelyezni.
- (7) A töltőhelyiségre egyebekben az V. Fejezet előírásait kell alkalmazni.

- 111. §** (1) A helyiségben tárolt robbanóanyagokat úgy kell nyilvántartani, hogy a nyilvántartásból a robbantószerkezetbe töltött robbanóanyag mennyisége is megállapítható legyen.
- (2) A Robbanóanyag-felhasználási könyvet töltött robbantószerkezet esetén is vezetni kell.

- 112. §** (1) Robbantószerkezetben csak olyan villamos gyutacsot szabad használni, amelynek összellenállását előzetesen ellenőrizték.
- (2) A torpedót két gyutaccsal kell indítani.
- (3) Robbantóvezetéként a robbantószerkezet leeresztéséhez alkalmazott kábel használata is megengedett.
- (4) A robbantószerkezet fűrőlyukban való szabad mozgásának lehetőségét idomdarab (sablon) használatával előzetesen ellenőrizni kell.
- (5) A robbantószerkezetet csak fékkel ellátott emelőszerkezettel lehet a fűrőlyukba beemelni és leeresztetni.
- (6) A fűrőlyukban megakadt vagy megállt robbantószerkezet visszahúzását meg kell kísérelni. Ha a visszahúzás nem volt lehetséges, minden további munkát csak a mentési munkát irányító felügyeleti személy jelenlétében és utasítása szerint lehet végezni.
- (7) A fűrőlyukból kiemelt robbantószerkezetet a robbantóvezetékéről haladéktalanul le kell kapcsolni, és a gyutacsot a helyszínen ki kell szerelni.
- (8) Olyan robbantószerkezetet, amelynél fennáll az önrobbanás veszélye, a fűrőlyukból nem lehet kiemelni.
- (9) Ha a robbantószerkezetből a gyutacsot nem sikerült kiszerezni, a robbantószerkezetet a helyszínen meg kell semmisíteni.
- (10) A lyukfal-mintavevő és az echométer töltésére, szerelésére és használatára utasítást kell készíteni, amelyre az érintett robbantómestereket ki kell oktatni.

Szeizmikus robbantás

- 113. §** (1) A 15 m-nél mélyebb fűrőlyukba az alkalmazott robbanóanyag biztonsági adatlapja szerinti vízállósági idő figyelembevételével meghatározott időn belül, rövidebb fűrőlyukba az adott műszakon belül robbantásra kerülő töltetek akkor is elhelyezhetők, ha azokat nem egyidejűleg indítják.
- (2) A robbantóvezeték a töltés előtt a repeszhatás biztonsági távolságának határáig fektethető. A csatlakozó robbantóvezetékét a robbantás előtt a fűrőlyuktól kiindulva kell fektetni, addig dobra csévélve kell tartani.
- (3) A robbantóvezetéken a közbenső csatlakozási helyeket nem kell szigetelni, de biztosítani kell, hogy azok szilárd anyaggal vagy folyadékkal ne érintkezhessenek.
- (4) A robbantóvezetékét a csatlakozási helyeken vagy egész hosszában megkülönböztető jellel kell ellátni.
- (5) A robbantógépet az indítást végző robbantómester csak akkor működtetheti, ha a robbantás elvégzésére a robbantóhálózat szerelését végző robbantómester az engedélyt megadta.
- (6) A szerelést és az indítást végző robbantómesterek között a robbantóhálózattól független távbeszélő- vagy rádió-összeköttetést kell biztosítani.
- (7) A megállt töltetet a legalább 20 J ütésérzékenységű robbanóanyag használata esetén hatástalanítani nem kell, ha a töltet 15 m-nél mélyebben van, és a gyutacs felrobbanása kétséget kizáróan megállapítható volt. Ilyen esetben a fűrőlyukat szájáig be kell tömedékelni, és a tömedéket le kell döngölni.

IV. FEJEZET

A ROBBANÓANYAGOK MEGSEMISÍTÉSE

Általános előírások

- 114. §** (1) A nem megfelelő működésű vagy lejárt szavatossági idejű terméket a gyártó által meghatározott módon 30 napon belül meg kell semmisíteni, kivéve ha az arra jogosult vizsgáló szervezet felülvizsgálat után megfelelőnek minősítette.
- (2) A robbanóanyagok gyártása közben vagy a kísérletek és a vizsgálatok során keletkező termékselejt vagy hulladék megsemmisítésének módját, helyét üzemi utasításban kell szabályozni. Az utasításokat a biztonságtechnikai, tűzvédelmi és más hatósági előírások figyelembevételével, a helyi adottságoknak megfelelően, esetleg kísérletek alapján kell kidolgozni.
- (3) A (2) bekezdés szerinti üzemi utasításban rögzíteni kell azt, hogy
- a) kinek, hogyan, milyen bizonylattal kell elszállítania a megsemmisítő-telepre a megsemmisítendő robbanóanyagokat, azokat ki és hol veszi át, és hogyan kell tárolni azokat a megsemmisítésükig,
- b) a helyi adottságok, biztonsági távolságok figyelembevételével anyagfajtánként egyszerre milyen mennyiségek semmisíthetők meg,
- c) a megsemmisítés milyen időpontban (nap, óra) hajtható végre.

- (4) A megsemmisítendő anyagokról, termékekről
 - a) anyagmérleget kell készíteni,
 - b) nyilvántartást kell vezetni,
 - c) a megsemmisítés helye szerint illetékes környezetvédelmi hatóságtól – a megsemmisítésükhöz – állandó vagy eseti engedélyt kell kérni.
- (5) A megsemmisítés végrehajtása előtt minden esetben meg kell állapítani az időjárási és talajviszonyokat, valamint figyelembe kell venni azok rövid időn belül várható változásait.
- (6) A robbanóanyagokat – a robbanóanyagok fajtájától és a helyi körülményektől függően – robbantással vagy elégetéssel kell megsemmisíteni.

Megsemmisítés robbantással

- 115. §**
- (1) A megsemmisítendő robbanóanyagot az üzemi utasításban megengedett mennyiségben, rátett töltettel – védelmet nyújtó fedezékből – robbantógéppel kell indítani. A robbanóanyagot erre a célra térszín alatt kiképzett mélyedésben kell elhelyezni, és gondoskodni kell a robbanóanyag szétrepülésének megakadályozásáról. Ugyanabban a mélyedésben újabb robbanóanyagot csak akkor szabad elhelyezni, ha a mélyedés és környezete lehűlt.
 - (2) A robbantást kísérő füst megszűnése után a helyszínen ellenőrizni kell, hogy a robbanóanyag teljes mennyisége megsemmisült-e. A robbantás után található robbanóanyag-maradványt össze kell gyűjteni és újabb robbantással kell megsemmisíteni.
 - (3) Robbantással csak a robbanóképes robbanóanyagot lehet megsemmisíteni.
 - (4) A robbantásos megsemmisítő munkát minden esetben két személynek kell végeznie, akik közül legalább az egyik személynek robbantómesteri képesítéssel kell rendelkeznie.

Megsemmisítés elégetéssel

- 116. §**
- (1) Az elégetéssel megsemmisíthető robbanóanyagot, az azzal szennyezett, éghető anyagú göngyöleget az üzemi utasításban megengedett mennyiségben és előírt módon kell megsemmisíteni. Halmazban való elégetés esetén az egyidejűleg megsemmisíthető robbanóanyag mennyisége legfeljebb 20 kg lehet.
 - (2) A megsemmisítendő robbanóanyag vagy termék tulajdonságaitól, valamint az égés közben tanúsított viselkedésüktől függően az égetést szabadban kijelölt égetőtéren vagy zárt speciális berendezésben kell elvégezni. A robbanóanyaggal töltött olyan terméket, amelynek alkatrészei az égetés közben szétrepülésre hajlamosak, szétrepülésüket megakadályozó módon kialakított berendezésben kell elégetni. Indokolt esetben a terméket funkció szerinti működtetéssel kell megsemmisíteni.
 - (3) A nyíltterű égetéshez a kijelölt égetőtér körül – a tűz továbbterjedésének megakadályozása céljából – gyúlékony anyagtól mentes övezetet kell kialakítani. Az égetőtéren a megsemmisítendő anyagot vékony rétegben, keskeny csíkok formájában kell kiszórni.
 - (4) A könnyen gyulladó és azonnal továbbégő sajátosságú anyagot – biztonságos fedezékből – távgyújtással (villamos izzógyújtófej, robbantókábel és robbantógép alkalmazásával) kell meggyújtani.
 - (5) A nehezen gyulladó és önmagában bizonytalanul égő anyag (különösen ammónium-nitrát és olaj keverékek) kiterített anyagcsíkja alá és fölé könnyen égő anyagból olyan mennyiséget kell helyezni, hogy az égetés közben a tűz táplálására ne legyen szükség. A gyújtást villamos izzófejjel vagy gyújtózsínórral, távgyújtással kell elvégezni. A gyújtás elősegítésére kevés lőpor is alkalmazható.
 - (6) A gyújtást mindig a légáramlástól függően kell elvégezni úgy, hogy az égés a légáramlással szemben haladjon előre.
 - (7) A nyílttéri égetéses megsemmisítést csak szélmentes vagy gyenge szeles (0–1,5 m/s) és csapadékmentes időben, száraz talajon lehet – segédeszközök használata nélkül – végrehajtani. Fagyott vagy nedves talaj esetén száraz homokot kell szórni a talajra, vagy több rétegben hullámpapírt kell a talajra fektetni, és az elégetendő anyagot csíkokban erre kell kiszórni.
 - (8) Az égetés helyét csak az égés látható jeleinek megszűnése után lehet megközelíteni. Minden égetés után meg kell győződni arról, hogy nem maradt-e vissza el nem égett robbanóanyag. Az esetleges maradványokat össze kell szedni, és azokat a soron következő elégetendő adaghoz kell hozzátenni. Az előző égetés helyétől csak legalább 1 m távolságra lehet az újabb elégetendő adagot kiteríteni. Az égetés helyét csak a talaj teljes lehűlése után lehet igénybe venni.

- (9) Az égetőteret csak akkor lehet elhagyni, ha minden meggyújtott anyag már teljesen elégett.
- (10) Az égetést követően visszamaradt anyag kezeléséről gondoskodni kell.

V. FEJEZET

ROBBANÓANYAGOK TÁROLÁSA

Általános követelmények

- 117. §** (1) Robbanóanyagot – az engedélyezés feltételei és a biztonsági előírások megtartásával – csak robbanóanyag-raktárban (a továbbiakban: raktár), ideiglenes tárolóhelyen, raktárhelyiségben, munkahelyen, valamint a Magyar Honvédség, rendvédelmi szervek zárt területén vagy raktáraiban szabad tárolni.
- (2) Gyutaccsal közvetlenül nem indítható, keveréssel előállított robbanóanyag nem éghető anyagú építményben vagy konténerben is tárolható, ha az a külszíni vagy a földalatti raktár területén (kerítésén belül) van.
- 118. §** (1) Raktárban, tárolóban, tárolóhelyiségben, tárolókamrában, tárolótérben csak a tárolási engedélyben megjelölt fajtájú és mennyiségű robbanóanyagot lehet tárolni. Gyújtószinór másfajta robbanóanyaggal együtt is tárolható.
- (2) Az előtérben csak polcon elhelyezett, zárt hordládában levő robbanóanyagot lehet tárolni.
- (3) A raktárban – ha ott robbanóanyagot tárolnak – javítási (fenntartási, bővítési) munkát csak a robbantásvezető utasítása szerint lehet végezni.
- (4) A raktárban az előírt, engedélyezett tárgyakon és berendezéseken kívül egyéb anyagot vagy tárgyat nem lehet tartani.
- 119. §** (1) Tárolóban, tárolóhelyiségben, tárolókamrában, tárolótérben a tárolható robbanóanyag fajtáját és mennyiségét a bejáratnál elhelyezett táblán fel kell tüntetni.
- (2) A raktár előterében ki kell függeszteni a tárolási engedély másolatát, valamint a raktárkezelő nevét és robbantómesteri igazolványa számát, továbbá a robbanóanyag átvételére jogosult robbantómesterek névsorát és Robbanóanyag-felhasználási könyvük sorszámaát.
- 120. §** (1) Ahol a raktár állandó őrzéséről gondoskodni kell, őrhelyiség létesítése kötelező. Az őrszemélyzet részére szolgálati utasítást kell kiadni.
- (2) A raktár kerítésének kapuját, továbbá a raktárnak azokat az ajtóit, amelyeket zárhatóan kell készíteni, zárva kell tartani. A kapukulcsot az őrhelyiségben kell tartani. A raktárkulcsokat a raktárkezelő, azok másodpéldányait a robbantásvezető köteles őrizni.
- 121. §** (1) A raktár kerítésén belül és a raktárban nyílt lángot használni vagy dohányozni nem lehet.
- (2) Ha a raktár területén vagy a raktárban tűz keletkezett, azonnal meg kell kezdeni a tűz oltását. Ha nincs lehetőség arra, hogy a tűznek robbanóanyagra való áttérjedését megakadályozzák, mindenki köteles haladéktalanul biztonsági távolságon túlra vagy védett helyre távozni.
- (3) Külszíni és föld alatti raktár esetén a tűz oltásának megkezdésével egyidejűleg értesíteni kell a tűzoltóságot. A tűzoltóságot az eloltott tűzről is értesíteni kell.
- 122. §** (1) A raktár területére és a raktárba a robbantásvezető engedélye nélkül csak a robbanóanyag átvételére jogosult robbantómester, a robbanóanyag szállítását végző személy, az ellenőrző munkakört betöltő műszaki dolgozó, továbbá az ellenőrzésre hatáskörrel rendelkező hatóság nevében eljáró személy léphet be. A belépők jogosultságáról az őrszemélyzet vagy a raktárkezelő köteles meggyőződni.
- (2) A raktárban tartózkodni csak a raktárkezelő vagy a robbantásvezető jelenlétében lehet.
- (3) A raktárkezelő köteles
- a) robbanóanyagot a gyártási idejének megfelelő sorrendben kiadni, és erről nyilvántartást vezetni;
 - b) a robbantásvezetőnek jelentést tenni, ha
 - ba) robbanóanyag-hiányt vagy -többletet állapított meg,
 - bb) szabálytalan csomagolást észlelt,
 - bc) a raktárban tárolt robbanóanyag mennyisége meghaladja az engedélyezettet,
 - bd) a raktárban felújítás, felszerelés, a berendezés pótlása vagy kiegészítése szükséges,
 - be) a robbanóanyag nem megfelelő vagy szavatossági ideje lejárt;

- c) a robbanóanyag kiadását megtagadni, ha
 - ca) a robbantómester a robbanóanyag átvételére nem jogosult,
 - cb) a robbantómester a korábban átvett robbanóanyaggal még nem számolt el,
 - cc) a szállítóeszköz e rendelet előírásainak nem felel meg.
- (4) Nem megfelelő vagy lejárt jótállási idejű robbanóanyagot a raktárból felhasználásra nem lehet kiadni.

- 123. §**
- (1) A raktárban tárolt és kiadott, valamint a keveréssel előállított robbanóanyagokról nyilvántartási könyvet kell vezetni. A nyilvántartási könyv a robbantásvezető által hitelesített, oldalanként számozott és megfelelően kitöltött.
 - (2) A nyilvántartási könyvet ceruzával vezetni, bejegyzést átírással megváltoztatni nem lehet. A téves bejegyzést egyszeri áthúzással kell törölni.
 - (3) A nyilvántartási könyvben a robbanóanyag-készletet naponta, több raktárkezelő esetén a szolgálat átadásakor ki kell mutatni.
 - (4) A robbanóanyag-bevételt és -kiadást tételenként kell bejegyezni és igazoltatni.
 - (5) A különböző megnevezésű robbanóanyagokat külön kell nyilvántartani. A nyilvántartásban a készletváltozás okát fel kell tüntetni. A készletváltozás oka vásárlás, eladás, beszállítás, elszállítás, felhasználás, visszavétel, megsemmisítés lehet.
 - (6) Az (5) bekezdés alkalmazásában
 - a) beszállítás vagy elszállítás: másik raktárból (nem vásárlás) érkezett, vagy másik raktárba (nem eladás) szállított robbanóanyag,
 - b) visszavétel: felhasználásra kiadott, de fel nem használt (maradvány) robbanóanyag,
 - c) megsemmisítés: megsemmisítés céljából kiadott, vagy bevételezett robbanóanyag.
 - (7) A használatból kivont nyilvántartási könyvet legalább egy évig meg kell őrizni.

- 124. §**
- (1) Robbanóanyag elhelyezésére szolgáló tárolóban maximum–minimum hőmérték tartani, és a hőmérsékletet rendszeresen figyelemmel kell kísérni. Ha a tárolóban a hőmérséklet a gyártó által megadott érték alá csökkent, a robbanóanyagot fagyottnak kell tekinteni.
 - (2) A robbanóanyag csomagolását csak az előtérben vagy a robbantásvezető által erre a célra kijelölt helyen lehet felbontani.
 - (3) A robbanóanyag csomagolását mechanikai hatásra szikrát nem adó anyagból készült szerszámokkal kell felbontani. A szerszámokat a raktár előtérében kell tartani.
 - (4) A raktárban esetleg behatoló rágcsálók irtásáról gondoskodni kell.
 - (5) A raktárban a robbanóanyagot mindaddig bontatlan gyári csomagolásban kell tárolni, amíg annak kiadás vagy ellenőrzés céljából való megbontása nem szükséges. Bontott csomagolású robbanóanyag csak polcon tárolható.
 - (6) Ha a raktárból közvetlen felhasználásra is történik kiadás, a bontott csomagolásból a gyutacskegyek vagy a dobozott gyutacsok, perforátorok kivehetők. Ezeket rekeszekre osztott polcon kell elhelyezni.
 - (7) A bontatlan gyári csomagolású robbanóanyag oszlopba rakva is tárolható.
 - (8) Oszlopban való tárolás esetén
 - a) az alsó sort alátétre (raklapra) vagy megfelelő teherbírású polcra kell helyezni,
 - b) az oszlop magassága a padlótól vagy a talptól mérve legfeljebb 1,8 m lehet, és megközelítésére legalább 1,4 m széles szabad utat kell biztosítani,
 - c) egy oszlopban csak azonos megnevezésű robbanóanyag tárolható,
 - d) az oszlopokat a faltól legalább 10 cm távolságra kell helyezni.

- 125. §**
- (1) Természetes vagy állandó beépítésű hálózati világítás hiányában a raktárba csak szárazeleemes vagy akkumulátoros villamos lámpával lehet belépni.
 - (2) A tároló, a földalatti raktár földalatti térségei, valamint a bányabeli raktár állandó világítási hálózatát le kell kapcsolni, ha a raktárban senki sem tartózkodik.

- 126. §**
- (1) A villámhárító berendezés rendszeres felülvizsgálatát évenként kell elvégezni.
 - (2) A tűzoltókészülékeket, valamint a tűzvédelmi egyéb berendezéseket és létesítményeket állandóan használható állapotban kell tartani.
 - (3) A raktárt mindig tisztán kell tartani.

- (4) A vízelvezető csatornát rendszeresen takarítani kell.
- (5) Az üres ládákat, csomagoló eszközöket a raktárból el kell távolítani azzal, hogy a bányabeli raktár összekötő vágatában létesített légzsákokban ezek ideiglenesen tárolhatók.

- 127. §**
- (1) Robbantási munkához szükséges robbanóanyag – a tárolásra vonatkozó előírások értelemszerű alkalmazása mellett – ideiglenes tárolóhelyen is tárolható, ha annak őrzése biztosított.
 - (2) Járművön az együtt szállítható robbanóanyag-mennyiség együtt tárolható.
 - (3) Az ideiglenes tárolás helyét, módját, a tárolható robbanóanyag mennyiségét a robbantásvezető köteles meghatározni.
 - (4) A robbanóanyag ideiglenes tárolását, a tárolás várható időtartamát, a tárolás megszüntetését a bányafelügyeletnek és a rendőrségnek haladéktalanul be kell jelenteni.

Külszíni robbanóanyag-raktár kiviteli, üzemeltetési követelményei

- 128. §**
- (1) A tárolókat nem éghető anyagból készült, legalább 2,5 m magas kerítéssel kell körülvenni. Az oszlopok felső részét a zárt terület felé hajlítottnak kell elkészíteni, és a hajlított részen 3 sor, egymástól 15–20 cm távolságra elhelyezett szögesdrótot kell kifeszíteni. A kerítést úgy kell kialakítani, hogy erőszak alkalmazása nélkül ne lehessen a raktár területére behatolni.
 - (2) A kerítést a tárolóktól legalább 20 m távolságra kell építeni.
 - (3) A kerítésen 3 m széles, biztonsági zárral vagy lakattal zárható kaput kell kiképezni.
 - (4) Ha különböző fajta robbanóanyagok együttes tárolása esetén a TNT egyenérték alapján átszámított mennyiség
 - a) az 5000 kg-ot meghaladja, az egyes robbanóanyagokat külön tárolókban kell elhelyezni;
 - b) 500 kg-nál több, és nem haladja meg az 5000 kg-ot, egy tárolóban legfeljebb
 - ba) 2000 kg robbanóanyag,
 - bb) 500 kg lőpor,
 - bc) 15 000 db gyutacs,
 - bd) 1000 db perforátor és
 - be) 1000 m robbanózsínórtárolható együtt;
 - c) az 500 kg-ot nem haladja meg, legfeljebb
 - ca) 250 kg lőpor,
 - cb) 3000 db gyutacs,
 - cc) 500 db perforátor és
 - cd) 500 m robbanózsínórtárolható együtt.
 - (5) Az azonos fajta robbanóanyagból ugyanabban a tárolóban legfeljebb
 - a) robbanóanyagból 40 000 kg,
 - b) lőporból 5 000 kg,
 - c) gyutacsból 400 000 db,
 - d) perforátorból 5 000 db,
 - e) robbanózsínórból 5 000 mtárolható.
 - (6) Az együtt tárolható robbanóanyag mennyiségének számításánál, meghatározásánál azt kell figyelembe venni, hogy 1 kg robbanóanyaggal
 - a) lőporból 1 kg,
 - b) gyutacsból 100 db,
 - c) perforátorból 10 db,
 - d) robbanózsínórból 10 maz egyenértékű mennyiség.

- (7) A kerítésen belül a tárolókon, a robbanóanyag előírt ellenőrzéséhez, átcsomagolásához, közvetlen felhasználásra történő kiadásához szükséges épületeken, valamint a tűz- és villámvédelmi létesítményeken kívül más létesítményt nem lehet elhelyezni.
- (8) A kerítésen kívül kell elhelyezni az őrzéssel, a villamosenergia-ellátással kapcsolatos, valamint a robbanóanyag csomagolásához használt göngyölegek tárolására szolgáló létesítményeket.

- 129. §** (1) Az őrhelyiségben távközlő berendezésről kell gondoskodni és biztosítani kell az összeköttetést a tűzoltósággal, a rendőrséggel és a raktár kezelőjével (üzemmel).
- (2) Az őrzéssel kapcsolatos létesítményi követelmények (különösen őrhelyiség, különleges világítás stb.) tekintetében a rendőrség esetenkénti véleményét figyelembe kell venni.

- 130. §** (1) A tárolóhoz vezető, kéziszállításra szolgáló út legalább 1,4 m széles, szintkülönbség esetén kétoldalt kapaszkodó karfával ellátott, a biztonságos közlekedésnek megfelelően méretezett lépcsővel ellátott.
- (2) Több tároló esetén a szomszédos tárolók közötti távolságot az 5. melléklet alapján kell megállapítani azzal, hogy
- a) a tárolók közötti távolságot a raktár minden tárolójára külön meg kell határozni és a szomszédos tárolók tekintetében a nagyobb távolságot kell figyelembe venni,
 - b) különböző fajta robbanóanyag együtt tárolására szolgáló tároló esetén a távolságnak legalább 50 m-nek kell lennie.
- (3) A tárolók közötti távolságot felére lehet csökkenteni, ha a szomszédos tárolók közül az egyiket védetten építik. Ez a távolság 15 m-nél kisebb nem lehet.
- (4) Robbanóanyag ellenőrzésére, előkészítésére szolgáló épületet a tárolóhoz 15 m-nél közelebb nem lehet létesíteni.
- (5) A földsáncot úgy kell kialakítani, hogy függőleges magassága a tároló padlózatától számítva legalább 4 m, koronaszélessége legalább 1 m legyen, oldalát az anyaga szerinti természetes rézsű képezze. A rézsű alsó része a belső oldalon legfeljebb 1 m, egyéb helyen legfeljebb 2 m magas támfallal is biztosítható. A földsánc alapjának belső határvonalát a tároló falától 2–3 m-re kell elhelyezni.
- (6) A földsáncra a robbanóanyag szállításához szükséges, legalább 1,4 m széles rést kell hagyni. A rés előtt a sánc alapjától 2–3 m távolságra külön védősáncot kell létesíteni. A védősánc méretei azonosak az (5) bekezdésben előírtakkal, és olyan hosszúak, hogy gerincvonaluk a rést legalább 3–3 m-rel túlfedjék.
- (7) A földsánc (támfal) és a tároló között vízelvezető csatornát kell létesíteni. A rézsű állékonyságát biztosítani kell.
- (8) A földsánc helyett vele azonos magasságú, legalább 1 m vastag, megfelelően alapozott vasbeton támfal is létesíthető.
- (9) Ha a kerítésen belül létesített épületek fokozottan tűz- és robbanásveszélyes tűzveszélyességi osztályba tartoznak, építőanyaguk és külső nyílászáró szerkezeteik nem lehetnek éghető anyagúak.

- 131. §** (1) Tárolóként csak egyszintes, padlástér nélküli, könnyű födémszerkezetű, 2,5–3,5 m belső magasságú épületet lehet létesíteni, és olyan nem éghető anyagú hőszigetelést kell alkalmazni, amely a tárolóban a –15 °C-tól +30 °C-ig terjedő hőmérsékletet biztosítja.
- (2) A tároló padlózatát mechanikai hatásra szikrát nem adó és elektrosztatikus feltöltődésre nem hajlamos anyagból, hézagmentesen kell elkészíteni. A lőportároló padlózatát világos színű, az elektrosztatikus feltöltődés ellen védett gumi- vagy műanyagburkolattal kell borítani.
- (3) A tároló bármely része szabadba nyíló kijárattól 15 m-nél távolabb nem lehet.
- (4) A szabadba nyíló kijáratot kettős ajtóval kell ellátni. Az ajtó-nyílást küszöb nélkül, legalább 1,4×2,2 m szelvénymérettel kell kiképezni. A külső ajtó kifelé nyíló és tömör, a belső ajtó rácsos lehet.
- (5) A tároló ajtóit biztonsági zárral, vagy lakattal zárhatóan kell készíteni.
- (6) A tárolót a szellőztetés biztosítására nyitható ablakokkal kell ellátni. Az ablakokra a behatolás megakadályozására rácsot kell felszerelni. Az ablakok üvegeit a nap hőhatása ellen védő, fehér színű festékkel kell bevonni, vagy homályos üveget kell használni.
- (7) Az ablakok alsó széle legalább 1,6 m magasan lehet a padlószint felett. Az ablakok világító felületének és a tároló adott helyisége alapterületének aránya 1:25–1:30 lehet.
- (8) A tárolóban a különböző fajta robbanóanyag elhelyezésére – a gyújtózsínór kivételével – külön-külön tárolóhelyiséget kell létesíteni.
- (9) Ha a tárolóban különböző fajta robbanóanyagokat tárolnak vagy a tárolóból közvetlen felhasználásra is történik kiszolgálás, a tárolón belül előteret kell létesíteni.

- 132. §** (1) A tárolóhelyiségeket egymástól és az előtértől legalább 25 cm vastag, földéig érő tűzfallal, tűzgátló fallal kell elválasztani. A tárolóhelyiségek egymásba nem nyílhatnak.
- (2) Az előtérből a tárolóhelyiségbe vezető ajtónyílást küszöb nélkül, legalább 1,4 × 2,2 m szelvénymérettel kell kiképezni. Az ajtó kifelé nyíthat, kivitele rácsos is lehet.
- (3) Az előtér alapterületét a szükséges tevékenység és a berendezések (kiadóasztal, polcok) figyelembevételével kell meghatározni úgy, hogy legalább 6 m² szabad alapterületet biztosítson.
- (4) Az előtérben peremes, gumival vagy lágy műanyaggal borított asztalt kell elhelyezni, ha ott közvetlen felhasználásra is terveznek robbanóanyagot kiszolgálni. Az asztalborítást az elektrosztatikus feltöltődés ellen védeni kell.
- (5) Ha az előtérben a robbantómesterek hordládait vagy robbantógépeket is terveznek tárolni, ezek elhelyezésére polcot kell beépíteni.
- 133. §** (1) A robbanóanyag elhelyezésére – a gyújtózsínór kivételével – állványra helyezett, mechanikai hatásra szikrát nem adó és elektrosztatikus feltöltődésre nem hajlamos anyagból készült polcokat kell használni.
- (2) A polc szélessége nem lehet kisebb a robbanóanyag hordláda hosszánál.
- (3) A polcokat egymás felett olyan távolságra kell beépíteni, hogy a polcra helyezett robbanóanyag láda és a felette levő polc tartója között legalább 4 cm szabad távolság maradjon. A legelső polc és a padlóburkolat között legalább 10 cm távolságot kell tartani, a legfelső polc magassága nem haladhatja meg az 1,6 m-t.
- (4) A polcokat a tárolóhelyiség falától legalább 10 cm távolságra kell elhelyezni.
- (5) A polcokat tartó állvány méreteit a várható legnagyobb terhelés figyelembevételével kell megállapítani. Az állványt elmozdulás, eldőlés ellen biztosítani kell.
- (6) A polcokat az állványhoz rögzíteni kell. A rögzítést úgy kell megoldani, hogy kiálló kötőelemek a rögzítésnél ne legyenek.
- (7) Valamennyi állványsor megközelítésére legalább 1,4 m széles szabad utat kell biztosítani.
- (8) A robbanóanyag vagy a gyújtózsínór ládáinak elhelyezésére legalább 10×10 cm szelvényű fagerendákat kell alátétként beépíteni.
- 134. §** (1) A raktár területén a helyhez kötött (állandó beépítésű) világítási lámpatesteken, az esetleges tűzjelző berendezésen, az ezeket tápláló kábeleken, valamint a villamos biztosítókon és kapcsolókon kívül más villamos berendezést nem lehet létesíteni.
- (2) A raktár területén a villamos berendezések létesítésénél a következő követelményeknek is teljesülni kell:
- 220 V-nál nagyobb névleges feszültségű villamos berendezés, valamint szabad vezeték létesítése tilos, a villamos berendezések táplálására csak kábelt szabad használni,
 - villamos berendezést a fokozottan tűz- és robbanásveszélyes tűzveszélyességi osztályra vonatkozó előírások szerint kell létesíteni,
 - a lőpor tárolóban létesített villamos berendezések felületi hőmérséklete nem haladhatja meg a környezetének (tárgyak, gázok, gőzök) gyulladási hőmérsékletének 80%-át,
 - olajtöltésű villamos berendezés létesítése, valamint késleltetett túláramvédelem (túlterhelésvédelem, zárlatvédelem) alkalmazása tilos,
 - a lámpatestet, kábelt a robbanóanyag ládáktól legalább 1 m távolságra kell elhelyezni,
 - a világítási hálózat kapcsolóját csak az épületen kívül szabad elhelyezni.
- (3) A tápkábeleket a táplálási ponttól az épületekig földbe (kábelcsatornába) kell fektetni.
- (4) A raktár területén levő utak, valamint a tároló- és egyéb helyiségek világítására helyhez kötött, hálózati lámpatesteket kell beépíteni. Nem kell hálózati világítást létesíteni, ha a robbanóanyag kezelését, rakodását csak nappali világítás mellett végzik.
- (5) A raktár épületének védelmére villámhárító berendezést kell létesíteni.
- (6) A villámhárító berendezés létesítésénél a következő követelményeknek is teljesülni kell:
- a villámhárító berendezést a fokozottan tűz- és robbanásveszélyes épületre vonatkozó előírások szerint kell létesíteni,
 - a felfogó hálózat az épülettől független, a felfogó „V6d”, a levezető „L5d”, a földelő „F2” fokozatú, szétterjedési ellenállása „r” fokozatú legyen,
 - az épületben levő fémtárgyat (különösen kábel fémburkolata és páncélzata, csővezeték, nyílászáró szerkezet) földelni kell,

- d) a földelőt az épület külső falfelületétől legalább 1 m távolságra és legalább 0,8 m mélyen, elhelyezett és körvezeték alakjában elkészített földelővezetékekkel kell összekötni,
- e) az épületben levő azon fémtárgyakat, amelyeket egymástól 0,1 m-nél kisebb távolságra, vagy egymástól 1 m-nél kisebb távolságban párhuzamosan helyeznek el, egymással össze kell kötni,
- f) az összekötő vezetéket úgy kell kialakítani, hogy a rajtuk áthaladó villámáram útja lefelé vagy rövid ponton vízszintesen vezessen, és méreteik folytán el tudják viselni a villámáramtól eredő terheléseket,
- g) feszültségmentesítő és földelő kapcsoló alkalmazása az erős- és a gyengeáramú villamos berendezésnél is kötelező.

- 135. §** (1) A raktár területén levő valamennyi épületben, továbbá az őr-helyiségben villamos tűz oltására is alkalmas, kézi tűzoltókészüléket kell elhelyezni. Ha az épület alapterülete 50 m²-nél nagyobb, minden további 50 m² alapterületre egy-egy tűzoltókészülékről kell gondoskodni. A tűzoltókészülékeket a bejárat közelében kell elhelyezni.
- (2) A létesítményen belül tűzjelző berendezést, tűzoltáshoz szükséges vízellátási létesítményt (vízhálózat, víztartály, fecskendő), valamint beépített tűzoltóberendezést csak abban az esetben kell létesíteni, ha azt a tűzvédelmi hatóság előírja.
- (3) A raktár területén és a kerítésen kívül 5 m szélességben a tűlevelű fákat és a bozótot, a tároló 2 m-es körzetében a növényzetet (gyepet) ki kell irtani.
- (4) A raktár és épületeinek bejáratánál a nyílt láng használatát és a dohányzást tiltó, valamint a robbanásveszélyt jelző figyelmeztető táblákat kell elhelyezni.
- (5) A legfeljebb 500 kg mennyiség tárolására szolgáló raktár esetén
- a) alkalmazni kell a 128. § (5) bekezdés c) pontját az együtt tárolásra,
 - b) a tárolót a villamos szabadvezetékhez a vezeték magasságának 12 m-rel megnövelt távolságánál közelebb létesíteni nem szabad,
 - c) a kerítés a tárolótól 10 m távolságra építhető és a kapu mérete csökkenthető,
 - d) zárt üzemerületen a kerítés létesítése nem kötelező, amely esetben a raktár területén a tároló 10 m-es körzetét kell érteni,
 - e) a tárolóhelyiségek helyett – egymástól legalább 25 cm vastag, földéig érő tűzgátló fallal elválasztott – közös légterű tárolóterek létesíthetők, ahol a tárolóterek megközelítésére legalább 1,4 m széles szabad utat kell biztosítani.

Gyártóművi raktárra vonatkozó eltérő előírások

- 136. §** (1) Robbanóanyagot tárolni csak az arra létesített vagy átalakított – más építményektől biztonsági távolságra levő – építményben (raktárban), és az „RV-besorolású” építmény védetten kialakított helyiségében (tárolóhelyen) lehet.
- (2) A raktárra és a tárolóhelyre tárolási normákat kell megállapítani.
- (3) A raktár tárolási normáját – a benne tárolni kívánt robbanóanyag (vagy robbanóanyagok) fajtájától, a raktár védelmi módjától és a környezetben levő, védendő építmény jellegétől, védelmi módjától és távolságától függően – a biztonsági távolság meghatározási módszerei alapján kell megállapítani.
- (4) A tárolóhely tárolási normáját – a benne tárolni kívánt robbanóanyag (vagy robbanóanyagok) fajtájától függően – a munka folyamatos végzéséhez feltétlenül szükséges mennyiség figyelembevételével kell megállapítani.
- (5) A robbanóanyag-bázisraktárt használni a robbanóanyag gyártásért felelős személy írásbeli engedélye alapján szabad.
- (6) A robbanóanyag létesítményen belüli tárolásának szabályait belső utasításban kell meghatározni.
- 137. §** (1) A raktárban és tárolóhelyen csak a használati engedélyükben feltüntetett fajtájú és mennyiségű robbanóanyagot lehet tárolni. Ha az engedélyek lehetővé teszik különböző robbanóanyagok együttes tárolását, akkor az egyes fajtákat a raktárban vagy tárolóhelyen egymástól elkülönítve kell elhelyezni, és azokat jól látható módon kell megjelölni.
- (2) A raktárban és a tárolóhelyen a megállapított tárolási normákat még átmeneti ideig sem lehet túllépni.
- 138. §** (1) A robbanóanyagot úgy kell elhelyezni, hogy a környezetétől veszélyes hatású károsodást ne szenvedjen.
- (2) A bázis- és átmeneti raktárban a robbanóanyag csak lezárt szállítási csomagolásban tárolható. Ebben a raktárban a robbanóanyaggal manipulációt végezni – a mintavétel kivételével – nem lehet. Mintavétel szüksége esetén a kiválasztott csomagolási egységet csak elkülönített helyen lehet felbontani.
- (3) A raktárban és tárolóhelyen a robbanóanyag csak a gyártástechnológiában előírt göngyölegbe csomagolva tárolható.

- (4) A raktárban és tárolóhelyen a használatra engedélyezett anyagon és eszközön kívül (különösen csomagolóanyag, kézi szerszám, szállítóeszköz) egyéb anyag vagy eszköz nem tartható.
- (5) A mechanikai szikrára érzékeny robbanóanyag göngyölegeinek nyitásához vagy lezárásához csak szikrát nem okozó anyagból készült vagy szikramentesített kivitelű szerszámot lehet használni.
- (6) A raktárban és a tárolóhelyen a rágcslók és a rovarok ellen irtószerek alkalmazásával kell védekezni.
- (7) A raktárban és a tárolóhelyen csak olyan robbanóanyagok tárolhatók együtt, amelyek nem esnek együvérákási tilalom alá.
- (8) A robbanóanyaggal A–C tűzvesélyességi osztályú anyagot nem szabad együtt tárolni.

- 139. §**
- (1) A robbanóanyag a csomagolási módjától függően asztallapokra szerelt rekeszben, állványon, polcon, faalátéten vagy raklapon helyezve tárolható.
 - (2) Az állványt és a polcot eldőlés ellen rögzíteni kell, az azokon végzett tárolás esetében a tárolási normát az állvány, polc terhelhetőségének figyelembevételével kell megállapítani.
 - (3) A robbanóanyagot tartalmazó ládát, dobozt vagy zsákot – 3–10 cm vastagságú faalátétekre (a ládák alsó hevederei a faalátéteket helyettesíthetik) vagy farácsokra helyezve – oszlopokba kell rakni, több oszlopból oszlopsort, több oszlopsorból rakatot kell kialakítani a következők figyelembevételével:
 - a) egy oszlopba csak egyforma méretű ládába csomagolt, azonos tartalmú és azonos gyártási sorozathoz tartozó robbanóanyagot lehet rakni (a dobozokra és zsákokra ugyanez vonatkozik),
 - b) az oszlop, illetve a rakat magassága legfeljebb 1,8 m lehet, a rakatok hossza és szélessége legfeljebb 5 m lehet,
 - c) a rakatok széle és az épület fala között – a szellőzés lehetővé tétele érdekében – legalább 10 cm távolságot kell megtartani,
 - d) a rakatok között a csomagolási egységek méretétől és megfogási lehetőségétől, illetve a rakodó vagy szállítóeszköz térigényétől függő, de legalább 0,8 m-es távolságokat kell biztosítani.
 - (4) A robbanóanyagot tartalmazó tonnereket – faalátétekre helyezve – sorokba kell lerakni, és a sorokból rakatokat kell kialakítani. A fogantyúkkal ellátott vagy a 25 kg-nál kisebb össztömegű tonnerek – legfeljebb két sorban – egymás fölé is rakhatók, ekkor az alsó sor tetejére is faalátéteket kell fektetni. A rakatok között a rakodáshoz szükséges térközt szabadon kell hagyni.
 - (5) A robbanóanyagot tartalmazó ládákkal, dobozokkal vagy zsákokkal megrakott raklapokat sorban egymás mellé úgy kell elhelyezni, hogy a ki- vagy betároláskor egymással ne ütközzenek.
 - (6) A raktárakban (és indokolt esetben a tárolóhelyeken is) – a közlekedés és a rakodás biztonsága érdekében – a rakodás módjától és a szállítóeszköz méreteitől függő, de legalább 0,8 m szélességű térközt szabadon kell hagyni, az ajtót és a közlekedési utat robbanóanyag-csomagokkal vagy más anyagokkal eltorlaszolni, illetve elfoglalni átmenetileg sem lehet.

- 140. §**
- A raktárt és a tárolóhelyet el kell látni
- a) a Tűzvédelmi Szabályzatban előírt tűzoltó készülékkel, berendezéssel, felszereléssel,
 - b) hőre érzékeny robbanóanyag tárolása esetén minimum-maximum hőmérővel,
 - c) nedvességre érzékeny robbanóanyag tárolása esetén légnedvesség-mérővel.

- 141. §**
- (1) A raktárban és a tárolóhelyen a bennük tárolt robbanóanyag tulajdonságaitól függő szellőztetésről kell gondoskodni.
 - (2) A raktár anyagforgalmáról naprakész nyilvántartást kell vezetni.
 - (3) A raktár ajtóit – használaton kívül – zárva kell tartani, és a napi anyagforgalom lebonyolítása után a zárószervezetüket le kell plombálni.

- 142. §**
- (1) A bázisraktárat és a készáru (vagy befejezetlen készáru) átmeneti raktárat csak olyan személy kezelheti, aki
 - a) a 20. életévét betöltötte,
 - b) legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezik,
 - c) a munkakör ellátására egészségügyileg alkalmas,
 - d) legalább egyéves robbanóanyag-ipari gyakorlattal rendelkezik,
 - e) az ismétlődő munkavédelmi oktatáson rendszeresen részt vesz és
 - f) a raktárkezelési képzésben részt vett, annak tananyagából sikeres vizsgát tett.
 - (2) A beosztott raktári dolgozó csak raktárkezelő jelenlétében végezhet munkát, teendőire a raktárkezelő köteles kioktatni.

- (3) Az átmeneti-raktárt, kézraktárt és tárolóhelyet – a teendői biztonságos ellátására kioktatott és gyakorlattal rendelkező – beosztott dolgozó is kezelheti.
- (4) Minden bázisraktárban, készáru- (vagy befejezetlen készáru-) átmeneti raktárban – jól látható módon – ki kell függeszteni
 - a) a raktárhasználati engedélyt,
 - b) a tárolási normát,
 - c) a raktárkezelői és a beosztott raktári dolgozó nevét,
 - d) azt, hogy kik léphetnek be a raktárba ellenőrzés céljából,
 - e) a raktárban tárolt robbanóanyag kezelési és tárolási előírásait,
 - f) a raktárra vonatkozó tűzvédelmi előírásokat,
 - g) a biztonsági szín- és alakjeleket, figyelmeztető táblákat és feliratokat.
- (5) A raktártelepre, a bázisraktárba és a készáru- (vagy befejezetlen készáru-) átmeneti raktárba idegen – még a hatósági ellenőrző személy is – csak a raktár használatának engedélyezésére jogosult vezető írásbeli engedélyével és csak kísérő jelenlétében léphet be.
- (6) Az átmeneti raktárban, kézraktárban és tárolóhelyen – jól látható módon – ki kell függeszteni
 - a) a használati engedélyt,
 - b) a tárolási normát,
 - c) az ott foglalkoztatott dolgozó nevét és
 - d) a raktárra vagy tárolóhelyre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat.
- (7) A gyártó üzem területére, valamint az üzemhez tartozó átmeneti raktárba, kézraktárba és tárolóhelyre csak az oda beosztott dolgozó és – az üzemvezető előzetes tájékoztatása mellett az oda beosztott dolgozó kíséretében – az ellenőrzésre jogosult személy léphet be.

Földalatti robbanóanyag-raktár telepítési, kiviteli, üzemeltetési követelményei

- 143. §** (1) Földalatti raktár – az egyenérték alapján átszámított – legfeljebb 60 000 kg mennyiség tárolására létesíthető. Az 500 kg-ot meg nem haladó mennyiség esetén a 153. § a) pontjában foglalt eltérések alkalmazhatók. A robbanóanyag átszámítására a 128. § (6) bekezdés a) pontja az irányadó.
- (2) Az azonos fajta robbanóanyag tárolására külön tárolókamrát kell építeni, ha
a) robbanóanyagból	10 000 kg-ot,
b) lőporból	2 000 kg-ot,
c) gyutacsból	200 000 db-ot,
d) perforátorból	5 000 db-ot,
e) robbanószinórból	5 000 fm-t
- meghaladó mennyiség tárolása szükséges.
- (3) A különböző fajta robbanóanyag tárolására – a gyújtószinór kivételével – külön-külön tárolókamrát kell építeni.
- 144. §** (1) A földalatti térség bejáratait, valamint a vészkijáratot és a szellőző nyílásokat nem éghető anyagból készült kerítéssel kell körülvenni.
- (2) A kerítést a földalatti térség bejárataitól és a vészkijáratától legalább 20 m, a szellőző nyílásoktól legalább 5 m távolságra kell építeni. A kerítés kivitelére a 128. § (2) és (4) bekezdésében meghatározottak az irányadók.
- (3) A földalatti térség bejárata előtt 15 m-en belül földsáncot kell létesíteni, ha a terep olyan természetes védettséget nem biztosít, amely megfelel a földsánccal kapcsolatos követelményeknek.
- (4) A földsánc méreteire és kivitelére a 130. § (5)–(8) bekezdése az irányadó azzal, hogy a földsánc függőleges magasságát a bejárati táro talpszintjétől kell számítani, és gerincvonalának hossza legalább 10 m.
- (5) A kerítésen belül és kívül elhelyezett létesítményre és az útra a 128. § (8) bekezdése és a 130. § (9) bekezdése az irányadó.
- 145. §** (1) A földalatti térséget két bejárati táróval kell kiképezni. Az egyik táro helyett személyközlekedésre is alkalmas vészkijárat létesíthető. A táro bejáratát támfallal kell kiképezni.
- (2) A bejárati táro és az összekötő vágat szabad szélessége legalább 1,6 m, magassága legalább 2,5 m lehet. A bejárati táro talpát egyenetlenségektől mentesen, a bejárat felé 3–5‰ lejtéssel kell kiképezni.

- (3) Az összekötő vágatot a bejáratú tároló és a legközelebbi tárolókamra bejárata között legalább három – derékszögű – iránytöréssel kell kiképezni. A vágattengelyek metszéspontjai közötti távolság legalább 12 m lehet.
- (4) Az iránytörésnél, valamint a tárolókamra bejáratával szemben legalább 2 m hosszú és az összekötő vágat szelvényével megegyező szelvényű térséget (légszakot) kell létesíteni.
- (5) A vészkijáratot az összekötővágatnak a bejáratú tárolótól számított legtávolabbi részén, a legközelebbi tárolókamrától legalább 12 m-re kell létesíteni. Szabad szelvények bármely mérete nem lehet kisebb 0,8 m-nél.
- (6) Ha szellőzőnyílás létesítése is szükséges, azt a legközelebbi tárolókamrától legalább 12 m-re lehet kiképezni.
- (7) A földalatti térség bejárata és a legtávolabbi tárolókamra között vasutat kell fektetni. Az iránytörésben a vasutat kanyarral kell kiképezni, vagy fordítókorongot kell beépíteni. A vasút fektetése nem kötelező, ha a raktáron belüli szállításhoz engedélyezett szállítóeszköz nem vágányhoz kötött.

- 146. §**
- (1) A tárolókamra felett legalább 10 m vastag fedőréteg lehet.
 - (2) A tárolókamrát az összekötő vágatra merőlegesen kell kiképezni úgy, hogy a harmadik iránytörés és a legközelebbi tárolókamra közötti távolság – a vágattengelyek metszéspontjai között mérve – legalább 10 m lehet.
 - (3) A szomszédos tárolókamrák között az ép közetpillér legalább 6 m vastag lehet.
 - (4) A tárolókamra hossza – áthúzó légáram hiányában – legfeljebb 15 m, magassága legalább 2,5 m lehet. Szélességére és berendezésére a 133. § az irányadó.
 - (5) A tárolókamra talpát egyenetlenségektől mentesen kell kiképezni, és salakkal vagy homokkal kell borítani. Lőportárolókamra, valamint padlózat alkalmazása esetén a 131. § (2) bekezdése az irányadó.
 - (6) Ha a raktárból közvetlen felhasználásra is történik kiszolgáltatás, a földalatti térség bejárata és az első iránytörés között legalább 2,5 m magas előteret kell létesíteni. Az előter alapterületére, berendezésére a 132. § (3)–(5) bekezdése az irányadó.
 - (7) Az előteret az egyéb földalatti térségektől zárható, a 131. § (8) és (9) bekezdésének, 132. § (1) és (2) bekezdésének megfelelő ajtóval kell elválasztani.

- 147. §**
- (1) A földalatti térséget nem éghető anyaggal (biztosító szerkezettel, béleléssel) kell biztosítani. Ha a tárolókamrát nem falazattal biztosítják, a főtét és az oldalakat teljes béleléssel kell ellátni. A biztosítást nem igénylő szilárd közetben kiképzett térséget legalább 5 cm vastagon torkrétozni kell.
 - (2) Gondoskodni kell a fakadó víz kizárásáról, vagy ha ez nem lehetséges, a csepegő víz elleni védelemről és a víz elvezetéséről.

- 148. §**
- (1) A bejáratú tárolót a támfaltól legalább 3 m távolságra, 0,4 m vastag falazott gátkeretbe épített, kettős, fémből készült ajtóval kell ellátni. Az ajtónyílást küszöb nélkül, legalább 1,4×2,2 m szelvénytérrel kell kiképezni. A külső ajtónak kifelé nyílnak, zárható szellőzőnyílással ellátottnak és tömörnek, a belső ajtónak rácsosnak kell lennie.
 - (2) A vészkijáratot legalább 0,4 m vastag, falazott gátkeretbe épített, fémből készült rácsos, kifelé nyíló – belülről is nyitható – ajtóval kell ellátni.
 - (3) A bejáratú tároló, illetve a vészkijárat ajtóit biztonsági zárral vagy lakattal zárhatóan kell készíteni.

- 149. §**
- (1) A vészkijáratot, valamint a szellőző nyílást a csapadék behatolása ellen védeni kell, a szellőzőnyílást ráccsal kell elzárni. Az összekötő vágatban a szellőzőnyílás előtt nem éghető anyagból 0,8–1 m magas gátat kell készíteni.
 - (2) Ha a földalatti térség légterének óránkénti legalább négyszeres levegőcseréjét a természetes szellőztetés nem biztosítja, szellőztetőgépet kell beépíteni. A szellőztetőgépet a raktár földalatti térségén kívül kell elhelyezni.

- 150. §**
- (1) A villamos berendezés létesítésére a 134. § (1)–(3) bekezdése az irányadó azzal, hogy
 - a) az épület megnevezésén a földalatti térséget is érteni kell,
 - b) a raktár területén az esetleg szükséges szellőztetőgép is elhelyezhető.
 - (2) A raktár területén levő út, valamint a földalatti térség világítására helyhez kötött hálózati lámpatesteket kell beépíteni. Az út megvilágítására nem kell hálózati világítást létesíteni, ha a robbanóanyag kezelését, rakodását csak nappali világítás mellett végzik.

- (3) A megvilágítás erőssége
- a) a raktár területén levő utakon 1 lux-nál,
 - b) az összekötő vágatok talpszintjén 5 lux-nál,
 - c) a tárolókamrák talpszintjén 40 lux-nál,
 - d) az előtér talpszintjén 60 lux-nál
- nem lehet kisebb.

- 151. §** (1) A raktár épületének, valamint a fémbiztosítású szellőző nyílás védelmére a 134. § (6) és (7) bekezdése szerinti villámhárító berendezést kell létesíteni.
- (2) A földalatti térségbe vezetett fémtárgyat (különösen kábel fémburkolata és páncélzata, csővezeték, vasút) közvetlenül a bejárat ajtón kívül le kell földelni. A földalatti térségben levő azon fémtárgyakat, amelyeket egymástól 0,1 m-nél kisebb távolságra vagy egymástól 1 m-nél kisebb távolságban párhuzamosan helyeznek el, egymással össze kell kötni.
- (3) A földelő „F2” fokozatú, szétterjedési ellenállása „r” fokozatú lehet. Az összekötő vezetőkét úgy kell kialakítani, hogy a rajtuk áthaladó villámáram útja lefelé vagy rövid ponton vízszintesen vezessen, és méreteik folytán el tudják viselni a villámáramtól eredő terheléseket.

- 152. §** (1) A raktár területén levő valamennyi épületben, tárolókamránál és az előtérben, továbbá az őrhelyiségben villamos tűz oltására is alkalmas, földalatti használatra engedélyezett típusú, kézi tűzoltó készüléket kell elhelyezni. A tűzoltó-készülékeket a bejárat közelében kell elhelyezni.
- (2) A létesítményen belül tűzjelző berendezést, tűzoltáshoz szükséges vízellátási létesítményt (vízhálózat, víztartály, fecskendő), valamint beépített tűzoltó berendezést csak abban az esetben kell létesíteni, ha azt a tűzvédelmi hatóság előírja.
- (3) A raktár területén a tűlevelű fákat, bozótot, továbbá a vészkijárat, illetve a szellőző nyílás 2 m-es körzetében a növényzetet (gyepet) ki kell irtani.
- (4) A raktár és épületeinek, továbbá a földalatti térség bejáratánál a nyílt láng használatát és a dohányzást tiltó, valamint a robbanásveszélyt jelző figyelmeztető táblákat kell elhelyezni.

- 153. §** Az egyenérték alapján átszámított, legfeljebb 500 kg mennyiség tárolására szolgáló raktár esetén a következő követelményeket kell teljesíteni:
- a) a raktárban legfeljebb
 - aa) 250 kg lőpor,
 - ab) 3000 db gyutacs,
 - ac) 500 db perforátor,
 - ad) 500 fm robbanózsínórtárolható együtt;
 - b) a kerítés a földalatti térség bejáratától 10 m távolságra építhető és a kapu mérete csökkenthető;
 - c) zárt üzemerületen a kerítés létesítése nem kötelező, amely esetben a raktár területén a bejárat 10 m-es körzetét is érteni kell;
 - d) a földalatti térség egy bejáratral, iránytörés nélkül képezhető ki, hossza 10–20 m, szabad magassága legalább 2 m legyen, vasút fektetése tilos;
 - e) a tárolókamrák helyett – egymástól és az előtértől legalább 2 m vastag, ép közetpillérrel, vagy főtéig érő, legalább 25 cm vastag tűzgátló fallal elválasztott – közös légterű tárolótereket szabad létesíteni úgy, hogy az első tárolótér és a bejárat ajtó között legalább 5 m távolság legyen, melyet előtérként kell kiképezni;
 - f) a bejárat ajtó egyszeres, legalább 2 m magas lehet, fémből vagy acéllemezzel borított fából készülhet, közvetlenül a támfalnál is beépíthető;
 - g) hálózati világítás létesítése, valamint szellőztetőgép használata nem kötelező;
 - h) a földalatti térség védelmére a 134. § (6) és (7) bekezdése szerinti villámhárító berendezést kell létesíteni, ha a tárolóterek feletti fedőréteg vastagsága a 6 m-t nem éri el.

Bányabeli raktárak telepítési, kiviteli, üzemeltetési követelményei

- 154. §** (1) Bányabeli raktárban legfeljebb 5 tárolókamrát lehet létesíteni.
(2) Az egyenérték alapján átszámított, legfeljebb 500 kg mennyiség tárolására szolgáló raktár esetén a 163. § (2) bekezdésében foglalt eltérések alkalmazhatók.
(3) A raktár helyét úgy kell kijelölni, hogy bármely tárolókamra és
a) a bánya vagy bányamező kijáratul szolgáló, behúzó légáramú akna vagy vágat, a bánya vagy bányamező energiaellátását szolgáló villamos kamra, a bánya fővízmentesítő telepe, tűz- vagy robbanásveszélyes anyagraktára között legalább 100 m,
b) az egyéb nyitott bányatérsg között legalább 25 m távolság legyen.
- 155. §** (1) A raktár szellőztetéséről, szénporrobbanás-veszélyes bánya esetén a raktár kőpor-, illetve vízzárral való védelméről gondoskodni kell.
(2) Az azonos fajta robbanóanyag tárolására külön tárolókamrát kell építeni, ha
a) robbanóanyagból 2 000 kg-ot,
b) gyutacsból 50 000 db-ot meghaladó mennyiség tárolása szükséges.
(3) A különböző fajta robbanóanyag tárolására külön-külön tárolókamrát kell építeni.
- 156. §** (1) A raktárt két bejáratral kell kiképezni. A bejáratot legalább 0,4 m vastag falazott gátkeretbe épített, fémből készült ajtóval kell ellátni. Az ajtónyílást küszöb nélkül, legalább 1,4 × 2,2 m szelvénymérettel kell kiképezni. Az ajtó kifelé nyíló, zárható szellőztető nyílással ellátott, tömör kivitelű lehet.
(2) A raktár ajtaját biztonsági zárral vagy lakattal zárhatóan kell készíteni.
- 157. §** (1) A szomszédos tárolókamrák között az ép közetpillér legalább 10 m vastag lehet.
(2) Az összekötő vágat szelvényére és kiképzésére, a vasútfektetésre a 145. § irányadó azzal, hogy sújtóléges bánya esetén az összekötő vágat tárolókamrák közötti szakaszának főtéje legalább 0,2 m-rel magasabb mint a tárolókamrák főtéje.
- 158. §** A tárolókamrák és az előtér létesítésére, berendezésére a 146. § (1)–(5) bekezdése az irányadó azzal, hogy sújtóléges bányában a tárolókamrák főtéjét szintesen kell kiképezni.
- 159. §** (1) A raktárt nem éghető anyaggal (biztosító szerkezettel, béleléssel) kell biztosítani. Ha a raktárt nem falazattal biztosítják, a főtét és az oldalakat teljes béleléssel kell ellátni. A biztosítást nem igénylő szilárd közetben kiképzett raktárt legalább 5 cm vastagon torkrétozni kell.
(2) A raktár bejáratához csatlakozó bányatérsegeket 30 m hosszban legalább lángmentesített anyaggal kell biztosítani.
- 160. §** (1) A széntelepben kiképzett raktárt, a raktár széntelepet harántoló vágatszakaszait a telep előtti 5 m-től a telep utáni 5 m-ig zárt falazattal kell biztosítani.
(2) Gondoskodni kell a fakadó víz kizárásáról, vagy ha ez nem lehetséges, a csepegővíz elleni védelemről és a víz elvezetéséről.
(3) A raktárt olyan áthúzó légárammal kell szellőztetni, amely légterének óránkénti legalább négyszeres levegőcseréjét biztosítja.
- 161. §** (1) A raktárban a helyhez kötött világítási lámpatesteken, valamint az ezeket tápláló kábeleken kívül más villamos berendezést létesíteni nem lehet.
(2) A fokozottan sújtólégveszélyes bányatérsegekben a raktár villamos berendezéseinek létesítésénél a következő feltételeknek is teljesülni kell:
a) a villamos berendezés táplálására csak kábelt szabad használni,
b) késleltetett túláramvédelem (túlterhelés-védelem, zárlatvédelem) alkalmazása tilos,

- c) a lámpatestet, kábelt a robbanóanyag ládáktól legalább 1 m távolságra kell elhelyezni,
 - d) a tároló kamrában a lámpatesteket csak a diffúziós szellőztetésre megengedett távolságon belül szabad beépíteni,
 - e) a világítási hálózat kapcsolóját a raktár bejáratánál – kívül – kell elhelyezni.
- (3) A raktár világítására helyhez kötött hálózati lámpatesteket kell beépíteni. A megvilágítás erősségének meg kell felelnie a 150. § (3) bekezdésében foglaltaknak.

- 162. §** (1) A raktár bejárata előtt, az előtérben és valamennyi tárolókamránál villamos tűz oltására is alkalmas, földalatti használatra engedélyezett típusú, kézi tűzoltó készüléket kell elhelyezni.
- (2) A raktár bejáratánál a robbanásveszélyt jelző, továbbá – ha a bányában egyébként a nyílt láng és a dohányzás megengedett – a nyílt láng használatát és a dohányzást tiltó figyelmeztető táblákat kell elhelyezni.

- 163. §** (1) Ha a raktár valamely bejárata közvetlenül a külszínről nyílik, a raktár helyének kijelölésére, a bejárat kiképzésére, lezárására, körülkerítésére és külszíni létesítményeire a földalatti raktárra vonatkozó rendelkezések az irányadók.
- (2) Az egyenérték alapján átszámított, legfeljebb 500 kg mennyiség tárolására szolgáló raktár esetén a következő követelményeket kell teljesíteni:
- a) a raktárban a robbanóanyaggal legfeljebb 3000 db gyutacs tárolható együtt,
 - b) a raktár olyan áthúzó légáramú bányatérségből is nyílhat, amelynek kihúzó légárama frontfejtést nem érint, és a 154. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott létesítményektől 50 m, az egyéb nyitott bányatérségektől – csatlakozó vágata kivételével – 20 m távolságra lehet,
 - c) a raktár kiképzésére, méreteire a 153. § (1) bekezdés c) és d) pontja az irányadó,
 - d) a raktár lángmentesített anyaggal is biztosítható,
 - e) a csatlakozó vágattól való elválasztására főtéig érő, lángmentesített anyagú válaszfalat vagy rácsot szabad beépíteni, az ajtó rácsos, legalább 1,8 m magas is lehet,
 - f) az előtér kivételével a raktárban hálózati világítás létesítése nem kötelező.

VI. FEJEZET

ROBBANÓANYAG SZÁLLÍTÁSA

A robbanóanyag szállítása telephelyen belül

- 164. §** (1) A robbanóanyag létesítményen vagy telephelyen belül történő szállításának részletes anyagi, tárgyi, személyi és biztonsági feltételeit belső utasításban kell meghatározni.
- (2) A telephelyen belül a robbanóanyag kézi vagy gépi erővel szállítható (ide nem értve a szállítószalagos és görgőpályás mozgatást, valamint a csővezetéken történő szállítást).
- (3) A szállítóeszköz szállítási normáját annak fajtájától, teherbírásától, a csomagolás módjától, az együtt rakás vagy együtt szállíthatóság megengedett mennyiségétől, valamint a szállítás útvonala mentén levő építmény jellegétől és távolságától függően kell megállapítani. A tömeg egységben, darabszámban vagy csomagolási egységben kifejezett szállítási norma adatait a szállítás kiindulási helyén, jól látható módon ki kell függeszteni.
- (4) A robbanóanyag szállításához csak kifogástalan állapotban levő eszközöket szabad használni, azokat a rakodás megkezdése előtt meg kell vizsgálni, és rakfelületüket gondosan meg kell tisztítani.
- (5) A szállítóeszköz megfelelő műszaki állapotáról, valamint az előírt feltételek és felszerelések biztosításáról az eszköz üzemeltetője köteles gondoskodni.
- 165. §** (1) A robbanóanyag csomagolási egységeit szorosan egymás mellé vagy egymás fölé rakva kell elhelyezni a szállító eszköz rakfelületén. A csomagolási egységeket a leesés és az elmozdulás ellen rögzíteni kell.
- (2) Robbanóanyaggal más anyagot vagy tárgyat nem szabad együtt szállítani.
- (3) Kézi rakodás közben egy személy legfeljebb 25 kg tömegű robbanóanyagot tartalmazó csomagolási egységet emelhet. A robbanóanyagot tartalmazó ládát vagy fém-tonnert egymáson vagy a padozaton és rakfelületen nem szabad csúsztatni. A henger alakú tonner az alsó peremén görgethető.
- (4) Robbanóanyag-szállítmányt őrizetlenül hagyni nem szabad.
- (5) Zivatar közeledtével robbanóanyagot nem szabad rakodni, a megkezdett rakodást abba kell hagyni. A robbanóanyaggal rakott szállító járművet a gyártó építmény villámvédelmi berendezésének védőkörzetén belül kell

hagyni, a robbanóanyagot a beázástól meg kell védeni. A jármű őrzését látótávolságból kell biztosítani. Zivatar ideje alatt robbanóanyagot szállítani nem szabad.

- 166. §** Telephelyen belül a gyári csomagolástól el lehet tekinteni a gyutaccsal közvetlenül nem indítható, helyszíni keveréssel előállított robbanóanyag szállítása esetén, valamint ha a robbanóanyagot a robbanóanyag-raktárból a felhasználás helyére hordládában, a hordládára előírt kivitelű ládában vagy földalatt zárható szállítóeszközben szállítják.
- 167. §** (1) A robbanóanyag-rakományt elmozdulás ellen rögzíteni kell. A rögzítés módját a szállítás módjára figyelemmel a szállítónak kell meghatároznia és a szállítmány kísérőjének kell ellenőriznie.
(2) Különböző fajtájú robbanóanyag együttes szállítása esetén – ha a robbanóanyagokat a szállítóeszközön több sorban helyezik el – a veszélyesebb besorolású robbanóanyagot felül kell elhelyezni.
- 168. §** (1) Oszlopban végzett szállítás esetén a szállítmányt legalább két kísérőnek kell felügyelnie, akik közül az egyiknek az első, a másiknak az utolsó szállító eszközön kell tartózkodnia. Üzemzavar miatt a kiválni kényszerült szállító eszközt kísérő nélkül nem lehet hátrahagyni.
(2) Telephelyen belüli szállítás esetén szállítmánykísérőnek robbantómester is beosztható.
(3) Telephelyen belüli szállítás esetén a szállítást (fuvarozást) végző gazdálkodó szervezet köteles a szállítási útvonalat írásban közölni a szállítmánykísérővel, amellyől csak rendkívüli esetben lehet eltérni.
- 169. §** (1) A szállítmánnyal szállítás közben megállni vagy várakozni csak ott lehet, ahol valószínűsíthetően nem fenyeget veszély vagy a szállítmány sérülést nem szenvedhet.
(2) Robbanóanyag szállítása során bekövetkező minden olyan rendkívüli eseményt, amely a közbiztonságot érinti, haladéktalanul be kell jelenteni a rendőrségnek és a bányafelügyeletnek.
(3) A szállítmánynak a rendeltetési helyre érkezésekor ellenőrizni kell a szállítmány sértetlenségét. Ha a szállítmány hiányosan érkezett, jegyzőkönyvet kell felvenni, és erről a feladót, a rendeltetési hely szerint illetékes bányafelügyeletet és a rendőrséget értesíteni kell.
(4) Ha a szállítmány a címzettnek valamilyen ok miatt azonnal nem adható át, a szállítmány őrzéséről a szállítmány átadásáig a szállítmánykísérő köteles gondoskodni.
- 170. §** Robbanóanyag telephelyi szállítását nem lehet végezni
a) közforgalmú személyszállító eszközön, annak utánfutóján, pótkocsiján,
b) ANDO kivételével munkagépen, vontatón és annak pótkocsiján,
c) billenő rakfelületű szállítóeszközön,
d) üzemi vasúti szerelvény mozdonyán,
e) folyamatos szállítóberendezésen, fékműves szállítópályán, valamint személyszállításra nem engedélyezett függőkötél- vagy függő sín-pályán.

Szállítás kézi erővel

- 171. §** (1) Robbanóanyagot csak hordládába helyezve lehet szállítani. Egy személy egyidejűleg csak egy hordládát vihet magával. Gyutacsot, robbanózsínórt vagy perforátort csak robbantómester szállíthat.
(2) A hordládában legfeljebb 6 kg nedves vagy 3 kg száraz iniciáló robbanóanyag, valamint 25 kg egyéb robbanóanyag, 400 db gyutacs, 250 m robbanózsínór vagy 250 db perforátor szállítható. Egy hordládában legfeljebb 10 kg robbanóanyag, valamint külön rekeszben legfeljebb 50 db gyutacs együtt is elhelyezhető. E rendelkezés nem vonatkozik a II. és III. osztályú sújtóléges bányákra.
(3) A hordládát fából, elektrosztatikus feltöltődésre nem hajlamos hézagmentes béleléssel, a terhelésnek megfelelő szilárdságú fogantyúval, valamint lecsapódás ellen biztosított fedéllel kell elkészíteni.
(4) A robbanóanyag kézi szállítására kijelölt útvonalat állandóan csúszás és botlásveszély-mentesen kell tartani. Ha a robbanóanyagot nem robbantómester szállítja, a biztonságos szállításért ez esetben is a robbantómester a felelős.
(5) A robbanóanyag kézi erővel történő szállításához csak két- vagy többkerekű, gumibroncsú szállítóeszköz használható. A megszaladásra hajlamos szállítóeszközt önfékező kézfékkel kell ellátni.
(6) A robbanóanyaggal megrakott, merev vonórudas kézi kocsit csak húzni, más kézi kocsit csak tolni szabad. A kézi kocsin a rakományt úgy kell elhelyezni, hogy az útra való rálátást ne akadályozza.

Szállítás targoncán

- 172. §** (1) A targoncán csak az eredeti, megfelelő szállítási csomagolású vagy előírás szerint lezárt göngyölegbe csomagolt (műveletközi csomagolású) robbanóanyagot szabad szállítani.
- (2) Robbanóanyag szállításához csak gumibroncsú platós targonca, targonca-utánfutó és emelővillás targonca használható. A szállítótargonca és a targonca-utánfutó rakfelületét minden oldalán szilárd oldalfalakkal kell ellátni.
- (3) Robbanásbiztos kivitelű targoncával mind a szállítási, mind a műveletközi csomagolású, de ládázott robbanóanyag a targoncára rakva szállítható.
- (4) A nem robbanásbiztos kivitelű targonca platóján csak szállítási csomagolású robbanóanyag szállítható. Műveletközi csomagolású robbanóanyagot csak a targoncához kapcsolt utánfutóra szabad rakni.
- (5) Az emelővillás targoncával csak rakodólapon helyezett, szállítási csomagolásban levő robbanóanyag szállítható.
- (6) Távkábeles targoncán robbanóanyagot nem lehet szállítani.
- (7) Targoncával nem szabad behajtani olyan helyiségbe, amelyben robbanóanyag gyártási tevékenységet folytatnak, kivéve azt a helyiséget, ahol csomagolnak.
- (8) Targoncával történő robbanóanyag-szállításra csak targoncavezetői igazolvánnyal rendelkező olyan személy bízható meg, aki a szállítandó robbanóanyag veszélyes tulajdonságait és a szállítási előírásokat ismeri. Robbanóanyag-szállítás közben kísérő személyt csak külön üléssel rendelkező targoncán szabad szállítani.
- (9) Robbanóanyag-szállítás közben a targoncával az út-, a látási és a forgalmi viszonyoknak megfelelően kell közlekedni. A targoncák sebességét az út minőségétől, a csomagolás módjától és a szállított robbanóanyag mechanikai hatásokra való érzékenységétől függően kell megválasztani, amely legfeljebb 20 km/óra lehet.

Szállítás gépkocsin, telephelyen belül

- 173. §** (1) A robbanóanyag telephelyen belüli szállítására csak közúti szállításra is alkalmas gépkocsi és pótkocsi használható.
- (2) Robbanóanyagot csak leállított motorú gépkocsira lehet rakodni.
- (3) Személygépkocsival – a telephelyen belüli robbanóanyag szállítás esetében – legfeljebb 5 kg tömegű robbanóanyag, valamint az ahhoz szükséges, külön hordládába helyezett iniciáló eszköz szállítható. Ebben az esetben a szállítmánykísérőn kívül más személyt szállítani tilos.
- (4) Robbanóanyag-szállító gépkocsit csak olyan személy vezethet, akinek a járműkategóriára érvényes jogosítványa van, és aki a szállítandó robbanóanyag veszélyes tulajdonságait, valamint a szállítási előírásokat ismeri. A gépkocsi vezetőjét a jármű üzemeltetőjének kell kioktatnia a szükséges ismeretekre, az oktatási anyagot a rendelkezésére kell bocsátania, le kell vizsgáztatnia és az oktatás tényét írásban kell rögzítenie.
- (5) Raktárból a felhasználás helyére és vissza
- a) 500 kg robbanóanyagot,
- b) 1000 m robbanózsínort,
- c) 1000 m gyújtózsínort vagy
- d) 20 kg robbanóanyagot és 1000 db perforátort vagy 500 m robbanózsínort,
- és az indításukhoz az RTE szerint szükséges mennyiségű gyutacsot ugyanazon járművön szabad szállítani.
- (6) Perforátorral és robbanózsínórral szerelt robbantószerkezetet, és együtt szállítás alkalmával a robbanóanyagot, perforátort, robbanózsínort és a gyutacsot külön-külön, a járműben rögzített, kellő szilárdságú, fémből készült, belül burkolt, villamos feltöltődésre nem hajlamos és szikramentes burkolatú, zárható, tömören záró tartóban rögzítetten kell elhelyezni, amely biztosítja az ütődésmentes szállítást.
- (7) Robbanóanyag szállításához csak zárt szekrényes vagy szilárd oldal- és hátsó falakkal határolt fedett rakfelületű szállítóeszközt lehet használni. Oldalmagasító használata tilos.
- (8) A robbanóanyagot szállító járműnek és járműszerelvénynak meg kell felelnie az általános közlekedésbiztonsági előírásoknak. A járművet legalább két db 12 kg töltetű porral oltó vagy ennek megfelelő vizsgálati tűz oltására alkalmas kézi tűzoltó készülékkel kell felszerelni.
- (9) A járművet megengedett terhelésének 90%-áig, lőpor, gyutacs, perforátor vagy robbanózsínór szállítása esetén a megengedett terhelésének legfeljebb 66%-áig lehet igénybe venni. A rakomány az oldalfal peremén nem nyúlhat túl.

Szállítás iparvágányon

- 174. §** (1) A robbanóanyagnak iparvágányon történő szállítására ugyanazok az előírások kötelezőek, mint a robbanóanyagoknak a közforgalmi vasúton történő szállítására. A vasúti kocsi, vontató jármű műszaki állapotáért az iparvágányt üzemeltető a felelős.
- (2) A robbanóanyag szállítására csak zártszekrényes, tiszta és száraz vasúti kocsi használható, amelynek ajtóí és ablakai hézagmentesen záródók és bezárhatók.
- (3) A robbanóanyag ki- és berakodásához csak olyan rakodógépet, eszközt lehet használni, amely a robbanóanyaggal végzendő rakodási munkák biztonságát nem veszélyezteti.
- (4) A vasúti kocsiba való rakodás után a robbanóanyag-rakományt elmozdulás ellen – az üzembentartó által rendszeresített eszközzel – biztosítani kell. Ellenőrizni kell továbbá a vasúti kocsi ablakának záródását, majd az ajtót, ablakot be kell zárni és le kell plombálni. Mindezeket az intézkedéseket kell megtenni abban az esetben is, ha a robbanóanyag csupán a gyártó más raktárába vagy más átrakóállomásra kerül elszállításra.

Robbanóanyag szállítása saját vasúton

- 175. §** (1) Saját használatú vasúton robbanóanyagot csak tehervonattal, villamos berendezés és fék nélküli vasúti kocsiban vagy csillében (a továbbiakban együtt: kocsi) lehet szállítani.
- (2) A vonaton csak a vonat személyzete, a szállítmánykísérő, valamint a felügyeleti személy által engedélyezett személy tartózkodhat.
- (3) A vasúton történő robbanóanyag-szállítást szolgálati utasításban kell szabályozni, és az abban foglaltakra az érdekelt személyeket ki kell oktatni, a szolgálati utasítást vagy kivonatát részükre át kell adni. A szolgálati utasításban szabályozni kell a szállításban részt vevők feladatai mellett a szállítás feltételeit, a rakodási helyeket, a fel- és lerakodás során megtartandó külön szabályokat (pl. vágánylezárás, jelzők állítása).
- (4) A robbanóanyagot szállító kocsikat lehetőleg a vonat második felét alkotó kocsik közé kell besorolni.
- (5) A mozdony és a robbanóanyagot szállító kocsi között, valamint a robbanóanyagot szállító kocsi után
- a) 100 kg-nál kevesebb robbanóanyag esetén legalább egy,
- b) 100 kg-nál több robbanóanyag esetén legalább három kocsit kell elhelyezni.
- (6) Csővel, idomvassal, sínnel, bányafával vagy hasonló jellegű anyaggal rakott kocsi és a robbanóanyagot szállító kocsi közé legalább egy végfalas vagy fedett kocsit kell besorolni.
- (7) Kocsit rakterén túl robbanóanyaggal terhelni tilos. Lőpor, gyutacs, perforátor vagy robbanózsínór szállítása esetén a kocsit rakterének legfeljebb 66%-áig lehet igénybe venni.
- (8) A robbanóanyagot szállító kocsi rendezését elővigyázattal, lökés (szalasztás) és hirtelen fékezés nélkül kell végezni. Robbanóanyagot szállító kocsit szabadon vagy gurító lejtőről futtatni nem szabad.
- (9) Kocsirendezés során a kocsi sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t.
- (10) Robbanóanyagot szállító kocsit csak szintes vasúti pályán, a be- és kirakodóhely hossza mentén szabad kézi (emberi) erővel tolni.
- (11) Robbanóanyagot csillében lejtős pályán csak akkor szabad szállítani, ha a pálya, a kapcsolószerkezetek, a csillefogók és a jelzőberendezés kifogástalan állapotáról közvetlenül a szállítás előtt a robbantómester vagy más felügyeleti személy meggyőződött.
- (12) Robbanóanyagot szállító csilléket 50%-nál nagyobb lejtésű kötélzállítású pályára csak egyesével szabad feladni.

Robbanóanyag szállítására vonatkozó külön előírások

- 176. §** (1) Személyszállításra vagy rendszeres járásra szolgáló vágatban műszakváltás alatt robbanóanyagot csak kézi erővel, hordládában lehet szállítani.
- (2) Robbanóanyag-szállítás ideje alatt az aknában nem lehet személyeket szállítani. Ez nem vonatkozik a hordládában robbanóanyagot szállítani jogosult személyekre.
- (3) Kasos aknaszállítás esetén a robbanóanyagot csillékbe kell helyezni. Az aknamélyítő bődönt magasságának legfeljebb 2/3-áig lehet robbanóanyaggal megtölteni. Szkipben robbanóanyagot szállítani nem lehet.
- (4) Aknában robbanóanyagot csak a személyszállításra megengedett sebességgel lehet szállítani.

- (5) A csillében szállított robbanóanyagot robbantómesternek kell kísérni. Ez nem vonatkozik az aknára, valamint az olyan szállítópályára, amelyen szállítás közben járni, tartózkodni tilos.

Robbanóanyag szállítása telephelyen kívül

- 177. §** (1) Telephelyen kívül robbanóanyag vagy robbanóanyagot tartalmazó termék közúton, vasúton, légi úton vagy hajón csak a veszélyes áruk szállítására vonatkozó előírások betartásával szállítható.
(2) Robbanóanyagot postán – levélben vagy csomagban – feladni nem lehet.

VII. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- 178. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba, rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult eljárásokban kell alkalmazni.
(2) Az e rendelet hatálybalépése előtt létesített robbanóanyag-raktárak működésüket tovább folytathatják, azzal, hogy a rendelet hatálybalépését követő két éven belül meg kell felelniük e rendelet előírásainak.
(3) A bányafelügyelet által adott felmentési engedélyek érvényességi idejük lejártáig érvényesek.
(4) A rendelet tervezetének a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 8–10. cikkében előírt egyeztetése megtörtént.

Hónig Péter s. k.,

közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter

1. melléklet a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

Robbantásvezetői, robbantómesteri képzés, továbbképzés rendje

1. Tanfolyamot csak a bányafelügyelet előzetes jóváhagyásával az elméleti és gyakorlati oktatáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel rendelkező szervezet indíthat. A jóváhagyás iránti kérelemben meg kell adni a tanfolyam tantervét (óraszámát, tananyagát), az előadó nevét, szakképzettségét és szakmai gyakorlati idejét.
2. A tanfolyam előadójaként felsőfokú végzettséggel és robbantásvezetői engedéllyel rendelkező személy bízható meg. A gyakorlati képzést robbantásvezetői engedéllyel rendelkező személy végezheti.
3. A tanfolyam helyéről, kezdetének időpontjáról, időtartamáról, valamint a hallgatók létszámáról a tanfolyam indítása előtt legalább 14 nappal a bányafelügyeletet írásban tájékoztatni kell.
4. A vizsgáztatás iránti kérelmet a vizsga javasolt időpontja előtt legalább 14 nappal a bányafelügyeletnél kell előterjeszteni.
5. Vizsgára az bocsátható, aki a tanfolyam előírt óraszámának legalább 80%-án jelen volt.
6. A vizsga helyét és időpontját, valamint a vizsgabizottság elnökét a bányafelügyelet vezetője jelöli ki.
7. A vizsgabizottság elnökből és legalább két tagból áll. A vizsgabizottság tagjainak megbízását a tanfolyam szervezőjének javaslatára figyelemmel a vizsgabizottság elnöke jelöli ki.
8. A vizsgabizottság a vizsgáztatás megkezdése előtt ellenőrzi a vizsgára bocsátás feltételeinek teljesítését. Nem szabad vizsgára bocsátani azt a személyt, akinél az előírt feltételek bármelyike hiányzik.
9. A vizsga eredménye tekintetében a vizsgabizottság dönt. A vizsga sikeres vagy sikertelen minősítést kaphat. A vizsga csak akkor fogadható el sikeresnek, ha az elméleti és gyakorlati ismeretekből egyaránt sikeres. Sikertelen vizsga esetén a vizsgát negyedév elteltével lehet megismételni. A vizsgabizottság döntése ellen panasznak helye nincs.
10. A vizsgáztatásról – beleértve a vizsgára bocsátás feltételeinek ellenőrzését is – jegyzőkönyvet kell készíteni a vizsgabizottság elnökének és tagjainak aláírásával. A vizsgajegyzőkönyvet a bányafelügyelet irattárában kell elhelyezni.
11. A vizsgáztatásért érvényességi körönként vizsgadíjat kell fizetni.

2. melléklet a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A gyártó létesítmények biztonsági távolságának meghatározása

1. A gyártó létesítmény „RV-besorolású” építményének környezetében mind a létesítményen belüli „RV-besorolású” vagy tűzveszélyességi osztályú építmény, mind a külső létesítmény, építmény irányában megtartandó biztonsági távolságokat a következő képlet alapján számítással kell meghatározni:

$$R = \frac{k \cdot 100^n \cdot (C_1 \cdot C_2 \dots C_n)^n \cdot \sqrt[3]{M \cdot E}}{(p - 100)^n} \quad (1)$$

ahol:

„R” – a biztonsági távolság, m-ben,

„M” – az egyidejűleg felrobbanó robbanóanyag-mennyiség, kg-ban,

„E” – a felrobbanó robbanóanyag 1. függelék szerinti TNT egyenértéke,

„p” – a robbanási üthullám normál reflexiós dinamikus nyomásmaximuma, kPa-ban (abszolút nyomás), amelyet a védendő építményre, létesítményre a 2. függelékben meghatározott követelményként támasztott számszerű értékekben kell a képletbe behelyettesíteni,

„n”, „k” – nagy számú robbantási kísérlet alapján megállapított tényezők 3. függelék szerinti értékei,

„C₁”, „C₂”, „C_n” – a robbanási üthullám terjedési irányában – a robbanás centruma és a védendő hely között – levő falak, védőfalak, védősáncok, domborzat, erdő 4. függelék szerinti csillapítási tényezői.

Az „RV-besorolású” építmény és a védendő építmény, létesítmény között megtartandó biztonsági távolságok kiszámításához – a védendő építményre megengedett robbanási nyomásmaximum és az ahhoz tartozó „n” és „k” tényezőknek a fenti képletbe való behelyettesítése útján kapott – következő képleteket kell alkalmazni:

- a) a 110 kPa megengedett nyomásmaximumhoz tartozó biztonsági távolság kiszámításához

$$R_{110} = 2,9 \cdot (10 \cdot [(C_1 \cdot C_2 \cdot \dots \cdot C_n)]^0, 83 \cdot (M \cdot E)^{1/3} \quad (2)$$

- b) a 120 kPa megengedett nyomásmaximumhoz tartozó biztonsági távolság kiszámításához

$$R_{120} = 4,1 \cdot (5 \cdot [(C_1 \cdot C_2 \cdot \dots \cdot C_n)]^0, 69 \cdot (M \cdot E)^{1/3} \quad (3)$$

- c) a 130 kPa megengedett nyomásmaximumhoz tartozó biztonsági távolság kiszámításához

$$R_{130} = 4,1 \cdot (3,3 \cdot [(C_1 \cdot C_2 \cdot \dots \cdot C_n)]^0, 69 \cdot (M \cdot E)^{1/3} \quad (4)$$

- d) a 150 kPa megengedett nyomásmaximumhoz tartozó biztonsági távolság kiszámításához

$$R_{150} = 4,1 \cdot (2 \cdot [(C_1 \cdot C_2 \cdot \dots \cdot C_n)]^0, 69 \cdot (M \cdot E)^{1/3} \quad (5)$$

- e) az 500 kPa megengedett nyomásmaximumhoz tartozó biztonsági távolság kiszámításához

$$R_{500} = 3,85 \cdot (0,25 \cdot [(C_1 \cdot C_2 \cdot \dots \cdot C_n)]^0, 33 \cdot (M \cdot E)^{1/3} \quad (6)$$

2. Azon a helyen, ahol a robbantás napi feladatokat képez, a környező építmény védelme érdekében a robbantás szeizmikus hatása ellen védő biztonsági távolságot is meg kell állapítani.

3. A robbanóanyag-raktár tárolási normáját kg-ban – a környező védendő építménynél megengedett robbanási nyomásmáximum alapulvételével – az (1) alapképlet „M”-re kifejezett, következő alakjának segítségével kell kiszámítani:

$$M = \frac{\left(\frac{R \cdot (p - 100)^n}{k \cdot 100^n \cdot (C_1 \cdot C_2 \dots C_n)^n} \right)^3}{E} \quad (7)$$

A tárolási norma kiszámításához az „R” helyébe a robbanóanyag-raktár robbanási centruma és a védendő építmény közötti tényleges távolságot (m-ben) kell behelyettesíteni. A képlet más tényezői megegyeznek az (1) képletével.

1. függelék a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A robbanóanyag TNT-egyenértéke

1. A robbanóanyag TNT-egyenértékét („E”) a következő módon kell kiszámítani:

$$E = \frac{\text{a robbanóanyag robbanáshője, kJ – ban}}{\text{a TNT robbanáshője, kJ – ban}}$$

(A TNT robbanáshője: 5066 kJ/kg.)

2. Az ismeretlen TNT-egyenértékű iniciáló- és brizáns robbanóanyag, valamint a robbanóképes pirotechnikai keverék TNT-egyenértékét – méréssel megállapított vagy szakirodalomból vett robbanáshő, vagy a gyártó által megadott égéshő adataik alapján – az 1. képlet számítása szerint kell meghatározni.

2. függelék a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A robbanási ütőhullám, megengedett legnagyobb értéke a védendő építménynél, létesítménynél

A gyártó létesítményen belül védendő „RV-besorolású” vagy tűzvesélyességi osztályú építmény és szabadtér, valamint a védendő külső létesítmény, építmény – robbanási centrum felé eső – legközelebbi pontjainál, illetve tartózkodási helyein a robbanási ütőhullám nyomásmáximumának („p”) megengedett legnagyobb értékei a következők:

- a) 110 kPa-nál (0,1 bar túlnyomásnál) kisebb
 - aa) a 9. § (2) bekezdésében felsorolt külső létesítménynél, építménynél,
 - ab) a robbanóanyag-megsemmisítő telep környezetében levő minden építménynél;
- b) 110 kPa (0,1 bar túlnyomás) a 9. § (1) bekezdésében érintett külső létesítménynél, építménynél;
- c) 120 kPa (0,2 bar túlnyomás)
 - ca) a gyártóüzemi központi építménynél (központi irodánál, műhelynél, raktárnál, laboratóriumnál és szociális épületnél),
 - cb) a 20 fő feletti létszámú nem gyártó létesítményi építménynél;
- d) 130 kPa (0,3 bar túlnyomás)
 - da) a legfeljebb 20 fős létszámú nem gyártó létesítményi építménynél,
 - db) a 20 fő feletti létszámú gyártó üzemhez tartozó építménynél,
 - dc) a 10 fő feletti „RV besorolású” építménynél,
 - dd) a létesítményen belüli főközlekedési útnál és iparvágánynál;
- e) 150 kPa (0,5 bar túlnyomás)
 - ea) a legfeljebb 20 fős létszámú gyártó üzemhez tartozó építménynél,
 - eb) a legfeljebb 10 fős létszámú „RV-besorolású” építménynél;

- f) 500 kPa (4,0 bar túlnyomás)
- fa) a robbanóanyag-raktárnál,
- fb) a gyártó üzemhez tartozó, állandó munkahely nélküli segédanyag-raktárnál,
- fc) a létesítmény külső kerítésénél.

3. függelék a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A kísérletileg meghatározott „n” és „k” tényezők számszerű értékei

„p” Nyomástartomány (kPa)	„n”	„k”
101–110	0,83	2,90
111–150	0,69	4,10
151–400	0,52	4,60
401 felett	0,33	3,85

4. függelék a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

Épületszerkezet, műtárgy, domborzat, erdő stb. csillapítási tényezőinek számszerű értékei

„C1” „C2” „Ci” csillapítási tényezők	A robbanási ütdőhullám nyomásának csillapítását eredményező épületszerkezet, műtárgy, domborzat, erdő stb.
0,0	az olyan vasbeton-építmény esetében, amelynek falai, födeme és ajtója a robbanási nyomásnak ellenáll
0,0	az olyan föld alatti építmény esetében, amelyből a robbanás nem képes kitörni a földfelszín fölé
0,3	a várható robbanásnak ellenálló vasbetonfal esetében, az árnyékolt irányban, ha a robbanás a vasbetonfal közelében következhet be
0,4	legalább 50 m szélességű, átláthatatlan, sűrű erdős sáv esetében, az erdős sáv irányában
0,5	két védősánc esetében, amelynek koronatávolsága nem kisebb a két védősánc átlagos koronamagasságának kétszeresénél
0,5	két vasbeton védőfal esetében, amelyek egymástól való távolsága nem kisebb a két védőfal magasságának középértékénél
0,5	az olyan domborzat esetében, amelynek dombmagassága és térbeli elhelyezkedése a védősáncéval egyenértékű és a talajhullámok ismétlődnek
0,5–0,7	védősáncon átvezető alagút két töréssel (a hosszától és a keresztmetszetétől függően)
0,6	két vasbeton védőfal esetében, amelyek 1 m-nél nagyobbak, de magasságuk középértékénél kisebb távolságra vannak egymástól
0,7	egyszeres védősánc vagy vasbeton védőfal esetében, amely akár a veszélyes, vagy akár a védendő építmény közelében van
0,7	az olyan domborzat esetében, amelynek dombmagassága és térbeli elhelyezkedése a védősáncéval egyenértékű
0,7	az olyan sűrű erdős sáv esetében, amelyen keresztül a lombnélküli időszakban sem látható a védendő építmény
0,8	a 45°-nál kisebb dőlésszögű, egyszeres védősánc esetében
0,8–0,9	védősáncon átvezető alagút egy töréssel (a hosszától és a keresztmetszetétől függően)
0,9	a 30°-nál kisebb dőlésszögű, egyszeres védősánc esetében
0,9	olyan fal esetében, amely a robbanástól várhatóan lerombolódik
0,9–1,0	védősáncon átvezető alagút törés nélkül (a hosszától és a keresztmetszetétől függően)
1,0	a robbanás kifúvási irányában (falón levő nyílás, ajtó, ablak irányában), ha a kifúvás irányában nincs védősánc vagy vasbeton védőfal
1,0	a kifúvófal és kifúvófödém esetében

3. melléklet a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

Irányelvek a robbantási technológiai előírás összeállításához

1. a robbantási technológiai előírás (RTE) alkalmazhatósági körének meghatározása (adott termelő, gazdálkodó szervezet külszíni, illetve földalatti művelésű bányája, bányái, továbbá a robbantás helyének, helyeinek megjelölése, a robbantandó anyag, közet meghatározása, a robbantás céljának ismertetése a robbantási módokkal, lehetőségekkel), személyi feltételek meghatározása
2. a felhasználható robbanóanyag megnevezése
3. a töltési terek paramétereinek (szélső- és átlagértékek) meghatározása, átmérő, dőlésszög, előtét, egymástól való távolság, munkaterület, hossz, mélység, sorok egymástól való távolsága, sorok száma, az egyidejűleg felrobbantható töltetek, az ezek elhelyezéséhez szükséges töltési terek száma, a betörés módja
4. töltetszámítás, az alkalmazható töltet tömegek szélső értékei, a számított, szükséges robbanóanyag tömegek elhelyezhetőségének ellenőrzése
5. töltés
- 5.1. töltetek kialakítása, töltetszerkezet
- 5.2. osztott, illetve nyújtott töltetek alkalmazhatósága
- 5.3. töltőgép használata esetén a kezelésre vonatkozó szabályok; vizes környezet esetén a víztelenítés lehetősége, a nem vízálló robbanóanyag vízállóvá tételének módja
- 5.4. emelkedő irányú robbantólyuk esetén a töltet visszacsúszás megakadályozásának lehetőségei
- 5.5. robbantószerkezettel végzett robbantás esetén a különböző körülmények esetén (nyomás, hőmérséklet, rétegvastagságok, béléscsővezetés, cementezés stb.) alkalmazható robbantószerkezetek típusai, kivitele, főbb paraméterei
- 5.6. meleganyag robbantás esetén a töltet hőszigetelésének módja, anyaga, mértéke, a töltési tér hőmérséklet ellenőrzésének módja, eszköze, a mért érték nyilvántartása
- 5.7. esetleges próbarobbantásra vonatkozó rendelkezések
6. az indítás módjának, módjainak meghatározása
- 6.1. az indítótöltények, -töltetek anyaga, elkészítésének módja, egy töltet indításához szükséges indítók száma, elhelyezési helye
- 6.2. a gyújtószinór hosszának szélső értékei, a gyújtást végző személyek száma (db/fő), a gyújtás eszközei
- 6.3. a robbanószinór szerelésének és indításának módja
- 6.4. a nem elektromos rendszerű robbantóhálózat kialakítására vonatkozó szabályok
- 6.5. az időzítési lehetőségek, illetve az időzítésre vonatkozó alapvető irányelvek
7. a fojtás anyaga, mérete, elhelyezésének módja
8. a villamos robbantóhálózat kialakítása
- 8.1. alkalmazható kötési mód, eredő ellenállás számítás, a kialakítható legnagyobb, legtöbb gyutacsot tartalmazó, legnagyobb eredő ellenállású hálózat
- 8.2. villamos gyutacsok vezetékeinek hossza, anyaga, összellenállása
- 8.3. robbantóvezeték hossza, fajlagos ellenállása
- 8.4. az indításhoz szükséges legkisebb energia, és az ezt biztosítani tudó robbantógép típus meghatározása
- 8.5. a robbantógép működőképességének helyszíni ellenőrzése
- 8.6. a villamos robbantóhálózat, részáramkörök tényleges eredő ellenállásának mérése, a méréshez alkalmazható műszer
9. biztonsági távolság meghatározása, a repeszhatás csökkentésének szükségessége, lehetőségei
10. a jelzés rendje és módja
11. a védett hely, a robbantóállomás és a munkahelyi robbanóanyag tárolás helyének feltételei
12. várakozási idő meghatározása
13. megállt töltet hatástalanításának módja
14. a robbanóanyag megsemmisítése, a megsemmisítés helye, módja, az egyidejűleg megsemmisíthető tömeg
15. az élet- és vagyonbiztonság érdekében szükséges egyéb intézkedések (elektromos vezetékek feszültségmentesítésének, csővezeték túlnyomásmentesítésének szükségessége stb.)
16. a robbantási engedélyben rögzített külön feltételek
17. a rendelet előírásainak betartása alóli esetleges felmentések ismertetése

4. melléklet a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

A robbantás biztonsági távolságának meghatározása

A) Szeizmikus biztonsági távolság meghatározása

1. A szeizmikus biztonsági távolság előzetes számítása általános esetre

$$l = k \sqrt{Q_f} \quad (1),$$

ahol:

l = a szeizmikus biztonsági távolság, [m]

k = tényező, értéke:

- víz alatt vagy mocsaras talajban tervezett robbantásnál és 10 m-nél vastagabb agyagrétegre épült objektumoknál 100
- azonos műtárgyakra, objektumokra ható, rendszeresen ismétlődő robbantás esetén (pl. kőbányákban, kohászati üzemekben stb.) 50
- egyedi robbantás esetén (pl. építmény több részletben való bontásakor is) 25
- rátett töltet alkalmazása és áthalmozott anyag terítése esetén 5

 Q_f , a mértékadó töltet tömege, [kg]

2. A robbantás szeizmikus hatásának ellenőrzése általános esetekben

Ha az 1. pont szerint meghatározott szeizmikus biztonsági távolságon belül védendő létesítmény van, akkor a várható rezgési sebesség értékét a következők szerint kell meghatározni:

$$v = \frac{k \cdot \sqrt{Q_f}}{l} \quad (2),$$

ahol v = az a rezgési sebesség [mm/s], amelynél nagyobb nem várható (l) távolságban.

A számított rezgési sebesség megfelelő, ha a (2) képlettel vagy a 3. pontban ismertetett módon meghatározott rezgési sebesség értéke kisebb, mint az 1. táblázatban az adott létesítmények besorolása szerint megadott sebesség érték.

1. táblázat

A védendő építmény megnevezése	Megengedett legnagyobb rezgési sebesség (mm/s)
Különleges védelmet igénylő létesítmény (pl. honvédelmi, távközlési létesítmény, szakértői repülőtér, duzzasztógát, 20 méternél nagyobb fesztávú híd)	szakértői vélemény szerint
Statikailag bizonytalan, megrongálódott építmény, műemlék, termelői kőolaj- és földgázút, valamint 0,17 MPa-nál nagyobb nyomás alatt álló csővezeték és szerelvény	2
Panelház és statikailag nem teljes értékű építmény	5
Statikailag kifogástalan építmény, torony, gyárkémény, villamos és vízmű, szabadtéri villamos berendezés	10
Vasbeton vagy acélvázás építmény; alagút, 0,7 m-nél mélyebben vezetett csatorna és egyéb csővezeték, valamint szerelvény, föld alatti térség	20
Közút, vasút, függőpálya, villamos távvezeték, távbeszélő vezeték	40

3. A robbantás szeizmikus hatásának számítása különleges esetre

- 3.1. Vonalban elhelyezett töltetek hatásának figyelembevétele

A Q_f mértékadó töltet sor hosszának kétszeresén belüli távolságban elhelyezkedő műtárgyak védelmének (l < 2R) a (2) képletben szereplő Q_f töltet nagyság helyett Q_{eff} effektív töltettel lehet számolni:

$$Q_{eff} = q \cdot n_{eff}$$

A képletben a q az n [db] töltetből álló töltet sor egy töltetének átlagos tömege, n_{eff} a mérsékelt töltetszám; n_{eff} értékét a töltet sor és a megvédendő műtárgy egymáshoz viszonyított helyzetétől függően a 3.1.1–3.1.3. pontban meghatározott módon számítandó ki.

3.1.1. A töltetsor középpontjával szemben elhelyezkedő műtárgyra

$$n_{\text{eff},1} = 1 + \frac{n-1}{\left[\left(1 + \frac{r^2}{r^2}\right) \cdot \left(1 + \frac{R^2}{4r^2}\right) \right]^{z/4}} \quad (3),$$

3.1.2. A töltetsor egyik végpontjában levő, a töltetsorra merőlegesen elhelyezkedő műtárgyra

$$n_{\text{eff},2} = 1 + \frac{n-1}{\left[\left(1 + \frac{r^2}{r^2}\right) \cdot \left(1 + \frac{R^2}{r^2}\right) \right]^{z/4}} \quad (4),$$

3.1.3. A töltetsor irányába eső műtárgyra

$$n_{\text{eff},3} = 1 + \frac{n-1}{\left[\left(1 + \frac{r^2}{r^2}\right) \cdot \left(1 + \frac{R}{r}\right) \right]^{z/2}} \quad (5),$$

ahol:

t – a szomszédos töltetek közötti átlagos távolság, [m],

r – a műtárgyhoz legközelebbi töltettől mért távolság, [m],

R – a Q_i mértékadó töltettel robbanó pont hossza, [m],

z – a töltetektől mért távolságtól függő, a szeizmikus energia csillapítását figyelembe vevő tényező, amelynek értéke:

$r < 2$ m esetén $z = 1$,

$r > 2$ m esetén $z = 2$.

Hosszú „kábeltöltetek” robbantásánál q értékét $r/2$ hosszú, egymástól $t=r/2$ távolságban elhelyezkedő töltetként kell figyelembe venni.

3.2. A lerobbantott építmény vagy szerkezet leesésével előidézett szeizmikus hatás

Építmény vagy szerkezet leesése olyan hatást idézhet elő, mintha egy egyenértékű tömegű töltetet (Q_e) robbantanának fel:

$$Q_e = \frac{M \cdot H}{40_0} \quad (6),$$

ahol

M – a leeső tömeg, [t],

H – a leeső tömeg súlypontjának és a leérkezés szintjének magasságkülönbsége, [m].

A leeső tárgy alá legalább 0,8 m vastag homok, hordott föld, salak, építőanyag törmelékéből készített rugalmas párna alkalmazása esetén Q_e felével lehet számolni.

A fentiek szerint számított Q_e értékkel kell a lerobbantott építmény szeizmikus hatását a (2) képlettel meghatározni. Ha $Q_e < Q_i$, a lerobbantott építmény leeséséből adódó szeizmikus hatást nem kell számolni.

3.3. Építmény bontásánál talajfelszín fölött elhelyezett töltetek robbantásakor

3.3.1. Ha a töltetek legalsó pontja legalább 0,5 m-re a talaj felszíne fölött helyezkedik el, akkor a (2) képletben szereplő k -tényező értéke a felére csökkenthető.

3.3.2. 3 m-nél magasabb oldalfalakkal alátámasztott födém szerkezetek és 3 m-nél magasabb pillérekre támaszkodó hídlemezek robbantását szeizmikus szempontból rátett töltetekkel végzett robbantásként kell tekinteni.

3.4. Föld alatti robbantás esetén l értéként a töltetek súlypontjának felszíni vetületi pontja és a védendő létesítmény legközelebbi pontja közötti távolságot kell figyelembe venni.

3.5. Robbantás forgó gép közelében

A megengedett mértékadó töltet tömegét Q_f a forgó gép csapágyfedelén üzem közben mért legnagyobb kitérés A_0 ismeretében a következő képlettel kell meghatározni:

$$Q_f = 0,00004 \left[(A - A_0) \frac{f \cdot l}{k} \right]^2 \quad (7),$$

mely képletbe A és A_0 értékét [μm]-ben kell behelyettesíteni (A – a megengedett legnagyobb kitérés). A várható rezgésszámot f [Hz] mértékegységben, Q_f [kg] töltet tömegközéppontjától számított távolság alapján a 2. táblázat szerint kell meghatározni.

2. táblázat

l – távolság (m)	Szorószám	f – várható rezgésszám (Hz)
0–2	3,5	200
2–20	2,0	100
20–40	1,7	80
40–70	1,3	60
70–100	1,1	50

3.6. Földbe helyezett csővezeték védelme

Vonalban elhelyezett tölteteknek e vonallal párhuzamos csővezetésekre kifejtett hatását a (3) képlettel kell figyelembe venni. Ha a töltetek alkotta vonal és a csővezeték nyomvonala szöget zár be egymással, akkor mind a (2) képletben szereplő l , mind a (3) képletben szereplő r távolságként a töltetsor középpontjától a csővezetékre állított merőleges hosszát kell venni.

B) A robbantás repeszhatása elleni biztonsági távolság

1. Azt a biztonsági távolságot, amelyen kívül a robbantás repeszhatása személyre, továbbá védendő létesítményre veszélyesnek nem tekinthető, a felrobbantásra kerülő legnagyobb töltet tömegétől (G) és elhelyezésétől, és a robbantás céljától függően a 3. táblázat alapján kell meghatározni.

3. táblázat

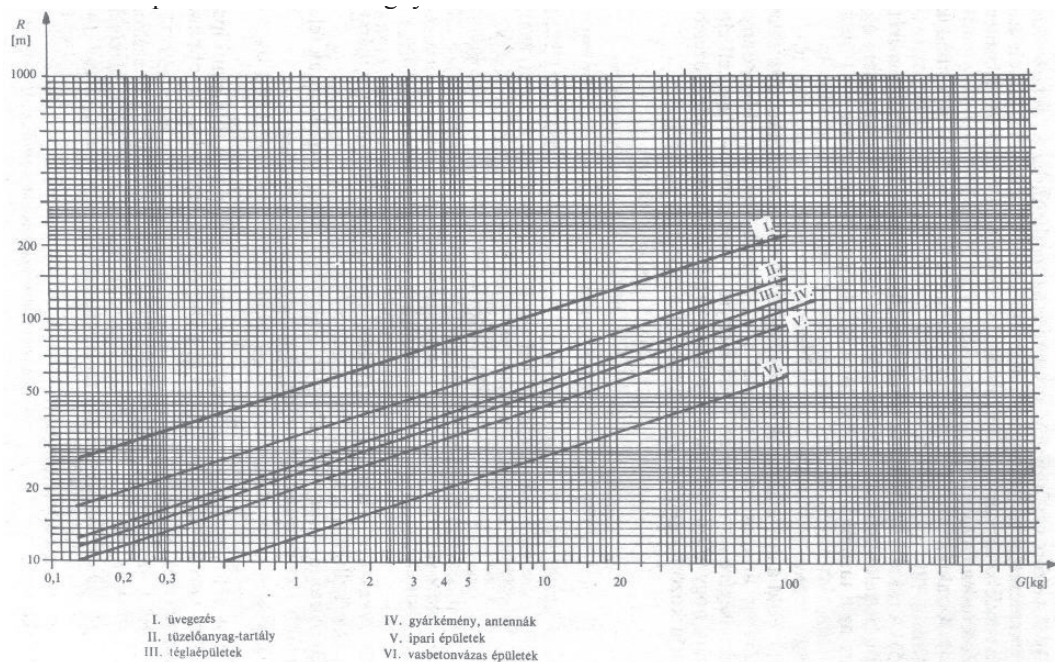
Biztonsági távolság [m] (minimális érték)	A töltet tömege, elhelyezése, a robbantás célja
500	500 kg-ot meghaladó – kőzetjövésztes vagy talajbontás célját szolgáló – töltet
300	robbantással bővített lyukban, hézagokban, repedésekben elhelyezett töltet 100 kg-ot meghaladó – nagy átmérőjű robbantólyukban elhelyezett kőzetjövésztes vagy talajbontás célját szolgáló – töltet
200	kőzettömb darabolására (batározás) szolgáló – töltet 5 kg-ot meghaladó – kőzetjövésztes, létesítmény- vagy talajbontás célját szolgáló – töltet fatuskó kitermelésére, darabolására, továbbá áthalmozott anyag terítésére szolgáló – töltet
100	legfeljebb 5 kg tömegű – kőzetjövésztes, létesítmény- vagy talajbontás célját szolgáló – töltet
50	robbantólyuk bővítését szolgáló töltet robbantólyukban 15 m-nél nem mélyebben elhelyezett, szeizmikus mérés célját szolgáló töltet, földre vagy földbe fektetett robbanózsínór zárt robbantókamrában elhelyezett töltet
30	robbantólyukban 15 m-nél mélyebben elhelyezett robbantószerkezet, szeizmikus mérés célját szolgáló töltet

2. A 3. táblázatban fel nem sorolt esetekben (pl. rátett töltet, fémtárgy, meleg anyag vagy jég robbantása, talajlazítás) a biztonsági távolságot – ha azt a robbantási engedély nem határozza meg – a használt robbanóanyag fajtájától, a töltet tömegétől, a robbantott, jövésztes anyagtól, a helyi körülményektől és az alkalmazott védőeszközöktől függően a robbantásvezető köteles meghatározni.

3. Ha az 1. pont szerint meghatározott biztonsági távolságon belül védendő létesítmény van, és a felrobbantásra kerülő legnagyobb töltet tömege nem csökkenthető, a robbantás hatása elleni védelemről megfelelő védőeszköz alkalmazásával (pl. homokzsák, töltés, védőpalánk) kell gondoskodni. Biztosítani kell, hogy a védőeszközök több töltet robbantása esetén is hatásosak maradjanak.

C) Légnyomás hatása elleni biztonsági távolság

1. Azt a biztonsági távolságot (R), amelyen kívül a felrobbantásra kerülő legnagyobb töltet (G) által előidézett légnyomás létesítményekre nem tekinthető veszélyesnek az ábra szerint kell meghatározni.
2. A rátett töltet tömege 100 kg-nál nagyobb nem lehet.
3. A B) 3. pontban előírtak a légnyomás hatása elleni védelemre is vonatkoznak.

A légnyomás hatása elleni biztonsági távolság értékei

5. melléklet a 13/2010. (III. 4.) KHEM rendelethez

Több tároló esetén a szomszédos tárolók közötti távolság

Robbanóanyag vagy lőpor		Gyutacs		Perforátor vagy robbanózsínór	
mennyiség 1000 kg-ban	távolság m-ben	mennyiség 1000 db-ban	távolság m-ben	menny. 1000 db, vagy 1000 m	távolság m-ben
1-ig	15	20-ig	15	1-ig	15
1-3	25	20-40	20	1-2	20
3-10	50	40-100	30	2-5	30
10-20	70	100-200	40		
		200-400	60		

A közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter 14/2010. (III. 4.) KHEM rendelete a légi járművel végzett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység engedélyezésének rendjéről szóló 10/2002. (II. 6.) KöViM rendelet módosításáról

A légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény 74. § (1) bekezdés p) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 133/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A légi járművel végzett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység engedélyezésének rendjéről szóló 10/2002. (II. 6.) KöViM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „1. § (1) A rendelet hatálya a gazdasági célú légi közlekedési tevékenységet (Lt. 71. § 27. pontja) végző gazdálkodó szervezetekre terjed ki.
- (2) Az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet e rendelettel együttesen alkalmazandó.”
- 2. §** A Rendelet 7. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „7. § A légi fuvarozó köteles a mérlegfordulónaptól számított 180 napon belül a légiközlekedési hatósághoz benyújtani az előző üzleti év könyvvizsgáló által ellenőrzött és záradékkal ellátott beszámolóját.”
- 3. §** A Rendelet 9. § (3) és (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(3) Az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikk (3) bekezdésében és 8. cikk (8) bekezdésében meghatározott összegnek megfelelő vagyoni biztosíték lehet a pénzügyi intézménynél lekötött és elkülönített pénzügyi összeg, a pénzügyi intézmény által vállalt kezesség, a bankgarancia vagy a Magyar Köztársaság területén biztosítási tevékenység végzésére jogosult biztosító intézettel kötött biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény. A vagyoni biztosítékra vonatkozó szerződést legalább 1 évi időtartamra kell megkötöni. A légi fuvarozó legkésőbb a szerződés lejártáig köteles igazolni, hogy a szerződést meghosszabbította, vagy más pénzügyi intézménnyel, biztosítóintézettel új szerződést kötött.
- (4) Ha a légiközlekedési hatóság az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint jár el, a légifuvarozónak – megalapozott üzleti terv alapján – könyvvizsgálói nyilatkozattal kell tanúsítania, hogy meghatározott időn belül nagy valószínűséggel várható a pénzügyi feltételek ismételt teljesítése. Az ideiglenes engedély lejártáig a légifuvarozó köteles igazolni a pénzügyi feltételek meglétét. Az a légifuvarozó, aki a pénzügyi feltételek teljesítésére haladékot kapott, a kérelme benyújtásától számított 5 éven belül erre irányuló kérelmet ismételten nem nyújthat be.”
- 4. §** A Rendelet 10. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „10. § (1) A 3. § (1) bekezdésében meghatározott kérelmet – a gazdasági célú légiközlekedési tevékenység tervezett megkezdése előtt legalább 45 munkanappal – írásban kell a légiközlekedési hatósághoz benyújtani.
- (2) A tevékenységi engedély iránti kérelemnek a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvényben foglaltakon túl tartalmaznia kell az alábbiakat:
- a kérelmező központi ügyintézésének helye, telefonszáma,
 - a tervezett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység leírása,
 - a vezető és a szakmai irányító szakmai gyakorlata.
- (3) A kérelemhez – a (4) bekezdésben foglaltak figyelembevételével – a következőket kell csatolni:
- a vállalkozói igazolvány vagy a cégkivonat és a társasági szerződés hiteles másolata,
 - a kérelmező arra vonatkozó nyilatkozata, hogy az Lt. 23/B. § (3) bekezdés b)–f) pontjában foglaltak alapján személyes megbízhatósága nincs kizárva,
 - a pénzügyi teljesítőképességre vonatkozóan az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikk (2) bekezdésében meghatározott üzleti terv, továbbá a 9. § (1) és (3) bekezdésében meghatározott igazolások eredeti példánya vagy hiteles másolata,
 - a biztosítási kötelezettségre vonatkozóan az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 11. cikkében, valamint a légifuvarozókra és légi járművek üzemben tartóira vonatkozó biztosítási követelményekről szóló 2004. április 21-i 785/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott felelősségbiztosításról szóló igazolás,

e) a (2) bekezdés c) pontjában foglaltak tekintetében az érintett személyeknek a személyes adatok kezelésére vonatkozó hozzájáruló nyilatkozata.

(4) Ha a kérelmező a kérelemhez az adó-, vám- és járulékfizetési kötelezettség tekintetében a 3 hónapnál nem régebbi hatósági igazolásokat, a vállalkozói igazolványát vagy a cégkivonatát nem csatolja, a légiközlekedési hatóság – az ügy elbírálásához szükséges adatok szolgáltatása iránt – megkeresi a nyilvántartást vezető szervet.”

- 5. §** (1) A Rendelet 12. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A tevékenységi engedély a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvényben foglaltakon túl a következőket tartalmazza:
a) a légifuvarozó központi ügyintézésének helye,
b) a vezető és a szakmai irányító neve,
c) az engedélyezett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység,
d) egyéb feltételek.”
- (2) A Rendelet 12. § (3) bekezdés nyitó szövegrésze helyébe a következő rendelkezés lép:
„A légiközlekedési hatóság a kiadott tevékenységi engedélyekről nyilvántartást vezet, amelyet a honlapján közzétesz. A nyilvántartás a következőket tartalmazza:”
- 6. §** A Rendelet 13. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A légifuvarozónak az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikk (5) bekezdése szerinti bejelentéshez csatolnia kell a bejelentésben foglaltakat igazoló okiratokat, nyilatkozatokat.”
- 7. §** (1) A Rendelet 14. § (1) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A légiközlekedési hatóság a tevékenységi engedélyt felfüggeszti, ha a légifuvarozó)
„b) a 7. §-ban foglalt kötelezettségének az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikk (3) bekezdésben meghatározott határidőn belül sem tesz eleget, annak teljesítéséig.”
- (2) A Rendelet 14. § (2) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A légiközlekedési hatóság a tevékenységi engedélyt visszavonja, ha)
„a) a légifuvarozó az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben és az e rendeletben foglalt feltételeket ismételten nem teljesíti, vagy ezeket súlyosan megsérti,”
- 8. §** A Rendelet a következő 17. §-sal egészül ki:
„17. § Ez a rendelet a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 2008. szeptember 24-i 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.”
- 9. §** (1) A Rendelet 9. § (1) bekezdés a) pontjában az „a Tanács 2407/92/EGK rendelete” szövegrész helyébe az „az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet” szöveg, 9. § (1) bekezdés b) pontjában az „a Tanács 2407/92/EGK rendelete 5. cikke (7) bekezdésének a) pontja” szövegrész helyébe az „az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikk (3) bekezdése és 8. cikk (8) bekezdése” szöveg, 9. § (2) bekezdésében az „a Tanács 2407/92/EGK rendelete” szövegrész helyébe az „az 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet” szöveg lép.
- (2) Hatályát veszti a Rendelet 5. §-a és az azt megelőző alcíme, 11. §-a és az azt megelőző alcíme, 14. § (2) bekezdés b) pontja, 14. § (2) bekezdés c) pontjában az „anélkül, hogy a szünetelést a légiközlekedési hatóságnak megfelelő indokkal bejelentette volna,” szövegrész, 15. § (1) bekezdése.
- 10. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.
- (2) Ez a rendelet a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 2008. szeptember 24-i 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

Hónig Péter s. k.,

közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai és végzései

Az Alkotmánybíróság 23/2010. (III. 4.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára irányuló indítványok, valamint folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló bírói kezdeményezés, továbbá alkotmányjogi panaszok tárgyában – *dr. Bragyova András* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Lenkovics Barnabás* és *dr. Balogh Elemér* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 27. §-a alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény 9. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény 13. § (1) és (2) bekezdése, valamint a (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.
4. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 233. § (3) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
5. Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény módosításáról szóló 2001. évi I. törvény 14. § (2) bekezdésének és 15. § (4) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárást megszünteti.
6. Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény 13. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítványt visszautasítja.
7. Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény 13. §-ával összefüggésben előterjesztett egyéb indítványokat visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. Az Alkotmánybírósághoz számos indítvány érkezett a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvénynek (a továbbiakban: Grtv.) a dohánytermékek reklámozására vonatkozó szabályozásával összefüggésben. Az indítványozók absztrakt utólagos normakontrollt, nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát, folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatát, továbbá alkotmányjogi panasz vizsgálatát kezdeményezték. Az indítványokat egy ügyvédi iroda, két dohánygyár és a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság bírója terjesztette elő. Az indítványok a dohányreklámok tilalmán túl alkotmányossági kifogásokat fogalmaztak meg a kereskedelmi szólásszabadság általános szabályozásával és a szexuális tartalmú reklámok speciális korlátozásával kapcsolatban is. Ezek mellett az egyik alkotmányjogi panasz előterjesztője eljárási jellegű kifogást is előterjesztett a bírósági döntéshozatallal összefüggésben.
1. Az egyik indítványozó a Grtv. módosításáról szóló 2001. évi I. törvény (a továbbiakban: Grtmód.) több rendelkezésének utólagos alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte. Álláspontja szerint a Grtmód. 8. §-a (amely a Grtv. 13. §-át módosította) ellentétes az Alkotmány 7. § (1) bekezdésével, mert teljes tilalmat vezet be a dohánytermékek reklámozására. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a tilalom összeegyeztethetetlen az Európai Unió jogrendjével és alapvető jogelveivel. Ennek keretében utalt a Magyar Köztársaság és az Európai Községek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás

kihirdetéséről szóló 1994. évi I. törvény (a továbbiakban: Európai Megállapodás) 67. és 68. cikkére, valamint az Európai Bíróság joggyakorlatára. A Grtv. mód. 8. §-ával összefüggésben az indítványozó másodlagosan azt kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból folytassa le a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát.

Az indítványozó kifogásolta a Grtv. mód. 8. §-a hatálybalépésének idejét meghatározó 14. § (2) bekezdését. Egyrészt arra hivatkozott, hogy a támadott szabályozás nem biztosított kellő felkészülési időt a megváltozott jogszabályi környezethez történő alkalmazkodásra a dohánygyártó és -forgalmazó cégeknek, valamint a velük szponzorációs szerződést kötő vállalkozásoknak és közhasznú szervezeteknek. Álláspontja szerint ez ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szereplő jogállamiság követelményével. Másrészt az indítványozó azt állította, hogy Grtv. mód. 14. § (2) bekezdése sérti a gazdasági verseny szabadságát [Alkotmány 9. § (1) bekezdés] és diszkriminatív [Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés], mert eltérő módon szabályozza a tilalom hatálybalépésének időpontját: a köztéri reklámozó cégek – indokolatlanul – jóval hosszabb felkészülési időhöz jutottak, mint a sajtóvállalkozások, az internetszolgáltatók és a moziüzemeltetők.

Az indítványozó a Grtv. mód. 15. § (4) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatát is kezdeményezte a jogállamiságra, a versenyszabadságra és a hátrányos megkülönböztetés tilalmára hivatkozva. A kifogásolt rendelkezés szerint a szakminiszter a „világszintű nemzetközi motorsportrendezvények vonatkozásában, különös méltánylást érdemlő esetben, kérelemre, határozott időre” felmentést adhat a dohányreklám-tilalom alól. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a támadott rendelkezés a Forma–1 autóverseny kivételes, diszkrecionális megítélését alapozza meg, anélkül, hogy ahhoz alkotmányos érdek fűződne.

A jogállamiság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] és a vállalkozáshoz való jog [Alkotmány 9. § (1) bekezdés] alapján támadta az indítványozó a Grtv. mód. 3. §-ával a Grtv.-be iktatott 5/A. § (4) bekezdését, amely a pornográf reklámozás fogalmán túlmenően megtiltotta a „szexuális ingerkeltésre irányuló” áruk reklámját. Indokolása szerint a kifogásolt rendelkezés bizonytalan megfogalmazású, nem értelmezhető megfelelően, emellett – a hatálybalépésének ideje miatt – nem állt rendelkezésre kellő felkészülési idő a jogszabály-változáshoz történő alkalmazkodásra, továbbá túlzottan tág körben korlátozza közérdekből a média-vállalkozások alapjogát.

Az indítványozó kezdeményezte a Grtv. mód. 13. § (2) bekezdése alkotmányossági vizsgálatát is (amely a 19/A. §-sal egészítette ki a Grtv.-t), mert az lehetőséget adott arra, hogy az eljáró hatóság – Grtv.-be ütközés esetén – előzetesen megtiltsa a még nyilvánosságra nem hozott reklám közzétételét. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés cenzúrát valósít meg, ezért sérti az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadságot, továbbá ellentétes a 61. § (3) bekezdésével, mert az Országgyűlés nem minősített (kétharmados) többséggel fogadta el a törvénymódosítást.

- 2.1. Az egyik dohánygyár alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Bíróság 24.K.32.832/2003/8. számú, 24.K.33.004/2003/7. számú, 24.K.33.079/2003/6. számú, valamint 24.K.32.837/2003/7. számú ítéleteivel összefüggésben.

A Fővárosi Bíróság mind a négy ítéletét a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Főigazgatója közigazgatási határozatának felülvizsgálatára irányuló eljárásban hozta meg. A kifogásolt közigazgatási határozatok elrendelték egyes kereskedelmi egységek homlokzatán elhelyezett, dohánytermékre utaló feliratok eltávolítását, valamint tiltott reklámozás miatt bírság megfizetését írták elő. A bírósági eljárás mindegyik esetben az érintett dohánygyár mint felperes kezdeményezésére indult. A Fővárosi Bíróság ítéletei szerint az üzletek külső homlokzatán elhelyezett, dohányáru nevét tartalmazó feliratok nem a Grtv. 13. § (4) bekezdése szerinti eladási helynek minősülnek, ezért vonatkozik rájuk a Grtv. 13. § (1) és (2) bekezdése szerinti reklámtilalom.

A bíróság értelmezése szerint szabadtéren tilalmazott a dohánytermékek akár közvetlen, akár közvetett reklámozása. Az ügy alkotmányjogi összefüggéseire tekintettel a bíróság mind a négy ítélet indokolásában kifejtette, hogy alkotmányos rendeltetésével összhangban úgy értelmezte a Grtv. alkalmazandó normáit, hogy a dohányforgalmazók kommunikációs jogai ne lehetetlenüljenek el. Ezért a bíróság csak azt a korlátozást érvényesítette, ami a dohánytermelők és forgalmazók „bárával” folytatott kommunikációjára vonatkozik, ugyanakkor elfogadta az elárulás helyén tartózkodó fogyasztó részére történő árbumutatást. Mindezek alapján a Fővárosi Bíróság a felperes dohánygyár keresetét mind a négy ügyben elutasította.

Az alkotmányjogi panasz előterjesztője első beadványában azt kifogásolta, hogy a hivatkozott határozatokban a bíróság a Grtv. 13. § (1) bekezdése és (4) bekezdés b) pontja alkalmazásával megsértette az Alkotmány 9. § (2) bekezdésén alapuló vállalkozáshoz való jogát és az Alkotmány 61. §-ában elismert véleménynyilvánítási szabadságát (a kereskedelmi szólás szabadságát). Mivel az indítványozó hiányosan terjesztette elő beadványát, az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel.

Az indítványozó a pótlólagosan előterjesztett beadványában kibővítette és részletesen megindokolta kezdeményezését. A Grtv. 13. § (1) bekezdését és (4) bekezdés b) pontját a vállalkozáshoz való jog és a véleményszabadság mellett az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság követelménye alapján is támadta.

Az indítvány szerint a jogállamiságból következő jogbiztonság sérelmének minősül, hogy a Grtv. 13. § (1) bekezdése – főszabályként – általános tilalmat vezet be a dohányreklámokra, míg a (4) bekezdés formailag a főszabály alóli kivételként mondja ki, hogy a tilalom nem terjed ki „a dohányáru eladási helyén való bemutatásra és az árfeltüntetésre”. Ez a szabályozás – az indítványozó álláspontja szerint – azért sérti a jogbiztonságot (különösképpen a normavilágosságot), mert a (4) bekezdés nem a reklámtilalom alóli kivételt tartalmaz, hanem olyan tevékenységet, ami nem minősül reklámnak. Továbbá a norma megfelelő alkalmazását lehetetlenné teszi, hogy a Grtv. nem határozza meg az „eladási hely”, az „árubemutató” és az „árfeltüntetés” fogalmát, ami jogbizonytalanságot eredményez. Az alkotmányjogi panasz előterjesztője ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a bíróságok értelmezése szerint a jogalkotó teljesen kizárta a dohánytermelők reklámtartalmú kommunikációját a fogyasztókkal. A kereskedelmi szólásszabadsággal összefüggésben az indítványozó egyrészt hivatkozott arra, hogy a 37/2000. (X. 31.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította a dohányreklámok korlátozásának alkotmányossági feltételeit, és a Grtv. módosításakor a jogalkotó nem igazolta, hogy alkotmányos indoka van a korábbinál szigorúbb korlátozásnak. Másrészt az indítványozó hivatkozott az Egyesült Államok joggyakorlatára és az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogára, valamint a jogi szakirodalom megállapításaira. Úgy ítélte meg, hogy a kereskedelmi információk közlése és azon belül a dohánytermékek reklámozása ugyanolyan vagy hasonló alkotmányos védelmet érdemel, mint a politikai kommunikáció (szigorú alapjog-korlátozási teszt).

Az indítványozó a kereskedelmi szólásszabadság sérelmével összefüggésben fogalmazta meg a vállalkozáshoz való jog sérelmét. Úgy ítélte meg, hogy a kereskedelmi célú fogyasztói kommunikáció nélkül nem valósulhat meg a piacgazdaság és annak keretében értelmezhető vállalkozás. Ezért – álláspontja szerint – a reklámtilalmat eredményező szabályozás egyúttal a vállalkozás jogának alkotmányellenes sérelmét is megvalósítja.

Mindemellett az alkotmányjogi panasz előterjesztője kezdeményezte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 233. § (3) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének vizsgálatát és megsemmisítését. Álláspontja szerint a Pp. kifogásolt rendelkezése ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, valamint az 57. § (1) és (5) bekezdésével. Az alkotmányellenességet az okozza, hogy a bíró indokolási kötelezettség és a fél fellebbezési lehetőség nélkül elutasíthatja azt az indítványt, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (2) bekezdése szerint függessze fel a pert, és kezdeményezze az Alkotmánybíróság vizsgálatát az ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenessége miatt. (Az indítványozó utalt arra, hogy ez történt az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyekben.)

Az indítványozó szerint a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja az alkotmánybírósági eljárást kezdeményező indítvány esetén az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütköző, önkényes bírói döntéshozatalt tesz lehetővé, mert a bíró érdemi mérlegelés és indokolás nélkül mellőzheti a per felfüggesztését. Ebből következően a fél nem tud jogorvoslattal élni a számára sérelmes bírói döntéssel szemben, ami ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével. Továbbá a szabályozás sérti a bíróság előtti egyenlőség elvét is [Alkotmány 57. § (1) bekezdés], mert a per felfüggesztésével az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező bírósági végzéssel szemben helye van fellebbezésnek, míg a fél ilyen irányú kérelmét elutasító döntéssel szemben nincs jogorvoslat. Ez a különbségtétel az indítványozó szerint a felek perbeli pozíciója szerinti, eljárási jogegyenlőtlenséget eredményez.

- 2.2. Később az indítványozó dohánygyár újabb alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. A beadvány alapjául szolgáló ügyben a Baranya Megyei Bíróság közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló eljárásban elutasította a dohánygyárnak mint felperesnek a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Főigazgatója elleni keresetét (II.P.21.335/2003/15. számú ítélet). A bíróság szerint a vitatott közigazgatási határozat jogszerűen állapította meg, hogy a dohánygyár megsértette a Grtv. 13. § (1) bekezdését. A törvénysértést az alapozta meg, hogy a dohánygyár olyan terméket hozott forgalomba, amely nyereményjátékban való részvételre hívja fel a fogyasztókat. A bíróság szerint a vitatott kereskedelmi kommunikáció nem meghatározott személyeknek szól, hanem bárki által hozzáférhető, ezért nyilvános közzétételnek minősül, amit tilt a Grtv.

Az indítványozó a korábbi beadványával megegyező tartalmú alkotmányjogi panaszban támadta meg a Grtv. 13. § (1) bekezdése és (4) bekezdés b) pontját, valamint a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontját, és azokkal összefüggésben a Baranya Megyei Bíróság kifogásolt ítéletét.

3. Szintén alkotmányjogi panaszt terjesztett elő egy másik dohánygyár. Az indítványozó a Heves Megyei Bíróság K.3010/2004/14. számú ítéletével összefüggésben kezdeményezte a Grtv. 13. § (1) bekezdése és (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. Emellett – vagylagosan – kezdeményezte alkotmányos követelmény megállapítását, amely szerint a Grtv. 13. § (4) bekezdés b) pontjában írt „kivétel az eladáshelyi reklámot, és a csak a tényleges vevőknek szóló reklámot is magában foglalja.” Továbbá az indítványozó kezdeményezte annak kimondását, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a kifogásolt rendelkezések nem alkalmazhatók, illetve az alkotmányos követelmény szerint alkalmazhatók.
- Az indítvány alapjául szolgáló bírósági ügy az alkotmányjogi panaszt előterjesztő dohánygyár mint felperes és a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Főigazgatója mint alperes közötti, közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló per volt. A felperes azért terjesztett elő keresetet, mert a közigazgatási hatóság a Grtv. által tiltott reklámnak minősítette az élelmiszerüzletek homlokzatán elhelyezett, dohánytermék nevét tartalmazó világító reklámokat és napvédő ponyvákat. Továbbá a hatóság szintén tiltott reklámnak minősítette, hogy a dohánygyár olyan termékeket hozott forgalomba, amelyek dobozába nyereményjátékról szóló felhívást helyezett el. Mindezek miatt a közigazgatási eljárásban első- és másodfokon a felperest reklámbírság megfizetésére kötelezték.
- A Heves Megyei Bíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítéletével elutasította a felperes kereseti kérelmét. Az indokolás szerint a bíróság a kereseti kérelemben foglaltak alapján eljárási kérdésekről és a nyereményjátékra szóló felhívás jogi megítéléséről döntött. Mivel az üzlethelyiségeken kihelyezett logókkal összefüggésben tett hatósági megállapításokat a felperes nem vitatta, abban a kérdésben a bíróság nem foglalt állást.
- Az alkotmányjogi panasz előterjesztőjének érvelése szerint a Grtv. támadott rendelkezései és azok bírósági értelmezése ellentétes az Alkotmány 61. §-ában elismert véleménynyilvánítási szabadsággal. Ennek alátámasztása érdekében kifejtette, hogy a Grtv. konstrukciója valójában teljes reklámtilalmat eredményez, mert a tilalom alóli törvényi kivétel nem felel meg a reklám fogalmi elemeinek (tájékoztatás, népszerűsítés, értékesítés előmozdítása). Ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a jogalkotók jogharmonizációs céllal, a 98/43/EK irányelvre tekintettel módosították a Grtv.-t. Azonban az Irányelv által megengedett kivételek közül kihagyták az eladási helyen a vevőknek szóló reklámot. (Ellentétben a szexuális áruk, fegyverek, lőszerek eladási helyi reklámjának engedélyezésével.)
- Ezt követően az indítványozó kifejtette, hogy a Grtv. 13. §-ának konstrukciójában megvalósuló teljes reklámtilalom alkotmányellenes. A 37/2000. (X. 31.) AB határozatban kifejtett alkotmányossági kritériumok alkalmazásával az indítványozó arra a következtetésre jutott, hogy a dohánytermékek reklámozásának szigorításához vagy megtiltásához a jogalkotónak új közérdekű indokokat kellett volna felhoznia. Kellő súlyú indok hiányában a kereskedelmi szolás korlátozása alkotmányellenes. Ezzel összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a kereskedelmi szolás a véleménynyilvánítási szabadság kiemelt védelméhez képest részesül „gyengébb védelemben”, viszont nem indokolt az eltérés az általános alapjog-korlátozási kritériumoktól. Sőt – a nemzetközi joggyakorlat egyes esetei alapján – a reklámhoz kapcsolódó közérdekű információközlések esetében a szigorúbb alkotmányossági vizsgálatot tartotta szükségesnek.
4. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság bírója az előtte folyamatban lévő öt ügyben az eljárások felfüggesztésével az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte. (7.K.30.217/2004/8.; 7.K.30.218/2004/8.; 7.K.30.334/2004/2.; 7.K.30.339/2004/2.; 7.K.30.340/2004/2. számú ügyek.)
- A perek alapjául szolgáló esetekben egy dohánygyár arról állapodott meg egyes üzletekkel, hogy a külső homlokzaton, a bejárat felett dohánytermék elnevezését tartalmazó táblát helyeznek el. A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Főigazgatója reklámtevékenység tárgyában hozott másodfokú közigazgatási határozatában megállapította, hogy a dohánygyár megsértette a Grtv. 13. § (1) bekezdését, ezért a dohánygyárat bírsággal sújtotta, és eltiltotta a törvénysértő magatartástól (a táblák levételét rendelte el). A határozat ellen a dohánygyár felperesként keresettel élt, és kezdeményezte a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát.
- Az eljáró bíró úgy ítélte meg, hogy a Grtv. 13. § (2) bekezdésének második fordulója és a (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenes, ezért az eljárás felfüggesztésével kezdeményezte az Alkotmánybíróságon a támadott normák alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá annak kimondását, hogy azok a fesorolt konkrét ügyekben nem alkalmazhatók. A bíró álláspontja szerint a Grtv. támadott rendelkezései egyrészt ellentétesek az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő jogbiztonság követelményével, mert nem tartalmaznak egyértelmű, világos meghatározásokat abban a tekintetben, hogy mit jelent az „eladás helye” és az „áru elérhetőségét jelző eszköz”. A jogértelmezési, jogalkalmazási bizonytalanságot a bíró szerint a Grtv. szerkezeti hibái okozzák, mivel a dohányreklámozás általános tilalma alóli kivételek nem reklámozásra vonatkoznak, ezért valójában nem kivételek.

Másrészt a bíró úgy ítélte meg, hogy a kifogásolt rendelkezések ellentétesek az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadsággal is, mert teljesen gátat szabnak a dohánytermékekkel kapcsolatos kereskedelmi véleménynyilvánításnak.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) (a továbbiakban: Ügyrend) 28. §-a alapján az Alkotmánybíróság az ismertetett indítványok nyomán indult eljárásokban – a tárgyi összefüggések miatt – az ügyeket egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

II. Az Alkotmány indítványokkal érdemben összefüggő rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

(...)

(3) A közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény, valamint a sajtószabadságról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

A Grtv.-nek az indítványok benyújtása idején hatályos – az indítványokkal közvetlenül összefüggő – rendelkezései:

„5/A. § (4) Tilos közzétenni – a szexuális árukon vagy a szexuális áruk üzletén kívül – az olyan áru reklámját, amely szexuális ingerkeltésre irányul.”

„13. § (1) Tilos közzétenni dohányáru reklámját.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tilalom kiterjed a dohányáru közvetett reklámjára is. A dohányáru közvetett reklámja különösen az a reklám, amely

- a) a dohányárut közvetlenül nem jelöli meg, de a dohányáruval összefüggésbe hozható bármely más megjelölés vagy árujelző használatával alkalmas a dohányáru reklámozására,
- b) a dohányárut más áru elnevezésével, megjelölésével vagy árujelzőjével mutatja be,
- c) más árut dohányáru elnevezésével, megjelölésével vagy árujelzőjével mutatja be.

(3) Nem minősül dohányáru reklámjának az olyan áru reklámozása, amelynek elnevezése, megjelölése vagy árujelzője valamely dohányáruéval megegyezik, ha az áru elnevezése, megjelölése vagy árujelzője egyértelműen elkülöníthető a dohányáruétól.

(4) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem terjed ki

- a) a kizárólag a dohányáru forgalmazóinak szóló szakmai célú reklámra,
- b) a dohányáru eladási helyén való bemutatására és árfeltüntetésére,
- c) azokra a sajtótermékekre, amelyeket nem az Európai Gazdasági Térség tagállamainak területén nyomtattak és adtak ki, és elsődlegesen nem az Európai Gazdasági Térség tagállamainak területén való forgalmazásra állítottak elő.”

„19/A. § Az eljáró szerv a még nyilvánosságra nem hozott reklám közzétételét megtiltja, ha megállapítja, hogy a reklám – közzététele esetén – a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe ütközne. A közzététel megtiltása mellett bírság kiszabásának nincs helye.”

A Grtv mód.-nak az azt kifogásoló indítvány benyújtásakor hatályos (a Grtv. szövegét nem módosító) rendelkezései:

„14. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel – 2001. március 1-jén lép hatályba.

(2) Az 1997. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Grtv.) e törvény 8. §-ával megállapított 13. §-a 2001. július 1-jén lép hatályba, azzal, hogy a 13. §-ban foglalt tilalmakat szabadtéri reklámhordozó vonatkozásában 2002. január 1-jétől kell alkalmazni.”

„15. § (4) A gazdasági miniszter – az egészségügyi miniszter véleményének meghallgatásával – világszintű nemzetközi motorsportrendezvény vonatkozásában, különös méltánylást érdemlő esetben, kérelemre, meghatározott időre – a törvény 12. §-ának (2)–(3) bekezdésében és 13/A. §-ában foglalt tilalmak alkalmazása mellett – felmentést adhat a 13. §-ban foglalt tilalom alól.”

A gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvénynek (a továbbiakban: Grtv2.) az indítványok elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„9. § (1) Tilos az olyan reklám, amely a nemiséget súlyosan szeméremszértő nyíltsággal ábrázolja, különösen amelyik nemi aktust vagy nemi szervet nyíltan ábrázol (pornográfreklám).

(2) Tilos a szexuális szolgáltatás reklámja. A szexuális szolgáltatás fogalmát és reklámozásának további korlátozásait külön törvény állapítja meg.

(3) Tilos az olyan áru reklámja, amely rendeltetése szerint szexuális ingerkeltésre irányul.

(4) Nem kell alkalmazni az (1) és (3) bekezdés szerinti tilalmat a szexuális terméken, továbbá a szexuális termékek üzletén belül elhelyezett reklámra. A szexuális termék, illetve a szexuális termékek üzlete fogalmát külön jogszabály állapítja meg.”

„19. § (1) Tilos a dohánytermék reklámja.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tilalom kiterjed a dohánytermék közvetett reklámjára is. Dohánytermék közvetett reklámja különösen az a reklám, amely

a) a dohányterméket közvetlenül nem jelöli meg, de a dohánytermékkel összefüggésbe hozható bármely más megjelölés vagy árujelző használatával alkalmas a dohánytermék reklámozására,

b) a dohányterméket más áru elnevezésével, megjelölésével vagy árujelzőjével mutatja be, vagy

c) más árut dohánytermék elnevezésével, megjelölésével vagy árujelzőjével mutat be.

(3) Nem minősül dohánytermék reklámjának az olyan áru reklámozása, amelynek elnevezése, megjelölése vagy árujelzője valamely dohánytermékével megegyezik, ha az áru elnevezése, megjelölése vagy árujelzője egyértelműen elkülöníthető a dohánytermékétől.

(4) Nem kell alkalmazni az (1) bekezdésben foglalt tilalmat

a) a kizárólag a dohánytermék forgalmazóinak szóló szakmai célú reklámra,

b) arra a sajtótermékre, amelyet nem az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államok (a továbbiakban: az Európai Gazdasági Térség államai) területén nyomtattak és adtak ki, és elsődlegesen nem az Európai Gazdasági Térség államainak területén való forgalmazásra állítottak elő,

c) az üzletben a dohánytermékek forgalmazására vonatkozó külön jogszabály szerint a dohánytermék forgalmazására szolgáló elkülönített helyen elhelyezett, kizárólag a dohányáru megnevezését, illetve árát megjelenítő olyan reklámra, amely dohánytermék-márkanevenként nem haladja meg az A/5 (148×210 mm) méretet, és összességében a dohánytermék forgalmazására szolgáló elkülönített hely dohánytermékhez való hozzáférés lehetőségét biztosító homlokzati felületének húsz százalékát, de legfeljebb üzletenként az A/1 (594×841 mm) méretet.

(5) A (4) bekezdés c) pontja szerinti reklámnak tartalmaznia kell az „A dohányzás súlyosan károsítja az Ön és a környezetében élők egészségét!” szövegű általános egészségvédő figyelmeztetést, valamint a cigaretta főfüst egységnyi mennyiségében lévő kátrány-, nikotin- és szén-monoxid-tartalom számszerű értékét. A figyelmeztetés szövegét és a kátrány-, nikotin- és szén-monoxid-tartalomra vonatkozó adatokat jól olvashatóan, jól látható helyen, vízszintesen nyomtatva, a háttérből kiemelve kell feltüntetni. A figyelmeztetés szövegének le kell fednie a reklám felületének legalább harminc százalékát.

(6) A (4) bekezdés c) pontja szerinti reklám

a) nem szólhat gyermek-, illetve fiatalkorúaknak,

b) nem mutathat be gyermek-, illetve fiatalkorút,

c) nem hívhat fel túlzott dohányfogyasztásra,

d) nem tüntetheti fel a dohányzást egészséges tevékenységként,

e) nem ábrázolhat dohányzó személyt,

f) nem használhatja fel ismert személyiség képét vagy nyilatkozatát, és

g) nem tartalmazhat mozgóképet, hang- vagy szaghatást.”

„27. § Az eljáró hatóság, illetve a bíróság a még közzé nem tett reklám közzétételét megtiltja, ha megállapítja, hogy a reklám – közzététele esetén – a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe ütközne. A közzététel megtiltása mellett bírság kiszabásának nincs helye.”

A Pp.-nek az alkotmányjogi panaszban kifogásolt rendelkezése:

„233. § (3) Fellebbezésnek nincs helye:

(...)

b) az eljárás folyamán hozott végzések ellen, kivéve a perköltségben vagy pénzbírságban marasztaló végzéseket, valamint azokat a végzéseket, amelyekkel szemben a törvény a fellebbezést külön megengedi.”

III. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta meg, hogy érdemben elbírálhatók-e a benyújtott indítványok (absztrakt utólagos normakontroll-kérelem, nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatára irányuló kérelem, bírói konkrét utólagos normakontroll-kérelem és alkotmányjogi panaszok).

1.1. Az első indítványozó *absztrakt utólagos normakontroll és a nemzetközi szerződésbe ütközés* vizsgálatát kezdeményezte. Indítványában részben a Grtv., részben a Grtmód. egyes rendelkezéseit jelölte meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, „ha az indítványozó egy új rendelkezés tartalmának alkotmányellenességét állítja, akkor az Alkotmánybíróság nem az új rendelkezést hatályba léptető, hanem a módosítás révén az új rendelkezést magába foglaló (inkorporáló) jogszabály alkotmányellenességét vizsgálja meg.” [8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2004, 74, 81.; 60/2009. (V. 28.) AB határozat, ABK 2009. május, 559, 564.] Ezért az Alkotmánybíróság – formai értelemben – a Grtmód. 3. §-a helyett a Grtv. 5/A. § (4) bekezdését, a Grtmód 8. §-a helyett a Grtv. 13.-át, a Grtmód. 13. § (2) bekezdése helyett a Grtv. 19/A. §-át tekintette az alkotmányossági vizsgálat tárgyának.

1.2. Az indítványozó a Grtv.-nek a dohányreklámok tilalmáról rendelkező 13. §-át az Alkotmánynak a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját előíró 7. § (1) bekezdésére és az Európai Megállapodás 67. és 68. cikkére hivatkozva támadta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Európai Megállapodás nemzetközi szerződésnek minősül. [30/1998. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1998, 220, 231–232.; 249/E/2003. AB végzés, ABH 2005, 1644, 1645.] Az Abtv. 44. §-a alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 21. § (3) bekezdésében meghatározott szervek vagy személyek indítványára vizsgálja meg nemzetközi szerződésbe ütközés szempontjából a jogszabályt. Az indítványozó nem tartozik az indítványozásra jogosultak közé.

Az Ügyrend 29. § c) pontja szerint az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha megállapítható, hogy az eljárás indítványozására az indítványozónak nincs jogosultsága. Ezért az Alkotmánybíróság a Grtv. 13. §-a nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítványt visszautasította.

1.3. Az indítványozó másodlagosan kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból vizsgálja meg a Grtv.-nek a dohányreklámok tilalmáról rendelkező 13. §-a nemzetközi szerződésbe ütközését. Az Abtv. 44. §-a lehetővé teszi a nemzetközi szerződésbe ütközés hivatalbóli vizsgálatát, de – értelemszerűen – nem indítvány alapján. Továbbá jelen esetben a hivatalbóli eljárást az is akadályozza, hogy az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Jhk.) 2. § 150. pontja hatályon kívül helyezte az Európai Megállapodás hivatkozott rendelkezéseit. Ezért az Ügyrend 29. § c) pontja az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is visszautasította.

1.4. Az indítványozó kezdeményezte továbbá a Grtv. 5/A. § (4) bekezdésének és 19/A. §-ának utólagos alkotmányossági vizsgálatát. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az Országgyűlés elfogadta a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvényt (a továbbiakban: Grtv2.), amelynek 42. §-a hatályon kívül helyezte a Grtv.-t. A Grtv2. 39. § (2) bekezdése alapján a Grtv. 2009. március 1-jén veszítette hatályát.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét kivételesen, az Abtv. 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.; 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.]. Továbbá akkor van mód utólagos normakontroll eljárásra, ha a hatályát veszített jogszabály helyébe lépő jogszabály tartalmilag a korábbival azonos (vagy lényegében hasonló). (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 157/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1921, 1922.)

1.5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megvizsgálta, hogy a Grtv2. tartalmaz-e a Grtv. 5/A. § (4) bekezdésével azonos vagy ahhoz lényegében hasonló szabályozást. A Grtv. 5/A. § (4) bekezdése arról rendelkezett, hogy tilos közzétenni – a szexuális árukon vagy a szexuális áruk üzletén kívül – az olyan áru reklámját, amely szexuális

ingerkeltésre irányul. Az indítványozó ezt a rendelkezést tartalmában azért kifogásolta, mert határozatlan megfogalmazású, és túlzottan tág körben korlátozza a vállalkozáshoz való jogot.

A Grtv2. 9. § (3) bekezdése kimondja: „Tilos az olyan áru reklámja, amely rendeltetése szerint szexuális ingerkeltésre irányul.” A (4) bekezdés értelmében ezt a tilalmat nem kell alkalmazni „a szexuális terméken, továbbá a szexuális termékek üzletén belül elhelyezett reklámra.” Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a Grtv2. 9. § (3) bekezdése tartalmilag azonos a Grtv. 5/A. § (4) bekezdésével, ezért nincs akadálya a korábbi rendelkezés helyébe lépő szabály alkotmányossági vizsgálatának.

- 1.6. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a Grtv2. tartalmaz-e a Grtv. 19/A. §-ával azonos vagy ahhoz lényegében hasonló szabályozást. A Grtv. 19/A. § érdemben kifogásolt szövegrésze szerint: „Az eljáró szerv a még nyilvánosságra nem hozott reklám közzétételét megtiltja, ha megállapítja, hogy a reklám – közzététele esetén – a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe ütközik.” Az indítványozó szerint ez a rendelkezés cenzúrát valósít meg, ezért sérti a az Alkotmány 61. § (1) bekezdését.

A Grtv2. 27. §-a kimondja: „Az eljáró hatóság, illetve a bíróság a még közzé nem tett reklám közzétételét megtiltja, ha megállapítja, hogy a reklám – közzététele esetén – a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe ütközik.” Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a Grtv2. 27. §-a tartalmilag azonos a Grtv. 19/A. §-ával, ezért nincs akadálya a korábbi rendelkezés helyébe lépő szabály alkotmányossági vizsgálatának.

- 1.7. Az indítványozó kezdeményezte a Grtv mód. 15. § (4) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatát. A kifogásolt rendelkezés szerint a szakminiszter a „világszintű nemzetközi motorsportrendezvények vonatkozásában, különös méltánylást érdemlő esetben, kérelemre, határozott időre” felmentést adhat a dohányreklám-tilalom alól. A Grtv mód.-nak ez a rendelkezése nem került be a Grtv. szövegébe, mert nem annak módosításaként, hanem a szabályozás kiegészítéseként alkotta meg a törvényhozó.

Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény módosításáról szóló 2006. évi CV. törvény kiegészítette a Grtv.-t a szponzorálásra vonatkozó rendelkezésekkel, egyúttal a 6. § (2) bekezdés a) pontjával hatályon kívül helyezte a Grtv mód. 15. § (4) bekezdését. Ezt követően sem a Grtv.-be, sem az azt felváltó – az indítványok elbírálásakor hatályos – Grtv2.-be nem került az indítványban kifogásolt rendelkezéssel tartalmilag azonos, vagy azzal lényegében megegyező szabály. Ezzel párhuzamosan a dohányreklámra vonatkozó tilalom alóli felmentés eljárási szabályairól szóló 34/2006. (VI. 8.) GKM rendelet a 7. § (3) bekezdése alapján 2006. augusztus 31-én hatályát veszítette.

Az Ügyrend 31. § a) pontja alapján az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált. Ezért az Alkotmánybíróság a Grtv mód. 15. § (4) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárást az Ügyrend 31. § a) pontja alapján megszüntette.

- 1.8. Az indítványozó külön kifogásolta a Grtv mód. 14. § (2) bekezdését. Ez a szabály a Grtv mód. 8. §-a (a Grtv. módosított 13. §-a) hatálybalépésének idejét állapította meg. A normaszöveg szerint a Grtv. „e törvény 8. §-ával megállapított 13. §-a 2001. július 1-jén lép hatályba, azzal, hogy a 13. §-ban foglalt tilalmakat szabadtéri reklámhordozó vonatkozásában 2002. január 1-jétől kell alkalmazni.”

Az Alkotmánybíróság eljárása során azt rögzítette, hogy a Jhk. 2. § 477. pontja hatályon kívül helyezte a Grtv mód. 8. §-át, továbbá a Grtv2. 42. §-ába foglalt hatályon kívül helyező norma a Grtv. 13. §-ára is vonatkozik.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a szerint a jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabály formális hatályon kívül helyezés nélkül is hatályát veszti, ha a szabály alkalmazására a jogszabályban előírt határidő letelt, illetve, ha a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljességbe mentek, és így már nincs mód arra, hogy a jogalanyok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot (kötelezettséget) szerezzenek. [1239/B/1990., ABH 1991, 905, 906.; 298/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 696, 700.; 670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 603.; 385/B/2001. AB végzés, ABH 2001, 1670, 1672–1673.; 35/2004. (X. 6.) AB határozat, ABH 2004, 504, 505.; 36/2007. (VI. 6.) AB határozat; ABH 2007, 432, 436.]

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a Grtv mód.-nak a hatálybalépésről rendelkező 14. § (2) bekezdése formai hatályon kívül helyezés nélkül is hatályát veszítette. Utólagos normakontroll keretében okafogyottá vált a már hatályon kívül helyezett Grtv.-t módosító norma hatálybalépése idejének alkotmányossági vizsgálata.

Ezért az Alkotmánybíróság a Grtv mód. 14. § (2) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárást az Ügyrend 31. § a) pontja alapján megszüntette.

2. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság bírása öt ügyben felfüggesztette az eljárást, és kezdeményezte az Alkotmánybíróságon a Grtv. 13. § (2) bekezdésének második fordulója és a (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítását, megsemmisítését, valamint annak kimondását, hogy a támadott normák a konkrét ügyekben nem alkalmazhatók. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a *konkrét utólagos normakontrollra* irányuló bírói kezdeményezés megfelel az Abtv. 38. §-ának, amely így rendelkezik:
- „(1) A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő ügy elbírálása során olyan jogszabályt vagy állami irányítás egyéb jogi eszközét kell alkalmazni, amelynek alkotmányellenességét észleli.
- (2) Kérelemben a bíró (1) bekezdés szerinti eljárását kezdeményezheti az, aki szerint a folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenes.”
- Az Alkotmánybíróság eljárása során figyelembe vette azt is, hogy a Grtv. 13. § (2) bekezdésének második fordulója és a (4) bekezdés b) pontja – a Grtv. egészével együtt – hatályát veszítette.
- Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bírói kezdeményezés esetén az eljárást nem gátolja, ha a jogszabály időközben hatályát veszti. [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.; 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.]. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezésben kifogásolt jogszabályi rendelkezések érdemi vizsgálatának – a bírói kezdeményezésben megjelölt alkotmányossági összefüggések tekintetében – nincs akadálya.
- 3.1. Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta a benyújtott *alkotmányjogi panaszok* befogadhatóságát.
- Az Abtv. 48. §-a kimondja:
- „(1) Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- (2) Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.”
- Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy két dohánygyár összesen hat alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Valamennyi alkotmányjogi panasz megyei bíróságnak közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló eljárásban hozott határozata ellen irányul. Mindegyik ítélet jogerőre emelkedett, és a Pp. 340. § (1) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek az ítéletek ellen.
- Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszokat a törvényes határidőn belül nyújtották be. Befogadhatónak nyilvánította az Alkotmánybíróság azt a 2004. május 10-én postára adott beadványt is, amelyben a dohánygyár egy indítványban négy – lényegében azonos tartalmú – bírósági határozatot (a legkorábbi határozat kézhezvételének ideje: 2004. március 9.) és annak kapcsán több alkalmazott jogszabályi rendelkezést kifogásolt.
- Valamennyi beadvány kezdeményezte a Grtv. 13. § (1) bekezdése és (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítását, továbbá egy beadvány kifogásolta a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontját is. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok – az eljárások során, illetve az ítéletek jogi megalapozásakor – a konkrét ügyekben alkalmazták a hivatkozott rendelkezéseket.
- Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az alkotmányjogi panasz egyedi, jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe. [Először: 57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 281–282.] Ezért a panasz akkor bírálható el érdemben, ha az indítványozó megjelöli, konkrétan mely alapvető jog sérelmét eredményezte az alkotmányértőnek tartott jogszabály alkalmazása. Önmagában az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, illetve a jogbiztonságból következő normavilágosság követelményére történő hivatkozás nem elegendő. [676/D/2004. AB határozat, ABH 2007, 1652, 1655–1656.; 1140/D/2006. AB végzés, ABH 2008, 3578, 3580.] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszok alapján megállapítható, hogy az indítványozók Alkotmányban biztosított jog sérelmére hivatkoztak. A Grtv. 13. § (1) bekezdése és (4) bekezdés b) pontja esetében a vállalkozáshoz való jog és a szabad véleménynyilvánításhoz való jog, a Pp. 233. § (3) bekezdés esetében a jogorvoslathoz való jog és a bíróság előtti egyenlőséghez való jog sérelmét kifogásolták. Az indítványozók nem önállóan, hanem az alapjogi sérelmekkel összefüggésben hivatkoztak az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szereplő jogállamiságból következő jogbiztonságra. Ezért ezeket az indítványi elemeket az Alkotmánybíróság érdemi elbírálásra alkalmasnak minősítette, és az alapjogi sérelmekkel összefüggően kezelte.
- A konkrét normakontroll-eljárásra tekintettel az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a bíróságok által elbírált ügyek kapcsán az alkotmányjogi panaszok előterjesztői kétfajta cselekmény alapjogi védelmét igényelték az Alkotmánybíróságtól: dohánytermék elnevezését tartalmazó feliratok elhelyezését az üzletek külső homlokzatán;

valamint a fogyasztóknak szóló, nyereményjátékban való részvételre történő felhívás elhelyezését a dohánytermék dobozában.

- 3.2. Az egyik alkotmányjogi panasz előterjesztője másodlagosan kezdeményezte alkotmányos követelmény megállapítását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: az Alkotmánybíróság kizárólag az Abtv.-ben meghatározott, utólagos normakontrollra irányuló hatásköreiben eljárva – azokkal szoros összefüggésben – állapíthat meg alkotmányos követelményt. Jogszabály vagy állami irányítás jogi eszköze alkotmányos normatartalmának megállapítására, illetve – önmagában – alkotmányos követelmény megállapítására az Alkotmánybíróságnak nincs önálló hatásköre.” (Előszőr: 292/B/2001. AB határozat, ABH 2001, 1591, 1592.) Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz esetén sem állapít meg indítványra alkotmányos követelményt. Az indítványozónak alanyi joga van arra, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg a konkrét ügyben alkalmazott jogszabály alkotmányosságát, de ahhoz nincs, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányos követelmény megállapításával orvosolja az alapjogi jogsérelmet.

Az Ügyrend 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha az eljárásra nincs hatásköre. Az Ügyrend 29. § c) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha az indítványozónak nincs jogosultsága az eljárás indítványozására. Ezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelmény megállapítására irányuló indítványt visszautasította.

Következésképpen az indítványok előzetes vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy absztrakt utólagos normakontroll keretében a Grtv. 9. § (3) bekezdésére (*szexuális tartalmú reklám*) és 27. §-ára (*gazdasági reklám közzétételének előzetes megtiltása*) terjed ki az érdemi alkotmányossági vizsgálat.

Ezek mellett konkrét normakontroll és alkotmányjogi panasz alapján az érdemi alkotmányossági vizsgálat kiterjed a Grtv. 13. § (1) bekezdésére, a (2) bekezdés második fordulatra és a (4) bekezdés b) pontjára (*dohányreklámok tilalma*), továbbá alkotmányjogi panasz alapján a Pp. 233. § (3) bekezdésére (*jogorvoslat hiánya eljárás felfüggesztésének elutasítása esetén*).

IV. Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenység alkotmányossági megítélésére vonatkozó gyakorlatát jelen ügyben irányadónak tekinti, és az indítványok alapján további megállapításokkal egészíti ki.

1. Az Alkotmánybíróság az 1270/B/1997. AB határozatban kimondta és az 37/2000. (X. 31.) AB határozatban megerősítette, hogy a *gazdasági reklámtevékenységre kiterjed* az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében biztosított szabad véleménynyilvánításhoz való jog védelme.

Az Alkotmánybíróság határozatai szerint a gazdasági reklámtevékenység alkotmányjogi megítélésénél is abból kell kiindulni, hogy az Alkotmány 61. §-a nem csupán bizonyos eszmék, tények és vélemények tekintetében biztosítja a szabad véleménynyilvánítást, hanem magát a szabad kommunikációt, a – tág értelemben vett – véleménynyilvánítás lehetőségét részesíti védelemben. [1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 716.; 37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 295.] Az Alkotmánybíróság a korábbi határozataiban a *Markt Intern GmbH*-ügyre, a *Jacubowski*-ügyre, valamint a *Casado Coca*-ügyre utalva kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a kereskedelmi információk közlését az Emberi jogok európai egyezményének a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot biztosító 10. cikke által védett körbe vonja. [1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 714–715.; 37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 300–301.]

2. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben is kimondta az *alapjogokra általában irányadó követelményt*, amely szerint „az állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171. Előzménye: 20/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 67, 71–72.]

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadságának *kitüntetett jelentősége* van az alapjogok között. „Ez a kitüntetett szerep nem vezet arra, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő alapjog korlátozhatatlan lenne, de mindenképpen azzal jár, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak valójában igen kevés joggal szemben kell csak engednie, a véleményszabadság tehát törvénnyel is csak kivételesen és szűk körben korlátozható egy másik alapjog vagy egyéb alkotmányos érték védelmében.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat,

ABH 1992, 167.; 24/1996. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1996, 107.; 33/1998. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1998, 256.; 96/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 816, 821.]

3. Az 1270/B/1997. AB határozat úgy foglalt állást, hogy „a kereskedelmi jellegű információk közzététele esetében szélesebb körű állami beavatkozás lehet alkotmányosan indokolt, mint a véleményközlés egyéb eseteiben.” [ABH 2000, 718. Megerősítve: 37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 295.]

Ezt az Alkotmánybíróság azzal indokolta, hogy az alkotmányjogi gyakorlatban a kifejezés szabadságát „elsősorban mint az egyén önkifejezésének, személyisége szabad kibontakoztatásának elengedhetetlen eszközét és az egyén demokratikus társadalomban való részvételét elősegítendő részesítette többletvédelemben. Minthogy azonban a gazdasági reklámok nem állnak közvetlen kapcsolatban a véleményszabadság ezen alapértékeivel, hiszen azok célja sokkal inkább az áru értékesítésének, megismertetésének, igénybevételének előmozdítása [Grtv. 2. § g) pont] és nem az egyén önkifejezésének, a demokratikus párbeszédben való részvételének lehetővé tétele, az ilyen, kereskedelmi célú információk esetében a korlátozás lehetősége szélesebb körben minősülhet alkotmányosnak.” (1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 718.)

Az Alkotmánybíróság azt is megfogalmazta, hogy „a valótlan kereskedelmi információk közlésének, illetve a valós információk elhallgatásának olyan, az emberi egészségre káros következményei is lehetnek, amelyek indokolták teszik a közzététel korlátozását. Amíg egyéb esetekben a kifejezés szabadsága révén egy-egy valótlan kijelentés cáfolata orvosolhatja az esetleges sérelmeket, addig a hamis vagy megtévesztő reklám adott esetben visszafordíthatatlan következményekkel is járhat.” [1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 725.; 37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 295.]

A gazdasági reklámok esetén alkalmazandó alapjog-korlátozási teszttel kapcsolatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a gazdasági reklámtevékenység „mások személyhez fűződő jogai, a fogyasztói jogok vagy akár a tisztességes verseny érdekében, az elérni kívánt céllal arányos módon alkotmányosan korlátozható. Az Alkotmánybíróság feladata annak eldöntése, hogy a kifejezés szabadsága és a vele szemben álló alkotmányos jogok, érdekek összeütközésekor a véleményszabadság korlátozása az alkalmazott alapjogi teszt alapján elkerülhetetlenül szükségesnek és arányosnak tekinthető-e.” (ABH 2000, 718.)

Ez alapján állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy a Grtv.-nek az a rendelkezése, amely „megtiltja a személyhez fűződő jogokat, illetve a kegyeleti jogot sértő reklám közzétételét, az emberi méltósághoz való alapjog érvényesülése érdekében korlátozza a közlés szabadságát. E korlátozás a személyhez fűződő jogok sérelmének megelőzése érdekében szükséges, és arányban áll a törvényhozó által elérni kívánt céllal, az egyén méltóságának védelmével.” (ABH 2000, 717.) A gazdasági reklámokra vonatkozó szélesebb körű korlátozási lehetőség alapján mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy „nagyobb érdek fűződik a személyek méltóságának védelméhez, mint a vélemények közlésének korlátlan szabadságához.” (ABH 2000, 718.)

Az Alkotmánybíróság az 1270/B/1997. AB határozatban összegezte, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága az Egyezmény 10. cikke védelme alatt állónak tekinti a kereskedelmi jellegű információkat, de nem részesíti azokat akkora védelemben, mint amekkora védelmet az egyéb vélemények, elsősorban a politikai vélemények élveznek, és széles körű mérlegelési jogot biztosít a tagállamoknak a reklámok korlátozása terén. Ez az alacsonyabb szintű védelem azt jelenti, hogy a strasbourgi bíróság mindeddig szükségesnek, ennek következményeképp egyezménykonformnak ítélte minden olyan korlátozást, amelyet a részes államok „mások jogai”, tehát a fogyasztók, vásárlók jogai érdekében alkalmaztak. (ABH 2000, 715.)

4. Jelen ügyben az indítványok felvetették az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében elismert véleményszabadság és a kereskedelmi szólásszabadság (azon belül a gazdasági reklámok) viszonyának további tisztázását. Az egyik indítványozó szerint indokolt a gazdasági, kereskedelmi jogalanyok szólásszabadságának kiemelt védelme. Egy másik indítványozó érvelése viszont azon alapult, hogy a kereskedelmi szólás csak a véleményszabadság egyéb eseteihez képest részesül gyengébb alkotmányos védelemben, de ez az általános alapjogi védelemhez hasonló védelmet jelent.
- 4.1. Az Alkotmánybíróság fenntartja az eddigi döntéseiben foglalt elvi megállapítást, hogy a gazdasági reklámok elsősorban nem az egyéni önkifejezésre, illetve a demokratikus párbeszédben való részvételre irányulnak, hanem áru értékesítésének, megismertetésének, igénybevételének előmozdítására, ezért nem állnak közvetlen kapcsolatban a véleményszabadság alapértékeivel. Az Alkotmánybíróság – a strasbourgi gyakorlathoz hasonlóan – ezzel indokolta a reklámtevékenység alacsonyabb szintű alapjogi védelmét.

Ugyanakkor a gazdasági reklámok nem azonosíthatók a kereskedelmi kommunikációval, mivel a kereskedelmi közléseknek (*commercial speech*) csak egy része tekinthető reklámtevékenységnek (*advertising*). További tisztázást igényel, hogy miként határozható el az egyéni önkifejezés és a közéleti szólás „erősebb” védelme és a kereskedelmi

szólás „gyengébb” védelme. (A kereskedelmi és a politikai szólás elhatárolásának nehézségeit tárgyalta az Emberi Jogok Európai Bírósága a *VgT Verein gegen Tierfabriken kontra Svájc* ügyben, a 2001. június 28-i ítéletében.)

Az Alkotmánybíróság jelen ügyben azt hangsúlyozza, hogy a gyengébb alkotmányos védelemben részesülő kereskedelmi szólást a *kizárólagos, illetve meghatározó gazdasági érdek* különbözteti meg más közlésektől. Az Emberi Jogok Európai Bírósága irányadó döntése szerint a szólás nem minősíthető csupán kereskedelminek, ha számottevő közérdek mutatható ki a közléssel összefüggésben. (*Barthold kontra Németország*, 1985. március 25-i ítélet.) A Német Szövetségi Alkotmánybíróság határozata szerint a kereskedelmi jogalany (a konkrét ügyben a Benetton cég) közlése a szólásszabadság körébe tartozik, amennyiben közérdekű tárgykörre vonatkozik, illetve hozzájárul a közvélemény formálásához. (BVerfGE, 102, 347, 359.) Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága gyakorlatában az úgynevezett Central Hudson meghatározás szerint az a kereskedelmi szólás, amely kizárólag a közlő és a közlés címzettjeinek gazdasági érdekeivel áll összefüggésben. [*Central Hudson Gas and Electricity Corporation versus Public Service Commission*, 447 US 557, 562 (1980).] Amennyiben egy gazdasági hirdetés jelentős közérdekű kérdéshez kapcsolódik, akkor vonatkozik rá a szólásszabadság védelme. [*Bigelow versus Virginia*, 421 US 809 (1975).]

A közléshez fűződő gazdasági érdekek kizárólagosságát, illetve meghatározó voltát és súlyát részben a közlés tárgya, tartalma mutatja meg. Kizárólag gazdasági érdek miatt megjelenő közlésnek minősül például egy adott termék meghatározott eladási áráról vagy jellemzőiről szóló nyilvános információ vagy más hasonló kereskedelmi tevékenység. Mivel az Alkotmány 61. §-a a nyilvános kommunikációt védi, szintén kívül esnek a véleményszabadság alkotmányos védelmén azok az üzleti, kereskedelmi kommunikációk, amelyeket a gazdasági élet szereplői egymás között folytatnak a szerződéses és egyéb gazdasági viszonyaikban. Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában ezt így közelítette meg: „Nem vagy alig jelenik meg (...) a véleménynyilvánításnak és a sajtónak a demokrácia védelmében játszott szerepe azokban az esetekben, amelyekben a közleményt gazdasági érdekből a gazdasági élet egyik résztvevője teszi gazdasági verseny keretei között a gazdasági élet másik résztvevőjéről; ilyenkor a szabadságjogok korlátozása tágabb körben lehetséges.” [57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 494.]

Természetesen adódhatnak nehézségek a kereskedelmi környezetben megjelenő közlésekhez kötődő gazdasági érdekek meghatározó voltának vagy kizárólagosságának megítélésében. A kereskedelmi kommunikáció összefonódhat a közügyek megvitatásával vagy a művészi önkifejezéssel, és a gazdasági jogalanyok megnyilvánulásai tükrözhetnek társadalmi kérdésekben való felelős állásfoglalást, értékítéletet. A kulturális, művészeti javak megjelennek reklámozott áruként, szolgáltatásként, valamint figyelemfelkeltő eszközként is kötődhetnek a gazdasági reklámtevékenységhez.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az óhatatlanul előforduló határesetekben a vélelem az, hogy az Alkotmány 61. §-a által védett szólásszabadságról van szó, és az szorul igazolásra, hogy a konkrét esetben nincs védendő érték a gazdasági érdekeken túl.

A közlés tárgyával és tartalmával összefüggő további szempont, hogy a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga indokolhatja a kereskedelmi szólás védelmét és korlátozását is. A fogyasztók jogai alapján részesülhet alkotmányos védelemben a termékek különféle jellemzőiről szóló objektív, nem megtévesztő tájékoztatás. [1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 723. Ehhez hasonlóan: *Irwin Toy versus A-G of Quebec* (1989) 1 SCR 927.] Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a kereskedelmi információkhoz való hozzáférés biztosítása a fogyasztók informált gazdasági döntéseit segíti elő (*Casado Coca kontra Spanyolország*, 1994. február 24-i ítélet.), ezért az Alkotmány 61. §-a nem biztosít jogot a fogyasztók számára az ilyen információk megismeréséhez.

Másfelől a fogyasztók jogai miatt nem érvényesül maradéktalanul a tartalmi semlegesség elve a kereskedelmi közlések esetében. A fogyasztókat megtévesztő reklám tilalma nem sérti az Alkotmány 61. §-át. [37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 295.]

A közléshez fűződő gazdasági érdekek jelentősége összefüggésben áll a közlés *alanyaival* is. A kereskedelmi közlések gyengébb alkotmányos védelme azon alapul, hogy a gazdasági hirdetők és más kereskedelmi jogalanyok számára nem az egyéni önkifejezés és önmegvalósítást vagy a demokratikus párbeszédben való részvételt valósítják meg a közlések, hanem gazdasági érdekeket szolgálnak. Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy a – a hatályos jogszabályok által kínált jogalanyi formákat tekintve – gazdasági jogalanyok nem minden megszólalása irányul áru értékesítésére, és a megszólalást motiváló üzleti érdekek összekapcsolódhatnak a közügyek megvitatásával. Az üzleti élet számos aktora is a közélet résztvevője, azok is kifejtethetik álláspontjukat, például a gazdaságpolitikai ügyekben, a termékeiket, szolgáltatásaikat érintő jogszabályi változtatásokkal kapcsolatban stb. A gazdasági jogalanyok is hozzájárulhatnak a tudományos ismeretek megvitatásához és terjesztéséhez. Ezért a gazdasági jogalanyok nyilvános kommunikációjának megítélése a közlés kommunikációs céljától és a védendő értékekhez (egyéni önkifejezés,

közéleti diskurzus fenntartása) való viszonyától függ. Mindazonáltal a gazdasági érdekek által motivált kereskedelmi kommunikációra nem terjed ki a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelme.

További megfontolásokra ad okot, hogy léteznek olyan indokok is, amelyek speciális területeken szükségessé teszik a gazdasági jogalanyok közéleti ügyekben történő megszólalásának korlátozását. Az Alkotmánybíróság először a 37/1992. (VI. 10.) AB határozatban utalt arra, hogy az Alkotmány 61. § (4) bekezdése kifejezetten kötelezi az Országgyűlést arra, hogy a tájékoztatási monopóliumokat törvénnyel akadályozza meg. (ABH 1992, 227, 231.) A későbbi gyakorlat következetes a tekintetben, hogy a tájékoztatási monopóliumok létrejöttének megakadályozása és a véleménypluralizmus fenntartása alkotmányos cél. Az Alkotmánybíróság az elektronikus médiával összefüggésben fogalmazta meg, hogy indokolt speciális, a sokoldalú tájékoztatásra vonatkozó előírások meghozatala, amelynek célja az, hogy a politikai közösség tagjai közérdekű kérdésekben a releváns vélemények ismeretében alakíthassák ki álláspontjukat. [1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 50–51.] A kereskedelmi szólások körében ilyen veszély lehet például, ha a tőkeerős vállalkozások szponzorként vagy hirdetőként (akár politikai vélemények támogatóiként) korlátlanul megjelenhetnek a televíziós műsorokban, mert kiszoríthatják a gyengébb anyagi háttérrel támogatott álláspontokat a „vélemények piacáról”. Ezáltal olyan véleménymonopólium alakulhat ki, amely ellentétes a plurális tájékoztatásra vonatkozó alkotmányossági elvárásokkal. Az ilyen egyoldalú kommunikáció torzíja a politikai döntéshozatalt.

- 4.2. Tehát az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közlés alkotmányos védelmének megítéléséhez minden esetben egyaránt figyelembe kell venni egyfelől a közlő személyét, a közlés célját és tárgyát, másfelől a jogszabályi korlátozás indokát és mértékét.

A kereskedelmi szólás alkotmányos védelmének terjedelmét meghatározza, hogy milyen erősségű alkotmányos indok hozható fel a korlátozás mellett. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a szükségességi-arányossági teszt szerint mások (köztük a fogyasztók) jogai, az állam intézményes alapjog-védelmi kötelezettsége (például az elektronikus médiában a véleménymonopóliumok megakadályozása), valamint közérdekű célok (például kiskorúak, közegészség, közbiztonság védelme) jelenthetik az alkotmányosan védett kereskedelmi szólás indokolt, szükséges korlátait. Ezeket a célokat az arányosság elveinek megfelelően lehet érvényre jutatni a szólásszabadsággal szemben.

- V. Az Alkotmánybíróság az indítványozók konkrét kifogásai közül először azt vizsgálta meg, amelyik *általános reklámkorlátozó szabályt* érintett. Az egyik indítványozó utólagos absztrakt normakontrollra irányuló kezdeményezésében azért támadta a Grtv2. 27. §-át, mert álláspontja szerint a gazdasági reklám közzétételének megtiltását lehetővé tevő szabály előzetes cenzúrát valósít meg, ezért sérti az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadságot. Az indítványozó másodlagosan azt is állította, hogy a támadott rendelkezés ellentétes a 61. § (3) bekezdésével, mert az Országgyűlés nem kétharmados többséggel fogadta el a törvénymódosítást.

A Grtv2. 27. §-a formai és tartalmi értelemben is azonos az indítványozó által eredetileg kifogásolt Grtv.-beli rendelkezéssel. Az új szabály szövege (Grtv2. 27. §) megegyezik a korábbival (Grtv. 19/A. §), és az Országgyűlés ugyanúgy nem kétharmados törvényi rendelkezésként fogadta el, mint a Grtv. korábbi módosítását. Ezért az Alkotmánybíróság a formai és a tartalmi kifogást is érdemben vizsgálta meg.

1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy formai és tartalmi kifogások esetén először a *formai alkotmányossági kifogásról foglal állást*. [Először: 64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 299–300.]

Az Alkotmány 61. § (3) bekezdése – speciális szabályként – a sajtó szabadságáról szóló törvény és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény elfogadásához követeli meg a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ez a formai követelmény az „alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtásaként megalkotott törvényre” vonatkozik, amely az „alapjog érvényesítésének és védelmének irányát” határozza meg. [4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 49.] A kétharmados törvényt nem lehet módosítani vagy hatályon kívül helyezni egyszerű többséggel elfogadott törvénnyel. [1/1999. (II. 24.) AB határozat, ABH 1999, 25.] A kétharmados követelmény továbbá nem csupán egy adott törvényre, hanem a törvény „konceptiójának lényeges elemére” vonatkozik, ezért a kétharmados törvény koncepcionális elemei csak ugyanilyen formai feltételekkel emelhetők át más törvénybe. [31/2001. (VII. 11.) AB határozat, ABH 2001, 258.; 95/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1327, 1335.]

Az Alkotmánybíróság a cenzúra tilalmára, illetve a sajtószabadságra vonatkozó szabályok alkotmányossági vizsgálatakor még nem foglalt állást a kétharmadoság kérdésében. Az ügyek egy részében ez azért nem merülhetett fel, mert a törvényt eleve kétharmados többséggel fogadta el az Országgyűlés. Idetartoznak a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény egyes rendelkezéseit felülvizsgáló határozatok. Más esetben azért nem kerül

előtérbe a kétharmadoság problémája, mert az indítvány tartalmi kifogásokat fogalmazott meg. Idetartoznak a köztársasági elnöknek az előzetes alkotmányossági kontrollra benyújtott indítványai alapján indult eljárások közül a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet módosításának vizsgálata [13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177.], valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény módosításának vizsgálata. [57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484.]

Egy ügyben az Alkotmánybíróság formai és tartalmi alapon is megállapított alkotmányellenességet az Alkotmány 61. §-ával összefüggésben. A Magyar Rádióról és a Magyar Televízióról szóló 1047/1974. (IX. 18.) MT határozat 6. pontját azért semmisítette meg az Alkotmánybíróság, mert a Jat. elfogadása után törvényhozási tárgykörbe tartozó módosításként került az MT határozat rendelkezései közé (az Alkotmány 35. §-án alapuló formai indok), és sértette a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságát (az Alkotmány 61. §-án alapuló tartalmi indok). [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227.]

2. Az Alkotmánybíróságnak a jogforrási szintre vonatkozó formai kérdés megválaszolására előtt szükségképpen állást kell foglalnia – az adott ügyre vonatkozóan – az *alapjog fogalmáról, illetve tartalmáról*. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság meg tudja állapítani, hogy az „alkotmányi rendelkezés közvetlen végrehajtására”, „alapjog érvényesítésének és védelmének irányára”, illetve az alapjogi garanciákat tartalmazó törvény „konceptiójának lényeges elemére” vonatkozik-e a szabályozás. Vagyis az ilyen formai alapjog-korlátozási vizsgálatokban implicit vagy explicit módon az adott alapjog mibenlétéről is dönt az Alkotmánybíróság. Tulajdonképpen ez az egyik előfeltétele annak, hogy sor kerüljön a norma alkotmányossági vizsgálatára. [Először az abortusszal összefüggésben: 64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 300–302.; a gyülekezési joggal összefüggésben: 4/2007. (II. 13.) AB határozat, ABH 2007, 911.]

Következésképpen jelen ügyben elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy a támadott szabály milyen összefüggésben áll a sajtószabadsággal és a cenzúra tilalmával. Ennek érdekében az Alkotmánybíróság áttekintette az erre vonatkozó határozatait.

- 2.1. Az Alkotmánybíróság először a 30/1992. (V. 26.) AB határozatban mutatott rá, hogy a sajtószabadság lényegében a véleménynyilvánítási jogból eredő külön nevesített jognak tekinthető, amely felöleli valamennyi médium szabadságát, továbbá az információk megszerzésének szabadságát is (ABH 1992, 167, 171.). A sajtószabadságra vonatkozó speciális alkotmányossági szempontokat a 37/1992. (VI. 10.) AB határozat fejtette ki: „A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a 'sajtó' a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze. Ahogy a sajtószabadság joga a véleménynyilvánításhoz való jogból mint anyajogból vezethető le, úgy a véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett volta is annyiban vonatkozik a sajtó szabadságára, amennyiben az a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjogát szolgálja.

A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatásé is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban. Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése is egymás mellett tartalmazza a szabad véleménynyilvánításhoz, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot.

(...) A sajtószabadságot (...) elsősorban az állam tartalmi be nem avatkozása biztosítja; ennek felel meg például a cenzúra tilalma és a szabad lapalapítás lehetősége. Ezzel a tartózkodással az állam elvileg lehetővé teszi, hogy a társadalomban meglévő vélemények, valamint a közérdekű információk teljessége megjelenjen a sajtóban.” [ABH 1992, 227. Megerősítve: 36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 223.]

Az Alkotmánybíróság a 20/1997. (III. 19.) AB határozatában a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: sajtótörvény) azon rendelkezését vizsgálta, amely lehetővé tette az ügyész számára, hogy valamely sajtótermék vagy irat nyilvános közlésének megtiltását kérje a bíróságtól, illetve a nyilvános közlést ő maga azonnal felfüggeszse, ha az bűncselekményt valósított meg, bűncselekmény elkövetésére hívott fel, közérkölcst sértett vagy mások személyhez fűződő jogainak sérelmével járt, úgyszintén ha az időszaki lapot nyilvántartásba vétel előtt vagy annak hiányában terjesztették. Az Alkotmánybíróság részben alkotmányellenesnek minősítette ezt a rendelkezést: az ügyésznek a személyhez fűződő jogokkal kapcsolatos indítványozási jogosultsága szükségtelenül és aránytalan mértékben korlátozhatja az emberi méltóság összetevőjét képező önrendelkezés szabadságát.

A testület azt is megállapította, hogy „az ügyész és a bíróság támadott döntési jogosultságai nem foglalják magukban a sajtótermék útján közölni szánt gondolatok tartalmának kötelező előzetes közhatalmi ellenőrzését, értékelését és minősítését abból a szempontból, hogy azok sajtótermékként előállíthatók-e. Ezért a támadott döntési lehetőségek nem tekinthetők cenzúranak, tehát azok nem sértik a sajtószabadsághoz való jogot”. (ABH 1997, 85, 95.)

A 13/2001. (IV. 14.) AB határozat – részben a 20/1997. (III. 19.) AB határozattól való megkülönböztetés alapján – megállapította, hogy alkotmányellenes cenzúranak minősül „az elítélt, az előzetesen letartóztatott, illetve az elzárást

töltő elkövető sajtó útján történő nyilatkozattételének korlátozhatósága a közbiztonság, mások jóhírneve vagy személyhez fűződő jogainak védelme, a bűnözés megelőzése, a szolgálati titok és egyéb bizalmas adat közlésének megakadályozása érdekében.” (ABH 2001, 177.) Ezzel szemben a sajtótörvény korábban vizsgált szakasza „a gyakorlatban nem volt alkalmas előzetes cenzúra megvalósítására, szemben a most vizsgált, a cenzúra klasszikus esetét jelentő jogszabályi megoldással, az ügyész ugyanis a sajtótörvény alapján – kötelezően előírt előzetes engedélyezési rendszer hiányában – a lapok kinyomtatását követően, azok terjesztését függeszthette fel, vagy a sajtótermék terjesztésének, árusításának utólagos megtiltását kérhette a bíróságtól.” (ABH 2001, 204.)

„A véleménynyilvánítási szabadság érvényesülésének lényeges garanciája a kifejezésre juttatandó gondolatok előzetes, tartalmi szempontú vizsgálatának tilalma. Olyan eleme ez a szólás szabadságának, amely kifejezett alkotmányos rendelkezés nélkül is e szabadság elengedhetetlen biztosítója. Minthogy a cenzúra a szabad véleménynyilvánításhoz fűződő alapjog legsúlyosabb korlátozását jelenti, a közlés előzetes cenzúrával történő korlátozása csak szélsőséges esetekben, rendkívül szűk körben, pontosan körülhatárolt módon minősülhet alkotmányosnak.” (ABH 2001, 205.)

A 34/2009. (III. 27.) AB határozat szintén a 20/1997. (III. 19.) AB határozattól való megkülönböztetés alapján állapított meg alkotmányellenes cenzúrát a sajtótörvényben. A sajtószabadság alkotmányellenes korlátozását valósítja meg a sajtótörvény azzal, hogy „megtiltja annak a lapnak a regisztrációját, amely vélhetően személyiségi jogi sérelmet fog megvalósítani, illetve azzal, hogy elrendeli a bármely személyiségi jogi sérelmet megvalósító időszaki lapnak a nyilvántartásból való mérlegelés nélküli törlését”. (ABK 2009. március, 269.)

A döntés indokolása megállapította: „Azzal, hogy a jogalkotó nem csupán az időszaki lapok címének és céljának bejelentését írja elő, hanem a bejelentett cél vizsgálatát – tehát az előzetes tartalmi ellenőrzést – is, lényegében az információk hozzáférhetőségének és terjesztésének a felügyeletéről rendelkezik. A nyilvántartásba vételt végző hatóság döntési jogosultsága így magában foglalja a sajtótermék útján közölni szánt gondolatok tartalmának előzetes közhatalmi ellenőrzését, értékelését és minősítését abból a szempontból, hogy azok sajtótermékként forgalomba hozhatók-e. Ez pedig cenzúrának minősül.”

A határozat értelmében a hatóság feljogosítása az időszaki lapok nyilvántartásból való törlésére „a sajtótermékek folyamatos tartalmi kontrollját intézményesíti”. A „törlés (amely az érintett sajtótermék nyilvános terjesztését kizárja) a sajtószabadság szempontjából rendkívül súlyos szankció”, amely „az enyhe vagy egyszeri jogsértés miatti betiltással való fenyegetés alkalmas lehet a vélemények, viták indokolatlan elfojtására”. (ABK 2009. március, 273.)

Az Alkotmánybíróság az említett határozataiban többször utalt az Európai Emberi Jogi Bíróság 1991. november 26-án kelt ítéletére az *Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság* ügyben. Eszerint „az előzetes korlátozásoknak olyan nagy a kockázata, hogy azok a Bíróságtól rendkívül gondos vizsgálatot követelnek meg. Ez különösen érvényes a sajtóra, mivel a hírek mulandó javak, s nyilvánosságra hozásuk akár csak rövid késedelmre is megfoszthatja őket minden értéküktől és érdekességüktől”. [Előszőr: 20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABH 1997, 85, 97.]

- 2.2. Jelen ügyben az alkotmányossági vizsgálat tárgya a Grtv2. 27. §-a. A rendelkezés feljogosítja az „eljáró hatóságot, illetve a bíróságot”, hogy megtiltsa a még közzé nem tett reklám közzétételét, ha megállapítja, hogy „a reklám – közzététele esetén – a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe ütközne.”

A Grtv2. szerint a gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén az „eljáró hatóság” főszabályként a fogyasztóvédelmi hatóság. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) által felügyelt tevékenység reklámja tekintetében a PSZÁF jár el. [24. § (1) bekezdés] A megtevesztő és az összehasonlító reklámok egyes eseteinek vizsgálatára a Gazdasági Versenyhivatal jogosult [24. § (2) bekezdés]. A közvetlen üzletszerzésre vonatkozó rendelkezések bizonyos körű megsértése esetén a Nemzeti Hírközlési Hatóság jár el [24. § (4) bekezdés]. Ebből következően a 27. § alapján eljáró hatóság többféle közigazgatási szerv lehet. A bíróság a közigazgatási hatóság határozatának felülvizsgálatára irányuló eljárásban, továbbá – előzetes közigazgatási hatósági eljárás nélkül – az összehasonlító reklámok egyes eseteiben jár el.

A Grtv2. *nem rendelkezik* a reklám közzététele előtti *kötelező bejelentésről*, engedélyezésről vagy más megkerülhetetlen eljárási feltételről. A 26. § (1) bekezdése értelmében a fogyasztóvédelmi hatóság eljárására főszabály szerint a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban Fftv.) rendelkezéseit kell alkalmazni. Az Fftv. 46. § (1) bekezdésének és a Ket. rendelkezéseinek megfelelően az eljárás kérelemre vagy hivatalból indulhat.

A támadott rendelkezés szerint a hatóság akkor tiltja meg a reklám közzétételét, ha „*gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe*” ütközik. A Grtv2. 1. § (2) bekezdése kimondja: „Törvény vagy az annak végrehajtására kiadott jogszabály az egyes árukra vonatkozó vagy az egyes kommunikációs eszközök útján megvalósuló gazdasági reklámtevékenységre külön szabályokat állapíthat meg. Ha a külön törvény eltérően nem rendelkezik, az ilyen

szabályok megsértésére e törvény rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.” A Grtv2. 24. § (1) bekezdése a „gazdasági reklámtevékenységre, továbbá a tiltott szponzorálásra vonatkozó rendelkezések megsértése esetére” állapít meg hatáskört a fogyasztóvédelmi hatóság számára. Tehát a Grtv2. 1. § (2) bekezdése és 24. § (1) bekezdése értelmében az általános jogszabálynak minősülő Grtv2.-n túl speciális jogszabályok is tartalmaznak gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezéseket, melyek esetében – eltérő szabály hiányában – a fogyasztóvédelmi hatóság jár el, és alkalmazza a Grtv2. 27. §-át is. Következésképpen a támadott rendelkezést nemcsak a Grtv2.-re, hanem a speciális jogszabályokban megállapított rendelkezések érvényesítésére is alkalmazni kell.

A támadott rendelkezés a „még közzé nem tett reklám közzétételének” megtiltását írja elő. A Grtv2. 3. § f) pontja szerint a közzététel a „reklám megismerhetővé tétele, akár nagyobb nyilvánosság akár egyedi címzett számára.” A közzététel tárgya a gazdasági reklám, ami a 3. § d) pontja alapján termék, szolgáltatás és egyéb áru értékesítésének vagy más módon történő igénybevételének előmozdítására, vagy e céllal összefüggésben a vállalkozás népszerűsítésére vagy áru ismertségének növelésére irányul. Széles értelemben a reklám közzététele kommunikációs eszközzel történik, melyek közé tartozik a televízió, a rádió, a nyomtatott sajtó, az óriásplakátok, a city light, a streetshield, a direkt marketingeszközök, az online reklám (pl. banner) stb. A Grtv2. 3. § n) pontja értelmében sajtóterméknek minősülnek „az időszaki lap egyes lapszámai, a rádió- és televízió-műsor, a könyv, a rölpap és az egyéb szöveges kiadvány – ide nem értve a bankjegyet és az értékpapírt –, a zeneművet, grafikát, rajzot vagy fotót tartalmazó kiadvány, a térkép, a nyilvános közlésre szánt műsoros filmszalag, videokazetta, videolemez, hangszalag és hanglemezt, továbbá bármely más tájékoztatást vagy műsort tartalmazó, nyilvános közlésre szánt technikai eszköz”. Ez a meghatározás pontosan megegyezik a sajtótörvény 20. § b) pontjának fogalom meghatározásával.

A támadott rendelkezés szerint a hatóság, illetve a bíróság előzetesen „megtiltja” a közzétételt. Ez a rendelkezés eltérést jelent az Fftv.-nek a jogkövetkezmények megállapítására vonatkozó szabályaitól. Az Fftv. 47. § (1) bekezdése – egyebek mellett – kimondja: „Ha a fogyasztóvédelmi hatóság eljárása során megállapítja a (...) fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértését, az eset összes körülményeinek – így különösen a jogsértés súlyának, a jogsértő állapot időtartamának, a jogsértő magatartás ismételt tanúsításának, illetve a jogsértéssel elért előny – figyelembevételével és az arányosság követelményének szem előtt tartásával az alábbi jogkövetkezményeket állapíthatja meg:

- a) elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését,
- b) megtilthatja a jogsértő magatartás további folytatását” (...).

A Grtv2. 27. §-a elsődlegesen a *reklámozót érintő korlátozás*. Ugyanis a Grtv2. 3. § l) pontja szerint a reklámozó az, „akinek érdekében a reklámot közzéteszik, illetve aki a reklámot megrendeli.”

3. Az Alkotmánybíróság a sajtószabadság korlátozásával kapcsolatos gyakorlata és a vizsgált rendelkezés összevetése alapján a következőket állapítja meg.
- 3.1. Az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a sajtószabadság érvényesülésének lényeges garanciája a kifejezésre juttatandó gondolatok előzetes, tartalmi szempontú vizsgálatának tilalma. A közlés ilyen korlátozása csak kivételes esetekben, rendkívül szűk körben, pontosan körülhatárolt módon minősülhet alkotmányosnak.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az egyéni megszólalásról, az új szellemi elgondolásról, a közügyek megvitatásához hozzájáruló termékekről hírt adó, népszerűsítő, értékesítésüket előmozdító közlésekre az *azokhoz kötődő gazdasági érdekek meghatározó vagy kizárólagos voltától függően* vonatkozik az Alkotmány 61. §-ának védelme.

Jelen esetben a potenciális előzetes közlési tilalom a Grtv2. elnevezése alapján az *üzleti célú* kereskedelmi kommunikációra (hirdetésre) vonatkozik. A szabályozás nem írja elő a közlésre szánt vélemény tartalmának *kötelező* előzetes közhatalmi ellenőrzését, így nem tekinthető cenzúrának.

Ezért az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy a vizsgált rendelkezés nem határozza meg alapvetően az Alkotmány 61. § (2) és (3) bekezdésében elismert és védett sajtószabadság érvényesítésének és védelmének irányát, és nem vonatkozik a sajtószabadságról szóló törvény koncepciójának lényeges elemére.

Következésképpen az Alkotmánybíróság szerint a Grtv2. 27. §-ában foglalt rendelkezés nem tartozik abba a körbe, amelyet az Alkotmány 61. § (3) bekezdésének formai előírása alapján a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvényben kell szabályozni.

- 3.2. Jelen esetben a hatóság döntési jogosultsága magában foglalja a sajtótermékben vagy más reklámhordozón történő közlések előzetes közhatalmi ellenőrzését és tiltását.

Az előzetes ellenőrzés lehetősége a Grtv2. 27. §-ának rendkívül általános megfogalmazása miatt a *közlések rendkívül széles körére vonatkozik*. Beletartoznak például az időszaki lapok, könyvek és más nyomtatott sajtótermékek népszerűsítésére, ismertségük növelésére, értékesítésük előmozdítására irányuló közlések. Az előzetes tiltás szintén

vonatkozhat más kulturális termékek, szolgáltatások (pl. kiállítások) népszerűsítésére, valamint a politikai tárgyú, közügyekkel foglalkozó sajtótermékek és más információhordozók hirdetéseire.

Továbbá az Alkotmánybíróság tekintetbe vette azt is, hogy a sajtótermékben lévő reklámok közzétételének előzetes hatósági tiltása magának a sajtóterméknek a megjelenését is akadályozhatja időlegesen. Ezért a tiltás közvetve olyan közlések nyilvános megjelenését is hátráltathatja, amelyek nem reklámok, hanem az Alkotmány 61. §-ának kiemelt védelmében részesülő szólásnak, véleménynyilvánításnak minősülnek.

A vizsgált szabályozásban a közlés előzetes hatósági megtiltása nincs más feltételhez kötve, mint hogy a reklám a „gazdasági reklámtevékenységre vonatkozó rendelkezésbe” ütközzön. *Bármilyen szabályszegés észlelése automatikusan* a tiltás szankciójával jár. A hatóságnak nincs mérlegelési lehetősége, köteles tiltó határozatot hozni. [Ellentétben az Fftv. 47. § (1) bekezdésével, amely az arányosság elvének megfelelő mérlegelést vár el a fogyasztóvédelmi hatóságtól.] A szabályozás nem rendelkezik az előzetes tiltásra vonatkozó döntéshozatali eljárásról, így nem foglal magában garanciális rendelkezéseket sem.

Az Alkotmánybíróság szerint egyéni jogsértés megelőzésére irányuló érdek vagy konkrét közérdekű cél kivételesen szükségessé teheti az előzetes közlési korlátozást. De ez csak akkor érvényesíthető alkotmányosan a sajtószabadsággal szemben, ha határozott biztosítékok állnak rendelkezésre az indokolatlan alapjog-korlátozás elkerülésére.

Az Alkotmánybíróság megerősíti azt az Alkotmány 61. §-án alapuló követelményt, hogy a törvényalkotónak pontosan meg kell jelölnie a szabadság előzetes korlátozhatóságának okait és a korlátozás hatálya alá tartozó közlések körét. [13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 202.] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben irányadónak tekinti azt a megállapítást is, amely szerint az Alkotmány 61. § (2) bekezdése szempontjából garanciális jelentőségű, hogy a hatóság döntéshozatali eljárása áttekinthető és követhető legyen. [46/2007. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2007, 592.; 71/2009. (VI. 30.) AB határozat, ABK 2009. június, 765, 770–772.] Amennyiben a jogalkotó a sajtószabadság gyakorlásával kapcsolatban meghatározott tilalmak megszegése esetére súlyos szankciót kíván alkalmazni, akkor a sajtószabadság kiemelt alkotmányos jelentőségének szem előtt tartásával kell mérlegelnie, hogy mely fórum előtt, milyen eljárási rendben, milyen jogsértéshez fűzi a jogkövetkezményt. [34/2009. (III. 27.) AB határozat, (ABK 2009. március, 273.)] Továbbá az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy a nem a bíróságtól származó rendelkezési jogosultság a közlés átmeneti megtiltására, az egyéb feltételek pontosabb meghatározása esetén is, csak az intézkedés ideiglenességének pontos időbeli korlátozása mellett lehet elképzelhető. [Előszőr: 20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABH 1997, 85, 97.] Következésképpen az Alkotmány 61. §-a az egyébként gyengébb alkotmányos védelemben részesülő kereskedelmi közlések esetén is megköveteli az indokolt korlátozással érintett közlések körének pontos körülírását, a kiszámítható hatósági döntéshozatalt, valamint a korlátozás indokaihoz mérten arányos jogkövetkezmények előírását.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Grtv2.-nek az előzetes tiltást megalapozó 27. §-a rendkívül általános megfogalmazású, és a Grtv2. fogalmi rendszeréhez képest nem tartalmaz szűkítést, pontosítást. Ezért a vizsgált szabályozás a véleménysszabadság és azon belül a sajtószabadság aránytalan korlátozására ad módot.

Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Grtv2. 27. §-a ellentétes az Alkotmány 61. § (2) bekezdésével. Következésképpen az Alkotmánybíróság a Grtv2. 27. §-ának megsemmisítéséről rendelkezett.

VI. Az egyik indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak utólagos absztrakt normakontroll keretében azt kellett megvizsgálnia, hogy a Grtv2.-nek a *szexuális ingerkeltésre irányuló* áruk reklámját tiltó 9. § (3) bekezdése ellentétes-e a jogállamiságból következő normavilágosság követelményével [Alkotmány 2., továbbá § (1) bekezdés], továbbá sérti-e a média-vállalkozások vállalkozáshoz való jogát [Alkotmány 9. § (1) bekezdés].

1. Az indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére hivatkozva azt kifogásolta, hogy a Grtv2. 9. § (3) bekezdése „bizonytalan megfogalmazású, nem értelmezhető megfelelően”. A támadott rendelkezés szerint tilos az olyan áru reklámja, amely „rendeltetése szerint szexuális ingerkeltésre irányul”.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon. A normavilágosság sérelme miatt akkor állapítható meg az alkotmányellenesség, ha a szabályozás a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot, illetve teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak, aminek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára. [Összegezve: 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 378.] Alkotmányértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására

a jogszabály-értelmezés már nem elegendő, s a jogalkotási fogyatékoság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság sérelmét idézi elő. [Összegezve: 57/2009. (V. 20.) AB határozat, ABK 2009. május, 549, 555.]

Az Alkotmánybíróság megsemmisíti a normát, ha a bizonytalan vagy ellentmondásos megfogalmazás alapjog érvényesítését gátolja. [21/1993. (II. 2.) AB határozat, ABH 1993, 172, 180.; 13/2001. (I. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 201.] Hasonló megfontolásból ítéli meg szigorúbban az Alkotmánybíróság a büntetőjogi normák egyértelműségét. [30/1992. (I. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 176.; 47/2000. (XII. 14.) AB határozat, ABH 2000, 377, 379.]

Az Alkotmánybíróság jelen ügyben kiemeli azokat az általános, elvi szempontokat, amelyeket az Emberi Jogok Európai Bírósága fogalmazott meg a normák előreláthatóságával kapcsolatban. Eszerint az az elvárás a jogalkotóval szemben, hogy „lehetővé tegye az állampolgár számára, hogy magatartását a törvényhez igazítsa: képesnek kell lennie – hogyha szükséges, jogi tanácsadó segítségével – arra, hogy a körülmények által indokolt ésszerű mértékben előre láthassa, milyen következményekkel járhat magatartása. Ez nem azt jelenti, hogy e körülményeknek teljes bizonyossággal kell előreláthatónak lenniük: a tapasztalat azt mutatja, hogy ez a célkitűzés elérhetetlen. Habár a bizonyosság nagyban kívánatos volna, megvalósítása a szabályozás végletes merevségét eredményezhetné, holott a törvénynek tartania kell az iramot a mindig változó körülményekkel. Ezért sok törvényt kikerülhetetlenül csak olyan kifejezések használatával lehet megfogalmazni, amelyek többé-kevésbé homályosak, és amelyek értelmezése és alkalmazása a gyakorlatra vár [lásd *Sunday Times v. Egyesült Királyság* (no. 1) ítélet, 1979. április 26., Series A no. 30., 31. o., 49. bek.; *Kokkinakis v. Görögország* ítélet, 1993. május 25., Series A no. 260-A, 19. o. 40. bek.]. A bíróságok jogalkalmazási tevékenységének éppen az az értelme, hogy a bíróságok feladata a fennmaradt értelmezési kételyek eloszlátása (lásd *mutatis mutandis* a *Cantoni v. Franciaország* ítélet, 1996. november 15., Reports 1996-V, 1628. o. 32. bek.). A törvényektől – amelyek eleve sem rendelkezhetnek minden lehetőségről – megkívánt pontosság szintje jelentős mértékben függ a szóban forgó jogszabály tartalmától, a szabályozni kívánt területtől, a jogszabály címzettjeinek számától és jogállásától (lásd a korábban idézett *Vogt v. Németország* ítélet, 24.o. 48. bek.).” (*Rekvényi kontra Magyarország*, 1999. május 20-i ítélet, para. 34.)

Jelen ügyben a „rendeltetése szerint szexuális ingerkeltésre irányuló áruk” szövegrésszel kapcsolatban az indítványozó nem jelölt meg és az Alkotmánybíróság sem talált olyan konkrét indokot, amely a normák általános megfogalmazásából szükségszerűen következő jogértelmezésen túlmenő megértési problémára utalna.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság elutasította azt az indítványi részt, amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére hivatkozva kifogásolta a Grtv2. 9. § (3) bekezdését.

2. Az indítványozó a média-vállalkozások vállalkozáshoz való jogával is ellentétesnek tartotta a Grtv2. 9. § (3) bekezdését.
- 2.1. Az Alkotmánybíróság először az 54/1993. (X. 13.) AB határozatban fejtette ki: „A vállalkozás joga a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog [Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés] egyik aspektusa, annak egyik, a különös szintjén történő megfogalmazása. A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. (...) A vállalkozás joga (...) a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. (ABH 1993, 341–343.)

Tehát az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében meghatározott vállalkozás joga alapjognak minősül, amely az Alkotmány 8. §-ának megfelelően korlátozható. Mivel a vállalkozáshoz való jog a foglalkozás szabad megválasztásához való jog egyik aspektusa, ezért az Alkotmány „bárkinek (tehát nemcsak a természetes személyeknek) biztosítja a vállalkozási, üzleti tevékenység kifejtését”. (Először: 327/B/1992. AB határozat, ABH 1995, 609.)

Az alapjog-korlátozás általános feltételeit a 21/1994. (IV. 16.) AB határozatban fogalmazta meg az Alkotmánybíróság. „A munkához (foglalkozáshoz, vállalkozáshoz) való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. E korlátozások alkotmányossága azonban más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is különbözik a megítélés az adott foglalkozásba kerülés szubjektív, illetve az objektív korlátokhoz kötésének megfelelően. (A vizsgált ügyben például a taxis vállalkozás gyakorlását korlátozzák a kaucióra és az autó állapotára, vizsgáztatására stb. vonatkozó előírások; alanyi korlát a vizsgakötelezettség; tárgyi, azaz a vállalkozni kívánó személyi tulajdonságaitól teljesen független korlát a kiadható engedélyek számának meghatározása.) (...) A háromféle korlátozás alkotmányosságát (...) más-más, egyre szigorúbb mércével kell elbírálni. Az alkotmányosság értékelésének

vázolt módszertana szerint a szükségesség és arányosság kritériumait lehet lazítani vagy szorítani attól függően, hogy a vállalkozáshoz való jog milyen fajta korlátozásáról van szó.” (ABH 1994, 117, 121–122.)

Ezt erősítette meg az 1105/B/1993. AB határozat: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „vállalkozás alapjogát érintő állami korlátozások alkotmányossága eltérő mérték alapján minősül aszerint, hogy az állam a vállalkozás gyakorlását, vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e. A vállalkozáshoz való jogot az veszélyeztetni legsúlyosabban, ha az állam a vállalkozót valamely vállalkozói tevékenység folytatásából teljesen kizárja és ezáltal a vállalkozó azt nem választhatja.” (ABH 1994, 640.)

Tehát a teszt szerint a vállalkozáshoz való jog esetében a jogkorlátozási vizsgálat első lépésben arra terjed ki, hogy a szabályozás korlátozza-e a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását. A foglalkozás gyakorlását érintő korlátozásnál szigorúbb alkotmányossági megítélés alá tartozik, ha a szabályozás a foglalkozás szabad megválasztását korlátozza, és ezen belül is más a megítélésük az alanyi, illetve a tárgyi korlátoknak.

Az Alkotmánybíróság számos ügyben a teszt első elemének alkalmazásával választ adott a felmerült alkotmányossági kérdésre. „A közterület használatának megtiltása a vállalkozás megválasztásának és gyakorlásának szabadságát nem érinti. A vállalkozáshoz való jogból senkinek sem származik joga arra, hogy tevékenységét meghatározott területen, különösen a közterület meghatározott részén gyakorolja.” (1051/B/1999. AB határozat, ABH 2002, 1483, 1485.)

Az Alkotmánybíróság egy másik ügyben azt állapította meg, hogy nem tartozik a vállalkozáshoz való jog által védett körbe, hogy a vállalkozó egy adott helyen (üzletben) folytassa a tevékenységét. Az ideiglenes vagy végleges „üzletbezárással érintett személy (a vállalkozó) a szankció alkalmazását követően is élhet vállalkozási jogával, de ezt valamely más üzletben kell gyakorolnia.” (685/B/1999. AB határozat, ABH 2004, 1374–1375.)

Az Alkotmánybíróság a teszt második elemét, az objektív és a szubjektív szempontok alkotmányossági mérlegelését a 3/2001. (I. 31.) AB határozatban összegezte, és megállapította: „A vállalkozás engedélyhez, illetve a konkrét tevékenység igazolványhoz kötése, amelynek megszerzéséhez vizsgát kell tenni, nem is szükségtelen és nem is aránytalan korlátozása a vállalkozás, illetve a foglalkozás szabad megválasztásának.” (ABH 2001, 68, 80–81.)

2.2. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való jogra vonatkozó gyakorlata alapján ítélte meg az indítványban felvetett problémát.

Jelen ügyben az indítványozó a média-vállalkozások védelmében lépett fel. Az indítvány összefüggésében ezek a vállalkozások nem a reklámozók [Grtv2. 3. § l) pont], hanem a reklám közzétevői [Grtv2. 3. § k) pont] közé sorolhatók. Vagyis itt az indítványozó nem azok jogsérelmét állította, akik érdekében a reklámot közzéteszik, illetve, akik a reklámot megrendelik (tipikusan az áru előállítói, forgalmazói), hanem azok jogvédelme érdekében lépett fel, akik a reklám közzétételére alkalmas eszközökkel rendelkeznek, és azok segítségével a reklámot megismerhetővé teszik („média-vállalkozások”). (Továbbá az indítvány nem érintette az interneten történő kereskedelem speciális aspektusait sem.)

A Grtv2. támadott 9. § (3) bekezdése minden vállalkozás számára tiltja az olyan áru reklámját, amely rendeltetése szerint szexuális ingerkeltésre irányul. Ugyanakkor a (4) bekezdés alapján a tilalom nem vonatkozik „a szexuális terméken, továbbá a szexuális termékek üzletén belül elhelyezett reklámra.”

A szabályozás alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a 9. § (3) bekezdése nem érinti általánosságban a sajtó- és más médiatermékek előállítóinak vállalkozáshoz való jogát. Ugyanis a sajtó-, illetve médiatevékenység mint foglalkozás (vállalkozás) szabad megválasztását nem akadályozza, és a vállalkozás gyakorlásának lényegére sincs kihatással.

A Grtv2. 9. § (3) bekezdése – elvileg – egyedül azoknál a vállalkozásoknál jelenthet korlátozást, amelyek kifejezetten szexuális ingerkeltésre irányuló rendeltetésű áruk reklámozására jönnek létre. A Grtv2. ezek piacra lépését sem zárja ki, mert a 9. § (4) bekezdése alapján a szexuális termékek üzletén belül elhelyezhetők, tehát a szabályozás nem állít akadályt a vállalkozás megválasztása elé.

Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy a 794/B/1999. számú határozatban – a véleménynyilvánítási szabadsággal összefüggésben – arra a következtetésre jutott, hogy nem alkotmányellenes „a szexuális szolgáltatás hirdetésében való közreműködés” megtiltása a szexuális árunak nem minősülő sajtótermékekben. Az Alkotmánybíróság abban az ügyben a szólásszabadság korlátozásának arányossági vizsgálata körében értékelte, hogy „a szabályozás nem általános közzétételi tilalmat vezet be, hanem a hirdetéseket a sajtótermékek egy meghatározott körébe szorította vissza.” (ABH 2004, 1379, 1386.)

Az Alkotmánybíróság figyelembe vette azt is, hogy a vállalkozáshoz való joggal összefüggésben akkor állapított meg alkotmányellenességet, amikor „a jogalkotó a foglalkozás szabad megválasztásához, az adott vállalkozás gyakorlásához való jogot egyes piaci szereplőktől meghatározatlan időre teljes egészében elvonta.” A műsorszolgáltatási jogosultság pályázat nélküli meghosszabbításáról hozott határozat indokolása szerint: „Különösen

nagy súllyal esik latba, hogy mindez a tömegtájékoztatás területén történt. Az Alkotmány 61. § (2) bekezdésében biztosított sajtószabadság és az Alkotmány 61. § (4) bekezdésébe foglalt, a tájékoztatási monopóliumok létrejöttének megakadályozására vonatkozó alkotmányos cél ugyanis a minél nyitottabb, sokszínűbb, és legalább elméletileg mindenki számára hozzáférhető médiapiac létrehozatalát és fenntartását igényli.” [71/2009. (VI. 30.) AB határozat, ABK 2009. június, 765, 770.]

Következésképpen az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy jelen ügyben nem állapítható meg a vállalkozáshoz való jog sérelme, ezért a Grtv2. 9. § (3) bekezdése nem ellentétes az Alkotmány 9. § (2) bekezdésével.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Grtv2. 9. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

- VII. 1. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta azokat az *alkotmányjogi panaszokat* és konkrét normakontrollra irányuló *bírói kezdeményezéseket*, amelyek a Grtv.-nek a dohányreklámok tilalmára vonatkozó rendelkezéseit kifogásolták. Ezek az indítványok a Grtv2.-nek a *dohányreklámok tilalmát* érintő 13. § (1) bekezdését, a (2) bekezdés második fordulatát és a (4) bekezdés b) pontját kifogásolták az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, a 9. § (2) bekezdésére és a 61. §-ára hivatkozva.

Az indítványok alapjául szolgáló közigazgatási ügyek egyik részében a hatóság üzletek homlokzatán elhelyezett, dohánytermékre utaló felirat, reklámszöveg, napvédő ponyva miatt állapított meg törvénytisértést. Az ügyek másik részében a hatóság azt minősítette törvénytisértőnek, hogy a dohánygyár nyereményjátékban való részvételre szóló felhívást helyezett el a forgalomba hozott termékben.

A konkrét ügyek kapcsán az indítványozók kifogásolták az alkalmazott jogszabályi rendelkezések („eladás helye”, „árubemutató”, „árfeltüntetési”, „áru elérhetőségét jelző eszköz”) bizonytalan megfogalmazását. Álláspontjuk szerint az alkotmányban elismert véleményszabadsággal nincs összhangban a Grtv. olyan értelmezése, amely teljesen kizárja a kommunikációt a dohánygyárak és a fogyasztók között. Ezért csak olyan szabályozás fogadható el, amely alapján lehetőség van dohányreklám elhelyezésére az eladási hely külső homlokzatán, valamint a tényleges vevőknek szóló reklám (nyereményjáték-felhívás) közlésére.

Szintén a véleményszabadsággal összefüggésben hivatkoztak az indítványozók a vállalkozáshoz való jogra. Álláspontjuk szerint a dohánygyárak és a fogyasztók közötti kereskedelmi célú kommunikáció nélkül nem valósulhat meg a vállalkozás szabadsága.

Összességében az indítványozók úgy értékelték a Grtv. módosításait, hogy azok kellő súlyú alkotmányos indok nélkül teljesen megtiltották a dohányreklámokat, ami ellentétes a véleménynyilvánítás szabadságával.

2. Az Alkotmánybíróság a dohányreklámokkal kapcsolatos indítványok elbírálásakor a jelen határozat indokolásának IV. pontja mellett a 37/2000. (X. 31.) AB határozatot tekinti irányadónak.

A határozat értelmében „a dohányárúkról szóló kereskedelmi információk esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámozás terén a véleményközlés egyéb formáinál szélesebb körű állami beavatkozás lehetőségét ismeri el. A dohánytermékek ugyanis minden kétséget kizáróan rendkívül ártalmasak az egészségre. Ebből következik, hogy a reklámok címzettjei, vagyis a lehetséges fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz való joga különös garanciákat igényel. Emellett a dohányreklámokat szabályozó normák vizsgálatakor a kifejezés szabadságával szemben kellő súllyal kell figyelembe venni az állam alkotmányos kötelességét a gyermekek védelmére [Alkotmány 67. § (1) bekezdés].” (ABH 2000, 296.)

Az Alkotmánybíróság a 37/2000. (X. 31.) AB határozatban a következőképpen összegezte álláspontját: „az állam a dohányárú reklámjának szabályozásakor eleget tett az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből és 70/D. § (1) bekezdéséből következő intézményes élet- és egészségvédelmi kötelességének, és teljesítette az Alkotmány 67. § (1) bekezdésén alapuló kötelezettségét a gyermekek megfelelő testi és szellemi fejlődésének védelmére. Ebből következik, hogy az Alkotmányból nem vezethető le a dohányárú reklámjának teljes tilalma. Mindez nem zárja ki azt, hogy a jogalkotó további korlátozásokat fogalmazzon meg, amennyiben azokra szükség van az állampolgárok megfelelő tájékoztatása, továbbá életének, egészségének védelme érdekében. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a dohánytermékek reklámját érintő tilalmak és korlátozások akkor felelnek meg az Alkotmány 61. §-a által támasztott követelményeknek, ha azokat az állampolgárok életének, egészségének védelme, illetve a gyermekek megfelelő testi és szellemi fejlődésének védelme kellően indokolja.” (ABH 2000, 299.)

3. Az Alkotmánybíróság tekintetbe vette a 37/2000. (X. 31.) AB határozat meghozatala utáni változásokat az Európai Unió jogában és Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeiben.

- 3.1. A reklám mint szolgáltatás szabad forgalma és a reklámhordozó mint áru szabad forgalma az Európai Unió belső piacán érvényesülő szabadságok közé tartozik. Ugyanakkor a reklám szabadsága nem jelent korlátok nélküli szabadságot. Az Unióban nincs egységes reklámszabályozás, de a tagállamok cselekvését több részterületen, így a dohányreklámok terén is, uniós normák szabályozzák. A 89/552/EGK irányelv megtiltotta a dohánytermékek reklámozását a televízióban, majd az irányelvet módosító 97/36/EK irányelv kimondta, hogy a dohánytermékek előállítói nem szponzorálhatnak műsorokat a televízióban. A 98/43/EK irányelv előírta, hogy a tagállamoknak meg kell tiltaniuk a dohányreklámokat a közterületeken, a sajtóban, valamint meg kell tiltaniuk a dohánytermékek előállítóinak szponzori tevékenységét. Az Európai Bíróság 2000. október 5-én a 98/43/EK irányelvet megsemmisítette. A bíróság döntése értelmében az Európai Bizottságnak nem volt hatásköre a dohányárak reklámját tiltó szabályozásra. Ugyanakkor a bíróság határozata nem zárta ki a dohányreklámok meghatározott formáinak részleges tiltását, amennyiben az összhangban van az uniós szabadságokkal. (C-376/98. *Német Szövetségi Köztársaság kontra Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa.*)

Ezt követően (2003. május 26-án) az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa elfogadta a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről szóló 2003/33/EK irányelvet. Az új dohányreklám-irányelv szabályozza a dohánytermékek reklámozását a televíziótól eltérő médiában, azaz a sajtóban és más nyomtatott kiadványokban, a rádiós műsorszórásban és az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokban. Szabályozza a rádióműsorok, valamint a több tagállamot érintő vagy több tagállamban zajló, illetve más módon, határokon átnyúló hatást gyakorló rendezvények vagy tevékenységek dohányipari cégek általi szponzorálását, beleértve a dohánytermékek ingyenes vagy árengedménnyel történő terjesztését is. Ugyanakkor nem tartoznak az irányelv alkalmazási körébe a reklámozás egyéb formái, úgymint a közvetett reklámozás, valamint a határokon átnyúló hatással nem rendelkező rendezvények vagy tevékenységek szponzorálása. Az irányelv megerősíti, hogy továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartozik, hogy ezeket a kérdéseket az emberi egészség védelmének biztosítása érdekében a saját maguk által szükségesnek ítélt módon szabályozzák. [Bevezető (12) bekezdés; 1. cikk (1) bekezdés]

A 2003/33/EK irányelv a televízióra vonatkozó reklámtiltalmat (89/552/EGK irányelv) kiterjeszti a rádióra; a sajtóra és más nyomtatott kiadványokra (kivéve a dohányipari szakembereknek szóló kiadványok, és a harmadik országbeli kiadványok); és a határon átnyúló hatást gyakorló rendezvények szponzorálására. (3–5. cikk.) Az irányelv nem kötelezi a tagállamokat mindenre kiterjedő reklám-tiltalomra, de lehetőséget ad a tagállamoknak szigorúbb rendelkezések elfogadására. A tagállamok ilyen esetben sem tilthatják meg, és nem korlátozhatják az irányelvnek megfelelő termékek és szolgáltatások szabad mozgását. (8. cikk.)

Hasonlóan a 98/43/EK irányelvhez, Németország indítványára az Európai Bíróság állást foglalt a 2003/33/EK irányelvről is. A felperes a közösségi jogalap hiányára, az áruk szabad mozgására és a versenyszabadságra hivatkozva kezdeményezte a sajtóra és a rádióra vonatkozó reklámtiltalom (3. és 4. cikk) megsemmisítését. Az Európai Bíróság 2006. december 12-én hozott ítéletében megállapította, hogy az irányelv összhangban áll a közösségi joggal, ezért a keresetet elutasította. (C-380/03. *Német Szövetségi Köztársaság kontra Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa.*)

A dohánytermékek reklámozásával összefüggő rendelkezéseket tartalmaz továbbá az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa 2001/37/EK irányelve a tagállamoknak a dohánytermékek gyártására, kiserelésére és árusítására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről.

- 3.2. Az Alkotmánybíróság figyelembe vette az Egészségügyi Világszervezet Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményének kihirdetéséről szóló 2005. évi III. törvényt. Az ENSZ keretei között elfogadott keretegyezmény és jegyzőkönyveinek célkitűzése az, hogy megvédjék „a jelenlegi és a következő nemzedékeket a dohánytermék-fogyasztás és a dohányfüst-expozíció pusztító egészségi, szociális, környezeti és gazdasági következményeitől azáltal, hogy keretet adnak a Részes Felek által országos, regionális és nemzetközi szinten megvalósítandó dohányzásellenes intézkedésekhez, a dohányfogyasztás és a dohányfüst-expozíció előfordulási gyakoriságának folyamatos és számottevő csökkentése érdekében. (3. cikk.)

A keretegyezmény 13. cikke szabályozza a dohánytermékek reklámozását, promócióját és a szponzorálást. A 2. pont kimondja: „A Részes Felek, alkotmányukkal vagy alkotmányos alapelveikkel összhangban, belekezdnek az összes dohányreklámozás, -promóció és szponzorálás teljes betiltásába. Ebbe beletartozik, a jogi környezet és az adott Részes Fél számára rendelkezésre álló technikai eszközöktől függően, a saját felségterületéről kiinduló, határokon átnyúló reklámozás, promóció és szponzorálás átfogó betiltása. (...)” A 3. pont alapján az „a Részes Fél, amely alkotmánya vagy alkotmányos alapelvei következtében nincsen abban a helyzetben, hogy teljes tiltalmat vezessen be, korlátozásokat

alkalmaz minden dohányreklámozásra, -promócióra és szponzorálásra. (...)” Az államok konkrét intézkedéseiről rendelkező 4. cikk alapján a Részes Felek:

- „a) megtiltanak minden olyan dohányreklámozást, promóciót és szponzorálást, amely dohányterméket olyan eszközzel népszerűsít, amely valótlan, félrevezető vagy megtévesztő, vagy amely alkalmas a termék jellemzőire, egészségi hatásaira, veszélyeire vagy kibocsátásaira vonatkozó téves benyomás keltésére;
- b) előírják, hogy egészségi vagy egyéb megfelelő figyelmeztetések vagy üzenetek kísérjenek minden dohányreklámot, és értelemszerűen, promóciót és szponzorálást;
- c) korlátozzák azoknak a közvetlen és közvetett ösztönzőknek az alkalmazását, amelyek dohánytermékek vásárlására ösztönzik a lakosságot;
- d) megkövetelik, amennyiben nincsen teljes tiltás, hogy a dohányipar az illetékes kormányzati hatóságok számára közölje a még nem betiltott reklámozásra és szponzorálásra fordított kiadásokat. E hatóságok belátásuk szerint ezeket az adatokat, a belső jogrendtől függően, hozzáférhetővé tehetik a lakosság és a Felek Konferenciája számára, a 21. Cikk rendelkezéseivel összhangban;
- e) teljesen betilthatják, vagy olyan Részes Fél esetében, amely alkotmánya vagy alkotmányos alapelvei miatt nincsen abban a helyzetben, hogy teljes betiltást rendeljen el, korlátozhatják a dohányreklámozást, promóciót és szponzorálást a rádióban, televízióban, nyomtatott sajtóban és értelemszerűen egyéb tömegtájékoztatási eszközökben, mint például az interneten, öt éven belül; és
- f) megtilthatja, vagy olyan Részes Fél esetében, amely alkotmánya vagy alkotmányos alapelvei miatt nincsen abban a helyzetben, hogy tilalmat rendeljen el, korlátozhatja a nemzetközi események, tevékenységek és/vagy az azokon résztvevők dohánygyárak általi szponzorálását.”

3.3. Az Alkotmánybíróság figyelembe vette továbbá, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága 2009-ben két döntésében azt hangsúlyozta, hogy a dohánytermékek reklámjának korlátozása és szankcionálása lényeges részét képezi annak a széles körű stratégiának, amelyet az európai államok alkalmaznak a dohányzás ellen. A dohányreklámok esetében az alapvető közegészségügyi megfontolások elsőbbséget élvezhetnek az üzleti szempontokkal és akár a kifejezés szabadságával szemben is. (*Hachette Filipacchi Presse Automobile és Dupuy kontra Franciaország*, valamint *Société de Conception de Presse et d'Édition és Ponson kontra Franciaország*, 2009. március 5-i ítéletek.)

4. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság a konkrét normakontrollra irányuló alkotmányjogi panaszok és bírói kezdeményezések elbírálásánál az alábbiakra alapozta döntését.

- Konkrét normakontrollra irányuló indítványok alapján a *normavilágosság* értékelésére a tartalmi alapjogi vizsgálat keretében kerülhet sor. A szabályozás akkor nyilvánítható alkotmányellenesnek, ha a bizonytalan normatartalom alapjogi sérelmet eredményez. (Indokolás III. rész 2–3. pont és VI. rész 1. pont.) Ebből az következik, hogy a szabályozás és a konkrét ügy kontextusában, a jogkorlátozás arányosságának értékelésekor kell mérlegelni, hogy alapjogi sérelemmel járt-e a bizonytalan normaszervezet.
- Az indítványok a *vállalkozások kommunikációjának* korlátozását a szólásszabadsággal összefüggésben vetették fel, ezért az Alkotmánybíróságnak a vállalkozások véleménynyilvánítási szabadságáról kell állást foglalnia. (VI. rész 2. pont.)
- A tiltott vagy korlátozott *kereskedelmi közlés alkotmányos védelmének* megítéléséhez figyelembe kell venni egyfelől a közlés személyét, a közlés célját és tárgyát (az üzleti cél súlyát), másfelől a jogszabályi korlátozás indokát és mértékét. (IV. rész.)
- A gazdasági közléseken belül a *dohány-reklám speciális megítélés* alá esik a dohánytermékek súlyos egészségkárosító hatása és hátrányos szociális, környezeti és gazdasági következményei miatt. Ezt tükrözik – az Alkotmánybíróság 37/2000. (X. 31.) AB határozatán túl – az ismertetett nemzetközi jogi és európai uniós szabályozási változások. (VII. rész 2–3. pont.)

Az indítványozók kétfajta cselekmény alapjogi védelmét igényelték az Alkotmánybíróságtól: dohánytermék elnevezését tartalmazó feliratok elhelyezését üzletek külső homlokzatán; valamint a fogyasztóknak szóló, nyereményjátékban való részvételre történő felhívás elhelyezését a dohánytermék dobozában. Az Alkotmánybíróság a konkrét normakontroll keretében a kifogásolt közigazgatási és bírósági eljárások tárgyához igazodva végezte el a támadott normák vizsgálatát.

5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján először azokat az indítványi elemeket vizsgálta meg, amelyek a Grtv.-nek az *eladási helyre* vonatkozó szabályozását kifogásolták a normavilágosság követelményére és tartalmi alapjogi sérelemre hivatkozva. Az indítványozók elsődlegesen azt sérelmezték, hogy a kifogásolt normák – a bizonytalan fogalomhasználat miatt – nem alkalmazhatók egységesen, ami jogbizonytalanságot okoz.

- 5.1. A Grtv. 13. § (1) bekezdése kimondta: „Tilos közzétenni dohányáru reklámját.” A 13. § (4) bekezdés b) pontja szerint az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem terjed ki „a dohányáru eladási helyén való bemutatására és árfeltüntetésére”. A bírói kezdeményezések szerint az „eladási hely” fogalma nem kellően konkrét a jogalkalmazó számára. Az alkotmányjogi panaszok azt kifogásolták, hogy a konkrét ügyekben a közigazgatási hatóságok és a bíróságok úgy értelmezték az eladási hely fogalmát, hogy abba nem tartozik bele az üzlet külső frontja (homlokzat, üzletportál). Az indítványok az eladási hellyel összefüggésben kifogásolták az „árubemutatás”, „árfeltüntetés”, „áru elérhetőségét jelző eszköz” törvényi fogalmait.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő normavilágosságra hivatkozva nem kifogásolható, hogy a Grtv.-beli kivételszabály nem vonatkozik az üzletek külső frontján (cégtábla, üzletnévtábla), a bejárat mellett-felett, a bevásárlóközpontok folyosóin lévő dohányshopok külső-felső homlokzatán lévő (világító neon) reklámtáblán, illetőleg az üzlettéren kívül elhelyezett dohányáru-márkajelzésekre. „A jogbiztonságból nem következik a jogalkotónak olyan kötelezettsége, hogy minden fogalmat minden jogszabályban külön meghatározzon. Ha a jogrendszer valamelyik eleme már tartalmaz egy adott fogalomra vonatkozó meghatározást, akkor az – eltérő rendelkezés hiányában – más jogszabályok alkalmazása során is érvényesül.” [71/2002. AB határozat, ABh 2002, 417, 424.]

Az Alkotmánybíróság tekintetbe vette azt is, hogy a Grtv.-nek egységes bírói értelmezése alakult ki (Legf. Bír. Kfv. III. 37.021/2004. és Kfv. IV. 37.304/2005/9. számú ítélete), és azt követte a jogalkotó a Grtv2.-ben. Az eladási helyet pontosító és a Grtv.-hez képest szűkítő törvényi rendelkezés alapján a reklámtilalom nem vonatkozik „az üzletben a dohánytermékek forgalmazására vonatkozó külön jogszabály szerint a dohánytermék forgalmazására szolgáló elkülönített helyen elhelyezett, kizárólag a dohányáru megnevezését, illetve árát megjelenítő olyan reklámra, amely dohánytermék-márkanevenként nem haladja meg az A/5 (148x210 mm) méretet, és összességében a dohánytermék forgalmazására szolgáló elkülönített hely dohánytermékekhez való hozzáférés lehetőségét biztosító homlokzati felületének húsz százalékát, de legfeljebb üzletenként az A/1 (594x841 mm) méretet.” [Grtv2. 19. § (4) bekezdés c) pont.]

Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Grtv. 13. § (4) bekezdés b) pontjának értelmezése egységessé vált, a norma általános szerkezetéből adódó jogértelmezési kérdéseket a bírói gyakorlat megválaszolta. Következésképpen az Alkotmánybíróság a normavilágossággal összefüggő indítványi elemeket elutasította.

- 5.2. Az indítványozók releváns tartalmi kifogása szerint a dohányreklámok (a konkrét esetekben márka-feliratok) tilalma az üzletek homlokzatán, külső frontján teljesen ellehetetleníti, illetve aránytalanul korlátozza a kereskedelmi szólásszabadságot.

Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a vizsgált esetben a szabályozás nem lehetetleníti el teljesen a kereskedelmi kommunikációt. A logót, márkafeliratot tartalmazó dohányreklámok tilalma az üzletek homlokzatán korlátozza a kereskedelmi szólás, azon belül a reklámozás lehetőségét.

A korlátozás és a véleményszabadsággal védett értékek viszonyának megítélésénél az Alkotmánybíróság irányadónak tekinti a 473/B/2005. AB határozat megállapítását az épületek falán elhelyezett üzletfeliratokról. A vállalkozások üzletfeladatainak „célja elsődlegesen valamely áru vagy szolgáltatás népszerűsítése, ismertté tétele, és nem a demokratikus párbeszédben való részvétel előmozdítása”, ezért nem állnak összefüggésben a véleményszabadság alapértékeivel. (ABK 2009. január, 62, 64.) Ezt a megállapítást az Alkotmánybíróság azzal egészíti ki, hogy az üzletek homlokzatán elhelyezett logók és márkafeliratok nem tartalmaznak közérdekű információt, és nem sorolhatók az egyéni önkifejezés alkotmányosan védett tartományába sem.

Jelen ügyben a támadott szabályozás nem az üzletet működtető vállalkozások kereskedelmi kommunikációját korlátozza, hanem a dohánygyárakét, amelyek szerződés alapján a versenytársakat és más vállalkozásokat korlátozó vagy kizáró jogokat szereztek a hirdetésnek minősülő felirat elhelyezésére a kültéri homlokzaton. A reklámozó vállalkozásnak ebben a helyzetben az üzleti érdeke az, hogy a dohánytermék értékesítését előmozdító, a fogyasztást ösztönző márkanév megjelenjen a dohánytermékeket árusító üzlet külső frontján.

A korlátozó szabályozás abba a nemzetközi és hazai átalakulási folyamatba illeszkedik, amelynek célja, hogy csökkenjenek a dohánytermékek súlyos egészségkárosító hatásai és a dohányfogyasztás által okozott hátrányos szociális, környezeti és gazdasági következmények. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ez a közérdekű cél szükségessé teszi a dohánytermékek kereskedelmével kapcsolatos gazdasági reklámok közlésének korlátozását.

Az Alkotmánybíróság a kifogásolt szabályozást összevetette az elérni kívánt közérdekű céllal. E körben tekintetbe vette, hogy a korlátozás a kereskedelmi kommunikáció legkevésbé védett elemei közé tartozó közlést érinti. A korlátozás egyértelműen arra irányul, hogy a dohánygyárak kevésbé tudják fogyasztásra ösztönözni a potenciális fogyasztókat. Ugyanakkor ez a korlátozás nem zárja ki, hogy a tényleges fogyasztók a gyártóktól információhoz

jussanak a különféle dohánytermékekről az üzletek eladási (forgalmazási) helyein. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a korlátozás nem éri el a vállalkozáshoz való jog alkotmányosan védett tartományát, mert nem korlátozza a foglalkozás szabad megválasztását, és nem állít a foglalkozás gyakorlása elé alanyi vagy tárgyi akadályt.

[Ehhez hasonlóan a közterületekkel összefüggésben a 1051/B/1999. AB határozatban: „A közterület használatának megtiltása a vállalkozás megválasztásának és gyakorlásának szabadságát nem érinti.” (ABH 2002, 1483, 1485.) Nem sérti a tulajdonjogot, ha a falfelület tulajdonosán túl a közterület tulajdonosának hozzájárulása is szükséges a közterülettel közvetlenül határos falfelületeken plakátok elhelyezéséhez, mert a plakátok elhelyezésére vonatkozó korlátozás nem vonja el a tulajdont, és nem zárja ki a használati jogok érvényesülését. 78/2009. (VII. 10.) AB határozat, ABK 2009. július–augusztus, 912.]

6. Az Alkotmánybíróság külön vizsgálta azokat az indítványi elemeket, amelyek azt kifogásolták, hogy a Grtv. 13. §-ának rendelkezései alapján tilos információközlések – a konkrét esetekben: a fogyasztóknak szóló, nyereményjátékban való részvételre történő felhívások – elhelyezése a dohánytermék dobozában. A Grtv. 13. § (1) bekezdése tiltja a dohányáru reklámjának „közzétételét”, míg a 13. § (4) bekezdés b) pontja alapján a tilalom nem terjed ki „a dohányáru eladási helyén való bemutatására és árfeltüntetés”-re.

- 6.1. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a termékdobozban elhelyezett információközlések (pack insert vagy doboz-inzert) részben eltérő alkotmányos megítélés alá esnek, mint az üzletek külső homlokzatán elhelyezett feliratok és logók. Az utóbbi közlés minden esetben bárki, így gyermekek számára is hozzáférhető, és kizárólagosan vagy meghatározóan a termék fogyasztására ösztönöz. Ezzel szemben a doboz-inzert címzettjei a *tényleges fogyasztók*. Az információ tipikus esetben (bolti értékesítésnél) a fogyasztók előre meg nem határozott köréhez, törvényben lehetővé tett direkt marketing alkalmazásakor pedig előre meghatározott fogyasztókhoz juthat el.

További különbség, hogy a termékdobozban elhelyezett információ nem feltétlenül ösztönöz fogyasztásra. Annak ellenére, hogy nehéz elvi határvonalat húzni az intézményi és információs hirdetés, illetve a fogyasztásra ösztönző reklám között, megállapítható, hogy a doboz-inzert tartalmazhat semleges terméktájékoztatást, a fogyasztó informált választását segítő adatokat, a gyártó gazdasági helyzetéről vagy gazdaságpolitikai álláspontjáról szóló tájékoztatót, vagy akár kulturális információt is. Ezek a közlések nem választhatók el teljesen a gyártó elsődleges céljától, vagyis a termék értékesítésétől, de a lehetséges információtartalom sokféleségét mégsem lehet figyelmen kívül hagyni.

- 6.2. Az Alkotmánybíróság eljárása során tekintetbe vette, hogy Grtv. alkalmazásakor a bírói gyakorlat egységessé vált a tekintetben, hogy a Grtv. 13. § (1) bekezdése szerinti „közzététel” *megvalósul a reklám termékdobozban történő elhelyezésével*.

A Legfelsőbb Bíróság irányadó döntése szerint a doboz-inzert elhelyezésével széles körben fennáll a megismerés lehetősége, és a termék felbontásával a *tényleges megismerés* is megtörténik. A dohánygyár azzal a céllal helyezi el a reklámokat (felhívásokat) a dobozokban, hogy a célközönség megismerje azokat, és így kifejtse a reklámozó által megkívánt hatást (a fogyasztásra ösztönzést). A termékdobozban elhelyezett gazdasági reklám tartalmú tájékoztatások átlépik az árubemutató határát, valamint azok tipikusan nem az eladási helyen, hanem azon túl fejtik ki hatásukat, ezért a doboz-inzertek sértik a Grtv. 13. § (1) bekezdését, és nem tartoznak a 13. § (4) bekezdésében foglalt kivételek közé. (Kfv. III. 37.127/2005/4. számú ítélet; Kfv. III. 37.073/2005/5. számú ítélet.)

- 6.3. Jelen ügyben az indítványozók a dohánytermék dobozában elhelyezett, *nyereményjátékban való részvételre ösztönző felhívások* számára igényelték az Alkotmány 61. §-ának védelmét. Az egyik ügyben a termékdoboz belsejében két oldalas szórólap „Indul a kódvadászat”, illetve „Hogyan lehetsz nyerő” cím alatt arról tájékoztatta a fogyasztókat, hogy a szórólpra nyomtatott egyedi kódot SMS-ben elküldve nyereményjátékban vehetnek részt, amelynek nyereménye naponta tízezer forint. A legalább tíz különböző kódot beküldők részt vehettek a fődíj-sorsoláson ahol egy notebookot lehetett nyerni. (II.P.21.335/2003/15. számú ítélet). A másik releváns ügyben a termékdobozban elhelyezett nyereményjáték-felhívás szerint személygépkocsik és motorkerékpárok kisorsolásában vehetett részt az, aki postára adott öt nyereményszelvényt. (K.3010/2004/14. számú ítélet.)

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint – tekintetbe véve a jelen határozat indokolásának IV. részében és a VII. rész 4. pontjában foglaltakat – az Alkotmány 61. §-a nem képezi akadályát annak, hogy a törvényhozó ezeket az üzleti célú, kereskedelmi kommunikációkat korlátozza. Az információkat közlő kereskedelmi jogalanyoknak (jelen ügyben a dohánygyáraknak) nincs az egyéni autonómiából fakadó saját véleményük, és a közléssel nem a politikai közvélemény formálásához járulnak hozzá. Ebben a körben a kommunikáció kizárólag olyan üzleti célú reklámtevékenység, amely további fogyasztásra ösztönzi a fogyasztókat, miközben nem ad többletinformációt a termékekről. Külön figyelembe kell venni, hogy a fogyasztásra ösztönző reklám dohánytermékekre vonatkozik, amelyek egészségkárosító hatása miatt elfogadott a szigorúbb állami beavatkozás.

Következésképpen az Alkotmánybíróság úgy foglalt állást, hogy a vizsgált tárgykör az Alkotmány 61. §-a által legkevésbé védett közlések közé tartozik. A törvényi korlátozás szükségességét közegészségügyi célok és az állam egészségvédelmi kötelessége alapozza meg. A korlátozás arányosnak tekinthető, mert az üzleti célú kommunikációt érinti, és a közigazgatási jog intézményrendszerén belül érvényesül.

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben előterjesztett indítványok alapján nem foglalt állást a tényleges fogyasztóknak szóló egyéb közlések alkotmányossági összefüggéseiről.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Grtv. 2. 13. § (1) és (2) bekezdése, valamint a (4) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványokat elutasította.

VIII. Az egyik alkotmányjogi panasz előterjesztője az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, valamint az 57. § (1) és (5) bekezdésére hivatkozva kezdeményezte Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja alkotmányellenességének vizsgálatát és megsemmisítését. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a perben a bíró indokolási kötelezettség és fellebbezési lehetőség nélkül elutasította azt az indítványát, Abtv. 38. § (2) bekezdése szerint függessze fel a pert, és kezdeményezze az Alkotmánybíróság vizsgálatát az ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenessége miatt. A bíró csak az ítélet indokolásában tért ki az ügy alkotmányos aspektusaira.

1. Az Abtv. 38. § (1) bekezdése a *bíró számára* biztosítja azt a jogot, hogy a bírósági eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezze, ha az előtte folyamatban levő ügy elbírálása során olyan jogszabályt vagy állami irányítás egyéb jogi eszközét kell alkalmazni, amelynek alkotmányellenességét észleli. 31/2007. (V. 30.) AB határozat megállapítása szerint az Abtv. e rendelkezése alapján „a bíró az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezője akkor is, ha az előtte folyamatban levő eljárásban a felek kéri az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. A felek indítványa alapján is csak akkor van helye az alkotmánybírósági eljárás bírói kezdeményezésének, ha a bíró maga úgy ítéli meg, hogy az ügyben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenes. Az Abtv. 38. §-a alapján benyújtott bírói kezdeményezésnek a bíró, és nem a kezdeményezést kérő fél alkotmányossági álláspontját kell tartalmaznia.” (ABH 2007, 381.)

Az Abtv. 38. § (2) bekezdése a bírósági eljárásban *indítványozási joggal rendelkező személy számára* azt a jogot biztosítja, hogy kérelemben (indítványban) a bíró 38. § (1) bekezdés szerinti eljárását kezdeményezze, ha úgy ítéli meg, hogy a szerint a folyamatban lévő ügyében alkalmazandó jogszabály alkotmányellenes. Vagyis a kérelem előterjesztésére jogosult személy azt kezdeményezheti, hogy az ügyben eljáró bíró vizsgálja meg, ellentétes-e az Alkotmánnyal az alkalmazandó jogszabály. Ez nem egy absztrakt értelmezési kezdeményezés, mert csak az jogosult előterjeszteni, „aki szerint a folyamatban lévő ügyében alkalmazandó jogszabály alkotmányellenes.” Tehát az indítványozónak indokolt kérelmet kell előterjesztenie, és a bíró köteles érdemben megvizsgálni a kezdeményezést. A 38. § (1) bekezdése szerint a bíró csak akkor adhat helyt a kezdeményezésnek, ha annak alapján ő is arról győződik meg, hogy a jogszabály alkotmányellenes („észleli” az alkotmányellenességet).

A Pp. támadott – és a konkrét ügyben alkalmazott – rendelkezése szerint fellebbezésnek nincs helye az eljárás folyamán hozott végzések ellen, kivéve a perköltségben vagy pénzbírságban marasztaló végzéseket, valamint azokat a végzéseket, amelyekkel szemben a törvény a fellebbezést külön megengedi. A Pp. 212. § (1) bekezdése szerint a bíróság a per érdemében ítélettel, a per során felmerült minden más kérdésben – ideértve a per megszüntetését is – végzéssel határoz. Ezekből a szabályokból következik, hogy a bíró végzéssel dönt az Abtv. 38. § (2) bekezdés szerinti, az eljárás felfüggesztésére vonatkozó kérelemről. A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, mivel nincs olyan törvényi rendelkezés, amely azt külön megengedné. A bírói gyakorlat szerint a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító végzés pervezető határozat (BH1990.303), ezért nincs helye fellebbezésnek. Tehát az alkotmánybírósági eljárás bírói kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasító bírói döntéssel szemben a Pp. és az Abtv. alapján *nincs jogorvoslati lehetőség*.

- 2.1. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja nem ad alapot az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütköző, önkényes bírói döntéshozatalra. Egyrészt azért, mert a szabályozás egyértelművé teszi, hogy milyen esetekben van helye fellebbezésnek a végzés ellen. E tekintetben a bírónak nincs mérlegelési joga. Másrészt azért, mert az Abtv. 38. § (2) bekezdése szerinti kérelemről – csakúgy, mint a Pp. 152–153. §-a alapján előterjesztett, a tárgyalás felfüggesztésére vonatkozó kérelemről – a bírónak kellő mérlegelés nyomán indokolt döntést kell hoznia. A Pp. szabályozása azt teszi lehetővé, hogy a mérlegelés eredményét és indokait a bíró az ítélet indokolásában fejtse ki. [A Pp. 221. § (2) bekezdése alapján az eljárás folyamán hozott határozatokat csak annyiban kell megindokolni, amennyiben azok csak az ítélet elleni fellebbezésben támadhatók meg.]

- 2.2. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés azért sérti a bíróság előtti egyenlőség elvét [Alkotmány 57. § (1) bekezdés], mert a tárgyalás felfüggesztésével az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményező bírósági végzéssel szemben helye van fellebbezésnek, míg az ilyen kérelmet elutasító döntéssel szemben nincs jogorvoslat. [A Pp. 155. § (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a felfüggesztést elrendelő bírósági határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. Ezzel szemben a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító végzés pervezető határozat, ezért ellene fellebbezésnek nincs helye. BH1990. 303.] Ezt az indítványozó a felek perbeli pozíciója szerinti megkülönböztetésnek tartja.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében elismert törvény előtti egyenlőség „a személyek általános jogegyenlőségének a bírósági eljárásra való vonatkoztatása”. (18/B/1994. AB határozat, ABH 1998, 570, 572.) Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése „a törvény előtti egyenlőséget jogérvényesítési szempontból deklarálja, tehát valójában eljárásjogi garancia arra, hogy jogainak érvényesítése tekintetében a bíróság (törvény) előtt mindenki egyenlő eséllyel rendelkezik”. [191/B/1996. AB határozat, ABH 1997, 629, 631. Összefoglalóan: 45/2000. (XII. 8.) AB határozat, ABH 2000, 344, 349–350.]

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbezési jog tekintetében megnyilvánuló különbségtétel – sem közvetlenül, sem perbeli pozíciójukon keresztül – nincs összefüggésben a felek személyével. A konkrét esetben a szabályozás nem diszkriminálta a felperes dohánygyárat az alperes Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség Főigazgatójával szemben. A tárgyalás felfüggesztése és a fellebbezési jog nem volt összefüggésben a felfüggesztést kezdeményező személyével, illetve perbeli pozíciójával.

Ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy nincs az indítvány keretei között értékelhető alkotmányjogi összefüggés a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja és az Alkotmány 57. § (1) bekezdése között.

- 2.3. Az indítványozó szerint a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja az Alkotmány 57. (5) bekezdésében elismert jogorvoslati jogot is sérti, mert a tárgyalás felfüggesztését eredménytelenül kezdeményező fél nem tud jogorvoslattal élni a számára sérelmes bírói döntéssel szemben.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy (...) ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. Ugyanakkor az ilyen felülvizsgálatot nem biztosító jogorvoslat nem feltétlenül alkotmányellenes a nem érdemi, nem ügydöntő határozatok esetén.” [Először: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 31.] Ez alapján az Alkotmánybíróságnak először abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy az Abtv. 38. § (2) bekezdése szerinti kérelmet elutasító bírói döntés érdeminek minősül-e. Az alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés „érdemi” vagy „ügyviteli-igazgatási” voltát nem a tételes jogi (itt polgári eljárásjogi) minősítése határozza meg, hanem a vizsgált döntés tárgyának és személyekre gyakorolt hatásának alkotmányjogi jelentősége. [Összefoglalóan: 57/2009. (V. 20.) AB határozat, ABK 2009, 549, 552–553.]

Az Alkotmánybíróság az érdemi határozatok esetében a hatékony jogvédelem biztosítását tartja szem előtt. „Az Alkotmány 57. §-ának (5) bekezdése szerint a mindenkit megillető jogorvoslati jog az Alkotmánybíróság gyakorlatában a hatékony jogvédelem meglétének követelményét jelenti” [39/1997. (VII. 1.) AB határozat, ABH 1997, 263, 272.; 21/1997. (III. 26.) AB határozat, ABH 1997, 103, 106.; 60/2003. (XI. 16.) AB határozat, ABH 2003, 624–625.]

Az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének második mondata kimondja: „A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.” Ezzel maga az alkotmányszöveg határozza meg az érdemi határozatokkal szembeni hatékony jogorvoslathoz való jog korlátozásának alapjait. [24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 242–244.; 38/2002. (IX. 25.) AB határozat, ABH 2002, 270–271.]

Mindebből következően a jogorvoslathoz való jogot korlátozó normák alkotmányossági megítélésénél irányadó szempontok a következők: 1. Alkotmányjogi értelemben érdemi tárgykörre vonatkozik-e a bírói határozata? 2. Hatékony jogvédelmet jelenthet-e a jogorvoslat biztosítása? 3. A jogorvoslathoz való jog korlátozására alkotmányos indokkal került-e sor? 4. Arányos-e az alapjogkorlátozás?

Az Alkotmánybíróság az 1636/D/1991. AB határozatban egy alkotmányjogi panasz kapcsán már megállapította, hogy önmagában véve a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja nem sérti a jogorvoslathoz való jogot. Az indoklás szerint: „A polgári (peres) eljárásban igénybe vehető jogorvoslatnak (perorvoslatnak) nem egyedüli formája a fellebbezés. Nem azonosak az alkotmányossági követelmények az érdemi, ügydöntő vagy a fél helyzetét, jogait lényegesen befolyásoló bírósági döntések, illetőleg a nem ilyen jellegű bírósági döntések elleni jogorvoslati formával szemben. A nem érdemi, nem ügydöntő döntések tekintetében a külön fellebbezésnek, mint a jogorvoslat egyik formájának kizárása nem feltétlenül alkotmányellenes.” (ABH 1992, 515, 516.)

Egy későbbi, más tárgykörű alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság ismét megvizsgálta a Pp. hivatkozott rendelkezését az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével összefüggésben. A határozat indokolása megerősítette, hogy „az eljárás során hozott, az eljárás menetének irányítását célzó, pervezető végzések elleni önálló fellebbezés kizárása nem ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglaltakkal.” [770/B/2002. AB határozat, ABH 2005, 1094, 1098.] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt hangsúlyozza, hogy a jogorvoslathoz való jog sérelméről nem lehet kizárólag a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontjának utólagos normakontrolljára irányuló eljárásban állást foglalni. Önmagában a Pp. vizsgált rendelkezése nem korlátozza a jogorvoslathoz való jogot, mert kimondja, hogy van helye fellebbezésnek a végzésekkel szemben, ha „törvény a fellebbezést külön megengedi”.

Következésképpen az Alkotmánybíróság – a benyújtott alkotmányjogi panasz alapján, a korábbi alkotmánybírói határozatokat is figyelembe véve – úgy foglalt állást, hogy a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja nem ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével.

3. Összességében az Alkotmánybíróság a konkrét normakontrollra irányuló alkotmányjogi panaszok és a bírói kezdeményezések alapján lefolytatott eljárásában az indítványokat elutasította.

Ezért az Alkotmánybíróság a Grtv. 13. § (1) bekezdése, 13. § (2) bekezdése és a (4) bekezdés b) pontja, valamint a Pp. 233. § (3) bekezdés b) pontja konkrét esetben való alkalmazhatóságának kizárására irányuló, a Fővárosi Bíróság 24.K.32.832/2003/8. számú, 24.K.33.004/2003/7. számú, 24.K.33.079/2003/6. számú, továbbá 24.K.32.837/2003/7. számú ítéleteivel, a Baranya Megyei Bíróság II.P.21.335/2003/15. számú ítéletével, valamint a Heves Megyei Bíróság K.3010/2004/14. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszokat elutasította.

Továbbá az Alkotmánybíróság elutasította a Grtv. 13. § (2) bekezdés második fordulatának és a (4) bekezdés b) pontjának a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt folyamatban lévő 7.K.30.217/2004/8., 7.K.30.218/2004/8., 7.K.30.334/2004/2., 7.K.30.339/2004/2., valamint 7.K.30.340/2004/2. számú ügyekben való alkalmazhatóságának kizárására irányuló bírói kezdeményezéseket.

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 41. §-a alapján rendelte el határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2010. március 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: 212/B/2001.

Dr. Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

A határozat rendelkező részével egyetértek, de a többségtől eltérően a Grtv. 27. §-át csak azért tartom alkotmányellenesnek, mert lehetővé teszi a reklámtörvénybe ütköző (pl. dohány-, vagy alkohol-) reklámot tartalmazó, a reklámtól el nem választható nem-reklám közzétételének megtiltását is. Ezzel a vitatott rendelkezés túl széles körű és differenciálatlan felhatalmazást ad a reklámhordozótól adott esetben elválaszthatatlan sajtótermék – például napilap vagy folyóirat – egésze közzétételének megtiltására, csak azért, mert a közigazgatási hatóság szerint (akár néhány négyzetcentiméternyi) benne található reklám tiltott. Ezért a jelenlegi szabályozás közvetve, de mégiscsak lehetővé

teszi az alkotmányosan védett véleményt tartalmazó sajtótermékek tényleges betiltását („közzétételének megtiltását”). Elfogadom a reklámkorlátozás szükségességét, még akár a reklám közzétételének előzetes korlátozását is, ha a tilalom csakis a reklámra és semmi másra nem terjedhet ki.

A most megsemmisített szabályozás azért alkotmányellenes, mert nem tesz különbséget a kizárólag reklám és a reklámot is tartalmazó, de alapvetően nem reklám tartalmú sajtótermékek között. A törvényhozó nyilván azt az esetet kívánta szabályozni, amikor a hatóságnak már a publikálása előtt tudomására jut a tiltott reklám – ezért zárja ki ilyenkor a bírság alkalmazását. Ez nem alkotmányellenes egy reklám-szórólap vagy reklámújság esetében, de többnyire alkotmányellenes a napi- vagy hetilapoknál és egyéb reklámot is tartalmazó nyomtatványoknál, mivel a bennük foglalt információk nagy része nem reklám, továbbá mert az olvasóközönség biztosan nem a reklám kedvéért keresi az ilyen sajtótermékeket. A szabályozás ezért közvetve veszélyezteti a sajtószabadságot – mivel a reklámot is tartalmazó sajtótermékek bevételeinek nem lebecsülhető része éppen a reklámbevételekből származik, tehát fennmaradásuk függhet a reklámbevételektől. Ebben az értelemben mondható, hogy a reklám közzététele része a sajtószabadságnak, lévén a reklám a sajtó tevékenységének része.

Véleményem abban tér el a többségtől, hogy a tisztán gazdasági reklám – amiről az itt vizsgált szabályozás szól – korlátozásának alkotmányos mércéje szerintem elsődlegesen a foglalkozás és vállalkozás szabadsága, és csak másodlagosan, ha ettől elválaszthatatlan, az Alkotmány 61. §-ban védett sajtó-, illetve kommunikációs szabadság. A többségi határozat is elismeri (IV. 4.1.), hogy a reklám mint pusztán gazdasági (üzleti) célú közlés nem esik a véleményszabadság elsődleges védelmi körébe. Szerintem viszont a reklám egyáltalán nem tartozik a sajtó vagy véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe – a reklámban a kommunikáció nem vélemény kifejezése, hanem egy megengedett gazdasági tevékenység előmozdításának eszköze. A reklámot korlátozó jogi szabályozás alkotmányos mércéje ugyanaz, ami minden gazdasági tevékenységé: elsősorban a vállalkozás, illetve a foglalkozás szabadsága.

Annak ellenére mondom ezt, hogy az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata és a jelen határozatban említett bírósági határozatok, a többséghez hasonlóan, a sajtó és véleménynyilvánítás szabadsága gyengébben védett eseteként kezeli a reklámozás szabadságát. Szerintem helyesebb lenne kombinált alapjognak felfogni, amely a vállalkozás (foglalkozás) szabadságából és a sajtószabadságból áll – az előbbi szabadságjog meghatározó szerepe mellett. Az említett döntéseket hozó bíróságok – az USA Legfelsőbb Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága – nem kis részben argumentációs-dogmatikai kényszerből terjesztik ki a véleménynyilvánítás szabadságának védelmét a saját áru vagy szolgáltatás eladását és értékesítését előmozdító, illetve az ennek továbbadásában álló közlésekre, ugyanis sem az Egyesült Államok alkotmánya, sem az Emberi Jogok Európai Egyezménye nem ismeri önállóan védett („nevesített”) jogként a foglalkozás (benne a vállalkozás, régebbi terminussal a kereskedelem) szabadságát. Ezért a reklám alkotmányos vagy emberi jogi megítélése kényszerből a szólásszabadságról (véleménynyilvánítás szabadságáról) szóló alkotmányos, illetve egyezménybe foglalt szabályok alapján volt csak lehetséges. Ahol ilyen kényszer nincs – például Németországban vagy Franciaországban –, ott a dohány, alkohol és egyéb reklámozási tilalmak alkotmányosságát nem a szólás, hanem inkább a vállalkozás, vagy a tulajdon szabadsága alapján ítélik meg. (pl.: Conseil constitutionnel 90–283 DC [1991], ahol az indítványban sem szerepelt a szólásszabadság korlátozása; vagy BVerfGE 71, 162; 85, 97; 95, 173; de eltérő a megítélés, ha a reklám társadalmi tartalma miatt a szólásszabadság védelmi körébe esik, mint pl. 102, 347).

A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásáról csak akkor lehetne beszélni, ha a például a dohányzásról vagy az alkoholfogyasztásról egyáltalán mindenkinek tilos lenne kedvező, vagy nem elítélő véleményt közölni a nyilvánossággal. Erről persze szó sincs: csak arról, hogy reklámként – kizárólag gazdasági érdekből – tilos egyes, a törvényben felsorolt termékek népszerűsítése. A fegyverek reklámja például általában tilos, de nem tilos a fegyverek használatának kedvező beállítása művészi alkotásban – pl. filmben vagy regényben. Ugyanígy nem tilos bordalt írni, vagy a pipázás örömeit irodalomban, filmben és más módon közreadni. Mindezek természetesen a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának védett körébe tartoznak.

Budapest, 2010. március 2.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a rendelkező rész 1. pontjával, álláspontom szerint a Grtv. 27. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt a rendelkező rész 2–7. pontjához fűzött indokok alapján szintén el kellett volna utasítani.

Jelen ügy megítélése szempontjából azt – a határozat indokolásában is hivatkozott álláspontot – tartom döntőnek, hogy a gazdasági reklámok (jelen esetben konkrétan a dohányreklámok) nem az egyéni önkifejezésre, illetve a demokratikus párbeszédben való részvételre, hanem áru értékesítésének, megismertetésének, igénybevételének előmozdítására irányulnak. A kereskedelmi szolás (ennek egyik része a gazdasági reklám) lényege a kizárólagos, illetve meghatározó gazdasági érdek. Mivel a gazdasági reklámok nem állnak közvetlen kapcsolatban a véleményszabadság alapértékeivel (illetve azzal csak abban a kivételes esetben hozhatók összefüggésbe, amikor valódi információs tartalmat hordoznak), „a kereskedelmi jellegű információk közzététele esetében szélesebb körű állami beavatkozás lehet alkotmányosan indokolt, mint a véleményközlés egyéb eseteiben” [1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 718.]. Úgy vélem, az Alkotmánybíróságnak ezt az álláspontot továbbfejlesztve – összhangban a hazai, Európai Unió és nemzetközi jogfejlődéssel, amely a dohányreklámokkal kapcsolatban egyértelműen a szigorítás irányába halad – az indítványt el kellett volna utasítania.

A törvényben taxatív meghatározott további reklámok tilalmát a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a közérkölcsek védelme alkotmányos szempontból indokoltá teszik. A védett alkotmányos értékek és az érintett alapjogok körére (Grtv. 7–22. §-ok) és súlyára tekintettel véleményem szerint az sem kifogásolható, ha a jogalkotó a közzététel előzetes megtiltását is lehetővé teszi. A Grtv. 27. §-a ugyanis ezzel az alkotmányosnak ítélt tilalmat teszi teljessé: a megelőzés és az elővigyázatosság elvét érvényesíti. Ezek az elvek a jogrendszer más területein nemcsak, hogy nem ismeretlenek [pl. az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 2. § (3) bekezdés, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, 6. § (1)–(3) bekezdés], hanem a Grtv. által szabályozott életviszonyokban alkotmányos követelményeknek is tekinthetők.

Az eljáró hatóság (bírság) csak a reklámközlések előzetes ellenőrzését végzi, s csak a reklám közzétételét tilthatja meg (ráadásul bírságot sem szabhat ki). A Grtv.-ben foglalt egyértelmű reklámtilalmakkal a reklámozókhoz hasonlóan a reklámot megjelentetők is tisztában vannak, a törvény alapján őket is felelősség terheli [Grtv. 23. § (1) bekezdés]. Amennyiben valaki ennek ellenére tiltott reklámot hordozó sajtóterméket állít elő – álláspontom szerint –, valójában tudatosan vállal üzleti kockázatot (előre számol azzal, hogy adott esetben a sajtótermékét sem hozhatja nyilvánosságra).

A reklám megjelenésének megtiltása természetesen együtt járhat valamely, a szóban forgó reklámot „hordozó” – adott esetben a reklámon kívül más közléseket is magában foglaló – sajtótermék megjelenésének időleges korlátozásával is. A többségi határozat indokolásában foglaltakkal ellentétben úgy vélem azonban, hogy ez nem érinti az Alkotmány 61. §-át. Az egyértelműen és kategorikusan tiltott reklámok megjelenésének engedélyezését nem lehet azzal indokolni és igazolni, hogy a tiltott reklámot hordozó sajtótermék más, „védett” közléseket is tartalmaz. Így ugyanis pusztán üzleti mérlegeléssé válik a kiadó számára az, hogy a várható bírságot meghaladja-e az ő reklámbevétele. Ráadásul a törvényi tilalom ellenére közzétett reklám hatásai helyreigazítással vagy más módon nem orvosolhatók. Az utólagos bírság ugyanis nem alkalmas a reklám által elérni kívánt hatásnak sem a megállítására, sem a visszafordítására. A törvény által védett értékek (közrend, közbiztonság, közegészség, közérkölcsek, élethez, egészséges környezethez való jog) körében a „megelőző jogvédelem” a leghatékonyabb.

Budapest, 2010. március 2.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Az Alkotmánybíróság 24/2010. (III. 4.) AB határozata**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 285/2007. (VIII. 23.) OVB határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 285/2007. (VIII. 23.) OVB határozatával (a továbbiakban: OVBh.) hitelesítette a magánszemély által benyújtott aláírásgyűjtő ív mintapéldányát, melyen a következő kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy akik ezt igénylik, vagy aktuálisan, elérhető gyógyszerár hiányában szükségük van rá, azok se vásárolhassanak semmilyen gyógyszernek minősülő terméket – pl. egyes köhögés, nátha, fájdalom és lázcsillapító, görcsoldó, bélműködést szabályozó szereket – gyógyszerzáton kívül?”. Az OVBh. indokolása szerint az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott formai, valamint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz.
Az Alkotmánybírósághoz a törvényes határidőn belül kifogás érkezett, melyben a kifogás előterjesztője az OVBh. megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérte, mert a népszavazásra feltenni szándékozott kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. Álláspontja szerint az írásjelek használata, a mondat tagolása esetleges és értelemzavaró, az egyes szavak, mondatrészek, tagmondatok egymáshoz való viszonya nem egyértelmű. A kérdés többszörösen összetett, így többféleképpen is értelmezhető. Emellett a gyógyszernek minősülő termék fogalma nehezen értelmezhető. A kifogás előterjesztője hivatkozott arra is, hogy a kérdéssel érintett alanyi kör nem tisztázott.
- II. Az Nsztv. kifogással érintett rendelkezése:
„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”
- III. A kifogás az alábbiak szerint megalapozott.
 1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.
 2. Az Alkotmánybíróság már több határozatában foglalkozott az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt a népszavazásra feltenni kívánt kérdésekkel szemben támasztott egyértelműség követelményével. Az 51/2001. (XI. 29.) AB határozatában a kérdés egyértelműségének vizsgálatához kapcsolódóan az alábbiakat állapította meg: „[a]z Alkotmánybíróság álláspontja szerint a népszavazáshoz való jog alanyi jogi jellegéből következően és e politikai jog teljesebb érvényesülése érdekében a népszavazásra szánt kérdés egyértelműségének megítélésakor jogorvoslati eljárása során az Alkotmánybíróságnak megszorítóan kell értelmeznie saját hatáskörét. A népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája az egyértelműség. Az egyértelműség követelményének vizsgálata ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdés egyértelműen megválaszolható-e, azaz eldöntendő kérdés esetében arra »igen«-nel vagy »nem«-mel egyértelműen lehet-e felelni. Ahhoz azonban, hogy a választópolgár

a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen. (...) A kérdés egyértelműségének megállapításakor az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés – az akkor hatályban lévő jogszabályok szerint – el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség. Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlésnek az Alkotmány 19. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt jogkörének – Alkotmányban rögzített – alkotmányos korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Az egyértelműség követelményéből csupán az következik, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja-e dönteni: terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen.” [ABH 2001, 392, 396.]

Az Alkotmánybíróság a 24/2006. (VI. 15.) AB határozatában kifejtette, hogy nem feladata az elíráson alapuló nyelvtani hibák, a megfogalmazás nyelvtani és stílári helyességének megítélése. A népszavazási kérdések vizsgálatakor nem önmagában a nyelvtani, helyesírási hibáknak van jelentősége, hanem annak, hogy a kérdésben értelemzavaró hiba van-e [ABH 2006, 358, 360.]. A többszörösen összetett mondatokkal összefüggésben pedig az 52/2001. (XI. 29.) AB határozatában rámutatott: „Önmagában az, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés több tagmondatból áll, nem sérti az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményét. Ha azonban a kérdés több olyan alkérdésből áll, amelyek ellentmondanak egymásnak, amelyek egymáshoz való viszonya nem egyértelmű vagy amelyek nem következnek egymásból, illetve amelyek tartalmilag egymáshoz nem kapcsolódnak, nemcsak az Nsztv. 13. § (1) bekezdése sérül, hanem csorbul az Alkotmány 2. § (2) bekezdésén alapuló népszavazáshoz való jog is. Minthogy a több, egymásnak ellentmondó vagy egymásból nem következő, illetve tartalmát tekintve egymástól eltérő alkérdést tartalmazó kérdés a szavazólapon is egy kérdésként jelenik meg, a közvetlen politikai részvétel joga nemcsak az ajánlási joggal összefüggésben, hanem a szavazáskor is csorbul.” (ABH 2001, 399, 405.)

Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés tartalma szerint álkérdés, és nem felel meg az egyértelműség követelményének. A kérdést alkotó tagmondatok egymáshoz való viszonya és ezért tartalma nem nyilvánvaló („akik ezt igénylik, vagy aktuálisan, elérhető gyógyszerár hiányában szükségük van rá”, illetve „azok se vásárolhassanak”), megértésüket a gondolatjelek közé beszúrt (nyelvtanilag hibás, ezért valójában értelmetlen) felsorolás még nehezebbé teszi. Nem állapítható meg továbbá, hogy pontosan mely személyek gyógyszerárakon kívüli gyógyszervásárlásának kizárására irányul a kérdés.

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az OVBh.-t a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Az Alkotmánybíróság – figyelemmel az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére – elrendelte e határozatnak a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2010. március 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1129/H/2007.

Az Alkotmánybíróság 25/2010. (III. 4.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országgyűlés országos népszavazás elrendeléséről szóló határozata ellen benyújtott kifogás tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az országos népszavazásról szóló 72/2009. (IX. 17.) OGY határozat ellen benyújtott kifogást elutasítja. Egyebekben a kifogást visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. Az Országgyűlés 2009. szeptember 14-i ülésén elfogadott, a 82/2009. (VII. 15.) AB határozatban elrendelt új eljárásban hozott, országos népszavazásról szóló 72/2009. (IX. 17.) OGY határozatában (a továbbiakban: OGYh.) úgy döntött, hogy nem rendeli el a népszavazást a következő kérdésben:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy az országgyűlési képviselőknek csak a bizonylattal alátámasztott elszámolható kiadásai után járhat költségértéítés?”

Az OGYh. a Magyar Közlöny 2009. évi 131. számában, 2009. szeptember 17-én jelent meg. Az OGYh. ellen magánszemélyek kifogást nyújtottak be. A kifogást szeptember 23-án, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (2) bekezdésében meghatározott módon és határidőn belül terjesztették elő.

A kifogásban az indítványozók sérelmezik az Alkotmánybíróság 46/2009. (IV. 10.) AB végzésében (ABK 2009. április, 449.) foglaltakat, álláspontjuk szerint az országos népszavazás tárgyában hozott országgyűlési határozat ellen benyújtott kifogás alapján az Alkotmánybíróság visszautasító végzésben nem dönthet, a kifogás elbírálása során csak a Ve. 130. § (3) bekezdése szerinti érdemi határozatot, vagy a Ve. 77. § (5) bekezdése alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélküli elutasító határozatot hozhat.

A kifogást tevők szerint az OGYh. több okból is törvénysértő. Törvénysértő a Ve. 77. § (1) bekezdése alapján és sérti a Ve. 3. § e) és d) pontját, mivel nem tartalmaz a Ve. 29/B. § (2) bekezdés d)–e) pontjában foglalt jogorvoslatra vonatkozó kioktatást és indokolást. A kifogástevők szerint az OGYh. megszüvegezése is törvénysértő, mert az Országgyűlés jogszerűen csak a népszavazás elrendeléséről, vagy a népszavazási kezdeményezés elutasításáról rendelkezhet, a népszavazás elrendelésének mellőzésére az Országgyűlésnek nincs felhatalmazása.

Az indítványozók álláspontja szerint a 82/2009. (VII. 15.) AB határozatnak (ABK 2009. július–augusztus, 889.; a továbbiakban: Abh.) csak a rendelkező része köti az Országgyűlést annak az indokolása nem. Az Abh. alapján az Országgyűlés csak arra volt köteles, hogy új eljárást folytasson le, a népszavazás elrendelésének mellőzésére az Abh. alapul nem szolgálhat.

Mivel sem az Alkotmány, sem az Nsztv. nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy az országos népszavazás elrendeléséhez szükséges aláírások összegyűjtése után bekövetkezett körülmények változása alapján lehet-e helye az országos üggyöntő népszavazás mellőzésének, törvényi szabály hiányában az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmánysértésben van, amelynek következtében e törvényi szabályt a népszavazás elrendeléséről való döntés előtt meg kellett volna alkotnia, vagy ennek hiányában mást nem tehetett volna, mint azt, hogy az Alkotmány 28/B. § (2) bekezdése alapján elrendeli a népszavazást. Az indítványozók további érvei az Abh.-ban foglaltakat vitatják.

- II. Az Alkotmánybíróság az alábbi jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését:

1. Az Alkotmánynak az indítványozók által hivatkozott rendelkezése:

„28/C. §

(2) Országos népszavazást kell tartani legalább 200 000 választópolgár kezdeményezésére.”

2. Az Nsztv.-nek a népszavazás elrendelése tárgyában hozott határozatra vonatkozó szabálya:

„14. §

(2) Az Országgyűlésnek a népszavazás elrendeléséről szóló határozata tartalmazza, hogy a népszavazás ügydöntő vagy véleménynyilvánító, a népszavazásra bocsátott konkrét kérdést, továbbá rendelkezik a népszavazás költségvetéséről.”

3. A Ve.-nek az indítványozók által hivatkozott szabályai:

„3. § A választási eljárás szabályainak alkalmazása során a választásban érintett résztvevőknek érvényre kell juttatniuk az alábbi alapelveket:

(....)

d) jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás,

(.....)

e) jogorvoslat lehetősége és pártatlan elbírálása,”

„29/B. § (1) A választási bizottság határozattal dönt. A határozatot – meghozatala napján – írásba kell foglalni.

(2) A határozatnak tartalmaznia kell

a) a választási bizottság megnevezését, a határozat számát,

b) a kérelmező nevét és lakóhelyét (székhelyét),

c) az ügy tárgyának megjelölését,

d) a rendelkező részben a választási bizottság döntését, a fellebbezés (bíróági felülvizsgálat iránti kérelem) lehetőségéről való tájékoztatást,

e) az indokolásban a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat, a kérelmező által megjelölt, de mellőzött bizonyítást és a mellőzés indokait, valamint azokat a jogszabályhelyeket, amelyek alapján a választási bizottság a határozatot hozta.”

„77. § (1) Kifogást a választásra irányadó jogszabály, illetőleg a választás és a választási eljárás alapelveinek (3. §) megsértésére (a továbbiakban együtt: jogszabálysértés) hivatkozással bárki benyújthat. A kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett jogszabálysértés elkövetésétől számított három napon belül megérkezzen. A választási bizottság a benyújtott kifogásról a beérkezésétől – áttétel esetén az elbírálására jogosult választási bizottsághoz történő beérkezésétől – számított három napon belül dönt.”

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(2) Az Országgyűlés népszavazást elrendelő, valamint kötelezően elrendelendő népszavazás elrendelését elutasító határozata elleni kifogást a határozat közzétételét követő nyolc napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. Az Országos Választási Bizottság a kifogás benyújtásáról haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét, a népszavazást elrendelő határozat elleni kifogásról a köztársasági elnököt is.

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III. A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Országgyűlés megsértette-e a Ve. 77. § (1) bekezdését, 3. § d)–c) pontját és 29/B. § (2) bekezdését azzal, hogy az OGYh. nem tartalmaz indokolást és jogorvoslatra való figyelmeztetést.

Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, hogy az Országgyűlés népszavazás elrendelésével kapcsolatos határozatainak tartalmára – mivel az Országgyűlés a Ve. 124. §-a alapján nem minősül választási szervnek – nem alkalmazandó a Ve. 29/B. § (2) bekezdése. [5/2008. (I. 23.) AB határozat, ABH 2008, 113, 122.; 6/2008. (I. 23.) AB határozat, ABH 2008, 126, 133–135.; 7/2008. (I. 23.) AB határozat, ABH 138, 145–147.; 130/2008. (XI. 3.) AB határozat, ABH 1052, 1065–1066.]

Az Országgyűlés határozathozatali eljárásának szabályait a Magyar Köztársaság Országgyűlésének Házsabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat tartalmazza. A Házsabály 112. §-a szabályozza a határozati javaslatok tárgyalásának, elfogadásának rendjét. A Házsabály az országgyűlési határozatokra nézve formai követelményeket nem támaszt. Az országos népszavazást elrendelő határozat tekintetében az Nsztv. 14. § (2) bekezdése szabályozza a határozat tartalmi elmeit. Eszerint az Országgyűlésnek a népszavazás elrendeléséről szóló határozata tartalmazza,

hogy a népszavazás ügydöntő vagy véleménynyilvánító, a népszavazásra bocsátott konkrét kérdést, továbbá rendelkezik a népszavazás költségvetéséről. A népszavazás elrendelését megtagadó határozat tartalmi kellékeire az Nsztv. nem tartalmaz rendelkezést. Ennek megfelelően nincs olyan törvényi szabály, amely előírná az Országgyűlés számára, hogy határozatát indokolni köteles és a határozatnak tartalmaznia kell a jogorvoslatra való figyelmeztetést.

Nem következik az Országgyűlésnek ilyen kötelezettsége az indítványozók által felhívott alapelvekből sem. Tekintettel arra, hogy a Ve. hivatkozott 77. § (1) bekezdése a kifogás benyújtásának szabályait tartalmazza, nem áll fenn tartalmi összefüggés az indítványozó által állított törvénytörés és a Ve. ezen szabálya között.

Ugyancsak nem köti törvényi rendelkezés az Országgyűlést a tekintetben, hogy határozatában milyen szófordulattal kell kimondania azt, hogy a népszavazási kezdeményezés alapján nem rendeli el a népszavazást.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az OGYh. az indítványozók által felhívott törvényi rendelkezéseket nem sérti, ezért a jogorvoslatra való figyelmeztetés és az indoklás hiánya, valamint a rendelkezés megfogalmazása miatt benyújtott formai kifogásokat elutasította.

2. Az Országgyűlés 28/2009. (IV. 17.) OGY határozatában elrendelte az országos ügydöntő népszavazást az OGYh. tárgyát képező kérdésben. Ez ellen a határozat ellen több kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy az Országgyűlés a népszavazás elrendelését követően olyan törvényeket fogadott el, amelyek érintették a népszavazás tárgyát. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról alkotott 2009. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Alkmódtv.) módosította az Alkotmány 20. § (4) bekezdésében az országgyűlési képviselők javadalmazásának törvényi szabályozására szóló alkotmányi felhatalmazást, az Alkotmány 20. § (4) bekezdés szövegének ez a módosított szövege már nem tartalmaz felhatalmazást az országgyűlési képviselők kedvezményeinek, költségterítésének szabályozására.

Az egyes képviselői juttatások és kedvezmények megszüntetéséről szóló 2009. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) módosította az országgyűlési képviselők tiszteletdíjáról, költségterítéséről és kedvezményeiről szóló 1990. évi LVI. törvényt, valamint a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvényt.

Az Abh. megállapította, hogy az Alkmódtv. és a Módtv. oly módon változtatta meg az országgyűlési képviselői tevékenységgel összefüggő költségek elszámolásának szabályozását, hogy az új jogi szabályozás tükrében a népszavazásra bocsátott kérdés már nem felelt meg sem a választópolgári egyértelműség, sem a jogalkotói egyértelműség követelményének.

Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a népszavazás rendeltetésével összeegyeztethetetlen, és a választópolgárokat az Alkotmány 70. § (1) bekezdése alapján megillető népszavazáshoz való jogot is sértené olyan kérdés népszavazásra bocsátása, amely az egyértelműség hiánya miatt sem a választói akarat kifejezésére, sem az Országgyűlést terhelő jogalkotási kötelezettség tartalmának megítélésére nem alkalmas. Ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Alkmódtv. és a Módtv. elfogadása a népszavazás kezdeményezéséhez az Alkotmányban előírt aláírások összegyűjtése után, olyan jelentős változásnak tekintendő, amely utólag érdemben befolyásolta a kérdés népszavazásra bocsáthatóságát, ezért a 28/2009. (IV. 17.) OGY határozatot megsemmisítette és az Országgyűlést új eljárásra utasította.

Az Országgyűlés az Abh.-ban foglaltaknak megfelelően járt el akkor, amikor az OGYh.-ban úgy döntött, hogy a kérdésben a népszavazást nem rendeli el.

A kifogás közvetlenül az OGYh.-ban foglalt rendelkezést támadja, érdemi érvelését tekintve azonban az Abh. ellen irányul. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 27. §-a alapján az Alkotmánybíróság határozatai ellen fellebbezés benyújtásának nincs helye, az alkotmánybírósági határozat ellen kifogást a Ve. alapján sem lehet benyújtani, így a kifogás érdemi elbírálására az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás elbírálására irányuló hatáskörét ugyan a Ve. 130. § (2) bekezdése határozza meg, de – mivel az Alkotmánybíróság a Ve. 124. §-a alapján nem minősül választási szervnek – eljárására, döntéseire, nem a Ve. szabályait kell alkalmazni, így nem alkalmazandó a Ve. 77. § (5) bekezdése sem. Az Alkotmánybíróság az OGYh. tartalmi alkotmányellenességének megállapítására irányuló kifogást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § b) pontja alapján – hatáskör hiányában – érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét az országgyűlési határozatnak a Magyar Közlönyben történt közzétételére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. március 2.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1031/H/2009.

Az Alkotmánybíróság 26/2010. (III. 4.) AB végzése

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 411/2009. (X. 8.) OVB határozata ellen benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

1. Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) a 411/2009. (X. 8.) OVB határozatában megtagadta annak az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepel: „Egyetért-e Ön azzal, hogy magyar vízmű, magyar vízi-közmű, magyar vízi-közművet kiszolgáló Magyarországon lévő kút, és Magyarországon lévő termálkút csak a Magyar Állam és a magyar önkormányzatok tulajdonában lehessen?”
Az OVB határozatának indokolásában azt állapította meg, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. Az OVB utalt az Alkotmánybíróság 52/2001. (XI. 29.) AB határozatára, melyben megállapította, hogy ha a kérdés több olyan alkérdésből áll, amelyek ellentmondanak egymásnak, amelyek egymáshoz való viszonya nem egyértelmű, vagy amelyek nem következnek egymásból, illetve amelyek tartalmilag egymáshoz nem kapcsolódnak, nemcsak az Nsztv. 13. § (1) bekezdése sérül, hanem csorbul az Alkotmány 2. § (2) bekezdésén alapuló népszavazáshoz való jog is. (ABH 2001, 399, 405.) Az OVB indokolása szerint a tárgyalt népszavazási kezdeményezés nem felel meg ezeknek a kritériumoknak.
2. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése értelmében: „Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.”

Az OVB határozatának közzétételére a Magyar Közlöny 2009. október 8-án megjelent, 2009. évi 143. számában került sor. Az OVB határozatával szemben a népszavazás kezdeményezője – jogi képviselője útján – kifogást nyújtott be, amely 2009. október 26-án, – a határozat közzétételétől számított tizennyolcadik napon – érkezett az OVB-hez, és 2009. október 27-én az Alkotmánybíróságra.

Az Alkotmánybíróság korábbi, 36/2004. (X. 6.) AB végzésében rámutatott arra, hogy a Ve. 4. § (3) bekezdése értelmében – a törvényben szabályozott más határidőkhöz hasonlóan – az OVB határozata elleni kifogás benyújtására megállapított határidő is „jogvesztő” és a határidő utolsó napján 16 órakor jár le. A Ve. 4. § (4) bekezdése szerint a napokban megállapított határidőket a naptári napok szerint kell számítani. A Ve. 116. §-ának és a 77. § (1) bekezdésének együttes alkalmazásával az is megállapítható, hogy a kifogás „megérkezése” számít a benyújtás időpontjának. (ABH 2004, 1015.) Mindezek alapján megállapítható, hogy az OVB határozata elleni kifogás legkésőbb 2009. október 23-án érkezhetett volna meg határidőben az OVB-hez. [Lásd: 86/2008. (VI. 13.) AB határozat, ABH 2008, 1555, 1556.]

A Ve. 77. § (5) bekezdése alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha az elkésett, vagy nem tartalmazza a (2) bekezdés a)–c) pontjában foglaltakat.

Az Alkotmánybíróság fentieket figyelembe véve megállapította, hogy a 411/2009. (X. 8.) OVB határozat ellen benyújtott kifogás elkésett, mert az a törvényben meghatározott határidő lejártá után érkezett meg. Ezért az Alkotmánybíróság a kifogást a Ve. 77. § (5) bekezdésében, 116. § -ában és 130. § (1) bekezdésében foglaltak, valamint az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § d) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

A kifogás érdemi vizsgálat nélküli visszautasítása következtében az OVB határozata változatlanul hatályban marad.

Az Alkotmánybíróság a végzés közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. március 2.

Dr. Holló András s. k.,
az Alkotmánybíróság helyettes elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1135/H/2009.

IX. Határozatok Tára

A miniszterelnök 18/2010. (III. 4.) ME határozata az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága tagja megbízásáról

Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramokról szóló 1997. évi CXXXVI. törvény 2. § (4) bekezdésében foglalt jogkörömben a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács elnöke és a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke javaslatára

Kolossváryné dr. Juhász Gyöngyit, a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal főosztályvezető-helyettesét

az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága tagsági teendőinek ellátásával 2010. február 15-ei hatállyal – három éves időtartamra – megbízom.

Bajnai Gordon s. k.,
miniszterelnök

A külügyminiszter 8/2010. (III. 4.) KÜM határozata a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló, 2003. május 22-én Kijevben készült Keretegyezményhez kapcsolódó, a biológiai és táji sokféleség megőrzéséről és fenntartható használatáról szóló jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 281/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet 2–3. §-ainak hatálybalépéséről

A 281/2009. (XII. 11.) Korm. rendelettel a Magyar Közlöny 2009. december 11-i 180. számában kihirdetett, a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló, 2003. május 22-én Kijevben készült Keretegyezményhez kapcsolódó, a biológiai és táji sokféleség megőrzéséről és fenntartható használatáról szóló jegyzőkönyv 30. cikkelyének 2. és 3. pontja az alábbiak szerint rendelkezik a hatálybalépésről:

„2. A Jegyzőkönyv a Letéteményesnél aláírásra nyitva áll 2008. június 19-től 2009. június 19-ig.

3. A Kárpátok Egyezmény 19., 20. cikkelyében, a 21. cikkely 2–4. bekezdéseiben, és 22. cikkelyében a hatálybalépésről, módosításáról, felmondásáról és a vitás ügyek rendezéséről szóló rendelkezések mutatis mutandis alkalmazandók e Jegyzőkönyvre. Csak a Kárpátok Egyezmény Részese Fele válhat e Jegyzőkönyv Részese Felévé.”

A jegyzőkönyv hatálybalépésének időpontja: 2010. április 28.

A fentiekre tekintettel, összhangban a 281/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdésével megállapítom, hogy a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló, 2003. május 22-én Kijevben készült Keretegyezményhez kapcsolódó, a biológiai és táji sokféleség megőrzéséről és fenntartható használatáról szóló jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 281/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet 2–3. §-ai 2010. április 28-án, azaz kettőezer-tíz április huszonnyolcadikán lépnek hatályba.

Dr. Balázs Péter s. k.,
külügyminiszter

**A külügyminiszter 9/2010. (III. 4.) KüM határozata
a Magyar Köztársaság Kormánya, Románia Kormánya és Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa
között a Magyar Köztársaság, Románia és Szerbia és Montenegró államhatárainak találkozási
pontjáról, az azt jelölő hármashatár-jelről és annak karbantartásáról szóló, Újvidéken,
2006. április 19-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről szóló
2007. évi VII. törvény 2. és 3. §-ának hatálybalépéséről**

A 2007. évi VII. törvénnyel a Magyar Közlöny 2007. évi 28. számában kihirdetett, a Magyar Köztársaság Kormánya, Románia Kormánya és Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa között a Magyar Köztársaság, Románia és Szerbia és Montenegró államhatárainak találkozási pontjáról, az azt jelölő hármashatár-jelről és annak karbantartásáról szóló, Újvidéken, 2006. április 19-én aláírt Megállapodás 6. cikk (2) bekezdése a hatálybalépésről az alábbiak szerint rendelkezik:

„A Felek diplomáciai úton, írásban kölcsönösen értesítik egymást arról, hogy eleget tettek a jelen Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges belső jogszabályi előírásainak, mely így az utolsó diplomáciai jegyzék kézhezvételét követő 30. (harmincadik) napon lép hatályba.”

Az utolsó értesítés időpontja: 2009. december 8.

A Megállapodás hatálybalépésének időpontja: 2010. január 7.

A fentiekre tekintettel, összhangban a 2007. évi VII. törvény 4. §-ának (3) bekezdésével megállapítom, hogy a Magyar Közlöny 2007. évi 28. számában kihirdetett, a Magyar Köztársaság Kormánya, Románia Kormánya és Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa között a Magyar Köztársaság, Románia és Szerbia és Montenegró államhatárainak találkozási pontjáról, az azt jelölő hármashatár-jelről és annak karbantartásáról szóló, Újvidéken, 2006. április 19-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről szóló 2007. évi VII. törvény 2. és 3. §-ai 2010. január 7-én, azaz kétezer-tíz január hetedikén hatályba léptek.

Dr. Balázs Péter s. k.,
külügyminiszter

**A külügyminiszter 10/2010. (III. 4.) KüM határozata
a Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság között Bukarestben,
1973. november 28-án aláírt konzuli egyezmény módosításáról szóló megállapodás kihirdetéséről,
valamint a konzuli kapcsolatokról Bécsben, 1963. április 24-én elfogadott egyezmény
kihirdetéséről szóló 1987. évi 13. törvényerejű rendelet módosításáról szóló
2009. évi XXXIII. törvény 2. és 3. §-ának hatálybalépéséről**

A 2009. évi XXXIII. törvénnyel a Magyar Közlöny 2009. évi 67. számában kihirdetett, a Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság között Bukarestben, 1973. november 28-án aláírt konzuli egyezmény módosításáról szóló, jegyzékváltás útján létrejött megállapodás utolsó előtti bekezdésének utolsó fordulata a hatálybalépésről az alábbiak szerint rendelkezik:

„A jelen jegyzékváltás a Román Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között 1973. november 28-án, Bukarestben aláírt konzuli egyezmény módosítását jelentő Megállapodást képez, amely a megerősítő okiratok cseréjétől számított harmincadik napon lép hatályba.”

A megerősítő okiratok cseréjének időpontja: 2010. február 3.

A Megállapodás hatálybalépésének időpontja: 2010. március 5.

A fentiekre tekintettel, összhangban a 2009. évi XXXIII. törvény 5. §-ának (3) bekezdésével megállapítom, hogy a Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság között Bukarestben, 1973. november 28-án aláírt konzuli egyezmény módosításáról szóló megállapodás kihirdetéséről, valamint a konzuli kapcsolatokról Bécsben, 1963. április 24-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1987. évi 13. törvényerejű rendelet módosításáról szóló 2009. évi XXXIII. törvény 2. és 3. §-ai 2010. március 5-én, azaz kétezer-tíz március ötödikén lépnek hatályba.

Dr. Balázs Péter s. k.,
külügyminiszter

**A külügyminiszter 11/2010. (III. 4.) KÜM határozata
a Magyar Köztársaság Kormánya és a Vietnámi Szocialista Köztársaság Kormánya közötti pénzügyi
együttműködési keretprogram kialakításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló
306/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet 2–3. §-ainak hatálybalépéséről**

A 306/2009. (XII. 28.) Korm. rendelettel a Magyar Közlöny 2009. december 28-ai, 192. számában kihirdetett, a Magyar Köztársaság Kormánya és a Vietnámi Szocialista Köztársaság Kormánya közötti pénzügyi együttműködési keretprogram kialakításáról szóló Megállapodás 11. cikk c) pontja az alábbiak szerint rendelkezik a hatálybalépésről:

„A Szerződő Felek diplomáciai úton, írásban tájékoztatják egymást arról, hogy eleget tettek a Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges belső jogi előírásainak. Jelen Megállapodás az erről szóló későbbi jegyzék kézhezvételének napján lép hatályba.”

A későbbi kézhezvétel időpontja: 2010. január 22.

A szerződés hatálybalépésének időpontja: 2010. január 22.

A fentiekre tekintettel, összhangban a 306/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdésével megállapítom, hogy a Magyar Köztársaság Kormánya és a Vietnámi Szocialista Köztársaság Kormánya közötti pénzügyi együttműködési keretprogram kialakításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 306/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet 2–3. §-ai 2010. január 22-én, azaz kétezer-tíz január huszonkettedikén hatályba léptek.

Dr. Balázs Péter s. k.,
külügyminiszter

Az Országos Választási Bizottság 141/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva B. Z. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozó 2010. február 2-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy jelen népszavazást követő második január 1.-től a paksi atomerőmű reaktorait le kell állítani?”

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. A népszavazásra bocsátott kérdésnek mind a választópolgár, mind a jogalkotó számára egyértelműnek kell lennie. Az egyértelműség követelményét a testület és az Alkotmánybíróság is a népszavazáshoz való jog alkotmányos garanciájaként értelmezi.

Az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés több szempontból sem felel meg az egyértelműség követelményének, mert nem állapítható meg egyértelműen, hogy mire irányul a kezdeményezés. Sem a választópolgár, sem a jogalkotó számára nem világos, hogy a kérdés célja az atomerőmű működésének teljes megszüntetése, amely országgyűlési hatáskör, vagy az egyes reaktorok működésének leállítása, ami viszont az Országos Atomenergia Hivatal hatáskörébe tartozó kérdés.

Az Országos Választási Bizottság az Nsztv. 10. § c) pontja szerint, mivel a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek, az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

- II. A határozat az Nsztv. 2. §-án, a 10. § c) pontján, illetve 13. § (1) bekezdésén, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 142/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva B. Z. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozó 2010. február 2-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy külső katonai támadás, illetve terrortámadás elhárítása céljából a paksi atomerőmű 15000 méteres körzetében folyamatosan 5000 fegyveres biztonsági őrnek kell tartozkodnia?”

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. A népszavazásra bocsátott kérdésnek mind a választópolgár, mind a jogalkotó számára egyértelműnek kell lennie. Az egyértelműség követelményét a testület és az Alkotmánybíróság is a népszavazáshoz való jog alkotmányos garanciájaként értelmezi.

Az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés több szempontból sem felel meg az egyértelműség követelményének, mivel nem lehet eldönteni, hogy a népszavazási kezdeményezés mire irányulna.

A népszavazásra feltenni kívánt kérdésben a „külső katonai támadás, illetve terrortámadás” veszélye, valamint bekövetkezése esetén a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvényben (a továbbiakban: Alkotmány) feljogosított szervek kötelesek eljárni.

Az Alkotmány 40/A. § (1) bekezdése szerint pedig a Magyar Honvédség alapvető kötelessége a haza katonai védelme. Erre tekintettel a kérdésben foglalt „külső katonai támadás” bekövetkezése során nem fegyveres biztonsági őrök, hanem a Magyar Honvédség Alkotmányban rögzített feladata a külső támadással szembeni fellépés.

Ha a kérdés erre irányul, akkor a Magyar Honvédség helyett biztonsági őrök alkalmazása az Alkotmány módosítását tenné szükségessé.

Ha azonban a kérdés biztonsági őrök alkalmazására irányulna, ez nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, hanem az atomerőművet működtető gazdasági társaság döntése lehetne.

Az Országos Választási Bizottság az Nsztv. 10. § c) pontja szerint, mivel a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek, az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

- II. A határozat az Alkotmány 40/A. § (1) bekezdésén, az Nsztv. 2. §-án, 10. § c) pontján, 13. § (1) bekezdésén, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 143/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva B. Z. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozó 2010. február 2-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy a paksi atomerőmű kiégett nukleáris fűtőelemeit tároló, kiégett kazetták átmeneti tárolóját, külső katonai támadás vagy terrortámadás hatásának enyhítése céljából minimum öt méter vastag vasbeton védőfallal kell megerősíteni?”

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 28/B. § (1) bekezdés értelmében országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

Az Országos Választási Bizottság szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, az hatósági eljárás tárgyát képezheti, illetve az atomerőművet működtető gazdasági társaságra róna kötelezettséget.

Tekintettel arra, hogy mivel a népszavazás csak az Országgyűlés tekintetében állapíthat meg jogalkotási feladatot, a kezdeményezés nem felel meg a jogszabályban foglalt követelményeknek.

Fentiekre tekintettel az Országos Választási Bizottság az Nsztv. 10. § a) pontjai alapján az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

- II. A határozat az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésén, az Nsztv. 2. §-án, 10. § a) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 144/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva B. Z. magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozó 2010. február 3-án aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy az Országos Atomenergia Hivatal minden év augusztus hónapjában – a tudomány és a technika eredményeinek aktuális fejlettségi szintjének figyelembevételével – számítsa ki és hozza nyilvánosságra azt, hogy a Paksi atomerőmű radioaktív hulladékainak végleges elhelyezésére szolgáló létesítményeinek – őrzést is magába foglaló – működési költségei, mennyi pénzbe fognak kerülni százezer év alatt?”

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 28/B. § (1) bekezdés értelmében országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe, az az Országos Atomenergia Hivatal részére állapít meg kötelezettséget.

Tekintettel arra, hogy népszavazás csak az Országgyűlés tekintetében állapíthat meg jogalkotási feladatot, a kezdeményezés nem felel meg a jogszabályban foglalt követelményeknek.

Az Országos Választási Bizottság továbbá megállapítja, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés lehetetlen célra irányul.

Fentiekre tekintettel, mivel a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe az Nsztv. 10. § a) pontjai alapján az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

- II. A határozat az Alkotmány 28/B. § (1) bekezdésén, az Nsztv. 2. §-án, 10. § a) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,

az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 145/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva Benke Gábor, az Új Szociáldemokrata Néppárt elnöke (2321 Szigetbecse, Napsugár utca 36.) által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozó 2010. február 5-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

(Egyetért-e, az ÚSZNP Új Szociáldemokrata Néppárt által kezdeményezett kérdéssel, hogy az Országos Választási Bizottságot feloszlassák és a választások direkt kiírásra <szavazásra> kerüljenek az állampolgárok között?!)

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy az Országos Választási Bizottság feloszlata az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási döntésnek tekintendő. A népszavazást illető, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 28/C. § (5) bekezdés d) pontjában foglalt tilalom értelmében a népszavazásra feltenni kívánt kérdés népszavazás tárgyát nem képezheti.

Az Országos Választási Bizottság megállapítja továbbá, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. A népszavazásra bocsátott kérdésnek mind a választópolgár, mind a jogalkotó számára egyértelműnek kell lennie. A testület figyelemmel az Alkotmánybíróság 52/2001. (XI. 29.) AB határozatba foglaltakra megállapítja, hogy önmagában az, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés több tagmondatból áll, nem sérti az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményét. Amennyiben azonban a kérdés több olyan alkérdésből áll, amelyek ellentmondanak egymásnak, amelyek egymáshoz való viszonya nem egyértelmű, vagy amelyek nem következnek egymásból, illetve amelyek tartalmilag egymáshoz nem kapcsolódnak, az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglaltakon túl sérül az Alkotmány 2. § (2) bekezdésén alapuló népszavazáshoz való jog is. A jelen eljárásban tárgyalt népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés több, egymással tartalmilag össze nem függő kérdést tartalmaz, melyek egy kérdésben való szerepeltetése által a választópolgárnak az aláírásgyűjtés és a szavazás alkalmával nincs lehetősége külön-külön véleményt nyilvánítani és azokról dönteni.

A népszavazásra feltenni kívánt kérdés két tagmondata két teljesen különálló mondat, két kérdés, amelyek egymással semmilyen kapcsolatban nincsenek.

A Bizottság álláspontja szerint továbbá a kérdésben szereplő a „választások direkt kiírásra <szavazásra> kerüljenek az állampolgárok között” kifejezés sem egyértelmű.

Az Országos Választási Bizottság az Nsztv. 10. § b) és c) pontjai szerint, mivel a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek és a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani, az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

- II. A határozat az Alkotmány 2. § (2) bekezdésén, a 28/C. § (5) bekezdés d) pontján, az Nsztv. 2. §-án, 10. §-ának b) és c) pontjain és a 13. § (1) bekezdésén, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,

az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 146/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva Benke Gábor, az Új Szociáldemokrata Néppárt elnöke (2321 Szigetbecse, Napsugár utca 36.) által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozó 2010. február 5-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. §-a szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„(Egyetért-e, az ÚSZNP Új Szociáldemokrata Néppárt által kezdeményezett törvényrendelettel, miszerint a Magyarországon élő Szlovák nemzetiségűek csak magánterületen használhassák az anyanyelvüket?!)”

Az Országos Választási Bizottság megítélése szerint a kérdésben tartott esetleges eredményes népszavazás okán szükségessé válna a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 68. § (2) bekezdésének, illetve 70/A. § (1)–(2) bekezdéseinek módosítása, tekintettel azon alkotmányos rendelkezésekre, melyek kimondják, hogy „A Magyar Köztársaság védelemben részesíti a nemzeti és etnikai kisebbségeket. Biztosítja kollektív részvételüket a közéletben, saját kultúrájuk ápolását, anyanyelvük használatát, az anyanyelvű oktatást, a saját nyelven való névhasználat jogát”, továbbá „a Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül”, illetve „az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti”.

Az Alkotmánybíróság több határozatában [2/1993. (I. 22.) AB, 25/1999. (XI. 22.) AB, 28/1999. (VII. 7.) AB, 40/1999. (XII. 21.) AB, 50/2001. (XI. 22.) AB, 48/2003. (X. 27.) AB határozatok] vizsgálta a választópolgárok által benyújtott, alkotmánymódosításra irányuló népszavazási kezdeményezés alkotmányossági kérdéseit. A hivatkozott határozatokban az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként arra az álláspontra jutott, hogy alkotmánymódosítás csak az Alkotmányban előírt eljárási rendben, az alaptörvény 24. § (3) bekezdésében leírtak szerint történhet, az Alkotmány módosítására irányuló kérdésben választópolgárok által kezdeményezett népszavazásnak nincs helye.

Az Nsztv. 10. § b) pontja szerint az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani. Tekintettel arra, hogy a kezdeményezés az Alkotmány módosítására irányul az Országos Választási Bizottság saját és az Alkotmánybíróság fent hivatkozott töretlen gyakorlatára figyelemmel a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

- II. A határozat az Alkotmány 24. § (3) bekezdésén, 68. § (2) bekezdésén, 70/A. § (1)–(2) bekezdésén, az Nsztv. 2. §-án, 10. §-ának b) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,

az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 147/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 131/A. § b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva Dr. F. J. és Dr. G. K. magánszemélyek által benyújtott országos népi kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát hitelesíti.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozók 2009. április 21-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. § rendelkezései szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő szerepelt:
„Kezdeményezzük, hogy az Országgyűlés alkotson törvényt a választási bizottságok jogi személyiségéről.”
Az Országos Választási Bizottság a 166/2009. (V. 20.) számú határozatával megtagadta az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését, amely ellen kifogásokat nyújtottak be. Az Alkotmánybíróság 4/2010. (I. 21.) számú határozatával az OVB 166/2009. (V. 20.) számú határozatát megsemmisítette és az OVB-t új eljárásra utasította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a népi kezdeményezés konkrétan tartalmazza a megtárgyalásra javasolt kérdést, az az egyértelműség nyelvtani értelemben vett követelményének megfelel, az Országgyűlés számára nyilvánvaló, hogy milyen törvényhozási tárgykörre vonatkozik.
Az Országos Választási Bizottság – az Alkotmánybíróság fenti határozatában foglaltakra is tekintettel – megállapítja, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott formai, valamint a megtárgyalásra javasolt kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadálya nincs.
- II. A határozat az Nsztv. 2. §-án, a Ve. 117. § (1) bekezdésén, a 131. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,

az Országos Választási Bizottság elnöke

Az Országos Választási Bizottság 148/2010. OVB határozata

Az Országos Választási Bizottság – 2010. február 25-én megtartott ülésén – a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva a Dr. F. J. és Dr. G. K. magánszemélyek által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen – a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül – az Alkotmánybírósághoz címzett kifogást lehet benyújtani az Országos Választási Bizottságnál (1051 Budapest, Nádor u. 2.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06-1-441-1729).

Indokolás

- I. A beadványozók 2009. május 22-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be az Országos Választási Bizottsághoz az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 2. § rendelkezései szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő szerepelt:
- „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkosson törvényt arról, hogy az Országos Választási Bizottság elnökét a miniszterelnök kezdeményezésére a köztársasági elnök előterjesztésére az Országgyűlés válassza meg?”*
- Az Országos Választási Bizottság a 297/2009. (VI. 23.) számú határozatával hitelesítette az aláírásgyűjtő ív mintapéldányát, amely ellen kifogást nyújtottak be. Az Alkotmánybíróság 9/2010. (I. 28.) számú határozatával az OVB 297/2009. (VI. 23.) számú határozatát megsemmisítette és az OVB-t új eljárásra utasította.
- Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kérdésben foglalt tisztség betöltésének szabályozása az Országgyűlés hatáskörébe tartozó szervezeti döntésnek tekintendő. A népszavazást illető, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 28/C. § (5) bekezdés d) pontjában foglalt tilalom nem pusztán a konkrét személyi döntésre, hanem a döntés módját (szintjét) meghatározó törvényi rendelkezésre is vonatkozik. A törvényen alapuló államszervezeti döntések, így az Országos Választási Bizottság elnöke megválasztásának rendjére vonatkozó törvényi szabályozás is az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének d) pontjának hatálya alá tartozó kérdés, így ez népszavazás tárgyát nem képezheti.
- Az Országos Választási Bizottság – az Alkotmánybíróság fenti határozatában foglaltakra is tekintettel – megállapítja, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés d) pontjában foglalt tilalomba ütközik, mely szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről.
- Az Országos Választási Bizottság az Nsztv. 10. § b) pontja értelmében megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani.
- II. A határozat az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének d) pontján, az Nsztv. 2. §-án, 10. §-ának b) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság elnöke

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Miniszterelnöki Hivatal szerkeszti.
A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Petrétei József, a szerkesztésért felelős: dr. Tordai Csaba.
A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 1–3.
A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.
A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként
a <http://kozlony.magyarorszag.hu> honlapon érhető el. Felelős kiadó: dr. Tordai Csaba.
A Magyar Közlöny oldalhú másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató.